

TESZTEK • PIAC • CP-SULI • ÚJDONSÁGOK

Computer

97. november

PANORÁMA

MELLÉKLET:

AUTÓ- INFORMATIKA

WWW-gyorsítás

Webesség

Teszt: notebookok

Jegyzetelés

Electronics Workbench

Méréshatár

Szoftverteszt: Outlook

Kincses kalendárium

CP FORRÁS

CP-suli, tippek, trükkök,
Internet, CP-piac

LG Electronics Studioworks monitorok

3 év garanciával

Szemünk fénye felbecsülhetetlen és pótolhatatlan érték.

Az emberi szem több ezer színt tud megkülönböztetni és a legkisebb részleteket is észleli a tökéletes kép kialakításához - ezen szempontok figyelembe vételével tervezte az LG Electronics a Studiowork monitorjait.

A legújabb technológiával készült, sík felületű, csillogásmentes, anti-sztatikus, Plug and Play és OSD funkciókkal rendelkező

LG Studioworks képernyők 14 és 20 inch közötti méretben kaphatók akár otthoni, akár multimédiás vagy DTP használatra.

17" DIAMONDTRON Monitor

Tisztább színek, Élesebb kép

LG

Studioworks
COLOR MONITORS
WE PUT PEOPLE FIRST

Modell	Képernyőméret	Pitch	Max. felbontás
1468	14" (13" viewable)	0,28 mm	1024x768/60 Hz
44i	14" (13" viewable)	0,28 mm	1024x768/60 Hz
44m	14" (13" viewable)	0,28 mm	1024x768/60 Hz
56i	15" (14" viewable)	0,28 mm	1280x1024/60 Hz
56m	15" (14" viewable)	0,28 mm	1024x768/75 Hz
76i	17" (16" viewable)	0,28 mm	1280x1024/60 Hz
78i	17" (15,7" viewable)	0,26 mm	1600x1280/66 Hz
78d	17" DIAMONDTRON	0,25 mm	1600x1280/66 Hz
20i	20"	0,28 mm	1600x1280/60 Hz

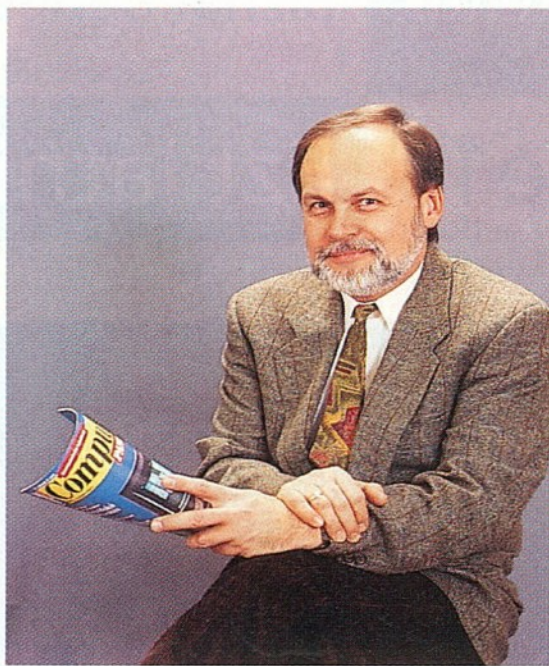

LG Electronics Magyar Kft.
1051 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 12.
Tel.: 138-24-31, fax: 118-44-17, http://www.lgemk.com

Forgalmazók:
Albacomp, 8000 Székesfehérvár, Hosszúsétatér 4-6. Tel.: (22) 315-414
CHS Hungary, 1067 Budapest, Podmaniczky u. 43. Tel.: (1) 302-4222
HRP Hungary, 1113 Budapest, Gogol u. 13. Tel.: (1) 252-6300

Nem túlzás, a közlekedési telematika – e havi mellékletünk főszereplője – az elkövetkezendő években olyan jelentőségre tehet majd szert az elektronikában, mint mondjuk egykor a televízió vagy a PC elterjedése. Hiszen szinte nincsen olyan komolyabb autógyár, amelyik legalábbis ne tervezné az erre szolgáló berendezések beépítését a szériatípusaiba.

Pedig a közlekedési információs rendszerek nem tartoznak a forradalmian új elképzelések közé. Már évtizedekkel ezelőtt is kísérleteztek a műsorszóró állomások rádióhullámaira ültetett kódolt adásokkal,

amelyek egy-egy útszakaszon kialakult veszélyekre, dugókra hívták fel a figyelmet, s automatikusan kapcsolták be, illetve – más állomásról vagy a magnóról – át az autórádiókat.

Az ötlet technikai szempontból pofonegyszerű volt, mégsem futott be nagy karriert. Még Európa gazdagabb régióiban sem, mert a valamirevaló szolgáltatáshoz az utakba épített érzékelők és a forgalmat figyelő kamerák tömegére, illetve az adatokat feldolgozó számítógépek bonyolult rendszerére van szükség, amire eddig még a világon sehol sem jutott elegendő pénz.

Dugóhúzó

Ehhez képest a közlekedési telematika másik kulcsszereplője, a műholdas helymeghatározás rakétatempóval fejlődik. Nem véletlenül, hiszen az infrastruktúra kiépítésének – azaz a műholdak felbocsátásának – cechjét az amerikai hadügy állta. A jelenlegi navigációs rendszerek azonban még inkább csak amolyan elektronikus „térképolvasóknak” tekinthetők, mert csupán a készülékbe helyezett CD-n konzervált adatbázist használják, így „fogalmuk sem lehet” az aktuális útfelbontásokról, forgalomelterelésekről, balesetekről.

Vajon mi okozhat éppen most robbanásszerű változást a közlekedési telematika fejlődésében? Elsősorban az, hogy a rádiótelefon-hálózatok kiépültével immár kétirányúvá tehető a kapcsolat. A GSM-mel kombinált rendszerekben az autóba épített készülék folyamatosan tájékoztathatja a központot a kocsik pozíciójáról, a számítógép pedig percrekészt forgalmi információk alapján küldheti vissza az útvonalajánlatát.

Azaz individualizálható a szolgáltatás, ami egy csapásra hatalmasra bővíti majd a piacot, miként a személygépkocsik megjelenése forradalmasította a járműipart, a mobiltelefonok elterjedése pedig a hírközlést.

Ami azonban alighanem a legfontosabb, hogy a kétirányú összeköttetésnek köszönhetően immár lehet hova küldeni számlát, így lesz kivel megfizettetni a közlekedési infrastruktúra kiépítésének kétségtelenül horribilis költségeit.

G. Kocsis Kristóf
főszerkesztő

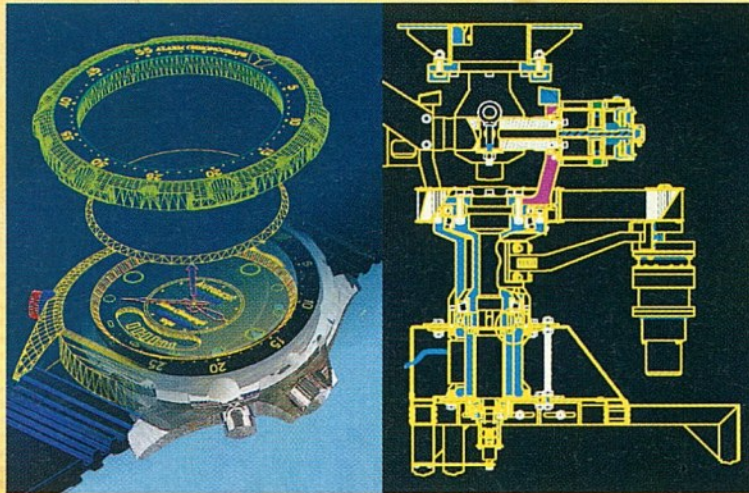
Sokkal gyorsabb
A tervezés lépéseit lerövidíti
Egyszerűsíti az adatkommunikációt
Élenjáró alaptechnológia
Alaposan leteszteltük

Időt takaríthat meg
Több terv változatot próbálhat ki
Bárhol is legyen a világon
A jövőt kapja kézhez
Bízhat benne

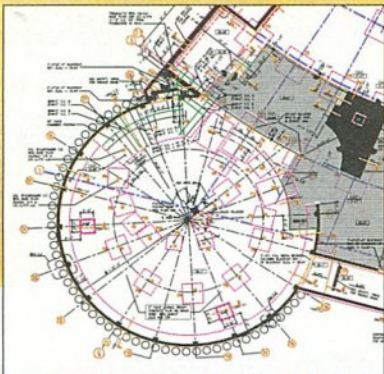
AutoCAD Release 14

Ezt látnia kell

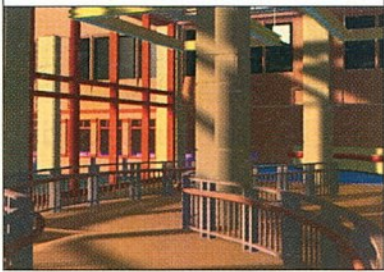
Takarékoskodjon a szerkesztés lépéseivel és a tárolóhellyel. A javított vonalkázás és a könnyű vonallánc rajzelemek kevesebb memóriát és tárolóhelyet igényelnek. A rajzelemek tömör kitöltése egyetlen kattintásra elérhető. A valós idejű nagyítás és képtolás funkciói már a papír térben is kiküszöbölik a rajzregenerálást.

A megújított, precíziós rajzserkesztő eszközök sok szerkesztési lépést és időt takarítanak meg. Az AutoSnap™ funkció a jellemző geometriai pontokat vizuálisan is megjeleníti. Az Objektum tulajdonságokat tartalmazó eszközsor és a Fólia/Vonaltípus ablak lehetővé teszi, hogy könnyen változtasson a rajzelemek tulajdonságain és láthatóságán.

A múltat a jövőbe repíti. Az AutoCAD Release 14 kompatibilis a Release 12 és 13 verziókkal, így korábbi szoftverrel készült rajzokon gond nélkül dolgozhat tovább. A raszteres állományok támogatása lehetővé teszi, hogy korábbi papír rajzokat, vagy meglévő képeket építsen be a munkájába. Az Internet eszközök segítségével megszathatja munkáját munkatársaival vagy megbízóival — bárhon is legyenek a világon.

Amikor kipróbálja az AutoCAD Release 14 verziót, látni fogja, hogy ez egy gyorsabb, kifinomultabb és jobb AutoCAD.

Gyors. Gyorsabb, mint a Release 12 DOS verziója. Sokkal gyorsabb, mint a Release 13. Az Ön idejével takarékos.

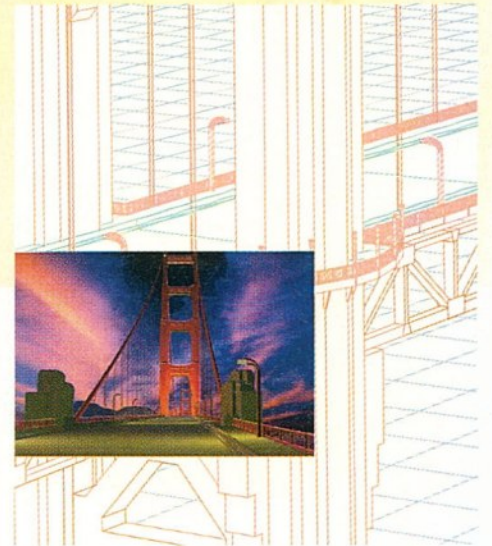
Számos szerkesztési lépést megtakarít. Az új AutoSnap™ funkció és az elemtulajdonság módosító eszközök felgyorsítják a pontos rajzserkesztést.

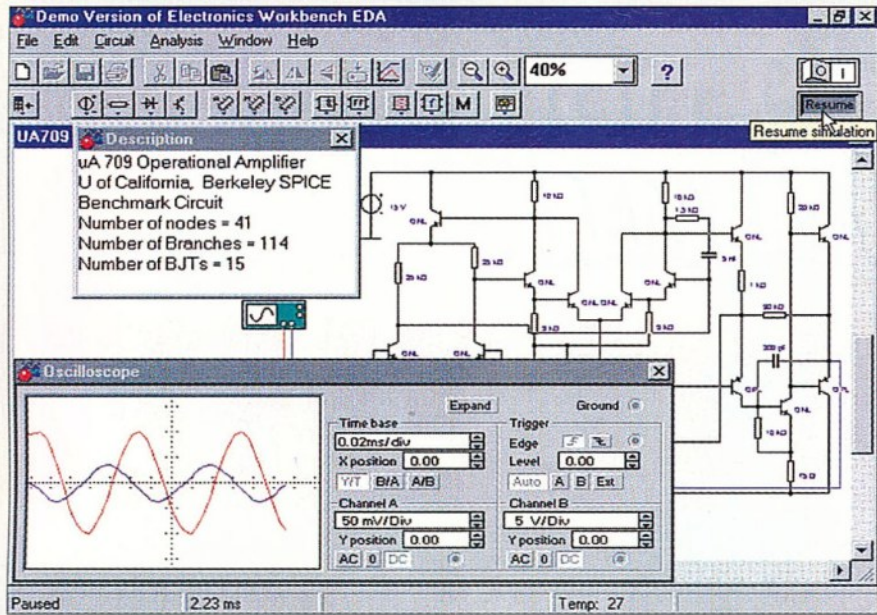
Élenjáró technológia. A 32 bites Windows környezetre lett optimalizálva, intelligens, második generációs objektum technológiával és fejlettebb grafikus maggal kibővíve.

A jövő műszaki, tervezési alaptechnológiáját kapja kézhez.

Végül, ez az eddig legszigorúbban tesztelt AutoCAD verzió (16.000 béta tesztelő nem tévedhet). Nyugodtan bízhat benne. AutoCAD Release 14. Gyorsabb, okosabb, jobb.

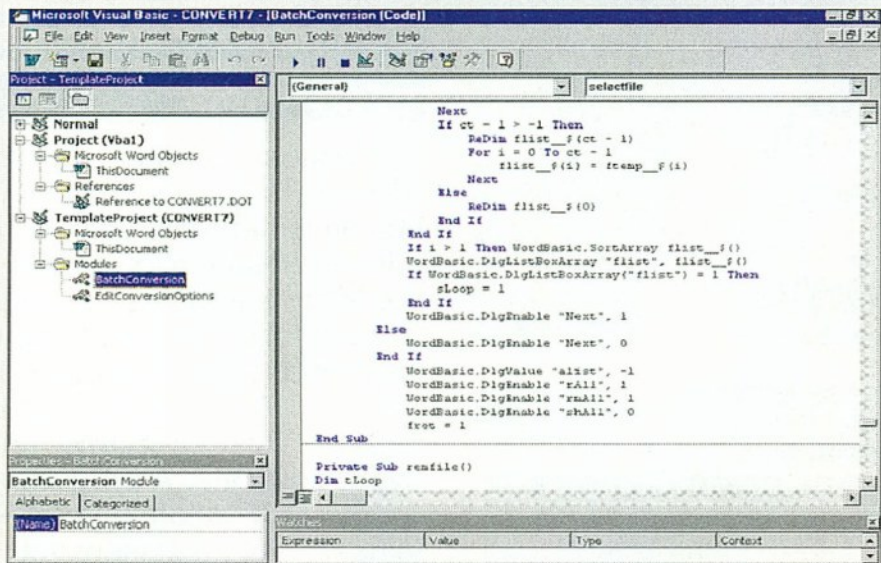
Mindent megtesz, hogy Ön is az legyen. Ne a hirdetésre hallgasson, próbálja ki Ön is. Még ma keressen fel egy AutoCAD forgalmazót és kérjen egy Demo CD lemezt, vagy látogasson el a www.autodesk.com címre.

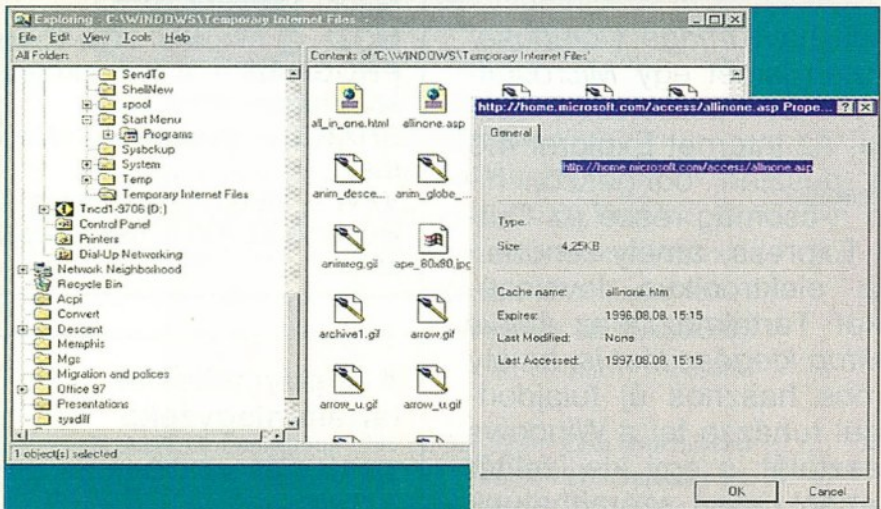
Ki tudja, hány oszcilloszkóp ment már tönkre az elektronikával ismerkedő diákok keze alatt! Érthető tehát, hogy az iskolák igyekeznek kihasználni a számítógépes szimuláció előnyeit. A mérőlaboratóriumok – részleges – kiváltására született meg az Electronics Workbench nevű program is.

72 A WordBasic és a VGA

Míg a küllemét, a menüszerkezetét és a filozófiáját tekintve egységes arculatot kapott a régebbi Office programcsalád, addig a programozását illetően meglehetősen heterogén volt a kép. Az Office 97 egyik legnagyobb újdonsága, hogy megszüntette ezt a széthúzást. De vajon csak új ruhát kapott-e a WordBasic, vagy valami sokkal mélyebb változásról van szó?

88 Gyorsabb Web

Írásunkban bepillantunk a World Wide Web Consortium színteréi mögé, és meglessük, milyen megoldásokat találtak ki a Web felgyorsítására s az Internet oly sokszor megjövendőlt összeomlásának az elkerülésére.

HÍREK, ÚJDONSÁGOK

Olivetti – Worldwide stratégia	6
Cygron – Díjbeszedő	6
SAP-Digital – Közös üzem – közüzem	6
Nokia – Gyárutó	6
Intel – (Be)vásárlási láz	8
Mitsumi – Sebességkorlátozás	8
Hitachi – Gyorsolvasó	8
KFKI – Fúzióágazat	8
ASK – Hordozható vetítő	9
Lucent-HTTC – Páros fellépés	9
Fujitsu – Lemez(él)lovasok	10
Toshiba – Note-abilitás	10
De facto – Tiszta szoftver, rendes cég	12
Xerox-CHS – Nem csak másol	12
Europoly – Van szerencsénk Európában	13
BME – Hallgatói számítóközpont	13

MELLÉKLET

Gépjármű-informatika	15
----------------------	----

HARDVERTESZT

Notebook számítógépek – Mi van a táskában?	30
--	----

SZOFTVER

Office 97 (4.) – Outlook (1.) – Szervezőerő	40
---	----

CAD

Electronics Workbench – Virtuális mérőlabor	68
---	----

PROGRAMOZÁS

A WordBasic és a VGA – A király új ruhája	72
---	----

ELMÉLET

Adattömörítő szoftverek (2.) – Törpítőkínálat a neten	76
---	----

OPERÁCIÓS RENDSZER

OS/2 Warp 4.0 (13.) – Ajándékcsomag (1.)	82
--	----

HÁLÓZAT

Gyorsabb Web – A csábítás trükkje	88
-----------------------------------	----

ADATBIZTONSÁG

Nem csak vírus van a világon – Várható fenyegetések	92
---	----

ÁLLANDÓ ROVATOK

Hóközben	1
Tartalom	3
CD-melléklet	4
Impresszum	45
Előzetes	96
E számunk hirdetői	96

CP FORRÁS

Internet	47
CP-piac	57
CP-suli	60
Gyakorlat	64

Computer Panoráma

KOMPAKTLEMEZ

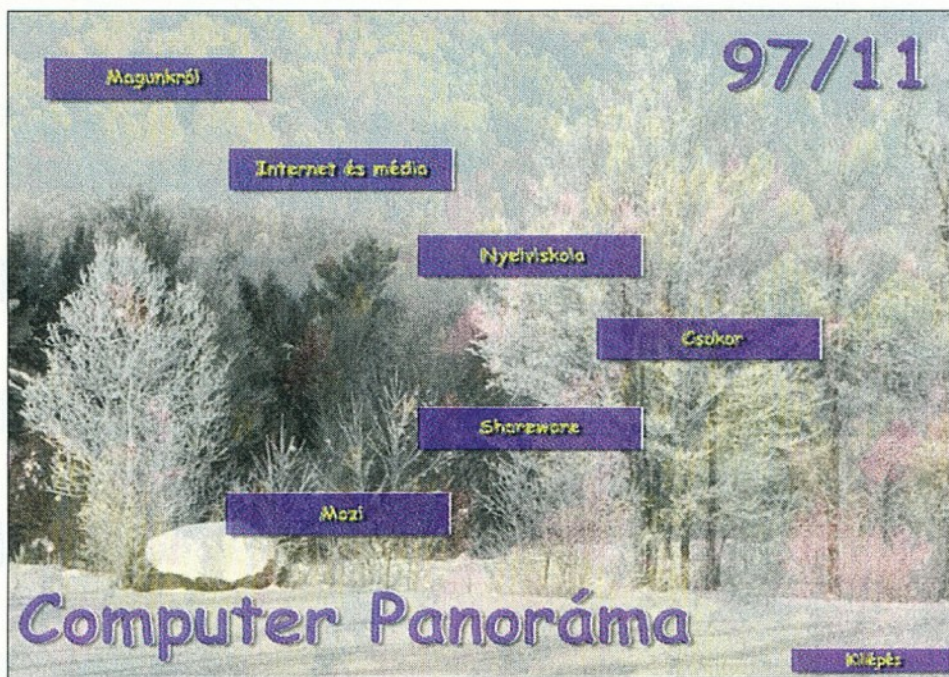
Minden hónapban

Mint azt már az előző lemezünk-nél is tapasztalhatták, az eddigi CPCD.EXE fájl mellett a CPCD95.EXE is megtalálható, mégpedig a Windows 95 rendszerhez.

Mindkét verzióknak van telepítő-készlete, amelyek a CPSETUP\WIN31 és a CPSETUP\WIN95 könyvtárakban vannak. A megfelelő változat a SETUP.EXE programmal telepíthető.

Csokor

Az Elektronikus Könyv remek választási lehetőség a kis példányszámban megjelenni kí-

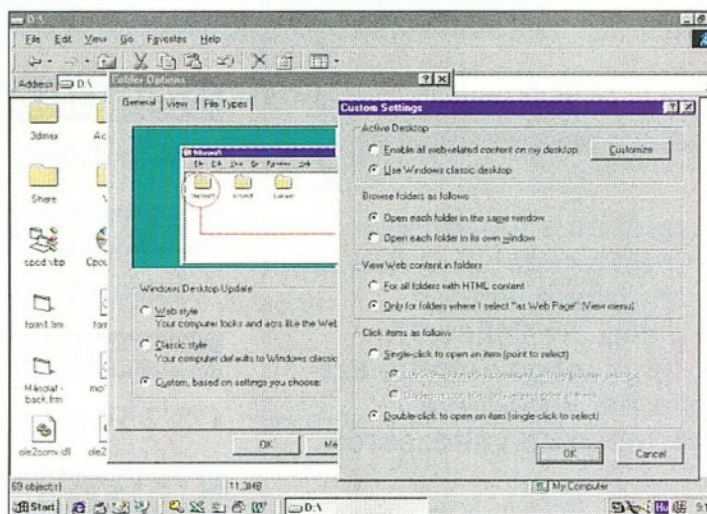
angol Windows 95 alatt telepíthető. Természetesen a böngésző bármelyik Windows 95 változaton használható.

(Az Internet Explorer 4.0-ról a Windows Panoráma 1997/9-es számában részletesen is olvashatnak.)

Computer Panoráma

nyelviskola

Sajnálatos módon októberi CD-nkre a 13. és a 14. lecke helyett ismét a 11. és a 12. került. Nyelvtanuló olvasóink elnézését kérjük, s a hiányt most pótoljuk. Ebben a hónapban tehát négy leckével (13., 14., 15., 16.) folytatódik az Europress Rosetta Stone angol nyelvi sorozata. A programhoz – egy .PDF állományban – a felhasználói kézikönyvet is mellékeljük.

váló kiadványok számára, illetve azoknak a kiadóknak, akik floppylemezen vagy CD-ROM-on is meg szeretnék jelenteni könyvüket. Az Elektronikus Könyv lehet csak szöveg egy olcsó floppy, amelyre bármilyen átlagos könyv ráfér, avagy egy szép kivitelű, képekkel teletűzdelt multimédia CD-ROM.

A Borland cég jóvoltából felkerültek lemezünkre a C++ Builder és az IntraBuilder környezetek trial verziói.

A kártyázás szerelmesei most kiélhetik szenvedélyüket. Egy kedves olvasónk közel tíz windowsos kártyajátékkal ajándékozott meg bennünket. Köszönjük!

Figyelem!

Mivel a telepítő a telepítés során állományokat cserél le a WINDOWS és a WINDOWS\SYSTEM (vagy a rendszer telepítése során megadott nevű) könyvtárakban, a Computer Panoráma semmiképpen nem vállal felelősséget olyan kárért (ideértve, de nem kizárva az üzleti haszon elmaradása, az üzleti tevékenység félbeszakadása, üzleti információk elvesztése kár eseteit vagy egyéb anyagi veszteségekből fakadó károkat), amely ezen termék használatából vagy nem használatából ered.

Internet és média

A múlt havi Image Composer 1.5 után ismét egy Microsoft-termék az internetezők számára. Az Internet Explorer 4.0 nem pusztán böngésző, hiszen a csomag része az Outlook Express, amely rendben tartja elektronikus levelezésünket. Tartalmazza az Active Desktop kiegészítést is, amely számos hasznos új tulajdonsággal ruházza fel a Windows 95 asztalát, s egy kis ízelítőt ad abból, mire számíthatunk majd a Windows 98 telepítése után. Ez utóbbi funkció azonban – mivel a lemezünkön található Internet Explorer 4.0 angol nyelvű verzió – csak az

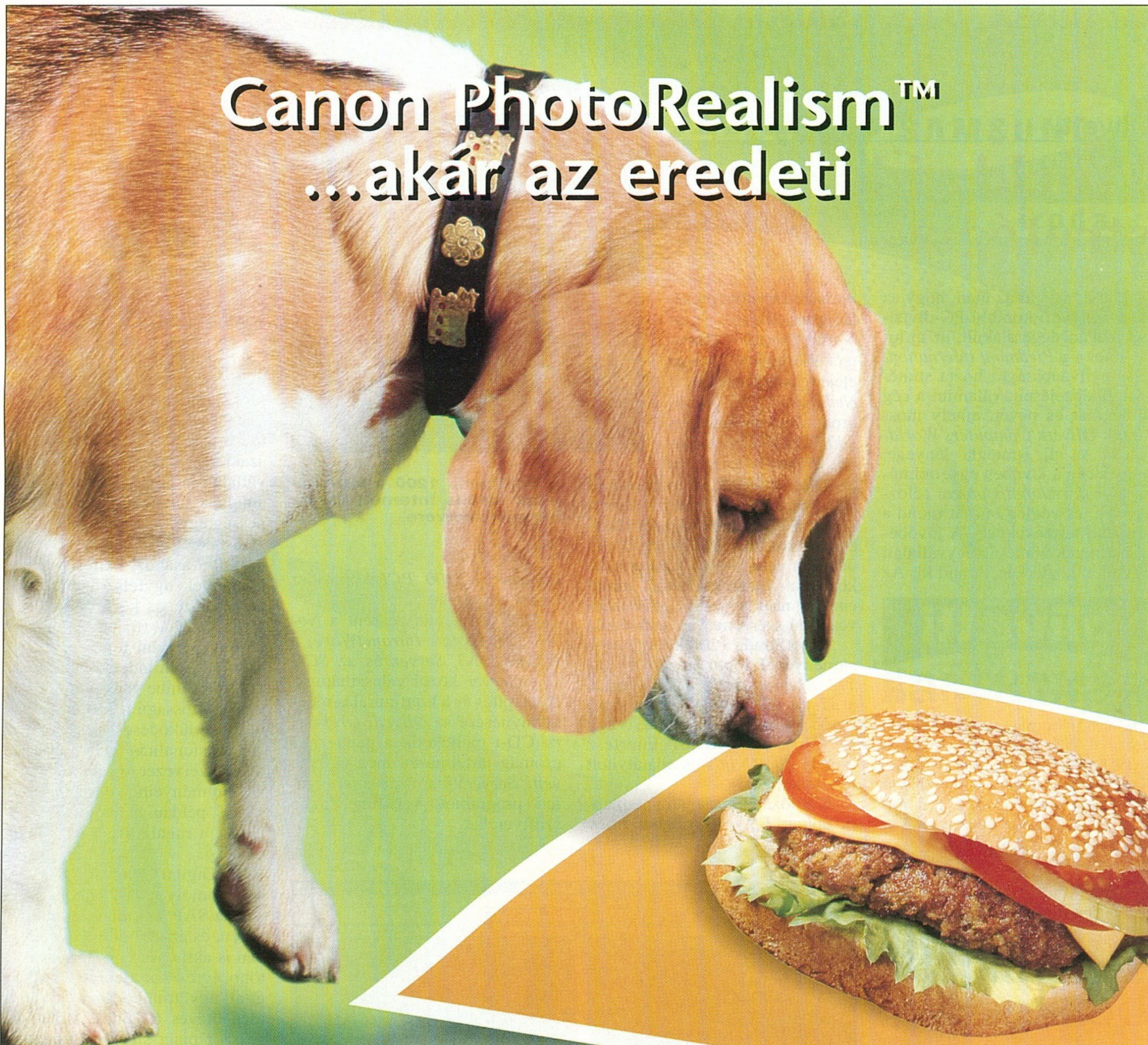
A CD-melléklet tartalomjegyzéke

- ACROINST – Acrobat Reader-telepítő
- ANGOL – A nyelvtanuló könyvtára, telepítője
- COKOR – Demók, korlátozott verziók, olvasói programok
- INTERNET – Internetes programok, html oldalak
- MOZI – Aktuális filmelőzetes
- PROGRAM – A keretprogram könyvtára
- SHARE – Shareware-válogatás
- VFW – Video for Windows 1.1 Runtime az AVI filmek lejátszásához

A floppymelléklet tartalomjegyzéke

- TBAV 8.03 a DOS-hoz – tbav-803.zip
- LWHIZ 1.31 – lwhiz 131.zip
- LDPCXTGA – toto15.zip
- DAILY 4.3 – daily43.zip
- XM-EXE 1.1 – xm-exe11.zip
- XM2WAV 1.06 – xm2wav06.zip

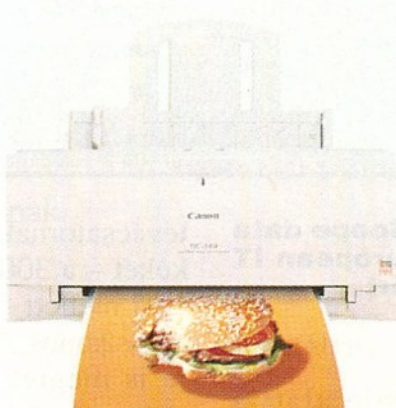
Canon PhotoRealism™ ...akár az eredeti

NYISSON ÚJ TÁVLATOKAT A CANON SZÍNES BUBBLE JET NYOMTATÓIVAL

Szeretné megismerni a jövő technikáját? Most megteheti. Lépjen be Ön is a Canon új, fotorealistikus nyomtatási technológiájának hihetetlenül színgazdag világába. Ismerkedjen meg egy új nyomtatási színvonallal, melynek egyszerű filozófia az alapja: egy kinyomtatott képnek úgy kell kinéznie, mint maga az eredeti fénykép. Hihetetlen? Igen. Lehetetlen? Nem!

Csak egy Canon BJC-240, BJC-4200 vagy egy BJC-4550-es nyomtató kell hozzá, valamint egy kiegészítő „Photo kit”, és Ön alig tudja majd megkülönböztetni a nyomtatott képet az eredetitől. Lássuk, hogyan is működik ez? A Canon fotorealistikus technológiájával – a törésmentes színtónusokkal és a megfelelő színmélységgel – az eredmény valóban

valóságosnak hat. A lehetőfinom árnyalatok és árnyékok (mint például az emberi bőr színének tónusai) tökéletesen élethűen jelennek meg. Mindez a Canon által kikísérletezett új, precíz nyomtatási technológia és a speciális fotótinta érdeme. Az eredmény szinte életre kel a lapon. Ha fontos Önnek a valóság-hű megjelenés, próbálja ki az új Canon Bubble Jet nyomtató-családot, a kiegészítő fotókészlettel!

**A Canon
nyomtatóival
Ön valóban
csodákra képes!**

Canon
Öröm vele dolgozni

CANON HUNGARIA Kft.
1134 Budapest XIII., Váci út 37.
Tel.: 465 - 8020 Fax: 270 - 4080

BUDAPEST: Compgroup 1995 Tel.:220-5269 • Cora Hypermarket Tel.:(23) 515-543 • Elender Tel.:333-4347 • Kventa Tel.:269-5262 • LAP Stúdió Tel.:138-4142 • Media Markt Tel.: 347-1650 • Mistral Comp. Tel.: 149-8590 • MT-Computer Tel.: 322-1623 • Plantrading Tel.: 149-7788 • Reflex Computer Tel.: 129-7237 • Saldo Tel.: 351-3515 • Szilicium Tel.: 131-0946 • BÉKÉSCSABA: Szamprog Tel.: (66) 321-824 • DEBRECEN: Lansoft Tel.: (52) 446-883 • Wintech Tel.: (52) 423-235 • EGER: Indigo Irodaszer Tel.: (20) 526-544 • GYŐR: RI-Hard Tel.: (96) 439-599 • HÓDMEZŐVÁSÁRHELY: Origó Tel.: (62) 344-272 • KAPOSVÁR: Multisoft Tel.: (82) 312-512 • Somogy Informatika Tel.: (82) 427-973 • MOSONMAGYARÓVÁR: Recia PC Tel.: (96) 216-378 • NYÍREGYHÁZA: 2B Tel.: (42) 315-296 • Go-Max Irodatechnika Tel.: (42) 407-870 • Tipographic Kft Tel.: (42) 314-073 • PÉCS: HI-RES Trading Tel.: (72) 210-923 • M&M Computer Tel.: (72) 227-080 • SIÓFOK: Sio-System Tel.: (84) 316-978 • Siocomp Tel.: (84) 314-905 • SZÉKESFEHÉRVÁR: KIM Tel.: (22) 389-737 • Multitechnika Labor Tel.: (22) 308-018 • TAPOLCA: Balaton Elektronika Tel.: (87) 412-564 • ZALAEGERSZEG: Procomp Tel.: (92) 311-373

Olivetti

Worldwide stratégia

Hat hónappal az után, hogy az Olivetti korábbi PC-divíziója magáncéggé alakult, az új tulajdonos – a *Piedmont International* – nyilvánosságra hozta stratégiai elképzeléseit, valamint a cég új logóját és nevét, amely mostantól: *Olivetti Computers Worldwide*. Az új stratégia lényege, hogy a cég a jövőben egyértelműen a *professzionális piacot* célozza meg, és végleg búcsút mond a low-end termékeknek. A jövőbeni partnerek zöme a nagyvállalati ügyfelek közül kerül majd ki. Az

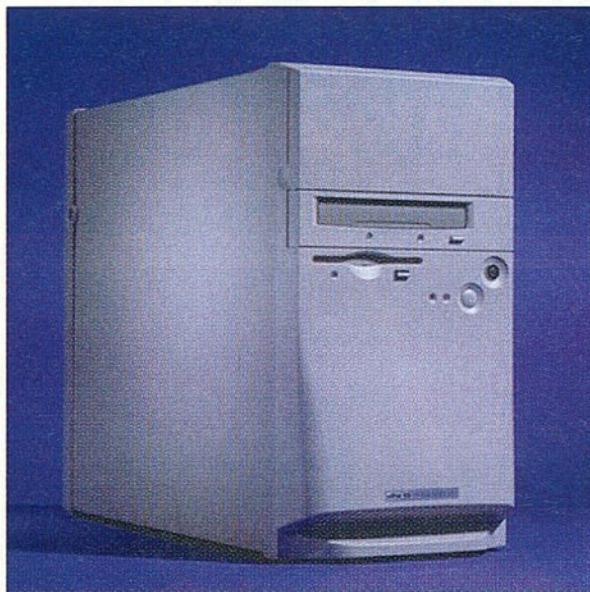
Olivetti Computers Worldwide központja Scarmagnóban van, a termékkála az *Echos* és az *Echos Pro* notebookoktól a *NetStrada* szervereken és a *Modulo* desktop számítógépeken át egészen a *Xa-*

na háziszámítógép-családig terjed.

Az Olivetti Computers Worldwide október elején jelentette be a *NetStrada 1200* workgroup szerver, amely a 300 MHz-es *Intel Pentium II* processzornak és az *Ultra-Wide SCSI* technológiának köszönheti különleges képességeit. A gépet azoknak a kisvállalkozásoknak szánják, amelyek kinőtték a peer-to-peer hálózatot, és könnyen menedzselhető, mindemellett nagy teljesítményű és kedvező árú szerverre van szükségük.

A *NetStrada 1200* kitűnő teljesítményének többi összetevője az *512 Kbájt*os másodsztű cache, a *32-től 384 Mbájtig* bővíthető RAM, valamint az *EIDE* vagy az *Ultra-Wide SCSI* interfész (amely *40 Mbájt/s*-os adatátvitelt tesz lehetővé).

A hálózati kapcsolatot alaplapra épített *Ethernet*, illetve *Fast-*

A NetStrada 1200 a kisvállalatok ideális Internet, illetve intranet szervere

Ethernet 10/100 PCI kontrollert hozza létre.

Operációs rendszerként a *Novell Kisvállalati IntranetWare*, a *Windows NT Server* és az *SCO OpenServer* közül választhatunk. A telepítés és a konfigurálás megkönnyítésére az *Olivetti Orchestra CD-t* mellékelik a géphez. A csomag tartalmazza még az *Olivetti ServerView* szerverfelügyeleti programot, valamint egyéb szoftvereket.

SAP – Digital

Közös üzem – közüzem

A kiélezett piaci verseny érzékenyen érinti a közüzemi szolgáltatókat is. Az *SAP Magyarország* és a *Digital Magyarország* által közösen szervezett szakmai napon az ügyfélorientált vállalati működés került terítékre, amely a hosszú távú versenyképesség egyik előfeltétele.

A német *SAP* cég új modult kínál *R/3*-asához, kifejezetten a közművek ügyfélszolgálati rendszerének teljes körű menedzselésére. Az *IS-U* (újabb nevén *SAP-Utilities*) modul fejlesztése során igyekeztek minden olyan tényezőt figyelembe venni, amely alapvető fontosságú a szolgáltatóvállalatok működése szempontjából. A funkcionalitás, valamint a vállalati szervezet és a közműpiac követelményeinek megvalósításában például kiemelt szerepet kapott a rugalmasság és a sokoldalúság.

A *Digital Magyarország* immár komoly tapasztalatokat szerzett az *SAP R/3* rendszer telepítésében, és az új modul bevezetésében is aktív szerepre törekszik. A több évre visszatekintő *SAP-Digital* együttműködésen kívül az idén öt éves 64 bites *Alpha* processzor piaci sikere is vonzó alternatívát jelenthet az ügyfelek számára, annál is inkább, mivel már eddig is számos nagyvállalat alapozta *SAP-Digital* platformra informatikai infrastruktúráját.

Nokia

Gyártató

A *Nokia* úgy döntött, hogy megszünteti a hangszórók gyártását, és a teljes üzletágat eladja az amerikai *Harman International Industries* cégnek. A tranzakció értelmében a *Harman* veszi át a székesfehérvári *Nokia Audio Kft.*-t is, mind a 289 alkalmazottjával együtt.

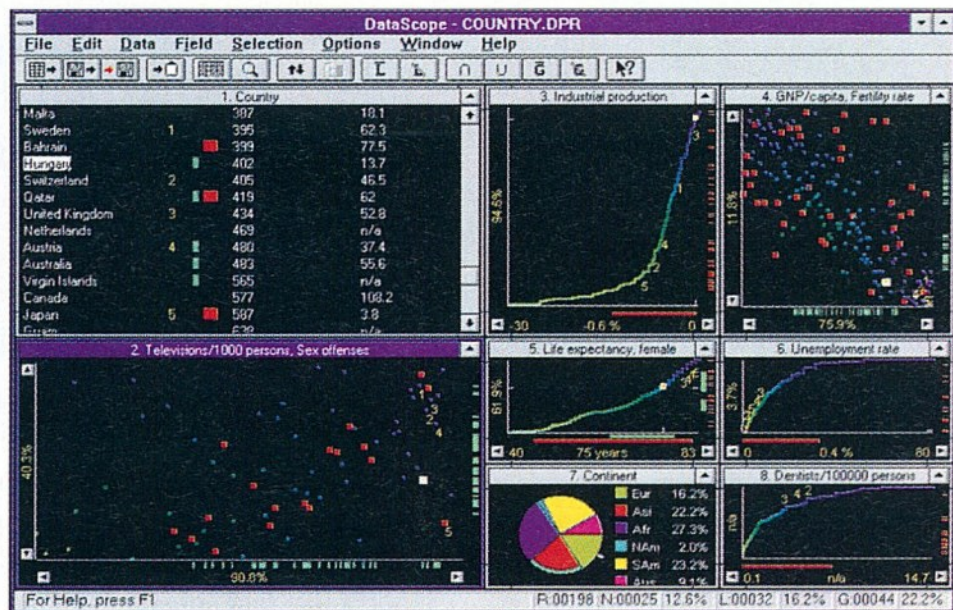
A *Harman* vezető szerepet tölt be a kiváló minőségű hifi audioberendezések tervezésében, gyártásában és értékesítésében, ezenkívül jelentős OEM szállító.

Cygron

Díjbeszedő

Ritkán jut európai szintű elismerés magyar szoftvertermékeknek. A szegedi *Cygron Számítástechnikai Kutató-Fejlesztő és Kereskedelmi Kft.* *DataScope* nevű adatbányászati (data mining) szoftvere nemrég *European IT Prize 1997* díjat nyert. A 26 európai országból és Izraelből beérkezett 319 pályázatból 25-öt talált érdekesnek a díjra a 16 európai ország ipari és egyetemi vezetőiből álló zsűri. A mérlegelésnél a kiváló technikai megoldás és a piacképesség volt a fő szempont.

A díj összege 5000 ECU. Átadására a brüsszeli Kongresszusi Palotában, az 1997. november 24–26. között – az *Esprit* program keretében – megrendezett *Európai Információtechnológiai Konferencián* kerül sor. Ez egyébként az egyik legfontosabb ilyen jellegű esemény Európában, amelyen három ezer vezető európai informatikai szakértő vesz részt.

A Cygron Kft. DataScope data mining szoftvere European IT Prize 1997 díjat nyert

A konferencia ideje alatt a zsűri a 25 győztesből választja ki azt a hármát, aki a 200 ezer ECU-s fődíjat nyeri. A fődíjakat és a velük járó trófeát *Jacques Santer*, az Európai Közösség elnöke adja át, *Prof. Karlheinz Kaske* – a Siemens korábbi vezérigazgatója, a zsűri elnöke – jelenlétében.

A díjátadási ceremóniát élőben közvetítik a nagyobb műholdas

tévécsatornák. A kiállított termékeket – a 3000 informatikai szakértő mellett – az *Európai Bizottság* számos vezető tisztségviselője is megtekinti. A konferencia után a kiállítás országos road show-ra indul.

A nyertes cégek – így a *Cygron* is – jogot kapnak az *European IT Prize Winner*, illetve a *European IT Prize Grand Prize Winner* minősítés és a hozzá tartozó embléma használatára. A *European IT Prize* díjról a <http://www.it-prize.org> címen olvasható bővebb tájékoztatás.

SAMSUNG G sorozat.

SAMSUNG

TCO '95 felár nélkül

iroda

A SAMSUNG legújabb monitorai nemcsak szépek és intelligensek, de a hazai kínálatból elsőként a legszigorúbb munkaegészség-ügyi szabvány, a TCO '95 normáinak is megfelelnek. Szériafelszerelésként, felár nélkül.

Kímélik a szemét, az idegrendszerét és a pénztárcáját. 5 évig* garántáltan. Kellhet ennél több?

Mielőtt monitort választana, nézze meg, mit kínál Önnek a SAMSUNG!
És készüljön fel egy kellemes meglepetésre ...

* 3+2 év garancia

Samsung Electronics Magyar Rt. Bemutatóterem: 1081 Budapest, József krt. 13. • Telefon: 138-4353, 188-7925
Internet: www.samsung.com

A Magyar Olimpiai Csapat Aranyfokozatú Támogatója

Intel

(Be)vásárlási láz

Páratlan méretű fúziós hullám söpör végig a számítógépiparban. A legújabb – nagy visszhangot keltő – vásárlásról az *Intel* adott hírt, amikor bejelentette, hogy megvásárolja a *Corollary Inc.* céget, az Intel alapú multiprocesszoros technológia egyik jelentős szállítóját.

Az összeolvadás után az Intel nagy teljesítményű, *nyolcprocesszoros* szerverekkel egészítheti ki termékcsaládját. A *Corollary* „hozománya” pedig a *Profusion* architektúrára alapozott *szimmetrikus multiprocesszoros* technológia, amely *egyedülálló cache-koherenciát megvalósító pufferelt cross-bar kapcsolót* alkalmaz. Ily módon hatékonyan kihasználható a nyolc processzor teljesítménye.

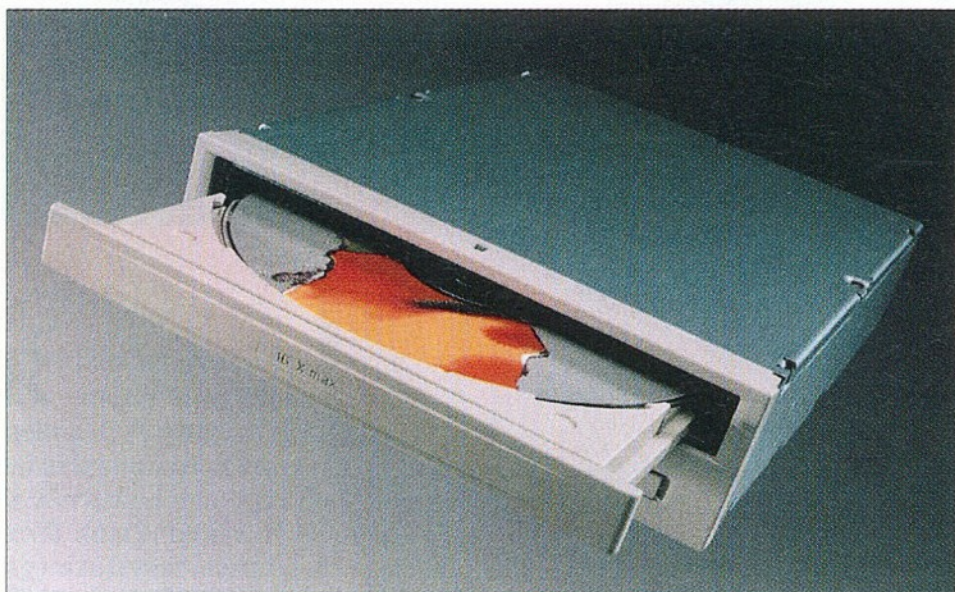
Az akvizíciós szerződés értelmében a *Corollary* megtartja nevét,

arcukat, és az Intel tulajdonaként, annak leányvállalataként működik tovább. A jövőben is a multiprocesszoros technológiai fejlesztésekre összpontosít, megkülönböztető figyelmet fordítva a következő generációs Intel processzorokra.

Magyarországon az *Areco Systems Kft.* foglalkozik a *Corollary* termékek disztribúciójával. Tapasztalataik szerint a többprocesszoros szerverek piacán eddig is megállták helyüket a *Corollary* gépek, amelyek megbízhatóan szolgálják ki több hazai nagyvállalat – például a *Csemege Julius Meintl*, a *Unilever*, a *MatávCom*, az *OTP* – adatfeldolgozási rendszerét. Várakozásaik szerint – az Intel tőkeereje révén – a jövőben tovább erősödnek a fejlesztések, és ebből remélhetően a felhasználók is profitálnak majd.

Mitsumi

Sebességkorlátozás

Egyre nagyobb sebességű CD-meghajtók jelennek meg a piacon, mégsem csökken a kereslet a lassúbb modellek iránt. A kínálat zömét a 24-szeres sebességű lejátszók alkotják, miközben a gyártók sorra kivonják a forgalomból a 16-szoros sebességű modelleket. Az igényekre reagálva a *Mitsumi* úgy döntött, hogy továbbra is gyártja a 16-szoros sebességű CD-meghajtókat, sőt nemrégiben egy új modellt is bejelentett. Az *FX 162* típusjelű CD-meghajtó a korábbi – ugyancsak 16-szoros sebességű – *FX 140*-et váltja fel.

Az adatelérési ideje *100 ms*, az

A Mitsumi új 16-szoros sebességű CD-meghajtót kínál, a korábbiaknál jobb paraméterekkel

adatátviteli sebessége pedig *1200–2400 Kbájt/s*. Az eszköz MTBF-je meghaladja az *50 ezer órát*. A csomag tartalmazza a vízszintesen és függőlegesen egyaránt beépíthető meghajtót valamennyi elterjedt operációs rendszerhez. Az *FX 162*-t kétszeres védelemmel látták el a por ellen, előlapján hangerőszabályozó és fejhallgató-bemenet található. IDE vagy E-IDE interfészen keresztül csatlakozik a számítógéphez.

A Hitachi CDR-8330 24maX CD-ROM meghajtója a Full-CAV technológiának köszönheti megbízhatóságát

Hitachi

Gyorsolvasó

A CD-ROM meghajtók teljesítménye soha nem látott magasságokba szökött. A *Hitachi* minap jelentette be *24-szeres sebességű* modelljét, amely több figyelemre méltó újítást tartalmaz. A *Hitachi* a *CDR-8330 24maX* modellben alkalmazta először a *Full-CAV* (Constant Angular Velocity) technológiát, amelynek az a lényege, hogy a meghajtó forgási sebessége (illetve szögsebessége) állandó (*5500 fordulat/perc*), így az olvasásnál nem kell megvárni, amíg a lemez felpörög (mint a *CLV* meghajtók esetében). Az állandó forgási sebességnek kettős haszna van: lényegesen *kisebb az eszköz adatelérési ideje* (*85 ms*), és hosszabb a motor élettartama. A *CDR-8330* MTBF-je óvatos

becslések szerint is *100 ezer óra* körüli.

A páratlan gyorsaságnak köszönhetően a meghajtó ideális eszköz az új generációs multimedia alkalmazásokban, főként a full-motion videolejátszásban.

A meghajtó számos CD-formátumot olvas. Természetesen *MPC-3* kompatibilis, ezenkívül ismeri a *Kodak Photo-CD*, a *CD-ROM XA* és a *CD-Audio* formátumot, sőt a *CD-RW* és a *CD-R* diszkeket is lejátszza.

A CD-olvasó *E-IDE* interfészen keresztül csatlakozik a számítógéphez. Installálása – a mellékelt szoftvereknek köszönhetően – nem okoz gondot. A csomagban a *DOS*, a *Windows 3.x*, továbbá a *Windows NT* és a *Windows 95* meghajtók is hiánytalanul megtalálhatók.

KFKI

Fúzióágazat

Sikeres üzletiév-zárásra számít a *KFKI Számítástechnikai Rt.* A tavalyi *3,2 milliárd forintos* konszolidált árbevétel az idén már a harmadik negyedév végére teljesítették, sőt decemberig várhatóan még az idei *4,5 milliárdos* tervet is túlszárnyalják, ami *50 százalékos* növekedést jelent egyetlen esztendő alatt.

Eközben a cégcsoport folytatja szervezetátalakítási programját. A tavalyi *LIAS-KFKI Networx* fúziót követően a *KFKI*-csoport egy új, alkalmazásfejlesztéssel foglal-

kozó cég létrehozása mellett döntött, mégpedig a *CADserver*, az *IBIS* és az *ISYS* összeolvasztásával. Az új cég hivatalosan *1998 január elsején, KFKI ISYS Kft.* néven kezdi meg működését.

Az említett időszak jelentős üzleti sikere, hogy a *Lockheed Martin Corporation* megvásárolta a *Recoware Kft.* által kifejlesztett *RECOderm* tenyérazonosító technológiát, amelyet – a tervek szerint – az *FBI*-nál fognak bevezetni. A rendszerben *40 millió* tenyérynymatot tárolnak majd.

ASK

Hordozható vetítő

Ultrahordozható LCD projektort jelentett be a norvég ASK. Az Impression A6 mindössze 5 kg-ot nyom. XGA-kompatibilis, ami azt jelenti, hogy az 1280x1024 képpontos felbontás megjelenítésére is képes, mégpedig bármely munkaállomáshoz vagy PC-hez csatlakoztatva. Fényereje 450 ANSI lumen. Eme adottságokra olyan alkalmazásokban van szükség, mint például a GIS, a különféle szimulációk vagy a DTP nyomdai előkészítés.

Az új monitorok már villogásmentes képet szolgáltatnak, és az Impression A6 sem adja alább: 150 MHz-es sáv szélességgel és 100 kHz-es vízszintes eltérítőfrekvenciával dolgozik. További

előnye, hogy a tömörített SXGA képeket is megjeleníti, mégpedig valódi 5:4 formátumban. Így nem fordulhat elő, hogy a kör a kivetítéskor ellipszis alakúra torzul. A

színhűséget a gamma-korrekció garantálja. Az A6 hat bemeneten fogadja a jelet, és az auto-sync funkció segítségével automatikusan azonosítja a formáját.

A készüléket négy sztereó hangszóróval is ellátták. A Bat-Mouse II távirányítóval valamennyi funkció távolról is elérhető. A készüléket az Array Data Hungária Kft. forgalmazza.

Az Impression A6 kivetítőnek csupán A/4 méretű helyre van szüksége, és távolról is vezérelhető

Lucent-HTTC

Páros fellépés

Együttműködési szerződést kötött a Lucent Technologies Magyarország Kft. és a Hungarian Telephone and Cable Corporation (HTTC) Consulting Lucent telefon-alközponti berendezések országos értékesítésére. A Lucent a call centerek (híváskezelő központok) globális piacvezetője, míg a dán-amerikai tulajdonban lévő HTTC öt magyarországi koncessziós terület kizárólagos telefonszolgáltatója.

A Lucent Technologies Magyarország 13 millió dolláros bevételt ért el a szeptember 30-án zárult pénzügyi évben, ami 20 százalékos forgalomnövekedésnek felel meg az előző esztendőhöz képest. Lucent call centerek működnek többek között az ABN Amro Banknál, az American Express és a Delta Airlines budapesti irodáiban, valamint a Matáv pécsi és szekszárdi igazgatóságán.

SUNaszétről – SUN-hírek a nagyvilágból

JAVA DESIGN CENTRUMOK A SUN-TÓL

A Sun Microsystems 1997 októberében bejelentette a világszerte az üzleti megoldások tervezését szolgáló ún. Java Design Centrumok globális hálózatát. A hálózat újabb lépés a Java-technológiához kapcsolódó szaktudás megalapozásában az ügyfelek, a nemzetközi szoftver- és megoldásszállítók körében. A Java Design Centrumok konzultációs szolgáltatása felgyorsítja az új generációs Internet, intranet és extranet Java-alkalmazások fejlesztését és használatát.

A Sun Java Design Centrumai már működnek New Yorkban, Atlantában, Denverben, Santa Claran, Washingtonban (D.C.), Londonban, Stockholmban és Sydney-ben. Az őszi folyamán további irodák nyílnak majd Dallasban, Münchenben és Zürichben. Amennyiben a különleges Java-szaktudásra igényt tartó ügyfél közelében nincs Java Design Centrum, a Sun Java-szakértőket küldi ügyfeléhez. A Sun Java Design Centrumok jelenlegi ügyfelei a Prudential HealthCare, Federal Express, Nationsbank, Toyota Motor Sales USA és a Unifi Communications.

Sun-legénység a Java Design Centrumokban

A központok konzultációs szolgáltatásához a Sun olyan szakértőgárdát biztosít, amely nagy tapasztalatokkal rendelkezik a létfontosságú Java számítástechnikai megoldások tervezésében, a prototí-

puskésítésben és az alkalmazásban. Java vállalati számítástechnikai technológiai tudásuk természetesen kiegészül a hálózati alkalmazások tervezésében, az objektumorientált szoftverek fejlesztésében és az alkalmazások gyors fejlesztésében szerzett tapasztalataikkal. A Java Design Centrumok magasan képzett tanácsadónak szakmai tervezési ismeretei jól kiegészítik a rendszerintegrátorok szaktudását.

A központok tervezőmérnökei által tervezett alkalmazások között számlakövető-rendszerek, banki pénzügyi szoftverek, valutakereskedelmi site-ok, ügyfélmenedzsment-alkalmazások, stb. található.

Innovatív Java-megoldások – gyors üzleti eredmények

„A Sun Java Design Centruma az a hely, ahol a Web-kreativitás találkozik az ipar eredmén-

orientált követelményeivel. A közös munka révén befektetéseink gyors és jelentős megtérülését értük el” – mondta Matt Mester, a Collaborating Computing (Prudential HealthCare) igazgatója. A Prudential jelenleg egy Web-alapú jogosultságnilyintartó-rendszer pilot-tesztelését végzi, kezdetben 1500 Netscape alkalmazottal és a tervek szerinti 1998-as kifizetéssel.

A Unifi Communications Java-appleteket használó intelligens IP-alapú hálózattal fokozta nemzetközi faxforgalma megbízhatóságát. „Ügyfeleink óriási pénzügyi tranzakciókat kezelnek világszerte. Java-alapú faxmegoldásunk biztosítja információik megbízható továbbítását faxon. A Sun Java Design Centruma segítséget nyújtott a megoldás gyors kialakításában, ugyanakkor abban is, hogy munkatársaink mielőbb megszerezzék a szükséges Java-szaktudást” – nyilatkozta Sergio Campos, a Unifi Communications kommunikációs igazgatója. A Federal Express is a Sun Java Design Centrumát választotta, amikor Internet-technológiája színvonalának emeléséhez keresett segítséget annak érdekében, hogy az adatközpontok eseményeinek követésére, logisztikára és számlakiégnyelítésre Java-alkalmazásokat hozhasson létre.

Fujitsu

Lemez(él)lovasok

Egyre nagyobb tárolókapacitásra van szükség az új 32 bites alkalmazások futtatásához, ezért a merevlemezeknek is lépést kell tartaniuk a megnövekedett igényekkel. A Fujitsu új 3,5"-os merevlemezcsaládja kapacitásában és sebességben is többet nyújt elődeinél. A Picobird-10 sorozathoz tartozó öt modell 1,75–5,2 Gbájt adat tárolására alkalmas, a legkisebb családtag egyetlen mágneslemezt tartalmaz. A nagy adatsűrűség elérésére magneto-rezisztív (MR) fejet alkalmaztak.

Az átlagos adatelérési idő 10 ms olvasáskor, illetve 12 ms íráskor. A forgási sebesség 5400 fordulat/perc.

Az új modelleket ATA-3 interfésszel hozták forgalomba. A PIO Mode 4 és a DMA Mode 2 eljárások csökkentik a CPU terhelését, így 16,7 Mbájt/s-os adatátviteli sebesség érhető el. Valamivel később jelentek meg az Ultra-DMA interfésszel ellátott típusok.

A Fujitsu új merevlemezei természetesen a SMART (Self Monitoring Analysis and Reporting Technology) eljárást is használják, amely ügyel az eszköz működésére, és figyelmezteti a felhasználót a várható hibákra.

A notebook-felhasználókat két új 2,5"-os merevlemezrel lepte

meg a Fujitsu. A Hornet-7 sorozathoz tartozó modellek kapacitása 1,2, illetve 1,6 Gbájt, magassága 12,5 cm, tömege pedig 140 gramm. A forgási sebesség 4000 ford/perc, az átlagos adatelérési idő 12 ms. Az intelligens teljesítménymenedzselő rendszernek köszönhetően a merevlemez a lehető legkevésbé terheli az akkumulátorokat, így hosszabb lesz a működési idő. „Sleep” módban mindössze 0,25 watt a lemez energiafelvétele. A gyors ATA-3 interfész itt is ismeri a PIO Mode 4-et és a DMA Mode 2-t, amelyek

tehermentesítik a processzort. A magneto-rezisztív fejnek és a PRML (Partial Response

1. A Fujitsu Picobird-10 merevlemezcsalád kapacitásában és sebességben is felülmúlja elődeit

2. A Hornet-7 még komoly ütésekkel is elvisel adatvesztés nélkül

Maximum Likelihood) technikának köszönhetően az adatsűrűség 1,28 Gbit/négyzetinch.

A hordozható számítógépekben különösen nagy jelentősége van az adatbiztonságnak. A Hornet-7 ebből a szempontból is jól vizsgázott: kikapcsolt állapotban 300 G gyorsulást, működés közben pedig 100 G-t képes elviselni anélkül, hogy tartani kellene az adatok elvesztésétől. A hibákra itt is a SMART mechanizmus ügyel, akár csak a többi Fujitsu modellnél.

Toshiba

Note-abilitás

Folytatódik a hajszja a notebookok piacán a mind nagyobb teljesítményekért. A Toshiba nemrég jelentette be a valaha gyártott legerősebb hordozhatóját, a Tecra 750CDT-t. A gép mindenben világelsőre pályázik, s erre – a vadonatúj 233 MHz-es Pentium MMX processzornak, a 20-szoros sebességű CD-ROM meghajtónak, valamint a beépített videokonferencia, multimédia és kommunikációs szolgáltatásoknak köszönhetően – van is esélye.

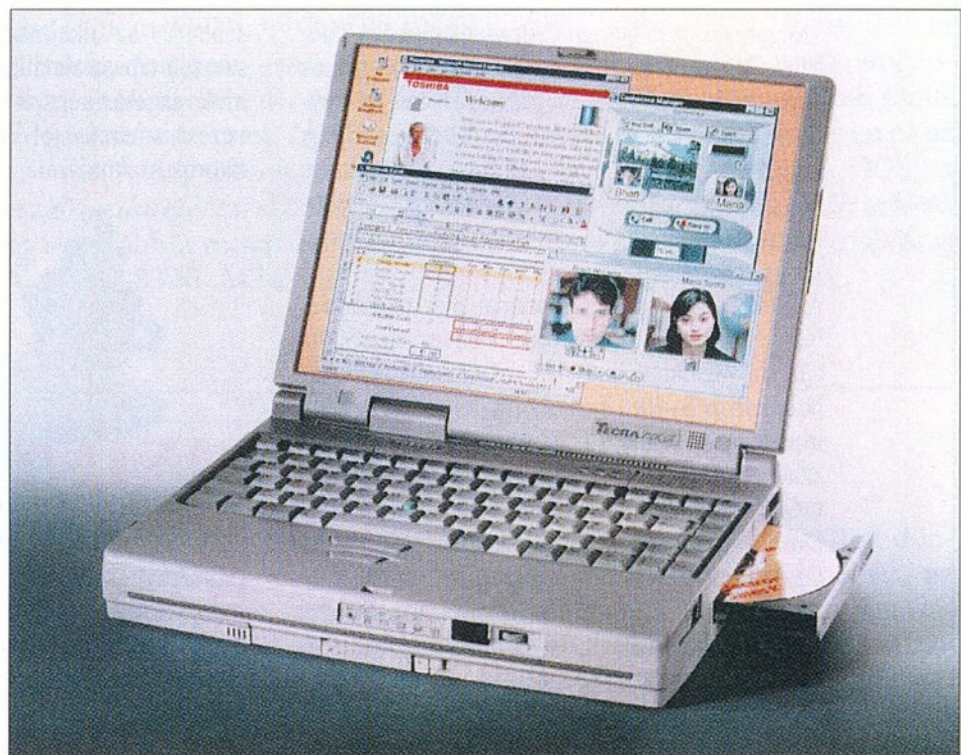
A processzor teljesítményét az 512 Kbájtos pipelined burst SRAM level 2 cache segít maximálisan kihasználni. A tárolásra szánt 5,1 Gbájtos merevlemez komoly méretű adatbázisok hordozására teszi alkalmassá a gépet. A HDD ráadásul könnyedén cserélhető, így a később forgalomba

A Toshiba eddigi legerősebb notebookja, a Tecra 750CDT akár több operációs rendszer egyidejű futtatására is konfigurálható

kerülő lemezek beszerelése is megoldható.

A RAM mérete – minimális kiépítésnél – 32 Mbájt, és 160 Mbájtig bővíthető. A CD-ROM meghajtó – a már ismert Select Bay technika jóvoltából – bármikor egy második akkumulátorra vagy floppymeghajtóra cserélhető. Sőt, ugyanerre a bővítőhelyre már az év végére ígért hordozható kivitelű DVD-meghajtó is minden további nélkül beépíthető.

A multimédia eszköztár Sound Blaster Pro-kompatibilis hangrendszert, beépített sztereó hangszórókat, valamint teljes csatlakozókészletet tartalmaz. A Zoomed

Video (ZV) Port technológia segítségével MPEG-lejátszó hardverrel, valamint videoelfogó és on-screen tévékártyával egészíthetjük ki a multimédia szolgáltatásokat.

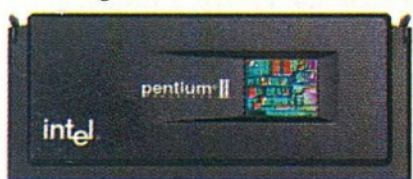
A SuperBright TFT LCD megjelenítő átlója 13,3", felbontása pe-

dig 1024x768 képpont. A villámgyors képkezelés nyitja a 4 Mbájt VRAM-mal megerősített S3 ViRGE/MX grafikus vezérlőrendszer. A távoli gépekkel opcionális V.34 hang-, illetve faxmodemen keresztül kommunikálhatunk.

Egymásnak teremtve

Az új Intel Pentium® II processzor

A processzor, amelynek tervezése során az Ön üzleti szoftverére gondoltak. Az új Pentium® II processzor.

A ma elérhető legerősebb Intel processzor, amely több műveletet tesz lehetővé a hagyományos üzleti alkalmazásokban, és egyben bázisa új, pl. Java*† alapú alkalmazásoknak. Az új csomagolás az Intel egyedülálló Dual

Independent Bus architektúráját rejti, egy olyan új fejlesztést, amely két önálló adatsínt használ: az egyik a második szintű gyorsítótárral áll kapcsolatban, a másik a fő memóriát szolgálja ki.

Ez olyan lendületet ad bizonyos műveleteknek, amely még többre teszi képessé Önt és vállalatát. A Pentium® II processzor. Az erő, amelyet a mai üzleti szoftverekhez terveztek. További információért keressen fel bennünket az Interneten: www.intel.com/english/pentiumII

intel
The Computer Inside.™

De facto

Tiszta szoftver, rendes cég

Noha az illegálisan használt szoftverek aránya Magyarországon sokak szerint siralmasan magas, 69 százalékos, az egy főre jutó GDP-ből mégis feltűnően nagy hányadot, mintegy fél ezreléket költünk szoftvervásárlásra. Annyit, mint Svájc vagy Dánia, és többet, mint Franciaország vagy Ausztria. Ezzel a kalkuláci-

óval az Ernst & Young Kft., illetve a Tőzsér és Mária Szoftver Iroda Kft. munkatársai igyekeztek a *de facto* „jogtisztasági csomag” bemutatásakor bizonyítani, hogy a szoftver kifejlesztésével nem a kalózmásolatok üldözőinek kívántak eszközt készíteni. Éppen ellenkezőleg, a program a kisebb, legfeljebb 25 fős vállalko-

zások vezetői számára lehet segítség a cégük gépein futó szoftverek számbavételéhez, jogtisztaságuk eldöntéséhez, az esetleges retorziók elkerüléséhez s nem utolsósorban az ésszerű szoftvergazdálkodáshoz.

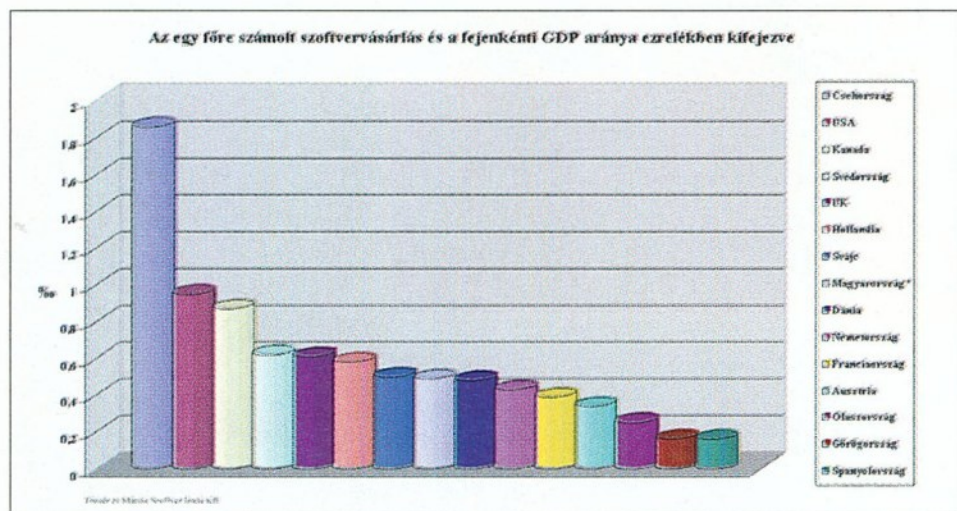
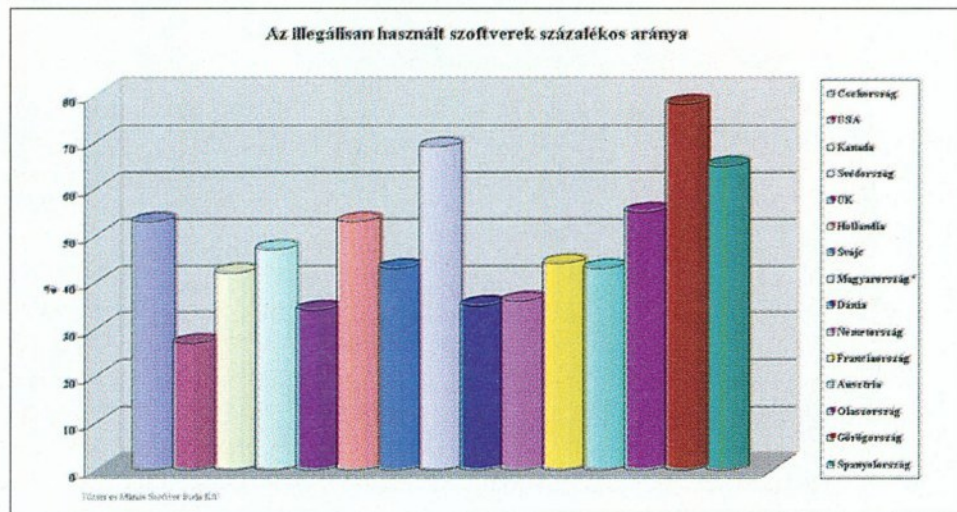
A csomag két részből áll, egyfelől a szoftverállomány felmérésére és jogtisztaságának ellenőrzésére szolgáló programot, másfelől egy, a szoftverhasználattal kapcsolatos jogi tudnivalókat felsoroló, ilyen összefoglaló formában másutt meg nem található kézikönyvet tartalmaz. A szoftver előnye, hogy viszonylag szerény PC-konfiguráción is futtatható, és az adatbázisa rugalmasan bővíthető a fel nem ismert programokkal. A 48 ezer forintba kerülő rendszer megéri az árát – állítják készítői –, mert ennél jóval többre kerül egy esetleges lebukás, másrészt pedig a felmérés alapján könnyen kiderülhet, hogy tékozlóan bánunk a szoftvereinkkel: feleslegesen, többszörösen és nem a legolcsóbb konstrukcióban vásárolunk.

Az Ernst & Young és a Tőzsér és Mária Kft. az informatikai rendszerek auditálásának keretén belül közösen világítják át szerzői jogi szempontból a cégek szoftverállományát. Mint elmondták, a tapasztalataik szerint a nagyobb cé-

Tőzsér és Mária Szoftver Iroda

HPFPU5L DLL	20,418	87-08-95
HPLJSM EKE	120,304	87-06-95
WINDB6 SMP	8	87-25-97
HPWQUER HLP	42,462	86-29-95
HPSL HLP	127,895	87-14-95
SYSTEM 080	1,648	81-17-97
MIN 188	12,376	81-17-97
HPM 84	84	81-17-97
HPM16 12,624	87-21-95	
HPSCOM DEL	10,109	83-28-95
FSSCOM PCL	886	87-25-97
CLIP EKE	376	87-11-95
PIX INI	75	81-17-97
USAL TXT	17	83-19-96
MCX 17	86-11-97	
MS40 12	85-28-96	
MAXLIM 518	81-17-97	
ULEAD32 INI	795	86-18-97
IMAGINFO PE3	3,608	85-01-97
TMAIN LOG	547	87-07-97
TMAIN003 MTX	8	84-18-97
DOS ZIP	14,342	81-28-97
REMOVEIT I	68	86-26-97
APPLE300 81	83-12-97	
XMPLOYER 50	83-09-97	
MINILP32 B	95	83-08-97
EZSCSI INI	51	81-28-97
MS31D9B0 HFD	651	81-38-97
EXTRAC32 EKE	95,744	18-15-96
UNPACK INI	1,987	81-24-97

Gazdálkodás a szoftverrel
Jogtisztasági tényfeltárás

De facto: gazdálkodj okosan, a szoftverrel is!

geknél viszonylag kevés a gond a jogtisztasággal, ám a cégméret csökkenésével együtt növekszik a jogtalanul használt programok aránya. Vizsgálataik során akadt olyan vállalat is, ahol a munkaidőrabló játékokkal együtt több mint tízezer „kalóz” exe fájl kellett letörölni a gépekről, s volt olyan cég is, ahol összességében nem kevesebb mint 450 millió forint értékű jogtalanul használt szoftvert találtak a gépeken. A *de facto* tehát a főnök nyugodt álmát szolgálja.

A programhoz egyébként floppy vagy CD-n küldik majd meg ügyfeleiknek a frissítéseket, ám aki türelmetlen, az Internetről is letöltheti az „újdonságokat”.

G. K. K.

Xerox-CHS

Nem csak másol

A Xerox Magyarország Kft. a Comfairre időzítette a bejelentést, amely szerint szeptember végén disztribúciós megállapodást kötött a CHS Hungary Kft.-vel. A szerződés hátterében az áll, hogy úgy ítélték: a Xerox neve Magyarországon szinte kizárólag a nagy teljesítményű fénymásolókhöz kötődik, egyéb területeken a forgalom nem tükrözi a cég valódi potenciálját. Mint elhangzott, az asztali színes és fekete-fehér lézernyomtatók, a hőpapíros faxok, a multifunkciós tintasugarasok és az asztali kategóriájú fénymásolók forgalmának felfuttatására ideális disztribúciós partner-

nek tűnt a dinamikusan növekvő, fennállásának másfél éve alatt 2,6 milliárd forintos forgalmat elkönyvelő és mintegy kétezer dealert kiszolgáló CHS Hungary.

A bejelentés kapcsán tartott sajtótájékoztatón a gazdag paletta néhány termékére külön is felhívták a figyelmet. A DocuPrint C55-ös színes lézernyomtató az olcsó, ám lassú tintasugarasok és a drága lézernyomtatók közötti piaci űrt hivatott betölteni. Mintegy 40 százalékkal kisebb, és 20 százalékkal olcsóbb a versenytársai többségénél. A 600 dpi felbontású, fekete-fehérben 12 lap/perc sebességgel nyomtató készülékbe számos kényelmi

Fax + másoló + nyomtató + telefon = Document WorkCenter 150

net csatlakozót és Web szervert is tartalmaz, annak jeléül, hogy tervezésekor elsősorban a kis, hálózatba kötött irodákra gondoltak.

Felhívták a figyelmet az XC1044 típusú fénymásolóra is, amelynek a 10 lap/perces teljesítménykategóriában egyedülálló szolgáltatása az automatikus lapadagolás. A Document WorkCenter 150-es többfunkciós berendezés pedig más módon elérhetetlenül alacsony áron juttatja gazdáját egyszerre fax-, másoló-, telefon- és nyomtatókészülékhez.

G. K. K.

Europoly

Van szerencsénk Európában

A földem, a részem, a kedvenc földrészem, ahol magamat otthon érzem – skandálták a gyerekek az „eurorapet” egy meglehetősen sajátos CD bemutatóján, a múlt hónap derekán.

A szóban forgó kompaktlemez egy játék, készítői *Europolynak* nevezték el, és Magyarország uniós csatlakozását hivatott népszerűsíteni.

Az európai értékek és normák hazai megismertetésére, terjesztésére alakult *Európa Stúdió Kommunikációs Kft.* alkotása ötezer példányban készült, és díjmentesen kerül majd a hazai iskolákba és köz-

intézményekbe. Kifejlesztése mintegy tízmillió forintba került, és „nem jöhetett volna létre” a Szerencsejáték Rt. anyagi támogatása nélkül.

A mívés multimédia csaknem

500, Európáról, az európai kultúráról és az unióról megfogalmazott kérdés, pontosabban az azokra adott válaszok segítségével bővíti a játékos ismereteit kontinensünkről.

A lemez mintegy 300 AVI fájl, képet, karikatúrát is tartalmaz. A mini filmbejátszásokon – kezdve a miniszterelnökkel, politikusokon és sportolókon keresztül a jövőbe látóig – 35 ismert közéleti személyiség dicsér meg időről időre a jó válaszáért, illetve fejt ki véleményét az uniós csatlakozás jelentőségéről és várható időpontjáról.

Az Europoly végén pedig nem csupán a keretjáték főszereplője, hanem minden bizonnyal a játékos is joggal mondhatja: „Van szerencsénk Európában”.

G. K. K.

A keretjáték kedves figurája, Eurobi nyomába szegődve barátkozhatunk az unió gondolatával

BME

Hallgatói számítógépközpont

Ez év szeptemberében kezdte meg működését a *BME Hallgatói Számítógépközpontja*, amelynek átadására október 20-án került sor. A gépközpontot az órarendi oktatás keretében 5-6 ezer hallgató, az órák közötti időt is beleszámítva pedig összesen mintegy 10-12 ezren vehetik igénybe.

A tizenhat gépterem mindegyikében tizenkét Pentium 133-as, illetve 486-os komputer található. Ezek lokális hálózaton keresztül érik el az egyetemi, az országos és a világhálózatot. Valamennyi gépet beléptető elektronikával szerelték fel. A hálózat kezeléséről és az oktatás szoftverellátásáról három Sun szerver, egy VAX 3600-as és egy Novell szerver PC gondoskodik.

OKI OLDAL- NYOMTATÓK

OKIPAGE 4w Plus
4 lap/perc
600 dpi

OKIPAGE 6e
6 lap/perc
600 dpi

OL 810ex
8 lap/perc
600x1200 dpi

OKIPAGE 16n
16 lap/perc
600x1200 dpi

OKI

People to People Technology

Oki Systems (Magyarország) Kft.

1051 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 12.

Telefon: 327-4070, 266-6225

Fax: 327-4076, 266-0152

Internet: OKI_H@MAIL.DATANET.HU

MÁTRIXNYOMTATÓK • OLDALNYOMTATÓK • HŐPAPÍROS FAX • NORMÁLPAPÍROS FAX

Az OKI-forgalmazókról, árakról, akciókról kérjen további információt az OKI InfoFax számán: 321-4466/1881

Mit szólna 1674 MB adatcseréhez ajándékba?

1997. szeptember 1. és december 31. között

30 000 Ft
kedvezményel

MATÁV ISDN

Cipekedés nélkül hazaviheti az egész irodát, minden számítógépes állományával és hozzáféréssel együtt, hogy akár be se kelljen tennie a láb munkahelyére. Ez az ISDN vonallal támogatott **otthoni munkavégzés**. Most ráadásként **30 000 Ft forgalom-jóváírással**.

Rendelje meg szeptember 1. és december 31. között MATÁV ISDN2 csatlakozását, válasszon hozzá egy tetszőleges adatátviteli végberendezést, és élvezze az otthon nyugalomban végzett teljes értékű munka örömét. Az első **1674 MB-nyi számítógépes kapcsolatig ingyen**. S ha úgy tetszik a számítógépes kapcsolattal párhuzamosan telefonálhat, faxolhat is. A megszokottnál **jobb minőségben, gyorsabban**.

Készséggel szolgálunk további információval, illetve az akció részleteivel az alábbi ingyen hívható

Zöld számon: **06 80 23 23 23**

Annyi minden történik...

Egymás közt

GÉPJÁRMŰ-INFORMATIKA

CP-MELLÉKLET

Az információtechnológia a gépjárművek belsejében is megjelent, hol navigálást segítő eszközként, hol hangtalan, ám annál hatékonyabb riasztórendszerként, hol pedig autórádióba integrált mobiltelefonként. Összeállításunkban izelítőt adunk az informatika és a közlekedés házasságából született legújabb megoldásokból, miközben a mellékletünk témájához kapcsolódó legfontosabb KRESZ-, illetve Btk.-módosításról is ejtünk néhány szót.

**Mi nem tudunk az
Ön fejével gondolkodni,
és Ön sem tud a miénkkel.
Ezért kell mindent
megbeszelnünk.**

Keresse fel a BNP-Dresdner Bankot és ossza meg velünk elképzeléseit, hogy megoszthassuk Önnel több mint száz éves szakmai tapasztalatunk hasznát. Akárcsak Ön, mi is hiszünk abban, hogy a legjobb pénzügyi döntéseket közösen hozhatjuk meg.

Az **Ön** pénzéről van szó.

BNP-Dresdner Bank (Hungaria) Rt.

Központ: 1055 Bp., Honvéd utca 20. Tel: 374-6300 Fax: 269-3967 Dorn Kunigunda, fiókvezető

Fiókok: 1022 Bp., Törökvesz út 30/b. Tel: 315-0515 Fax: 315-0535 Katozka Oliver, fiókvezető
1126 Bp., Istenhegyi út 40/a. Tel: 214-2010 Fax: 214-2002 Kovács Gábor, fiókvezető

Karc Auto Register Club

HALLHATATLAN VÉSZJELEK

A gépjárműbe épített jeladón alapuló azonosítóra kiírt belügyminisztériumi tender egyik nyertese, a Karc Auto Register Club vagyonvédelmi rendszere segítségével könnyebb a lopott, illetve az illegálisan használt autók felkutatása.

A Karc Auto Register Club biztonsági rendszere több elemből áll, amelyek közül a gépkocsi tulajdonosa tetszése szerint választhat. A legegyszerűbb a *passzív védelemre szolgáló gravírozás*. Ennek során a gépjármű valamennyi külső üveg- és műanyag felületére (még a lámpa-, sőt az indexburára is) speciális eljárással felírják a rendszámot, s ettől a pillanattól a jármű a Karc Auto Register Club *számítógépes nyilvántartásába* kerül. Ha az ellenőrzés során a kocsi rendszáma eltér a gravírozottól, akkor az intézkedő rendőr az ország egész területéről elérhető nyilvántartásból állapíthatja meg, hogy lopott-e a jármű.

Az ilyesfajta passzív védelemmel óvott autó persze csak egy célzott ellenőrzés során kerülhet horogra, nem így az *aktív védelemmel* is felszerelt jármű. Ebbe ugyanis *miniatűr jeladót* építenek, amely a kocsi illegális használata esetén 433,92 MHz-es vivőhullámú rádiófrekvenciás „vészjeleket” bocsát ki, amelyeket a rendőröknél és a határátkelőhelyeken lévő különleges vevőkészülékek érzékelnek. A vevőkészülékeknek két típusa van: az egyik hallható jeleket sugároz a rádióhullámok hatására, a másik viszont – s ilyenek vannak a határátkelőknél – a rádióhullámokba rejtett digitális kódokat is érzékeli, s azonnal a számítógéphez küldi, amely azonosítja az autót.

A Karc kétféle jeladót kínál, a *KRA-O3/P*, valamint a *Delfin* típusú rendszert. Mindkét szerkezet két egységből, a *jeladóból*, illetve a *távvezérlőből* áll, s annyiban is közösek, hogy kétféleképpen működhetnek: *automata* és *manuális üzemmódban*. Az előbbinél a tulajdonosnak – ha az autóba kíván ülni – mindössze magánál kell tartania a távszabályozót (ami egyébként egy kis kulcstartó). Ez időről időre kisugároz egy egyedi kódot, amelyet a gépkocsiba épített jeladó érzékel. Ha ez az egység felismeri ezt a kódot, akkor nem bocsát ki vészjeleket. Amikor a tulajdonos kiszáll az autóból, és magával viszi kulcstartóját, akkor megszakad a kapcsolat a gépkocsi és a távvezérlő között, s mintegy négy perc múlva a jeladó éberre válik, s ezt halk füttyel jelzi. Ettől kezdve figyel, hogy történik-e változás az autó elektromos hálózatán. Ha igen, akkor megkezdi a „hallhatatlan” vészjelzést.

Manuális, azaz *nyomógombos üzemmódban* ugyanúgy kell eljárni, mint bármilyen más rádió-távvezérlésű riasztónál. A gépkocsiból való kiszállás után meg kell nyomni a távszabályozó gombját, s a riasztó 30 másodperc múlva „élessé” válik. Kikapcsoláskor, ha a tulajdonos távollétében nem történt riasztás, a jeladó kétszer füttyül, ellenkező esetben viszont négy füttyjel tájékoztat a lopási kísérletről.

A *Delfin* típusú jeladó – az előbbivel ellentétben – hallható riasztást is ad, igaz, a be- és kikapcsolás között legfeljebb egy alkalommal, és csak 20 másodpercig. A bekapcsolás tényét itt egyébként nemcsak füttyjel, hanem a vészvillogó felvillanása is jelzi.

A „hallhatatlan” jeladó viszont mindaddig működik, amíg a tulajdonos ki nem kapcsolja. Az egyszeri hangos riasztás magyarázata egyébként az, hogy a fejlesztők a minimálisra kívánták leszorítani a vakriasztások számát, s úgy vélik, hogy manapság már úgysem figyel fel senki a „kiabáló” autóra. Az

esetleges tolvaj is biztonságban érzi magát a csendes járműben, nem keresi, nem rongálja a riasztót, miközben az rendíthetetlenül adja a vészjeleket.

A kisugárzott jelek egyébként a távvezérlő kimerülésére utaló kódot is tartalmaznak, nehogy emiatt kerüljön kellemetlen helyzetbe a készülék tulajdonosa. S ha már a távvezérlő eleménél tartunk: a 3 V-os lítiumelem majdnem két évig üzemképes, s ha veszíteni kezd erejéből, azaz a távvezérlőtől a jeladóhoz kerülő feszültség egy beállított érték alá csökken, akkor erről hangjelzés értesíti a tulajdonost (de persze csak akkor, ha a gépkocsija közelében tartózkodik). Ezután majdnem egy hónap van az elem cseréjére. Ha viszont ez nem történik meg, akkor a jeladó beszünteti a működését.

A *Delfin* kódját – megfelelő berendezéssel – távolból is lehet kérdezni, ennek köszönhetően a gépkocsi akkor is azonosítható, ha nem sugároz vészjeleket. Ilyenkor úgynevezett *felszólító kódot* sugároznak az autónak, pontosabban a jeladónak, amely válaszol arra.

A rendőrségi tapasztalatok szerint egyébként a lopott autók gyakran igen hamar elhagyják az országot. Így talán megnyugtató lehet az a tudat, hogy a Karc jeladója már akkor is informálja a rendőröket és a határőröket a lopás tényéről, amikor a gépkocsi még nem is szerepel a körözési listákon. – ha –

RENDTENDER

A napokban „hirdettek ítéletet” a Belügyminisztérium és rendvédelmi szervezetei által a gépjárműveket azonosító és felismerő rendszerekre kiírt tenderen, amelyre összesen 41 pályázat érkezett. A nyertesekkel napokon belül általános együttműködési megállapodásokat kötnek, s ezt követően kerül majd sor a konkrét – a műszaki tartalmat, a telepítés ütemezését és a határidőket is tartalmazó – szerződések aláírására. A pályázóknak együtt kell majd működniük rendszereik integrálásában és a rendvédelmi szervezeteknél elhelyezett diszpécserközpontok kialakításában is. A rendszerek egyébként vállalkozási formában működnek, tehát a szolgáltatásaikért díjat kell fizetnünk.

A gépjárművekbe épített jeladók alkalmazásán alapuló helymeghatározó, azonosító rendszerek kategóriájában a *Karc Auto Register Club Bt.* és az *Inmed Hungaria Rt.* pályázatát fogadták el. A földi iránymérésen alapuló helymeghatározó rendszerek között a *Comcart Rt.* pályázata felelt meg legjobban a kiírás feltételeinek, a GPS rendszerek kategóriájában pedig az *Antenna Hungaria Rt.* és a *GPS Rádió Kft.*, az *Autosecurit Kft.* és a *Bank Security Rt.* pályázatát fogadták el. (–)

Falcon gépjármű-azonosító

RENDSZÁM A LELKE
MINDENNEK

Ha nem is tartozik a tendergyőztesek közé, számítástechnikai szempontból mindenképpen érdekes a Falcon rendszám-felismerő rendszer, amely egy nyáron aláírt megállapodás alapján az Országos Polgárőr Szövetség „fegyvertárát” gyarapítja.

A Comproject Számítástechnikai Kft. által kidolgozott rendszer is kombinált védelmet nyújt a gépkocsilopások ellen. Szerepel benne a gépkocsi ismertetőjeleit, tulajdonosának adatait, de még a fényképét is tartalmazó azonosító kártya, és tervezték a rádiófrekvenciás azonosítás bevezetését is.

Számítástechnikai szempontból mégis az egyben legkézenfekvőbb megoldás, a rendszám alapján történő azonosítás a legérdekesebb – amit végső soron a rendőr is alkalmaz az igazoltatáskor.

Erre a célra egy videokamerával egybeépített mobil számítógépet használnak. Az ezen futó program először megkeresi

a videokamera látómezejébe kerülő kocsi képén a rendszámot, majd korrigálja a rossz pozícióból vagy a perspektívából származó torzításokat. A rendszámot ezután egy alakfelismerő algoritmus értelmezi, majd a gép a kapott értéket összeveti a saját adatbázisában tárolt adatokkal.

Ez után már csupán az adatbázis kialakításának és frissítésének kérdése, hogy a rendszámmal kapcsolatosan nyomban milyen adatokat közölhet a gép a rendszer használójával.

Az adatbázisban értelemszerűen szerepelnek a körözött rendszámok, így könnyen kiszűrhetők a lopott kocsik. Legálábbis, ha nem cserélték ki rajtuk az azonosítót. Erre az esetre

Piros Maruti. Ezúttal helyén a rendszám

a Falcon nyilvántartásában szereplő gépkocsik főbb adatait is betáplálják a gépbe, s megjelenítik a képernyőn. Így, ha például egy kék Trabant pöfög el a kamera előtt, noha a rendszáma alapján piros Mercedesnek kellene lennie, akkor joggal gyanakodhat a készülék kezelője.

A rendszer nagy előnye, hogy a forgalom zavarása nélkül nagy tömegű gépjármű azonosítására alkalmas. Másodpercenként akár tíz különböző rendszámot is felismer, tehát meglehetősen gyorsan suhanó kocsisor ellenőrzésére is használható, az azonosítás biztonsága pedig mégis jobb, mint 95 százalék.

A program számos kiegészítő szolgáltatással is könnyíti használójának munkáját. Így például a körözött gépkocsi felismerését akusztikusan is jelzi, az Album funkcióban felsorakoztathatók az utoljára ellenőrzött kocsik, az azonosítás időpontjának megjelenítésével s a körözött kocsik megjelölésével. Gombnyomásra további információk is a képernyőre kérhetők egy azonosított kocsiról, s a rendszer akár külföldi rendszám után is kutathat. Az adatbázisban különböző szempontok szerint – például a

tulajdonos neve alapján – lehet keresni.

A rendszer hatékonyságának kulcsa természetesen az, hogy milyen gyorsan kerül be egy körözés az adatbázisába. Az adatfrissítés floppylemezzel is megoldható, ám ennél sokkal gyorsabban ér célta a GSM rádiótelefonok SMS üzemmódjában továbbított adat.

A Falcon kamerái a forgalmasabb utak, csomópontok, hídfők mellé helyezhetők fixen telepítve vagy gépkocsiba szerelve. Így meglehetősen sűrű háló szőhető a lopott kocsik kiszűrésére.

A rendszer persze akkor működik jól, ha sok kamera pásztazza az utakat. Mindenesetre a nyáron már 35 készülék működött a Polgárőrség gépkocsijaiba építve.

A Comproject Kft. munkatársa mindent beleszámítva 1 milliárd forint körüli összegre takarékosította a kellő hatékonyságú országos Falcon figyelőrendszer kiépítését, ami roppant soknak tűnik, mégsem az, ha meggondoljuk, hogy csupán a biztosítók 3-4 milliárd forintot fizetnek ki évente gépkocsilopások miatti kártalanításra.

G. K. K.

BŰN, HA ELVESZIK

Évi 16-18 ezer eset, összességében mintegy 40 milliárd forintos kár – tömören ez a mérlege az egyik vezető gazdaságvédelmi szakember által nemrég a szervezett bűnözés ma már legmarkánsabb ágának titulált gépkocsilopásoknak. Hosszas egy helyben topogás után azonban végre úgy tűnik, hatékony eszközökhöz jut e téren a bűnüldözés. Lezárult a lopott kocsik azonosítására szolgáló rendszerekre kiírt tender, de ami talán ennél is fontosabb, szeptember 15-től végre a jog is megfelelő súllyal fenyegeti a gépkocsitolvajokat. Ők ugyanis eddig – ha lebuktak – állíthatták, hogy „éppen csak egy kicsit kocsikázní támadt kedvük”, ami nem volt bűn, csak vétség.

Ezután viszont „aki idegen gépi meghajtású járművet mástól azért vesz el, hogy jogtalanul használja”, az többé nem vétséget, hanem büntetést követ el, és akár három évig terjedő börtönbüntetéssel sújtható. Nem úszhatja meg tehát – mint korábban – pénzbüntetéssel vagy közérdekű munkával. Emellett emelkedtek a büntetési tételek a bűnszövetségben elkövetett esetekben is.

(-)

Egyszerűen NAGYSZERŰ

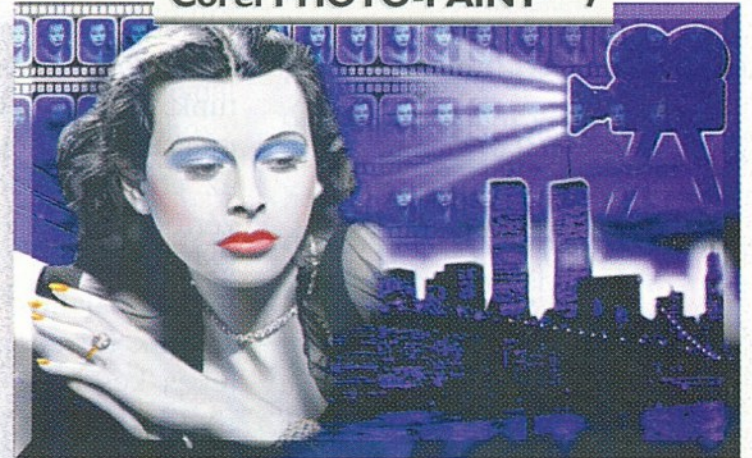
A vektor illusztrációkat John Corkery, U.S.A. kizárólagosan a CorelDRAW használatával hozta létre.

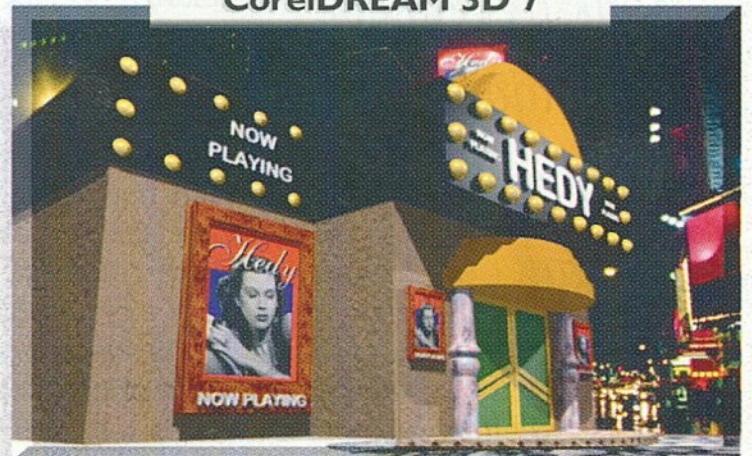
CorelDRAW™ 7

Tartalmazza . . .

Corel PHOTO-PAINT™ 7

CorelDREAM 3D 7

COREL DRAW™ 7

Hatékony, Teljesítmény, Pontosság

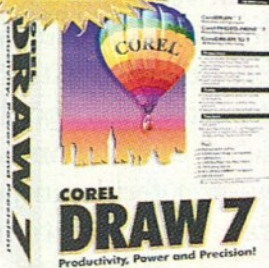
A kiváló illusztrációk létrehozása hihetetlenül egyszerű folyamat, ha igénybe veszi a CorelDRAW™ 7 forradalmi teljesítőképességét és erejét! Ez a precíziós szoftver lehetővé teszi, hogy a képzeletében létező mesterműveket lélegzetelállító valósággá változtassa. Együtt a fényképszerkesztéshez és bittérképek létrehozásához használatos Corel PHOTO-PAINT™ 7 -tel, valamint a 3D modellezéshez és megjelenítéshez használatos CorelDREAM 3D 7 -tel, ez a díjnyertes grafikai csomag egy új kreatív világ lehetőségeit nyitja meg Ön előtt. Ez a hivatásos illusztrátor ideális választása!

A csomagban megtalálható:

- Nyolc sokoldalú segédprogram
- 32,000 clipart kép és szimbólum
- 1,000 fénykép
- 1,000 TrueType® és Type I betűtípus
- Több mint 750 lebegő tárgy
- Több mint 450 CorelDRAW™ sablon
- Több mint 250 térhatású modell

Angol verzió

Distributors:		Resellers:	
3 Soft	140-1506	Kim-Soft Kft.	319-8973
Szamalk Software	203-0299	Sprint Computer Systems Kft.	210-4836
Walton Networking	344-3838	aPlus - Budapest Kft.	252-8125
		Software Station	371-0704
		Kronos Trade	267-5316
		Albacomp	(22) 315-414
		Keszo	123-8717
		Szoftver AB	269-4737
		Antomex	352-8540
		Gemofis	321-1539
Technical Support: 327-5737		E-mail: corel.hotline@ablaksoft.hu	

KUR-0451-HUN

COREL
www.corel.com
+353-1-706-3912

Szeptember közepétől életbe lépett az a KRESZ-módosítás, amelynek értelmében a gépkocsivezetők nem használhatják kézben fogva rádiótelefonjaikat. Akik mégis vezetés közben szeretnék telefonon csevegni, azoknak figyelmébe ajánljuk alábbi, a megoldásról szóló írásunkat.

A rádiótelefonok megjelenése hatalmas lépés volt az egyre korszerűbb és kényelmesebb személyes kommunikációhoz vezető úton. Az első, még nagyméretű készülékeket hamar felváltották a GSM rendszerben működő telefonok. Ezek parányi mérete, hosszú készenléti és beszélgetési ideje, valamint egyre tökéletesebb hangminősége kiterbélyesítette a potenciális piacot, a készülékárak rohamos csökkenése pedig már megfizethetővé tette a mobil telefonálást. Magyarország nyugati országokhoz mért néhány éves technikai lemaradása ezen a területen néhány hónapra, esetenként néhány hétre csökkent. A határtalan kommunikációs szabadság ígérete azt eredményezte, hogy *jelenleg már nálunk is közel ötszáz ezer GSM-telefont használnak.*

A hőskorban, ami persze csak néhány éves múltat jelent, mindenki mindenhol telefonált.

KRESZ-módosítás

A MOBILITÁS HATÁRAI

Az újdonság varázsa valamennyi korosztályt meghódította. Telefonáltunk otthon egyik szobából a másikba, telefonáltunk, amikor bekanyarodtunk az utcáinkon, hogy melegíthetjük az ebédet, telefonáltunk a közértből, ha elfelejtettük, mit is kell vásárolni, és a mobiltelefon használtuk akkor is, amikor kezünk ügyében volt egy vezetékes készülék is. A mobiltelefon-őrület oda vezetett, hogy a készülékeket rövid idő múlva már csak *bunkófonként* emlegették, hiszen a mértéktelen és indokolatlan használatuk inkább tulajdonosuk műveltségi szintjét, mintsem e készülékek gazdasági előnyeit jelezte.

Sokan úgy érezték, hogy nélkülözhetetlenségüket, fontosságukat mi sem bizonyítja jobban, mint amikor egy beszélgetés vagy egy színházi előadás közben öt-tíz percenként megszólal a telefonjuk. Persze, voltak, akiket nem kerestek ilyen gyakran, nekik hivatásos segítők akadtak: *olyan szolgáltatócégek is alakultak, amelyek bizonyos gyakorisággal odacsöngettek megrendelőik mobiljaira.*

Az első telefonszámlák megérkezése után azonban, a legtöbb újdonsült rádiótelefon-tulajdonos saját jószántából korlá-

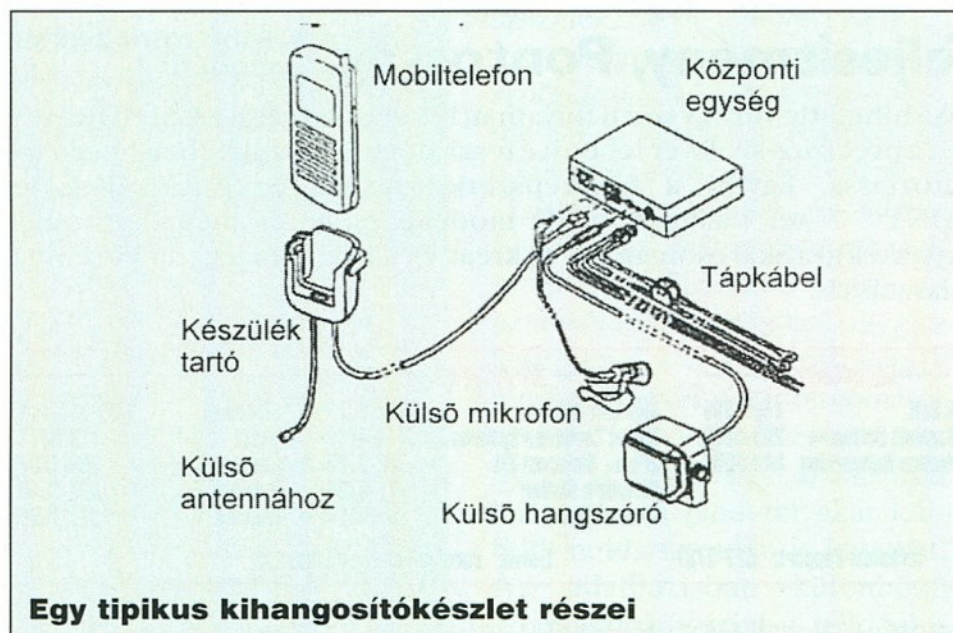

Az Audi egyik korszerű modelljében az alapvető biztonsági berendezések részét képezi a beszerelt mobiltelefon

tozta határtalan kommunikációs lehetőségét. Ahogy pedig telt-múlt az idő, egyre több helyen jelentek meg figyelmeztető, tiltó feliratok, amelyek különböző okokra hivatkozva – vagy akár ok nélkül – felkérték a mobiltelefon-tulajdonosokat, hogy ne

használják készüléküket. Az okok egy része műszaki, így például érthető, hogy egy bank biztonsági rendszerét vagy egy kórház orvosi berendezéseit óvják a rádióhullámok zavaró hatásaitól. Az is érthető, hogy egy hangversenyen vagy egy színházi előadáson nagyfokú udvariatlanság bekapcsolva hagyni a telefonokat. Azt viszont már kevésbé lehet megmagyarázni, hogy a sarki kis élelmiszerboltból vagy egy nagy raktáruházból miért ne szólhatnánk haza, milyen innivaló fogyott el, vagy hányas tornacipőt kell venni gyermekünknek.

Manapság a munkánkkal kapcsolatosan roppant sok időt töltünk gépkocsiban. Ilyenkor, főleg hosszú dugókba kerülve, ragyogóan intézhetjük ügyeinket mobiltelefonon keresztül. Az

Egy tipikus kihangosítókészlet részei

autóvezetés azonban nemcsak komoly figyelmet követel, hanem mindkét kezünket is igényli. Egyik kézben a telefontal igen körülményes kanyarodni vagy egy hirtelen veszélyes helyzetet kikerülni. Mindezt megtörtént balesetek vizsgálata is igazolja. A világ több országában ezért – enyhébben-szigorúbban – már szabályozták, hogy miként használhatják a gépkocsivezetők rádiótelefonjukat. Európában ötödikként, Magyarországon is rendeletbe foglalták, hogyan telefonálhatunk vezetés közben.

A KRESZ-módosítás alkalmából összevont sajtótájékoztatót tartott az Országos

Rendőrfőkapitányság, a Westel 900, az Országos Balesetmegelőzési Bizottság és az Audi. A módosított rendelet megtiltja, hogy a gépkocsivezető menet közben kézben tartott mobillal telefonáljon. A megoldás lehetőségeit a sajtótájékoztatón a Westel 900 mutatta be, a gépkocsiba szerelhető kihangosító-készletekkel.

Az autós-készletek mikrofont, hangszórót, elosztódobozt és kiegészítőt tartalmaznak. Néhány autós-készletnél a készüléktartó és az elosztódoboz egy egységet képez. Vannak olyan kihangosító-készletek, amelyek képesek az autórádió elnémítására, ami azt jelenti, hogy a hí-

vások érkezésekor, illetve indításakor az autórádió automatikusan kikapcsol, és a hangszóróján át hallható a hívás. A beszélgetés befejezésekor a rádió visszakapcsol (lásd keretes írástunkat!).

Az autós-készleteknek nem része a külső antenna. Ennek kiválasztásakor figyelembe kell venni a gépkocsi jellemzőit és a felhasználó igényeit. Az autós-készlet beépítése szakértelmet igényel, ezért ezt a feladatot érdemes szakműhelyben elvégeztetni. Nem egyszerű feladat úgy beállítani a rendszert, hogy jó minőségben, visszhang és torzítás nélkül élvezhessük a kissé megnyirbált kommunikációs szabadságunkat. A legkor-

szerűbb autós-készletek képesek arra, hogy a beszerelés után automatikusan bemérjék az adott gépkocsi belső akusztikai viszonyait, és ehhez igazítva állítsák be saját paramétereiket.

A biztonság növelésén túl az is az autós kihangosító-készletek mellett szól, hogy a gépkocsi karosszériája jelentősen rontja a vételi lehetőségeket, így a felszerelt antenna a telefonálás minőségét is javítja. A készlet készüléktartójába helyezett telefon akkumulátora egyben töltődik is, amihez a gépkocsi generátora szolgáltatja az energiát. A beszélgetéshez nem a telefon mikrofonját használjuk, hanem egy külön hangérzékelőt, ame-

Blaupunkt RadioPhone – az elegáns megoldás

Tegye a kezét a kormányra, a bal lábát a kuplungra, a jobbat a gázra és ... egyelőre még ne telefonáljon, hanem hallgassa a rádiót!

Valahogy így aktualizálhatnánk a mostanában oly gyakran hallható reklámot, feltéve persze, hogy a *Blaupunkt RadioPhone* készüléke foglalja el autórádióink helyét.

A hamarosan kötelezővé váló KRESZ-előírás szerinti kihangosítható mobiltelefonra talált elegáns megoldást a Blaupunkt. A legkorszerűbb autórádió- és mobiltelefon-(GSM) technológiát ötvöző *RadioPhone* koncepció jegyében készítette el az *Amsterdam TCM 127* típusjelű kombinált készüléket, amely pontosan illeszkedik egy szabványos autórádió-beépítési helyre, és a mikrofon meg a kombinált antenna behelyezésén kívül, semmilyen további szerelésre nincsen szükség a használatához.

A TCM 127-en – a többfunkciós működés jeleként – *kódkártyanyílás* látható. Ide kell csatlakoztatni a mobiltelefon SIM-kártyáját, s az autórádió ettől kezdve máris kettős szerepet tölthet be: *egyszerre rádió és telefon* is.

A helytakarékosságra és a készülék kényelmes kezelhetőségére való törekvés jegyében születtek a *közös funkciók*: telefon üzemmódban például ugyanazokkal a billentyűkkel lehet bepötyögni a hívószámokat, mint amelyekkel rádió üzemmódban az adókat választhatjuk ki.

Ugyancsak kedvező lehet, hogy a rövidített hívószámok ábécé vagy számsorrendben csoportosítható tára a legtöbb esetben még a *tárcsázás* feladatát is átvállalja.

A RadioPhone-nal a *GSM*

Short Message Service (SMS) szolgáltatás is igénybe vehető. Így azután más mobil-előfizetők, adatterminálok és GSM szervizközpontok is küldhetnek rövid üzeneteket a Blaupunkt-újdonság tulajdonosának, aki – természetesen – a gépkocsiból is továbbíthatja saját GSM táviratát.

Vannak persze, akik a kényelmes kihangosítás ellenére sem akarnak megválni a megszokott telefonkagylótól, netán privát beszélgetést is folytatnak, amely nem tartozik utasokra. Nos, a kombiberen-

dezéshez – külön megrendelhető tartozékként – *kézibeszélő* is kapható.

Az autótelefon legnagyobb előnye persze a telefonálás közben is biztonságos vezetés lehetőségének a megteremtése.

Ezt növeli az – ugyancsak külön kapható – *RCT 07* típusjelű egység, amely a kormányra szerelhető, s biztonságosan, a kormánykerék elengedése nélkül, hüvelykujjal vezérelhető vele az autótelefon alapfunkciói.

Ami az *autórádió jellemzőit* illeti: a RadioPhone az URH-sávon kívül a közép- és a hosszuhullámú adókat is veszi, az *oda-vissza játszó magnórész* elektronikus vezérlésű, a *Disc Management System* pedig a többlemezes külső CD-lejátszó vezérléséről gondoskodik. A maximális 4x35 wattal a TCM 127 *nagy teljesítményű autóhi-fi-központ*.

A rádió és a telefon egyetlen készülékbe integrálásának az előnyei a két egység együttműködésében is megmutatkoznak: telefonhívás közben a rádió automatikusan elnémul, a fontos közlekedési információk viszont mégis megérkeznek – persze csak akkor, ha a vezető is úgy kívánja.

– h –

Autórádió vagy mobiltelefon? Mindkettő egyetlen készülékben, a Blaupunkt Amsterdam 127-esében

A Nokia kézibeszélőjével bizalmas magánbeszélgetéseket is folytathatunk

Ilyet ideális esetben a beszélőtől 30 centiméter távolságra kell elhelyezni.

A telefonok menürendszerében külön pontok szolgálnak a kihangosítókészletekkel való használathoz. Be lehet állítani a telefonokat úgy, hogy beérkező hívás esetén két csöngetés után automatikusan némítsák el az autórádiót, és kapcsolják annak hangszórójára a hívó hangját.

Ezek az intelligens gépkocsikészletek még azt is figyelik, hogy jár-e az autó motorja, így ellenőrzik, hogy a telefon tulajdonosa a gépkocsiban tartózkodik-e. Ha nem, akkor nem is fogadják a hívást. A beszélgetés befejeztével a készlet visszacsatolja a rádiót.

Egy másik figyelőrendszer a gépkocsi akkumulátorát védi. Ha nem működik a motor, akkor

A „HÁZIAS” SZÁMÍTÁSTECHNIKA – HAVONTA

Ízelítő az októberi szám gazdag tartalmából:

PC-gyorsítás házilag
Windows NT
Tamagotchi
Kézi számítógépek
A Windows 98 extrái
Képes PC-receptek
Internet Explorer 4.0
Telefonszám-CD – közületeknek
RadioTrack 1.2
Formázás a Word 97-ben
Kérdések és válaszok a sütikről
Magyarország CD-atlasza
Tévé a PC-ben
Internet-iskola
Inter(net)jú Ungvári Tamással

Tippek, trükkök, hírek, újdonságok s még ezernyi információ mindazoknak, akiknek az otthonából sem hiányozhat a digitális elektronika.

Computer Panoráma Kiadói Kft.

1091 Bp., Üllői út 25. Tel.: 218-3011/302, fax: 217-2646

GSM-VILÁGREKORD

A Pannon GSM sajátos rekord felállítására vállalkozott, amikor az októberi Automobil 97 kiállításon elindította közlekedésbiztonsági expedícióját. A GSM-szolgáltató négyfős csapata egy terepjáróval járta körbe az országot, miközben a KRESZ-szabályokat betartva, folyamatosan kommunikáltak.

A GSM-telefonálási világrekord – a terv szerint – az 1200-as szám körül forgott.

A megtett út nagyjából 1200 kilométeres volt, a tervezett idő 1200 perc, és 1200 mobil hívást akartak lebonyolítani. A fő cél az 1998. január 1-jétől kötelező kéz nélküli autós kihangosítókészletek megfelelő használatának a bemutatása volt.

A rekordkísérlethez a korszerű kommunikáció és információtechnika valamennyi eszközét felhasználták. A négyfős legénység vitt magával több mobiltelefont, természetesen kihangosítóberendezéssel együtt, és hordozható számítógépeket. Egy Nokia Communicator is szerepelt a leltárban, amelynek segítségével adat- és faxkapcsolatot is létre lehetett hozni.

Összesen 31 vezetékes telefont, 323 mobiltelefont és 46 hangpostafiókot hívtak fel. A kimenő hanghívások együttes ideje 26 601 másodperc volt. Az adathívásokban az SMS üzenetek vezetnek, 855 darabot küldtek belőlük. 81 alkalommal töltöttek át adatokat más számítógépre, és még két faxot is írtak. Az adathívások összes ideje 23 479 másodperc volt. A számok összeállításából kiderül, hogy – az eredeti elképzelést túlteljesítve – az országjárás során 1421 mobil kapcsolatot kezdeményeztek.

egy bizonyos idő eltelte után kikapcsolja a telefont, nehogy lemerüljön az autó akkumulátora.

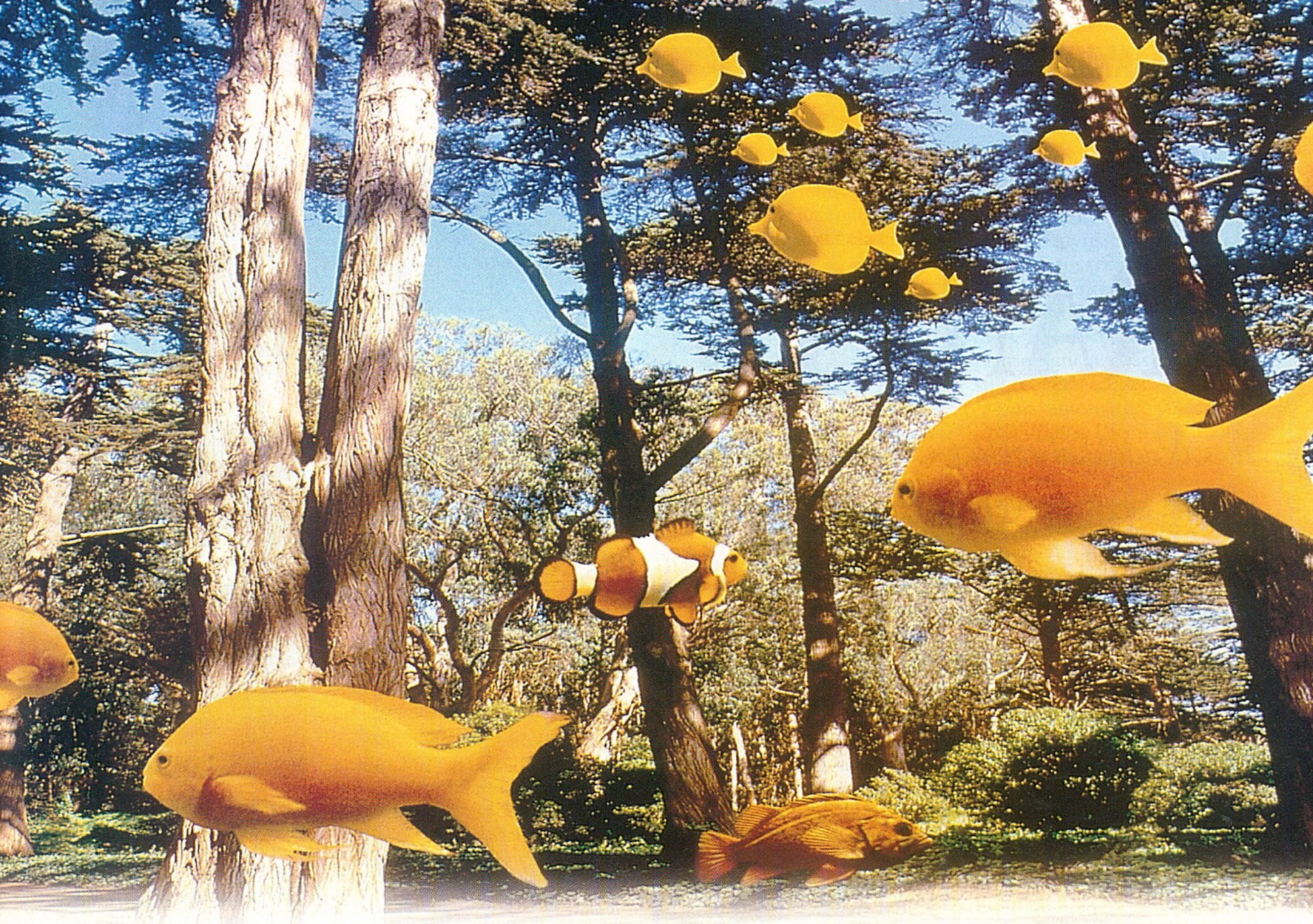
A kihangosítókészletek két nagy csoportra oszthatók annak alapján, hogy duplex vagy félduplex üzemmódra képesek-e. A duplex berendezések általában drágábbak, de ilyenkor egyforma hangerővel és egyszerre beszélhet mindkét telefonáló fél. A félduplex rendszereknél a partnerünk hangját mindig elnémitja a készülék, amikor mi beszélünk. Bár ez a megoldás jól használható vezetékes, zárt helyiségekben lévő telefonok esetén, az autós használat során nem teremt tökéletes összeköttetést. Ennek az a fő oka, hogy a gépkocsiban viszonylag nagy az alapzaj, amit tovább növel a lehúzott ablak. Így a félduplex kihangosítókészleteknél gyakran előfordul, hogy amikor egy zajosabb autó vagy autóbusz kerül mellénk, nem mi, hanem ezek hangja némitja el partnerünk hangját.

A GSM-telefonokhoz általában mindkét fajta kihangosítókészlet kapható.

A Computer Panoráma kérdésére a szakemberek elmondták, hogy sajnos minden telefon-típushoz más-más kihangosítókészlet tartozik, mivel eltérő a telefonok mérete és csatlakozókialakítása. Így ha kihasználjuk a gyakori kedvezményes akciókat, és évente, kétevente korszerűbbre cseréljük a mobiltelefonunkat, akkor ezzel együtt a régi kihangosítókészlettől is meg kell válnunk. Márpedig ezek megújítása többnyire az akciós készülékek árának többszörösébe kerül.

Bár az új szabály betartását a rendőrök nem fogják műszerekkel, távcsövekkel ellenőrizni, egy bekövetkezett baleset értékelésekor nagy súllyal esik majd latba, hogy a vétkes gépkocsivezető éppen kézben tartotta-e mobiltelefonját. Mindenesetre ahhoz képest, hogy vannak olyan országok (például Svájc), ahol még kihangosítókészlettel sem lehet menet közben telefonálni, a magyarországi szabályozás nem is tűnik nagyon szigorúnak.

Gy. L.

Engedje szabadjára **KÉPZELETÉT!** Nyugodtan szárnyalhat a fantáziája, az új

Compaq Deskpro 2000 biztonságos környezetet teremt hozzá. Egyesítve a legújabb MMX™ technológiát a még tovább fejlesztett intelligens felügyelhetőséggel, a Deskpro 2000 eddig példa nélküli értéket nyújt. A legújabb processzor-, memória- és grafikus technológiákat ötvözi könnyen kezelhető egységbe, a jól ismert Compaq-megbízhatósággal körítve. Mérnökeink határt nem ismerő kreativitásának köszönhetően mindez a lehető legalacsonyabb élettartam-költséggel párosul. Így már nyilvánvaló, hogy miért a Deskpro a világ legnépszerűbb PC-je?!

A Compaq Deskpro 2000 - a biztonságos választás, és a képzeletének semmi sem szabhat határt.

Viszonteladók listája és további információk:

www.compaq.hu

COMPAQ

IRÁNYTŰ AZ ŰRBEN

Évszázadokkal ezelőtt, a híres hajósok az éjszakai égbolt csillagainak segítségével tájékozódtak és határozták meg hajójuk pontos helyzetét. Ez azóta csak annyit változott, hogy a csillagokat manapság már az amerikai védelmi minisztérium műholdjai helyettesítik, és a hajót is a legtöbben gépkocsira cserélték.

A történelem nagy utazói és a nagy távolságokra szállító kereskedők mindig is tudni szerették volna, hogy az esetleg több hónapos útjuk során éppen merre járnak. Főleg a tengeri hajósok számára volt létfontosságú hajójuk helyzetének pontos megállapítása, hiszen egy hibás pozíciómeghatározás a szárazföld elvétésével, készleteik fogytán akár szomj- vagy éhhalállal járhatott.

A földrajzi helyzetet akkor még a csillagképek pozíciója alapján határozták meg. A pontosság a navigátor gyakorlottságától, a műszerek minőségétől és az időjárástól függött. Hosszan tartó borult idő esetén olykor száz mérföldekkel is eltértek a kívánt iránytól.

Bár a hajók pontos helyének meghatározása manapság is fontos, a földrajzi pozicionálás újabban egyre több – nem utolsósorban katonai – területen játszik jelentős szerepet.

Mesterséges csillagképek

Nappal vagy borús égbolt esetén nehéz a csillagok bemérése, és a hagyományos optikai műszerekkel mért adatok pontossága is nagyban függ a kezelő felkészültségétől. A hibák elkerülésére és a gyors, automatikus helymeghatározáshoz a csillagokat ma már mesterséges égitestek helyettesítik. A *Global Positioning System (GPS)* alap-

ját az amerikai kormány 24 darab *Navstar GPS* műholdja képviseli. Ezek a mesterséges égitestek 12 000 mérföld magasságban helyezkednek el geostacionárius pályán a Föld körül, és folyamatosan sugározzák a pontos időt és saját helyzetüket. A Föld felszínén lévő GPS-vevőberendezések ezeknek az információknak a segítségével képesek kiszámítani, hogy hol is vagyunk, valamint milyen irányba és milyen sebességgel mozgunk. A *Navstar GPS* műholdak adatai állandóan elérhetők, nem zavarja őket, ha felhős az ég, vagy ha a nappali fényben nem látszanak a csillagok.

A kulcsszó: a pontos idő

A GPS rendszerben a hagyományos háromszögelési eljárást alkalmazzák a földi vevőkészülék pontos helyének meghatározására. Mivel az adatok között a pontos idő is szerepel, a vevőkészülék ki tudja számítani, mennyi idő alatt érkeztek meg a rádiójelek, azaz azok milyen távolságból jönnek. Miután a *GPS-vevő meghatározta három-négy műhold relatív helyzetét, trianguláris képletekkel kiszámíthatja saját pozícióját is.*

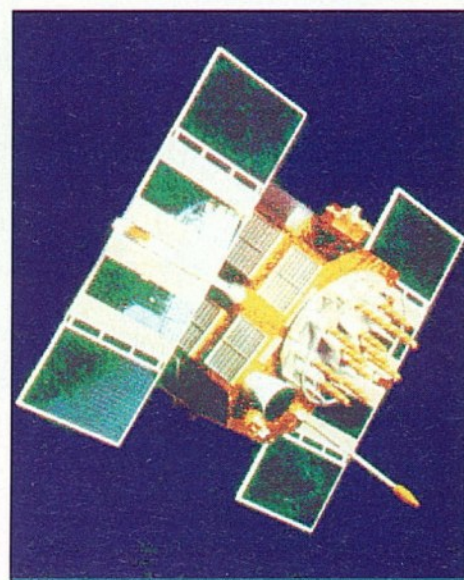
A pontosság attól függ, hogy mekkora hibával tudjuk megállapítani, mennyi idő alatt érkeztek meg a Földre a jelek. Ezért minden műhold négy, rendkívül pontos atomórát tartalmaz, és a

fedélzetükön megtalálható egy olyan adatbázis is, amelyik a többi műhold pontos helyzetét írja le. Ezeket az adatokat folyamatosan frissítik a Földről. Amikor egy GPS-vevő megtalál egy műholdat, letölti ezt az adatbázist, és ez alapján határozza meg, hogy melyik legyen a további 2-3 bemérendő műhold.

Túl nagy pontosság

Mivel a GPS alapú navigációs rendszert az amerikai kormány katonai célokra hozta létre, érthető, hogy mások fegyveres erőit nem kívánták ilyen módon támogatni. A rendszer a polgári alkalmazásokhoz egyébként szükségtelenül pontos is, ezért a védelmi minisztérium *Navstar* rendszere két különböző szolgáltatást nyújt.

A *Standard Positioning Service (SPS)* szolgáltatásban a *Selective Availability* eljárással lebutítják a pontosságot. Ebben a rendszerben a garantált pontosság 99,99 százalékos biztonsággal 100 és 300 méter között van. Katonai célokra viszont a méteres pontosságú *Precise Positioning Service-t (PPS)* használják. Ebben külön algoritmusok korrigálják a rádiójelek egyenetlen terjedéséből eredő hibákat (ilyen hibát okoz például a Föld ionoszférájának változása vagy a troposzférában található vízpára, amelyek hatással vannak a rádiójelek terjedési sebességére), és annak érdekében, hogy illetéktelenek ne

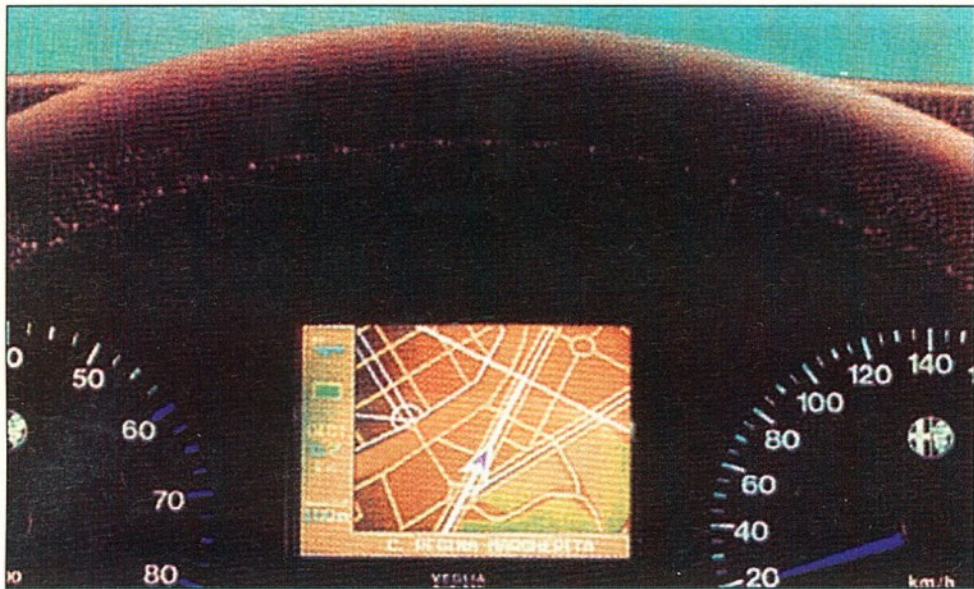

Egy a huszonnégy *Navstar GPS* műhold közül

férjenek hozzá az adatokhoz, egy *Anti-Spoofing* elnevezésű titkosítást is bevetnek.

GPS mindenhol

A műholdas helymeghatározás felhasználási területeit hosszasan lehetne sorolni. A katonai alkalmazásokban meghatározhatják segítségével a hadfelszerelések és a csapatok helyzetét, mozgását, a hadihajók és a katonai repülőgépek pozícióját. De a polgári életben is számos cég kínálja már GPS-vevőberendezéseit. Ezek nagy részét beépítik valamilyen járműbe, és a helymeghatározó készülék csupán egyike a műszerfalán található kijelzőknek. A közlekedési eszközökön kívül használják utak építésénél, csővezetékek feltérképezésénél, hagyományos térképészeti munkáknál. Pótolhatatlan segítséget jelenthet katasztrófahelyzetben vagy ismeretlen területek felderítésekor. A járművekbe épített GPS-vevőberendezéseket általában összekötik a *Geographic Information System* adatbázisával, így nem csupán a pusztán hosszúsági és szélességi adatokat kaphatjuk meg, hanem azonnal láthatjuk a térképen, hol járunk.

Az Alfa Romeo sebességmérője és fordulatszám-mutatója között látható a térképkijelző

GPS az autóban

A Global Positioning System lassan a személygépkocsiknak is szériatartozékává válik. A neves autógyárak szinte mindegyike kínál olyan modellt, amelyből kidobhatjuk az autóstérképeinket, rábízhatjuk magunkat a GPS rendszerre. A BMW, az Alfa Romeo, a Renault vagy a Mercedes csúcsmo- delljeiben a kis képernyő ott van a műszerfal közepén vagy a rádió mellett, és indulás előtt csak az úti célt kell megadni, a pontos eligazításról már a rendszer gondoskodik. A gépkocsiba épített műholdas navigációs rendszerek ára 3000 és 7000 svájci frank között változik.

Nekünk egy BMW-be épített GPS szolgáltatást volt alkal- munk kipróbálni. A célállomás megadása előtt be kell helyezni azt a CD-ROM lemezt, amely az adott földrajzi terület térképét és adatait tartalmazza. Igaz, pil-

A Sony hordozható készülékét a világvárosok- ban eltévedt turisták is használhatják

lanatnyilag nincsen forgalom- ban olyan lemez, amely Ma- gyarország adatait is tartal- mazná, legfeljebb az vigasztal- hat, hogy egy ilyen kis ország- ban nehéz eltévedni.

A tréfát félretéve, nézzük, hogyan is juthatunk el például Bécsben a Práterbe! A rádió keresőjéhez hasonló kis gomb- bal kiválaszthatjuk az úti célt, egyre szűkítve a területet. Euró- pa, Ausztria, Bécs után az osztrák főváros utcáinak és neveze- tességeinek listáját láthatjuk. Ha innen kiválasztjuk a vidám- parkot, máris megjelenik, hogy még milyen távolságra vagyunk tőle, és egy kis képernyőn az utat mutató térkép is feltűnik.

A térkép léptéke kedvünkre változtatható, láthatjuk egész Ausztriát vagy csupán az éppen mellettünk lévő utcákat. Aho- gyan haladunk a gépkocsival, a térkép állandóan változik, és a jobb felső sarokból azt is meg- tudhatjuk, mikor és merre kell elfordulni. Erre egyébként *hanggal is figyelmeztet a gép, a megfelelő keresztutca előtt egy hangszóróból hallhatjuk, hogy*

rövidesen jobbra vagy balra kell letérni. A részletes navigálás mindaddig a segítségünkre van, míg a Práter bejárata elé érünk.

A hivatásosok is ezt használják

A GPS rendszer szolgáltatja az alapot az *Automatic Vehicle Location* (AVL) eljáráshoz. Ennek a segítségével pontosan nyomon lehet követni a kamio- nokat, a rendőrségi, a tűzoltó- vagy a mentőautókat. Az egyik legelső GPS alapú AVL ren- dszert Oroszországban helyezték üzembe. Az *Inkombank moszk- vai igazgatósága* a hozzájuk tar- tozó páncélozott pénzszállító autókat szerelte fel a StarView által készített rendszerrel. Így 1995 júniusa óta a diszpécser- ket pontosan követhetik egy köz- ponti képernyőn, merre járnak a pénzszállító gépkocsik.

Egy másik érdekes alkalma- zás az amerikai Portlandben ké-

szült *Trimble GPS/AVL* ren- dszer. A *Broadway Cab taxivál- lalat* szerelte fel gépkocsijait ezzel a navigációs rendszerrel, amelyet összekötött a város részletes térképével. A jármű- vek pozíciója így pontosan nyo- mon követhető, ami növeli a biztonságukat, másrészt az uta- sok megalégedését is szolgálja, hiszen automatikusan mindig azt a szabad kocsit küldik a hí- vás helyére, amelyik a legköze- lebb van.

A digitális technika beépí- tése az autókba egyre megszo- kottabb. A gépkocsi fő beren- dezéseit fedélzeti komputer- ek irányítják. A mobil számítógé- pek és a rádiótelefonok lassan már szériatartozéknak számí- tanak. Várhatóan néhány éven belül a műholdas helymeghatá- rozás és az automatikus útvo- nal-kiválasztás is természetes része lesz minden autónak.

Gy. L.

AUTÓHÁLÓ

Alfa Romeo	http://www.alfaromeo.de
Audi	http://www.audi.com
BMW	http://www.bmw.de
Buick	http://www.buick.com
Cadillac	http://www.cadillac.com
Chevrolet	http://www.chevrolet.com
Chrysler	http://www.chryslercorp.com
Citroen	http://www.citroen.ch
Daihatsu	http://www.infoweb.or.jp/DAIHATSU/
Ferrari	http://www.ferrari.it
Fiat	http://www.fiat.it
Ford	http://www.ford.com
General Motors	http://www.gm.com
Honda	http://www.honda.com
Hyundai	http://www.hmc.co.kr
Isuzu	http://www.isuzu.com
Jaguar	http://www.jaguarcars.com
Kia	http://soback.komet.nm.kr/~kiarnd/
Lamborghini	http://www.lamborghini.com
Lancia	http://www.lancia.de
Lotus	http://www.lotuscars.com
Mercedes-Benz	http://www.mercedes-benz.com
Mitsubishi	http://www.Mitsubishi-Motors.co.jp
Nissan	http://www.nissanmotors.com
Opel	http://www.opel.com
Peugeot	http://www.peugeot.com
Pontiac	http://www.pontiac.com
Porsche	http://www.autospace.com/manu/porsche/porsche.html
Saab	http://saabusa.com
Subaru	http://www.subaru.com
Suzuki	http://www.suzuki.be
Toyota	http://www.toyota.co.jp
Volvo	http://www.volvocars.com
VW	http://www.vw.iplus.com

Itt az ideje, hogy a hétköznapi életben is megbarátkozzunk egy új fogalommal, a közlekedési telematikával, amely már a nagyon közeli jövőben gyökeresen átformálhatja vezetési szokásainkat. A rádiótelefonhálózatok kiépítésével és a műholdas helymeghatározás térhódításával máris startoltak az első közlekedési szolgáltatások, amelyek révén gyorsabban célhoz érünk, s baleset esetén nyomban ott lehet a segítség is.

A szeptemberi berlini Nemzetközi Rádiótechnikai Kiállításon (az IFA-n) meglehetősen súlyponti helyet képviseltek a közlekedéssel kapcsolatos fejlesztések. Korántsem véletlenül, hiszen Németországban az utóbbi hetekben-hónapokban egyre több szó esik a közlekedési információs szolgáltatásokról.

A palettán az „egyszerű”, a műsorszóró rádióadók hullámaira ültetett „dugójelző” adatoktól, a műholdas navigációs rendszereken át, a baleset esetén automatikusan segítséget hívó GSM-telefonig, sokféle készülék szerepel.

Júniustól működik például az egyik helyi adó, a *Südwestfunk közlekedési információs szolgáltatása*, amelyet a műsor mellett kisugárzott „hallhatatlan” rádióadatjelekkel (RDS) juttatnak el az – ezek vételére alkalmas – autórádiókhoz.

A rádió kijelzőjén is megjelenő információ ugyan roppant tömör, rendszerint az autótól számát, a forgalmi dugó hosszát, illetve annak a két helységnek a nevét adja meg, amelyek között az kialakult, viszont bármikor ismét lekérhető, ha valaki a kocsi vezetése közben éppen nem tudott kellően figyelni az üzenetre.

Persze ez így, még alig több, mint a jól ismert Útinform-jelentések. Az ennél jóval fejlettebb módszerek a műholdas navigáció és a mobiltelefonok előnyeit ötvözve már valóban mindentudó segítőtársak lehetnek a vezető számára.

A globális helymeghatározó rendszerekről (GPS-ekről) már többször is esett szó a Computer Panoráma hasábjain, az olvasó találkozhat velük összeállításunk előző írásában is.

Az ott ismertetett s egyes luxusautókban hovatovább szériafelszerelésnek számító első generációs rendszereknél azonban a jármű – GPS alapján meghatározott – helykoordinátái és a bebillentyűzött célpont között a berendezés még kizárólag csak a saját – CD-n tárolt – adatbázisából kalkulálja ki a követendő utat. Így az úthálózat vagy a forgalmi rend változásáról csak a CD frissítése után értesülhet a készülék, ezért könnyen kellemetlen meglepetéseket okozhat a használatjának.

Rádió, telefon, CD-ROM, e-mail és Internet-hozzáférés – mindez a „Connected Car PC” segítségével a Citroën Xsara modelljébe építve

Közlekedés KIFELÉ

A Comroad cég Street Machine készüléke a GPS-GSM kombinációval az aktuális forgalmi helyzetnek megfelelően navigálja a vezetőt

Az ennél korszerűbb navigációs rendszerekben viszont kocsink GPS (Global Positioning System) módszerrel automatikusan meghatározott helykoordinátáit ugyancsak önműködő mobiltelefon juttatja el a központba, megfejeelve az elérni kívánt célállomás meghatározásával. A központ az aktuális forgalmi helyzet alapján javasol számunkra optimális utat, s ezt az információt másodperceken belül – szintén a GSM (Global System for Mobile Communication) összeköttetésen keresztül – vissza is küldi a kocsiba épített berendezéshez. Ez utóbbi tárolja az adatokat, s ezt követően folyamatosan tájékoztathatja a vezetőt az éppen következő utca nevééről, a kereszteződés távolságáról s a célnak megfelelő útirányról. Mindezt a műszerfalra elhelyezett kijelző segítségével teszi, ám – hogy ne vonja el a figyelmet a vezetéstől – szóban is kimondhatja az utasításokat.

A mobiltelefon-összeköttetésnek köszönhetően a központ percrekészi információkkal szolgálhat, elkerültheti velünk a

forgalmi dugókat, útlezárásokat, eltereléseket, vagy akár eligazítást adhat a közelben még éppen szabad parkolókról. Emellett e rendszerek a mobiltelefonok „rövid üzenet” (SMS = Short Message Service) üzemmódjában általában még egyéb információkat is szolgáltatnak, például tájékoztatnak az időjárás várható alakulásáról, tőzsdejelentéseket közvetíthetnek, vagy a kocsiban lévő készülékekre irányíthatják e-mailjeinket.

A GSM-mel kombinált rendszerek legfontosabb előnye mégis az automatikus segélykérés lehetősége. Megfelelő érzékelők ugyanis regisztrálhatják a kocsival történt súlyosabb balesetet vagy például a légszák kioldását. Mindezt a készülék a baleset helyszínének koordinátáival automatikusan továbbíthatja a központnak, amely így azonnal útnak indíthatja a mentőket.

Az ilyesfajta rendszerek hatásosságának kulcsa természetesen az, hogy a készülék a kocsiszekrény összeroncsolódását követően is működőképes ma-

A DUGÓBÓL

rad-e. A gépkocsi-konstruktőrök új leckéje tehát az ilyen szempontból legbiztonságosabb pontok megtalálása a karosszérián belül.

A legkényesebb alkatrész kétségkívül az *antenna*, amely a komolyabb balesetek alkalmával szinte mindig megsérül. A segélykérő rendszerek antennáit ezért a kocsiszekrényen belülré építik.

A biztonságot a rendszer többszörözésével is növelik, azaz több, különböző helyre épített antennát alkalmaznak, s ha az alapkészülék megsérülne,

A Mercedes egyes típusait már is rendelhetjük – igaz, egyelőre hagyományos – GPS rendszerrel

akkor egy másik, nagyobb teljesítményű adó veszi át ennek a feladatát.

A segélykérő rendszer természetesen „kézzel” is működtethető, így ezen keresztül a kevésbé súlyos vagy mással történt baleseteknél szóban is informál-

hatjuk a központot a szükséges segítség mértékéről és mikéntjéről.

Ily módon természetesen nem csupán balesetekhez *kérhetünk segítséget*, hanem egy esetleges *defekthez is*. A megfelelő érzékelőkkel felszerelt kocsit pedig akár a távolból is diagnosztizálhatja a szakember.

Azaz a jövőben az elektronika alaposan megkönnyíti majd a

vezető dolgát. Persze azért néhány kérdés még válaszra vár. A rendszerek legnagyobb buktatója például a percrekés *információk összegyűjtése* a mindenkori forgalmi helyzetről. Ehhez ugyanis sokezernyi induktív érzékelőt kellene még elhelyezni az utakba, s meg kellene oldani ezek adatainak továbbítását és feldolgozását.

Márpedig az ehhez elengedhetetlenül szükséges infrastruktúra még Németországban is csak most van kiépülőben.

Másfelől az is igaz, hogy ha már mindenkinek lesz a kocsijában egy navigációs rendszer, akkor a legkevésbé a számítógép ajánlotta elkerülő utakat lesz érdemes választani, hiszen ezeken keveredünk majd a legbiztosabban dugóba.

G. K. K.

AUTO-MOBIL

A közlekedési telematika már korántsem tartozik az utópiák világába. A *Funkschau* tudósítása szerint Németországban már ki is bontakozott a verseny mind a szolgáltatók, mind a készülégyártók között. Igaz, ma még valamennyiüknél meglehetősen mélyen kell a zsebbe nyúlni e szolgáltatások használatáért.

A *Street Machine* névre keresztelt – a GPS-t és a GSM-et ötvöző – rendszer kocsiba építése például kerek 4000 márkába kerül. A készülékhez tartozó mobiltelefon-modemet nem kell feltétlenül megvásárolni, mivel a készülék PC-kártyával (PCMCIA-vel) akár mobiltelefonhoz is csatlakoztatható. A rendszer – pluszdíjért – tájékoztat az időjárásról, a tőzsdei információkról, és továbbítja az előfizetőnek érkező e-maileket is. Igaz, a gyártó Comroad cégnél még nem számolhattak be túlzottan sok eladásról – Németországban eddig 1300 készüléket értékesítettek, s világszerte sem többet 4500-nál.

A cég *Street Guard* berendezése segélyhívásra alkalmas. Balesetnél szóban vagy a légzsák felfúvódásakor automatikusan jut a segélykérés a központba. A Safe Guard műszaki hiba esetén is bevethető, s mivel a kocsit – legfeljebb – tíz műszaki jellemzőjének továbbítására is alkalmas, a szerelő előre tájékozódhat a hiba forrásáról, s felkészülten érkezik. A Safe Guard ráadásul bármelyik kocsiba utólag is beépíthető.

Augusztusban debütált a *Tegaron* rendszer. A *Daimler-Benz Interservice Rt.* és a *T-Mobile* közös vállalkozása egy automatikus tájékoztató szolgáltatással indult, amelyet az utazás előtt fel kell hívni telefonon. Hívás közben a rendszer detektálja a hívó pozícióját, majd egy órán keresztül 15 percenként – veszély esetén azonnal – tájékoztatja a vezetőt a célirányba eső dugókról, időjárási helyzetről, balesetről. A napokban indul a vészívó *Tele-Aid* szolgáltatás is, az erre alkalmas berendezést a jövőben be kívánják építeni a Daimler-Benz kocsijaiba.

Az *Opel* is tervezi, hogy ősztől navigációs rendszerrel gazdagítja típusait. A *Motorola OnStar* rendszerét választották. Ezzel a GPS-GSM kombinációval aktuális közlekedési információhoz juthat a vezető, navigációs adatokat kaphat, vészhelyzetben pedig segítséget hívhat.

A *Volkswagen* 1998-tól vezetné be a közlekedési telematikai szolgáltatásokat egyes típusainál.

A KIMSOFT novemberi ajánlata

Akció (amíg a készlet tart)

IBM VisualAge for Basic	24 400,-	Adobe PageMaker 6.5 /Up.	157 900,-/46 900,-
Borland Delphi 2.0 Desktop	17 400,-	Adobe PhotoShop 4.0	157 900,-/63 400,-
CorelDRAW 4.0 CD	16 996,-	ARJ 2.5 /PkZip 2.04	11 900,-/13 200,-
CorelDRAW 6 (magyar spec)	44 900,-/28 900,-	AutoCAD LT Win95 /Up.	72 400,-/22 900,-
CorelDRAW 7 CD Spec./Up.	75 900,-/58 900,-	Borland C++ Builder Pro. Upgrade	71 400,-
CorelDRAW 5.0 CD /Upgr.	45 400,-/28 400,-	CA-Clipper 5.3 + Tools 3.0	43 900,-
MS Office 4.2 (magyar spec.)	73 400,-	Check It 4.0 Diagnostic Kit	32 900,-
MS Office 97 Pro magyar	86 900,-	Close Up 6.5 Dual Pack	38 400,-
MS Word 97 magyar /Upgr.	31 600,-/18 400,-	Corel Mega Gallery (50 000 ClipArt)	13 800,-
Nyelvstúdió 1. (angol + német)	3 992,-	Corel WebMaster Suite	51 600,-

Szoftver újdonságainkból

Adobe Illustrator 7.0 /Upgr.	81 900,-/39 900,-	F-Prot 3.0 Prof. (antivirus pr.)	Hívjon!
Borland Delphi 3.0 Prof. Upgr.	71 400,-	Kai's Photo Soap	14 900,-
Corel WordPerfect Suite 8 Prof. Spec.	66 400,-	Lotus SmartSuite 97 C. Upgrade	51 900,-
Fractal Design Painter 5.0	91 400,-	Lotus Word Pro '97 for Win95	16 400,-
Magyarország CD-Atlasz	7 900,-	Magyar Fontok '97 (4000 font)	3 992,-
Norton Utilities Win95 magyar	16 900,-/8 400,-	McAfee VirusScan 3.0 (5 op. rsz.)	16 900,-
Norton pcANYWHERE 8.0 Win32	33 900,-	MS ACCESS 97 /Upgr.	67 400,-/19 400,-
Nuts & Bolts for Win3.1 & Win95	15 800,-	Norton Commander /Upgr.	14 300,-/7 600,-
WinFax Pro 8.0 Win95 /Up.	24 600,-/12 400,-	Norton Utilities 2.0 for NT	24 200,-/12 400,-

CD-ROM-ok, játékprogramok

ATF Gold /Capitalism Plus	7 600,-/8 200,-	Print Artist 4.0 CD / OEM	16 400,-/5 996,-
Ecstática 2. /LBA 2.	7 900,-/7 900,-	Procomm Plus 4.5 for Win95 CD	37 900,-
Carmageddon /DragonHeart	8 400,-/9 400,-	QuarkXPress 3.32 for Win./Win95	159 900,-
KKND /MegaPak 7 (11 CD)	8 600,-/7 200,-	Remove It 3.1 (Windows takarító)	11 996,-
Outlaws /Phantasmagoria II.	9 600,-/4 900,-	System Commander 3.03	19 996,-
ABC Professzor (írás oktatás)	4 720,-	TurboCAD Designer 2D/3D v3.0	15 900,-
Learn to Speak English - 2 CD (Akción)	15 996,-	Uninstaller 4.5 for Win95 & NT	11 900,-
Lopva Angolul 1. (gyerekeknek)	4 860,-	Ügyviteli nyilvántartó programok	Hívjon!
Manó Élvilág	4 860,-	Visio Prof. / Techn. 5.0	92 900,-/92 900,-
Nyelvész (angol+német) 1./2./3.	5 192,-/5 192,-	Visual Basic 5.0 Prof /Up.	99 996,-/49 996,-
Angol-magyar nagyszótár CD-n	15 400,-	Visual C++ 5.0 Prof.	99 996,-/49 996,-
Talk to Me angol/német 1-4. (darabja)	7 400,-	WordPerfect 6.1 Suite magyar CD	24 900,-
		Corel WP Language Module	11 900,-

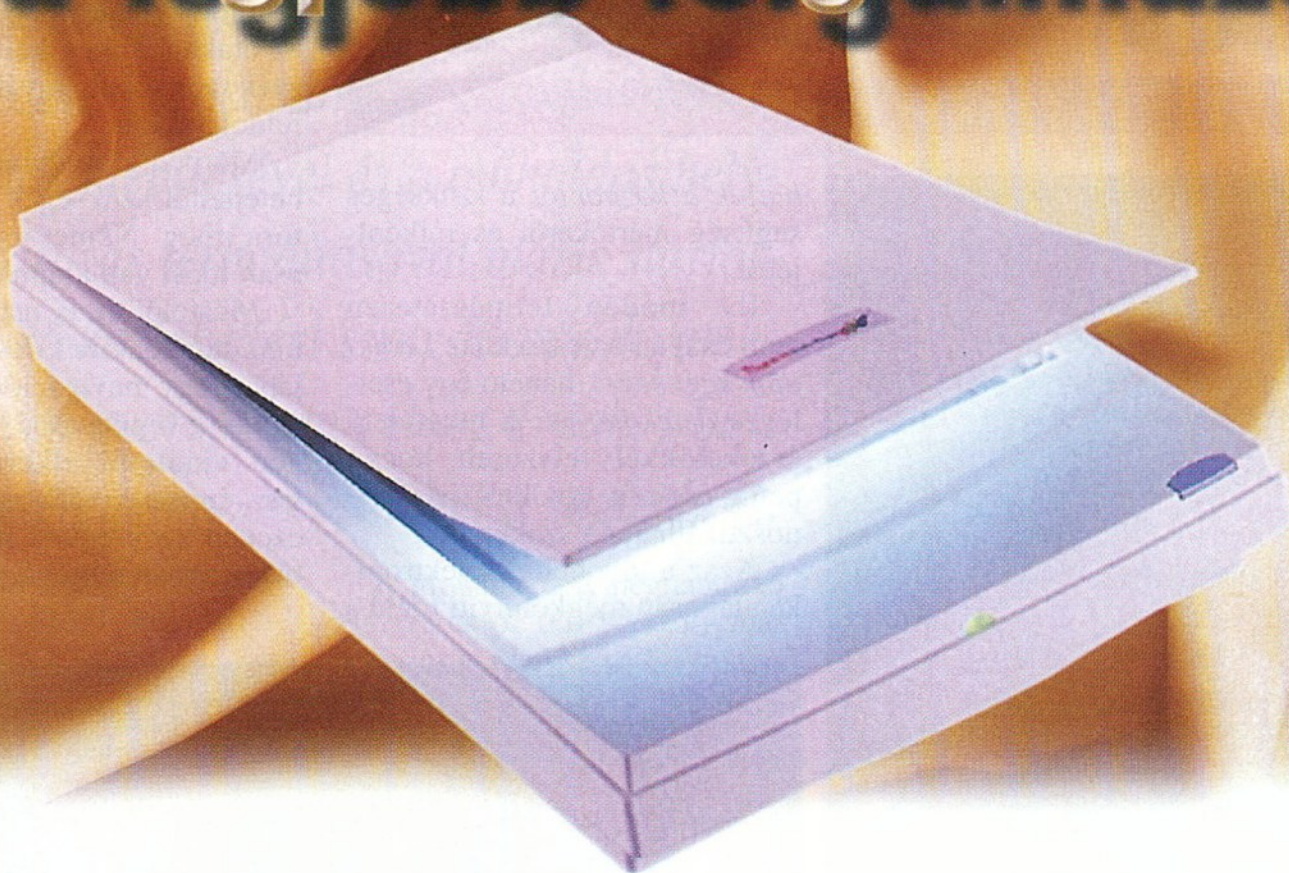
A közölt árak nem tartalmazzák a 25%-os áfát, és a helyszíni üzembehelyezés költségeit.

Teljes árjegyzékünket kérje faxon tone üzemmódban a faxbankból: 2-333-666/1497#

KIM-SOFT Számítástechnikai és Kereskedelmi Kft.
1112 Budapest, Hegyalja út 70. fszt. 2.
Telefon: 319-8973, 319-8967 Fax: 319-9760

Genius[®]

szkennererek a legjobb forgalmazóknál

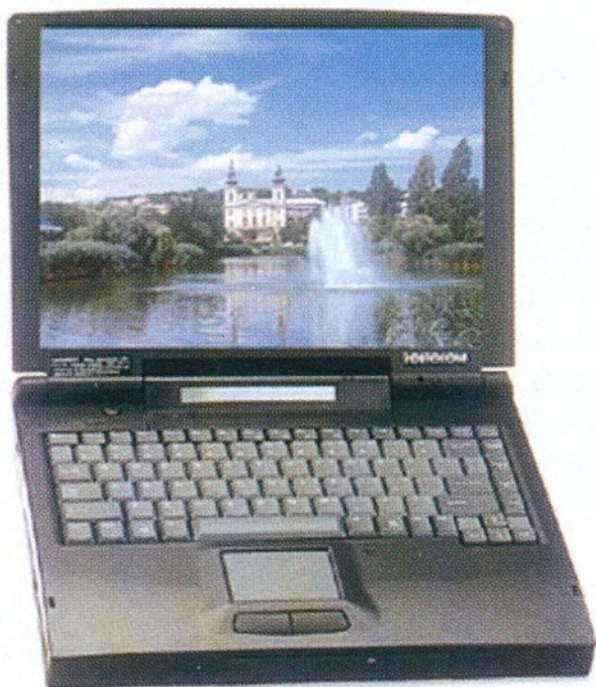
Stefan

Magyarországi disztributor: FAN Electronics Ltd. 1068 Budapest, Felső erdősor u. 6.
További információ: telefon: 141-0799, 351-4315 fax: 342-4907

PORTOCOM RT.

a NOTEBOOK specialista

PORTOCOM AIO

TFT 12,1" SVGA 800×600×64k képernyő,
vagy TFT 13,3" XGA 1024×768×256 képernyő

Pentium 200 MMX processzor

144 MB memória (5 V-os)

3,2 GB merevlemez

64 bites, PCI buszos 2 MB-os VGA vezérlő

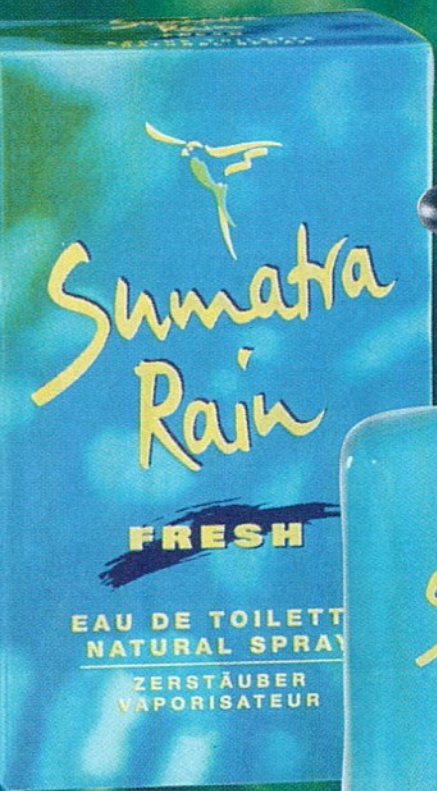
PCMCIA ZV port és Card Bus

16×CD-ROM,

Touchpad, NiMH akkumulátor, 2 db USB port

1115 Budapest, Ballagi Mór utca 14. • Tel.: 203-9269, 203-9276 • Fax: 203-9275

E-mail: portocom@mail.datanet.hu • <http://www.portocom.hu>

**SUMATRA RAIN FRESH-
AND YOU DISCOVER YOURSELF ANEW.**

Repülőtereken, vasútállomásokon egyre gyakrabban találkozhatunk olyan emberekkel, akik – kihasználva a kényeszerű várakozást – notebook számítógépükkel dolgoznak. Újabban már az sem ritka, hogy a géphez *mobiletelefon* is csatlakozik, s így határokat, kontinenseket átszelve lehet küldeni vagy fogadni adatokat. Olykor pedig akár egy rögtönzött multimédia bemutató főszereplője is lehet a notebook. Mindezek jól szemléltetik e sokoldalú készülékek képességeit, amelyek még néhány asztali társukkal összevetve is állnák a versenyt.

A noteszgépek *mérete* a különböző típusok ellenére is közel azonos: e készülékek általában alig nagyobbak egy A/4-es lapnál. Ennek célszerűségi oka van, hiszen így még könnyen elférnek akár egy aktatászkában is. Hordozható „útítársaink” elvileg jóval kisebbek is lehetnének, de az értelmetlen méretcsökkenést a billentyűzet sínylené meg. S ha már a klaviatúra szóba került, itt jegyezzük meg, hogy a notebookok tasztatúrái nem egységesek. A gyártók – a karakterbillentyű-

ket kivéve – más-más elrendezést alkalmaznak készülékeiken, ráadásul vannak még *integrált funkciók* is, amelyek különféle billentyűkombinációkkal érhetők el.

Az *egyre nagyobb képátlójú megjelenítők* is beleszólnak a gép méretébe. Az igényesebb készülékekbe már 13,3"-os LCD display kerül, mi több, a 14"-osok ideje is elérkezett. A színek számában sincsen már különösebb korlátozás: 800×600-as felbontás mellett a legtöbb készülék akár a 65 ezer színnel is elboldogul. Persze az integrált videovezérők ennél többre is képesek lehetnek, akár a felbontásukat, akár a színmélységüket tekintjük, bár a legtöbbször csak egy *külső monitor* tudja produkálni a jobb paramétereket.

Az olcsóbb, úgynevezett *DSTN (Dual-Scan Super-Twisted Nematic)* technikát alkalmazó képernyők hátránya a kissé raszteres kép, illetve a „szellemkép” (homogén háttér előtt egy megnyitott ablaknál halványan látszik az oldalak képzeletbeli meghosszabbítása). A *TFT (Thin Film Transistor) technika* kizárja az említett gondokat. Az ilyesfajta kijel-

MI VAN

Vajon hol tartanak ma a hordozható számítógépek technikailag? A választ kutatva nyolc notebookot vizsgáltunk meg tüzetesebben, olyanokat, amelyeknek jellemzői az asztali gépekével vetekszenek.

zőkön feltűnő képet *tiszta kontúrok* és *jóval élénkebb színek* jellemzik. A TFT képernyővel sokkal élvezetesebb a munka, nem „késik” a kursor, s a kép oldalról is jobban látható. Animációk és digitalizált klipek futtatásakor – az igényesebbeknek mindenképpen – ezt ajánljuk. S még egy adat: *a notebook LCD-k gyakorlatilag nem bocsátanak ki káros sugarakat.*

A notebookok teljesítményét alapvetően meghatározza *processzoruk*. A tesztmezőny is jól példázza a jelenlegi kínálatot. A 120 MHz-es CPU-tól a 200 MHz-es MMX-ig minden kapható, s nincs pihe-nő a fejlődésben.

Egy számítógép persze nem létezhet háttértároló nélkül, s ez a notebookokra is igaz. A kisméretű, energiatakarékos, ám több Gbájtos diszkek tárolókapacitására nem lehet panaszunk, viszont az asztali gépekben használtakhoz viszonyítva *valamelyest kisebb sebességgel* kell megelégednünk. A mobil merevlemezeknél elsődleges szempont az *adatbiztonság*, még enyhe rázkódás esetében is.

A notebookok a *RAM*-ot illetően is megfelelnek a kor követelményeinek: 16 Mbájttal ritkán adnak el gépet (gyakran ennek a sokszorosára is bővíthetjük a hordozhatót), s erre szükség is van a közkedvelt Windows környezet miatt.

A floppyn kívül a *CD-ROM* (általában nyolcszoros) is általánossá vált perifériaként. Több gépbe mindkettőt beépítik, másoknál ezek cserélgethetők, de az sem ritka, hogy az egyikük *csak külső egység-*

TAKARÉKOSKODJUNK AZ MMX-SZEL!

Az Intel – úgy tűnik – különösen nagy figyelmet fordít a hordozható PC-kre. A legújabb – immár *0,25 mikronos* – gyártási technológia ugyanis a 200 és a 233 MHz-es *mobil Pentium MMX processzorokban* debütált. A közelmúltban bejelentett CPU-újdonságok nagyobb teljesítményt ígérnek a hordozható számítógépek számára, ráadásul alacsonyabb energiafogyasztás mellett.

A korábbi processzorgenerációkra jellemző 2,45 voltos belső feszültséget 1,8 voltra sikerült le-szorítaniuk, míg az I/O interfészét 3,3 voltról 2,5-re csök-

kentették. A 200 és 233 MHz-es mobil Pentium MMX chip-ek névleges hőteljesítménye 3,4, illetve 3,9 watt. A beépített 32 Kbájtos cache-tároló is kedvezően hat a programcsomagok futtatási sebességére. S az sem mindegy, hogy az új fejlesztésű 233 MHz-es CPU a korábbi 166 MHz-es mobil

Pentium MMX processzorénál mintegy 50 százalékkal kisebb energiafelhasználással is megelégszik, miközben az átlagos teljesítménye akár 20-25 százalékkal is megnövekedhet.

A két új chip az úgynevezett *Intel Mobile Module* vagy a *Tape Carrier Package (TCP)*

kivitelben kerül forgalomba, amelyek kifejezetten a hordozható PC-khez illeszkednek.

A karcsú és könnyű mobil Pentium MMX processzor jól illik az ultraköny noteszgépekhez

Notebook számítógépek

A TÁSKÁBAN?

ként működtethető. Szinte minden hordozhatót kiegészítenek ma már *infra adatátviteli eszközzel és PCMCIA csatlakozókkal*, a soros és a párhuzamos portokról már nem is beszélve.

A multimédia, no meg az integráció jegyében a gyártók még egy 16 bites SoundBlaster- (vagy Pro-) kompatibilis hangrendszert is becsúfolnak a gépekbe az ehhez tartozó sztereó hangszórókkal és csatlakozókkal együtt. Persze nem szabad sokat várni az apró hangszórócskáktól, de azért némelyik elég jól szól.

Nem beszéltünk még a notebookok egyik – örökös vitát kiváltó – perifériájáról, a *pozicionáló eszközről*. A *touch pad* (érintőpanel) roppant divatos, és szerintünk gyorsan meg lehet szokni a használatát. A bütök, pöcök, tüske és még sokféleképpen illetett megoldás is tartja „pozícióját”, míg a golyóssal (track ball) ezúttal nem találkoztunk a tesztben.

Az egyéb kategóriába sorolható a *tévécslakozó*, amellyel televízióhoz, illetve videorekorderhez kapcsolhatjuk gépünket, s itt-ott felbukkannak már az *USB csatlakozók* is. Opcionális kiegészítőként csaknem az összes notebookhoz hozzákapcsolódhatnak az úgynevezett *port replicatorral* vagy *docking stationnel*. Ezek újabb csatlakozókkal, bővítési lehetőségekkel ruházzák fel meglévő alapgépünket.

Tesztünkről

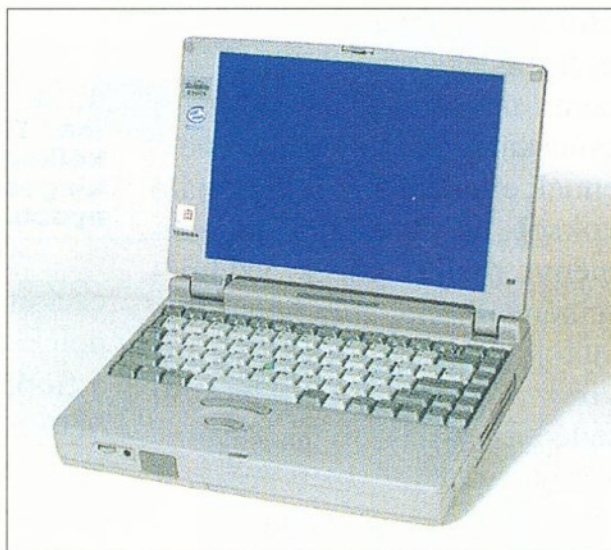
Vizsgálódásaink során a gépek *alapszolgáltatásaira* összpontosítottunk, ám emellett az

egyedi tulajdonságok kiemelésére, a notebookok felépítésének a megismerésére is törekedtünk. Számos teszttel is próbára tettük a gépek teljesítmőképességét, s az eredményeket táblázatban foglaltuk össze. Az összehasonlítást ki-ki tetszése szerint megteheti, azt azonban semmiképpen se felejtjük el, hogy nem egyforma teljesítményű és kiépítettségű mobil számítógépeket kaptunk kipróbálásra.

Toshiba Satellite 210CS

A Toshiba tesztkészüléke az *A.I.D.A. Kft.*-től érkezett, s néhány szerényebb teljesítményű komponense miatt inkább az *alacsonyabb géposztályba* sorolható. A processzor 120 MHz-es, s a megjelenítő is a DSTN fajtából való. Ennek ellenére egyáltalán nem lebecsülendő a használati értéke, hiszen sok felhasználónak teljesen fölösleges a drága TFT, a több Gb-át kapacitású merevlemez és a temérdek RAM – a *mobilitás* az elsődleges követelmény.

A sötét színű házban megtaláltuk az izmosabb típusoknál is megfigyelhető perifériákat, amelyek többnyire *modulrendszerűek*. A gép egyedi kivitelezésű pozicionálója igen jól használható. Akik nem szeretik a trackballt vagy az érintőpanelt, bizonyára megkedvelik ezt a modellt. A

1. A Toshiba Satellite 210CS az egyszerűbb kiépítettségű készülékek közé tartozik. Érdekes kialakítású a pozicionálója

2. Az Olivetti Echos P133C-t már 133 MHz-es processzorral szerelték fel, de kijelzője még az olcsóbb DSTN típusú

tüske a szokott helyen van (a GHB billentyűk között), a két gumírozott felületű nyomógomb eltérő nagyságú, és íves formát kaptak. Egymás alá helyezték őket, így a jobb- és a balkezesek egyaránt kényelmesen dolgozhatnak velük. Ezt a megoldást jobbnak ítéljük, mint az egymás mellé tervezett gombokat – bár ez ízlés kérdése.

Bal oldalon a biztonsági la-

kázár apró nyílása látható, egy lehajtható ajtó mögött pedig az egyetlen D-sub szabványú soros port és – a külső floppyegységhez – egy minicsatlakozó található. E külső meghajtó akkor hasznos, ha korábban már CD-ROM-mal is kiegészítettük a gépünket. A következő csatlakozórés a PCMCIA kártyáké (két Type II és egy Type III). A sor végén a *Power* nyomógombja, közvetlenül felette pedig az audiobemenet és a külső mikrofon mini jackcsatlakozói figyelhetők meg.

A display jobb alsó sarkánál egy *beépített mikrofon* is helyet kapott. Elöl találjuk a fejhallgató-, illetve a hangszóró-kimenetet és a hangerőszabályozó potenciométerét, a billentyűzetről *csak némitani* lehet. Az alapgépnek – bár sztereó SB-kompatibilis a hangrendszere – csak egyetlen hangszórója van. A floppy-meghajtó nyílása jobb oldalra került, s ugyanide tehetjük a korábban már említett opcionális CD-ROM meghajtót is.

Hátul az IrDA 1.0 szabványnak megfelelő adatátviteli ablakocska figyelhető meg, alatta pedig szabadon láthatók a külső CRT (monitor) és a nyomtató szabványos csatlakozói. Középre került az úgynevezett *Card Station* port, amely egy opcionális külső egység kapcsolódását teszi lehetővé (audio line-out, joystick, egy-egy PS/2 port az egér és a billentyűzet számára, ezenkívül további két PCMCIA – Type II/Type III – csatlakozó). A billentyűzettel átkapcsolhatunk erre az egységre, bár a tesztkészülékhez nem kaptunk ilyesfajta kiegészítőt.

A tápellátás ennél a készüléknél a legkedvezőbb, ugyanis beépítették az adaptert. A tápkábel hátul illeszkedik a géphez. Nagy nyílás árulkodik a processzorhűtés ventilátoráról, mellette pedig egyetlen PS/2 konnektor ismeri fel automatikusan a külső egeret vagy a csatlakoztatott külső billentyűzetet.

A Toshiba Satellite 210CS típusba DSTN LCD kijelzőt építettek, amelyhez *mechanikus kontrasztállítási lehetőség* tartozik. A potenciométert a felnyíló fedél jobb oldalába rejtették. A gép működés közben apró piktogramokkal informálja a felhasználót, amelyeket alulról világítanak meg narancs-, illetve zöld színű LED-ekkel. Az indikátorpanel a display alatti kiemelkedésen látható.

Olivetti Echos P133C

Az Olivetti készüléke az R. A. Trade Kft.-től érkezett. Ez a noteszgép már 133 MHz-es Intel Pentium processzorral felszerelt változat, amelyet mindössze 16 Mbájtnyi RAM-mal egészítettek ki. Jelentősen csökkenti a készülék árát a 11,3"-os képátlójú DSTN típu-

sú LCD kijelző. A legnagyobb felbontás 800×600 képpont, s a választható színek száma is csupán 256. A 640×480-as felbontás viszont már 16 bites, azaz 64 ezer színű.

Mint a legtöbb notebookgyártó cég, az Olivetti is *termékcsaládokat* kínál. Az Echos P133C modell nem nevezhető az Olivetti csúcskategóriás készülékének, ennek ellenére sok felhasználó voksol az ilyesfajta teljesítményt nyújtó gépek valamelyikére. Szinte mindent megtalálunk benne, csak éppen visszafogottan. A felnyitott fedélbe színes LCD display került, s egy felfestett helyet is találunk a mikrofonnak.

A készülék belsejében egyébként sztereó SB hangkártya lapul, s a hangszórók sem hiányoznak. Ez utóbbiak között figyelhető meg az LCD visszajelző ablak. Itt a lemezművelettől az akku töltéséig mindent figyelemmel kísérhetünk.

A P133C bizony nem arra való, hogy a felhasználó cserélgesse a belső perifériákat –

3. A Fujitsu LifeBook 635T már TFT megjelenítővel büszkélkedik, s egyedi megoldású kiegészítője nélkül a legvékonyabb

ezeket csavarral rögzített fedelek mögé rejtették. Csupán a floppyt alakították ki cserélhetőre, így a CD-ROM meghajtó ennek a helyére is betehető. A BIOS-ban beállítható a printerport is a floppyegység kezelésére, ekkor viszont *külső perifériaként* működtethetjük a hajlékonylemez-egységünket, ráadásul a CD-ről sem kell lemondanunk.

Bal oldalon a két PCMCIA kártya nyílására, valamint a hangszórókimenetre és a mikrofonbemenetre leltünk. Hátra került a külső tápegység, egy fedél mögött pedig a soros, a

párhuzamos/floppy-, a külső CRT, majd – szabadon – egy PS/2 konnektor található a külső billentyűzet számára. A dokkolót és az infra LED-eket egy újabb fedéllel takarták, de az infrák azért „kilátnak” egy ablakon.

Billentyűzetről szabályozható az alvó üzemmód, az LCD/CRT váltás, a fényerő, a kontraszt és a hangerő, a némítás, a numlock és a numerikus pad. A megfelelő méretű *touch pad* gombjai alul vannak. Az Enter billentyű sajnos elég kicsi.

A RAM méretét opcionálisan bővíthetjük, s a készülékhez mini docking station, autódocking adapter, valamint második akku (NiMH) is kapható.

Fujitsu LifeBook 635T

A Fujitsu notebook a Serco Kft. jóvoltából került szerkesztőségünkbe. Az önállóan is működőképes alapgép mindössze *harminc milliméter* vastag! A súlycsökkentés érdekében a nagyobb perifériákat (CD-ROM meghajtó, floppyegység) *kiegészítő modullal* csatlakoztathatjuk. A vékonyka alapgépnek windowsos a

A NOTEBOOK SZÁMÍTÓGÉPEK MŰSZAKI ADATAI

Gyártó Típus	Toshiba Satellite 210CS	Olivetti Echos P133C	Fujitsu LifeBook 635T	Daewoo CPC-7550	Acer AcerNote Light 370CDX	Zenith Z-Note 6000	IBM ThinkPad 765D	Portocom AIO-6000
Beküldő	A.I.D.A.	R. A. Trade	Serco	Cordata	Acer	Bull	IBM	Portocom
Processzor	P120	P133	P133	P133	P133	P150 MMX	P166 MMX	P200 MMX
Memória (Mbájt)	16 (48)	16 (40)	16 (48)	16 (40)	32 (64)	16 (48)	32 (104)	32 (144)
Merevlemez (Gbájt)	1,3	1	1,3	1	1,3	2,1	3	1,3
Floppy	M/K	K/B	K	K/B	K	M	K/B	M
CD-ROM meghajtó	6x, B	8x, M	8x, K	6x, B	6x, B	10x, M	8x, B	16x, M
Mejelenítő	DSTN, 11,3"	DSTN, 11,3"	TFT, 12,1"	TFT, 12,1"	TFT, 11,3"	TFT, 12,1"	TFT, 13,3"	TFT, 13,3"
PCMCIA	2xType II/Type III slot	2xType II/Type III slot	2xType II	2xType II/Type III slot	2xType II/Type III slot	2xType II/Type III slot	2xType II/Type III slot	2xType II/Type III slot
Felbontás/szín-mélység	800×600/16 640×480/16	800×600/8 640×480/16	1024×768/8 800×600/16 640×480/24	800×600/16	1024×768/8 800×600/16 640×480/24	1024×768/8 800×600/16	1024×768/16 800×600/16 640×480/24	1024×768/256 800×600/16 640×480/24
Videokártya	Chip & Tech. Accelerator (new)	Chip & Tech. 65548 PCI (new)	Chip & Tech. 65550 PCI	Chip & Tech. 65550 PCI	Chip & Tech. Accelerator (new)	Chip & Tech. 65550 PCI	Trident (Cyber9385/64)	Chip & Tech. 65548 PCI
Pozicionáló	tüske	touch pad	touch pad	touch pad (felső gombokkal)	touch pad	touch pad	tüske	touch pad
Hangrendszer	SB Pro-kompatibilis	SB-kompatibilis	SB Pro-kompatibilis	SB Pro-kompatibilis	SB-kompatibilis	SB-kompatibilis	Mwave DSP, SB Pro-kompatibilis	SB Pro-kompatibilis
Infra	x	x	x	x	-	x (elől, hátul)	x (elől, hátul)	x
Egyéb	belső tápegység		Enhancement Unit					2xUSB
Méret (mm)	299×235×57	286×228×49	299×230×28	219×299×47	306×228×46	297×241×53	298×236×56	250×318×46
Tömeg (kg)	3,4	3,2	1,9	3	2,7	3,3	3,49	3,3
Garancia (év)	1	3	3	-	3	3	3	1-3
Ár (Ft)	339 000	367 000	591 160	557 000	429 900	1 178 750	1 400 000	872 960

Jelmagyarázat: B=belső, K=külső, M=modul (kivehető),

billentyűzete, s a bal felső sarokban egy mono hangszóró is helyet kapott, a Power gombot pedig a gép jobb felső részére helyezték. Középen az LCD visszajelző ablak (Power, 2 darab akkumulátorpiktogram, lemez, CD) látható. A jó minőségű TFT kijelző legfeljebb 800×600-as felbontásra képes (8, 16, 24 bites színmélységben is), a fényerő a keret jobb oldalán, egy tolópotenciométerrel változtatható. A videovezérlő ugyan elboldogul az 1024×768-as felbontással is, ám ekkor csak görgetve tekinthető meg a teljes képfelület. A 640×480-as felbontásnál viszont vastag fekete keret övezi az ablakot, így a legjobb a 800×600/16-os variáció.

Az érintőpanel meglehetősen kicsi, s a bal oldalán, a billentyűzet alatt a *belső mikrofon* nyílásai is észrevehetőek. Az **Fn** billentyű segítségével csak a numerikus padet lehet elérni. A készülék bal oldalára került a Power kapcsoló (ez a főkapcsoló, a másik gomb a suspend üzemmódot aktiválja) és az egyik PCMCIA slot. Ugyancsak ide telepítették a mechanikus hangerő-szabályozót, valamint a külső hangszóró és a vonalbemenet csatlakozóit is. Hátról mindössze az infrás átvitel piros plexiablakját fedeztük fel.

Az alapkészüléket ötletesen lehet kiegészíteni az úgynevezett *Enhancement Unittal* (EU) is, amelynek az alapterülete valamivel nagyobb a notebooknál. Egyetlen mozdulattal már össze is illeszthető, s szétválasztásuk sem nehéz. A notebook egy (alul található) különleges csatlakozóval kapcsolódik a másik egységhez. Ez utóbbin már CD-ROM és floppyegység is van (mindkettő praktikus elöl). Az Enhancement Unittal kiegészített notebook még így sem nagyobb társainál, s a hátoldalán már a szokásos csatlakozók (egy-egy a külső billentyűzet és az egér számára, egy-egy PS/2 csatlakozó, D-sub konnektor a botkormánynak, szabványos soros és párhuzamos portok, külső

CRT és végül a külső adapter jackkonnektora) is elérhető.

A tesztkészülékhez egyébként egy *Hotline Handy 288CC v.34 típusú PCMCIA modem* is kaptunk.

A vékony alapgépben található akkumulátort közvetlenül is kiegészíthetjük egy másikkal, amely még az EU felületébe is könnyedén belesimul.

A Fujitsu LifeBook 635T – ebben a roppant ötletes kiépítésben – az *igényesebb átlagfelhasználóknak* ajánlható, továbbá azoknak, akik „robosztusnak” ítélnék más típusú notebookokat.

Daewoo CPC-7550

Kiépítettségét tekintve a *Cordata Kft.* hordozható számítógépe is átlagosnak mondható, hiszen csupán 16 Mbájtnyi RAM került a tesztgépbe, és a merevlemeze is csak 1 Gbájtos. A multimédia eszköz már 800×600-as felbontás mellett is „tudja” a 16 bites színmélységet. Ez egyben a legnagyobb felbontása is az igazán szép és kontrasztos TFT kijelzőnek. Ez utóbbi már 12,1"-os képátlójú. A sötét „gépház” jobb oldalán lévő 3,5"-os nyílásba vagy egy CD-ROM meghajtó – esetünkben nyolcszoros sebességű –, vagy a floppyegység csúsztható.

Ha egyszerre szeretnénk használni ezeket, akkor a gép hátoldalán lévő különleges csatlakozóhoz – kétarasznyi kábellel – kapcsolhatjuk hajlékonylemezes egységünket. A hátoldalán egyébként a szokásos csatlakozótömeg fogadja a szemlélt. A külső monitor, a nyomtató és a kommunikációs port csatlakozója mellett megtaláltuk a PS/2 szabványú billentyű- és egérkonnektorokat is, sőt a D-sub csatlakozó sem

4. Szinte mindent tud a Daewoo CPC-7550 típusjelű készüléke
5. Az elegáns megjelenésű AcerNote Light 370CDX is jó vétel

hiányzott. Ugyancsak hátról került a IrDa-kompatibilis infravörös átvitel piros plexiablakcskája.

A hangrendszer is innen tartja az I/O kapcsolatot, hiszen mindhárom minijack (vonal ki, vonal be, mikrofon) itt sorakozik. Beépített mikrofon és sztereó hangszórók is használhatók. Ez utóbbiak előre, az érintőpanel két oldalára kerültek. Kicsit ügyetlenül tudtuk csak használni a pozicionáló két apró gombját, mivel azok a panel fölött voltak. A gyakorlatban azonban bebizonyosodott, hogy a legtöbb funkcióhoz nem is igazán szükségesek.

A Daewoo notebook akkumulátora a ház jobb oldalából szabadítható ki. Az „óriásira” nőtt Duracell tölthető elem – a legtöbb hordozhatóhoz hasonlóan – nem tartalmaz a környezetre káros kadmiumot, s külön érdekessége, hogy enyhén nyomásra apró LED-ek sora jelzi a töltöttségi fokot (ha

mind a négy LED világít, akkor 100 százalék). Külső adapter révén egyébként *hálózati konnektorról* is kaphat energiát a gép.

Bal oldalon a PCMCIA slotok és a Power gomb található. A Suspend gomb jobb oldalra, a billentyűk fölé került. A gép működéséről (PWR, BAT, HDD, FDD, CD, CAP, NUM, SCRL) indikátor LED-ek tájékoztatnak, amelyek a kijelzőt tartó gerincrészt közepén láthatók. Billentyűzetről állíthatjuk a hangerőt, a képernyő fényerejét, és így férhetünk hozzá a klasszikus numerikus padhez is.

A megfelelően kontrasztos kijelző élénk színeket mutatott. A 16 bites színmélységgel 800×600-as felbontású megjelenítő nem szereti, ha más szögből nézzük. A multimédia számítógépre egy kedves keretprogramot – Open Word – is telepítettek, ezzel jelentkezik be a Windows 95. A Disneylandre emlékeztető látképen barangolva gyakorlatilag az összes windowsos alapfunkció, kiválasztás elérhető, egy kicsit hangulatosabban, játékosabban, mint egyébként. Egy másik CD-n az *Easy Computer Guide*-ot is megkaptuk, ezen utilytik, a gép perifériáihoz tartozó szoftverek és meghajtók találhatóak, ízléses, menüvezérelt telepítési lehetőséggel.

A CPC-7550-es mindazt tudja, amit egy multimédia gépnek tudnia illik manapság. A beépített hangszórók ugyan nem alkalmasak hifi minőségű zene hallgatására, de persze ezzel egyik notebook sem büszkélkedhet.

Acer AcerNote Light 370CDX

Ezt a tesztgépet az *Acer* magyarországi képviselőjétől kaptuk. Kívülről ízlésesen legömbölyített élek és visszafogott fekete szín jellemzi. Az első indítás után rögtön kiderült, hogy ezt a notebookot már „belakták”, azaz sokféle segédprogramot és alkalmazást telepítettek rá. A Pentium 133 MHz-es processzorral fel-

szerelt géphez 32 Mbájt RAM, továbbá 1,2 Gbájt merevlemez társult.

Ezen a modellen is elérhető szinte az összes fontos periféria. A csepp alakú Power LED kivételével nem találunk sem LCD, sem pedig LED alapú visszajelzőt. Persze az is igaz, hogy ez a „hiányosság” egyáltalán nem befolyásolta a notebookkal való munkavégzést. Nagyon tetszett a *fényerő-állítási lehetőség* – a TFT aktív mátrixos kijelzőnél a kontraszt nem szabályozható. A képernyő bal felső sarkában felbukkanó onscreen ablakcskán a hangerő változtatását, sőt az akkumulátor töltöttségi szintjét is folyamatosan nyomon követhetjük. A BIOS setupja a Windows 95 alól közvetlenül is elérhető a „hotkey” gombok egyik kombinációjával. A módosítási lehetőségek értelemszerűen *csak a bootolás-kor* használhatók.

Az AcerNote Light valóban

könnyű készülék. Sztereó „hangfalai” apró méretük ellenére is élvezhetően szólaltak meg. Az érintőpanel megfelelő méretű, bár kissé hajlamos volt az „elmászásra”. A mobil gépeknél nélkülözhetetlen akkumulátort (lítium-ion) egyetlen mozdulattal lehet kihúzni a jobb oldalon kialakított tárolóhelyéről. (Persze itt is kaptunk egy külső tápegységet.) Szintén ezen az oldalon van a beépített CD-ROM meghajtó, amely a leírás szerint hatszoros sebességű. Ez gyakorlatilag bőven elegendő a legtöbb alkalmazás – multimédia CD – futtatásához.

Külön előnyként értékeltük, hogy a CD fiókja *mechanikusan nyitható*. Ez nem olyan elegáns – mondhatnánk –, de sokszor felettebb hasznos megoldás. Gondoljunk csak arra, milyen körülményes egy bennfelejtett CD kiszabadítása egy teljesen lemerült notebookból! Szerencsére más tí-

pusoknál utolsó mentsvárként – vésznyitóként – ott van még egy apró lyuk.

A TFT kijelző legfeljebb high color, azaz 16 bites színmélységgel jelenítette meg a 800×600 képpontos felbontást, homogén színekkel és éles kontúrokkal. A 640×480-as felbontás már 24 bites színmélységű, ennek ellenére csak indokolt esetben érdemes beállítani, mivel a látható képméret jelentősen lecsökken. Az 1024×768-as felbontás (legfeljebb 256 színnel) kijelölésekor sem jobb a helyzet, ekkor ugyanis „ablakban” látjuk az adott képfelületet, így csak görgetéssel juthatunk el a kívánt képrészletig. Külső SVGA monitor esetén persze nem kell számolnunk ilyesfajta jelenségekkel.

Gyors bővítés szerelés nélkül – erre való a *PC-kártya* számára kialakított bal oldali *nyílás*, amelybe két Type II vagy egy Type III PCMCIA

kártya csúsztható. Háttal egyetlen PS/2 port vár a külső egérre/billentyűzetre, s az adapter is itt csatlakozik. Nem találunk infravörös adatátvitelhez szükséges ablakcskát, viszont a soros, a párhuzamos és a külső monitor csatlakozója egy lenyíló ajtó mögé került. Egy másik ajtó a szintén csak külső eszközként használható floppymeghajtó érdekes konnektorát takarja. Belső mikrofon nincsen, kaptunk viszont egy apró, gallérra csíptethető külső változatot.

Az AcerNote könnyű, szép kivitelű, és alig gyengébb, mint egy átlagos asztali multimédia konfiguráció.

Zenith Z-Note 6000

A Bull Kft. Zenith Z-Note 6000-es modelljét küldte el sokféle kiépítettségű termékcsaládjából. Ez a notebook már egy korszerű, 150 MHz-es Pentium MMX típusú processzort tartalmazott. Amint

A NOTEBOOK SZÁMÍTÓGÉPEK MÉRÉSI ADATAI

	Toshiba Satellite 210CS	Olivetti Echos P133C	Fujitsu LifeBook 635T	Daewoo CPC-7550	AcerNote Light 370CDX	Zenith Z-Note 6000		IBM ThinkPad 765D		Portocom AIO-6000	
Felbontás/színmélység	800×600/16	800×600/8	800×600/16	800×600/16	800×600/16	800×600/16	1024×768/16	800×600/16	1024×768/16	800×600/16	1024×768/8
Intel Media Benchmark v1.0											
Overall	70,18	91	102,47	91,86	91,06	132,78	120,93	194,45	190,57	162,78	180,56
Video	71,37	88,55	100,79	95,54	88,88	153,79	140,1	204,91	191,65	138,34	176,99
Image Processing	96,03	98,21	107,17	105,6	105,55	152,84	88,76	571,4	558,97	553,21	555,79
3D Graphics	92,05	96,51	110,13	101,93	95,31	72,05	65,34	133,93	132,84	141,18	140,21
Audio	46,32	87,25	95,65	74,05	87,02	212,51	212,79	225,49	234,85	196,16	201,65
Wintach v1.2											
Overall	56,98	58,96	131,48	118,84	100,12	153,09	119,93	161,37	133,63	135,09	192,51
Word Processing	43,81	28,46	77,43	66,43	31	78,93	46,48	104,75	90,11	128,68	111,56
CAD/Draw	90,37	123,65	279,31	247,31	217,31	364,46	332,59	352,68	470,11	212,93	430,02
Spreadsheet	37,18	36,71	62,43	63,06	58,18	63,06	37,99	88,75	55,29	96,62	120,78
Paint	56,56	47	106,75	98,56	94	105,93	62,66	161,27	133,63	102,12	107,67
Speedy											
	38,66	58,08	77,31	72,34	50,82	76,82	43,3	104,67	78,12	60,38	93,29
Wintune 95											
Dhrystone (Mips)	209	239	227	241	239	291	291	323	320	375	381
Whetstones (Mflops)	67	69	73	72	73	85	85	94	94	113	113
Video (MP/s)	3,9	5,5	7,1	6,2	5,4	8	4,9	10	6,9	7,7	11
Cached speed (Mbájt/s)	12	9,5	16	14	9,3	18	18	24	14	17	15
Uncached speed (Mbájt/s)	1,3	1,7	1,4	2,9	0,96	1,5	1,4	1,5	1,5	17	17
RAM read (Mbájt/s)	198	210	224	193	207	294	302	332	312	384	390
RAM write (Mbájt/s)	55	23	83	62	63	75	75	83	82	41	41
RAM copy (Mbájt/s)	37	20	56	42	44	53	53	59	56	32	32
Core v3.02											
Átlagos adatátviteli idő (Kbájt/s)	1616	1136	1504	1536	1312	1520		1872		1104	
Átlagos elérési idő (ms)	13,8	14,9	14,3	16,8	12,7	14		12,4		12,6	
CP-teszt											
ACAD (perc:másodperc)	01:43	01:19	01:24	01:24	02:12	01:03		01:39		-	
Lotus (perc:másodperc)	02:02	01:32	01:26	01:38	02:04	01:29		01:07		01:11	
dBase (perc:másodperc)	06:22	03:23	03:15	04:12	03:36	03:06		04:42		03:43	

az a mérési adatokból is kitűnik: a CPU már egy felsőbb kategóriába sorolja a mobil gépet. Az MMX technika jóvoltából ugyanis jelentősen megnövekszik a multimédia alkalmazások sebessége és minősége. Amúgy a relatíve kevés, mindössze 16 Mbájt RAM sem okozott hátrányt a programok futtatásakor, bár az igaz, hogy egy ilyen processzor mellé jobban illene legalább 32 Mbájt, hogy az igényesebb programok számára ne a memória legyen a szűk keresztmetszet. A merevlemez mindenestre impozáns, 2,1 Gbájt volt.

Tesztelt a TFT megjelenítő is. A videorendszer elboldogult az 1024×768-as, a 800×600-as és a 640×480-as felbontásokkal, valamint a 8 és a 16 bites színmélységgel. Érdekes, hogy az aktív mátrixos (TFT) megjelenítő az 1024×768

képpontos felbontást *full screenben*, a 800×600-at viszont már csak „kerettel” tudja visszaadni. Ezen a 800×600-as megjelenítőbeállításal sem segíthettünk, ezért csak 1024×768-as felbontásban érdemes dolgozni. A kijelző jobb szélén a fényerő tolópotenciométerét helyezték el, ezt a jellemzőt tehát nem a billentyűzetről kell szabályozni. A beépített hangszórók a felnyíló fedélbe, pontosabban annak alsó sarkaiba kerültek.

A készülék bal oldalára, egymás alá rejtették a szokásos két darab PCMCIA Type II csatlakozót, s mellettük – a fedél alatt – az *akkucsomaghoz* férhettünk. Elöl van a modulrendszerű floppyegység, amely CD-ROM-ra is cserélhető. Szintén elöl, a jobb sarokban az *infraablak* látható.

Az audiorész külső csatlakozói (a hangerő potenciométere, a fejhallgató- és a külön

6. A Zenith Z-Note 6000 korszerű, 150 MHz-es MMX processzorral felszerelt notebook

7. Az IBM ThinkPad 765D mobil számítógépbe csupa „leg” került, s ez a teljesítményén is meglátszik. Itt már 13,3"-os képernyőben gyönyörködhetünk

6

7

audiokimenet, az audiobemenet és végül a mikrofonbemenet minijackjei) sem hiányoztak. A Z-Note-hoz *külső tápegység* is tartozik.

A mobil gépeknél általában hátul található a csatlakozók többsége, s így volt ez ennél a notebooknál is. Az összes konnektort (automatikus felismerésű PS/2 – billentyűzet/egér –, printer, dokkoló, külső monitor, egyetlen soros port) három ajtócska takarja, egyedül a második, illetve a hátsó infravörös port állt szabadon.

A billentyűzet feletti bal sarokban látható az LCD indikátorpanel (takarékos módok, az akkumulátor töltöttségi szintje százalékban, perifériaműveletek). A hordozható gépeknél létfontosságú az energiatakarékosság, nos tesztkészülékünk az erről gondoskodó jellemzőkben sem szenvedett hiányt. A temérdek beállítási le-

hetőség egy része *gyorsbillentyűzetről* aktiválható, s a képernyő megvilágítása a *Highlight* és a *Backlight* gombokkal is manipulálható.

A jobb felső sarokban egy csoportban találjuk a beépített mikrofon két kis nyílását, a suspend gombot és az áramtalanítót. Még egy apró LED (suspend) is megfigyelhető a displayt tartó dudoron, amely még akkor is látható, ha becsuktuk a „noteszt”.

A Zenith *mérsékelt hangerővel*, de tisztán szólt. A *touch pad* igazán korrektül viselkedett: a kurzor még véletlenül sem vándorolt el ok nélkül. Sajnos a **PgUp** és a **PgDn** gombok csak a kiegészítő billentyű segítségével kelthetők életre.

A készülékhez – hordtáska gyanánt – egy kisebbfajta bőrönd is járt, amelybe dossziék és személyes tárgyak is beleférnek.

IBM ThinkPad 765D

Az IBM magyarországi képviselőjétől érkezett *ThinkPad* a tesztmezőny egyik legerősebb készüléke volt. Belsejében *166 MHz-es Intel MMX processzor* „dobog”, és megjelenítője is már a „szélesvásznú”, azaz a *13,3"-os képernyő* TFT-k közül való.

A ThinkPad kívülről enyhén gumírozott tapintású, szögletes gép. A *moduláris fajtából* való, azaz a perifériái könnyen szerelhetők vagy cserélhetők. A fejlesztők ehhez egészen egyedi megoldást találtak ki: az összes alkatrészhez hozzá lehet férni a billentyűzet felnyitása után. Az IBM noteszgépének használatakor a tasztatúra enyhe szögben felénk dől, így még kényelmesebben dolgozhatunk rajta. A pozicionáló, a klasszikus túske a GHB gombok közé ékelődött, s két igen jól működtethető gomb egészíti ki. E billentyűk könnyen kapcsolhatók, enyhe mélyedésben foglalnak helyet.

A billentyűzet két oldalán a remek hangzást produkáló hangszórók vannak. Ez a kitűnő hangminőség nem is csoda,

hiszen a leírások alapján *sztereó hullámtáblás felvételre-lejátszásra alkalmas rendszer*ről van szó, amely alkalmas *Qsound* (3D-s effektusok) visszaadására is, valamint az *MPEG audio hardveres dekódolására*. A 32 hangú MIDI hullámtábla szintézises megoldása – külső hangszóróval – a vájt fülűeknek is megfelelő élmény lehet.

A nyolcszoros sebességű CD-ROM meghajtót a készülék elejébe építették, csakúgy, mint az IrDa 1.0 kompatibilis infravörös portot.

A notebookban egy különleges médiaprocesszor (Mwave MDSP2780 DSP) vezérli az SB Pro-kompatibilis hangrendszert, valamint a modem-, a fax- és a telefonfunkciókat. Bal oldalon, a hálózati csatlakozó és az audiocsatlakozók (külső speakerkimenet, mikrofonbemenet) szomszédságában kompozit és S-video csatlakozókat is találtunk, speciális hárompólusú minikonnektorokkal. Az adat-, illetve faxmodem (v.34 28,8 Kbps) közvetlen használatához még egy *phone kit* (bepattintható csatlakozó) is szükséges, ilyet azonban nem kaptunk a tesztkészülékhez.

A berendezés jobb oldalába két PCMCIA Type II (vagy egy Type III), valamint egy PS/2 típusú csatlakozót is építettek.

Hátra, egy tolóajtó mögé került a *docking station* hosszanti csatlakozója, s egy hátsó infravörös portra is rábukkantunk. A tápellátásról az akkumulátor mellett még egy külső adapter gondoskodik. A MIDI/game port lapos konnektora is hátul kapott helyet, csakúgy, mint a külső display-, a printer- és a COM-port.

Hasznos információkkal látja el a felhasználót a billentyűzet fölé tervezett LCD indikátora, s közvetlenül mellette látható a hangerő-szabályozó tolópotenciométere. Ez is jó ötlet, hatékonyabban használható, mint a billentyűs megoldás. A beépített mikrofont a TFT megjelenítő tokolásának aljába rejtették.

Az IBM ThinkPad a me- ▷

zöny legkiemelkedőbb videorendszerével büszkélkedhet, minden felbontásban – még az 1024×768-as beállításnál is – 16 bites színmélységet használhattunk. Kellemes a *hibernáció* funkció is, amely a tekintélyes méretű (3 Gbájtos) merevlemezre menti munkánk pillanatnyi állapotát, majd kikapcsolja a készüléket. Az egyetlen szépséghiba az volt, hogy a tesztkészülékhez nem kaptunk floppyegységet, ami egyébként perifériaként vagy a CD-ROM helyére becsúsztatva helyezhető üzembe.

Portocom AIO-6000

A Portocom Kft. által benevezett készülékkel egy teljesen moduláris notebook került az asztalunkra, amelyet szinte minden létező modullal és perifériával felszereltek. Az elegáns külső 200 MHz-es Pentium MMX processzort rejtett,

32 Mbájts RAM-mal kiegészítve. A merevlemez már szerényebb, 1,3 Gbájtos volt. A készülék házának mérete valamivel nagyobb, mint azt a 13,3"-os megjelenítő képátlója indokolná. Ez mindenesetre szellősebb elrendezést eredményezett, amely ráadásul – a Portocom előrelátását dicsérve – alkalmas a közeljövőben várható nagyobb, 14"-os LCD-k beépítésére is.

A TFT rendszerű megjelenítő egyébként 1024×768-as felbontással működött a legszelvényben, s képminőségben még az IBM – igazán remek – készülékét is felülmúlta. Az igazsághoz azonban hozzátartozik, hogy ekkor csak mindössze 256 színnel gazdálkodhattunk. A 16 bites színmélység – vélhetőleg a szerényebb videovezérlő miatt – csak a 800×600-as felbontástól lefelé élt, ekkor viszont már kevésbé volt élvezhető a karakterek rajzolata.

A Portocom notebook alapfelszereléséhez floppy és CD-ROM olvasó is tartozik. Az előbbi a jobb oldalon, az utóbbi pedig a notebook elülső élén kapott helyet, a touch pad alatti részen.

Az érintőpanel nagyméretű, és jól használható. A drag & drop technika alkalmazásakor azonban mindenképpen óvakodjunk a heves mozdulatoktól. Egyrészt a kissé érzékeny touch pad működtetéséhez nem szükségesek erőteljes, durva „koppintások”, másrészt pedig a CD-ROM is „ugorhat” emiatt olvasás közben.

A bal oldali PCMCIA slotokon kívül minden egyéb csatlakoztatási hely a készülék hátoldalára került, így például a külső monitor, a nyomtató, a soros konnektor és a PS/2 billentyűzet aljzata is. Természetesen infra átvitelre is van lehetőség, s az audiorendszer (külső mikrofon, vonal be- és kimenet) mini jackdugaszait is meglettük. Különlegességnek

CP-VÉLEMÉNY

Bár a notebookok és az asztali számítógépek a teljesítményüket illetően egyre közelebb kerülnek egymáshoz, azért még jócskán van közöttük különbség. Ez vélhetően a jövőben is így lesz, hiszen egy CAD munkahely vagy egy professzionális grafikus állomás elképzelhetetlen volna egy mobil számítógépben. Ennek ellenére – a fejlesztések eredményeképpen – az általános feladatok megoldása – például az egyszerű ügyviteli szoftverek kezelése, a multimédia alkalmazások futtatása, az internetezés – már a mobilok világában is megfelelő hardverkörnyezetben történhet.

Persze itt is képezhetünk egymástól jól/kevésbé jól elkülöníthető csoportokat. A teszteredmények is alátámasztják a feltevést, hogy *elsősorban a processzor minősége nyomja rá a bélyegét az adott készülék teljesítményére*. A három MMX-es notebook eredményei ezért is voltak kedvezőbbek. A másik kritikus elem a *megjelenítő LCD*. Aki sokat dolgozik notebookkal, vagy éppen csak azon, annak érdemes az

aktív mátrixos TFT display mellett döntenie, még ha ezzel jelentősen meg is emelkedik a készülék ára.

A „mobil” diszkek szerencsére már megfelelő kapacitásúak, bár a felépítésüket inkább a tényleges hurcolásra, s nem a hozzáférési és az átviteli sebességek növelésére optimalizálták. A multimédia korában az integrált hangrendszer éppúgy alapkövetelmény a notebookokban, mint a CD-ROM meghajtó, bár ami az utóbbit illeti – mint az a tesztkészülékeknél is látható –, jelenleg még többnyire külső vagy a floppyval (esetleg a második akkuval vagy a diszkkal) cserélhető változattal találkozhatunk. Ebben szerepet játszik a gyártók örökös dilemmája is: vajon a készülékek tömegét csökkentésük, vagy a használhatóságot, a praktikumot helyezték-e előtérbe.

A notebookok tesztelésekor kellemes tapasztalatokat gyűjtöttünk. Szinte valamennyi készülékben felfedeztünk valami egyedi „finomságot”, s valószínű, hogy a vevők is megtalálják majd a kedvencüket.

A beépített mikrofon a billentyűzet alatt, az érintőpanel közelében van, míg a hangszórók az indikátor LCD két oldalán bújnak meg. A mikrofon – mint a legtöbb beépített típus – nem éppen hifi minőségű, de az apró hangszórók élvezhető, öblös hangzást nyújtottak.

A tesztkészülékhez két darab PC-kártyát is kaptunk. A PCMCIA Ethernet (EN 210) kártya és a hozzá tartozó kit segítségével különféle hálózatokhoz kapcsolódhatunk. A másik – bankkártyányi – modulba egy 33,6 Kbps-os (v.34+) faxmodemet integráltak. Faxküldéskor, illetve faxfogadáskor 14,4 Kbps-os sebességgel dolgozhatunk, míg a hagyományos adatátvitelnél – szoftveresen – 33,6 Kbps-ról akár 115 200 bit/másodpercre is felröfölgathetjük a kommunikációs sebességet.

Szepszi Tibor

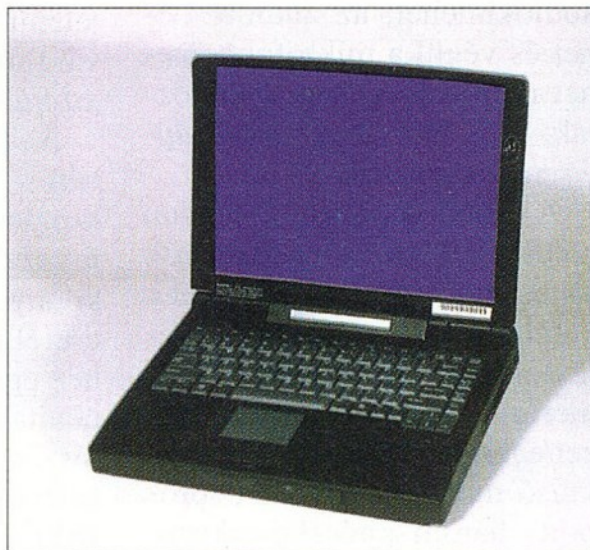
Nest Kft.

1111 Budapest, Kende u. 13-17
Telefon: 186-8760
Fax: 166-750

OnNet32
TCP/IP
programcsomag
Windows 95 és NT-re

InterDrive Client
NFS kliens
Windows 95 és NT-re

InterDrive Server
NFS szerver
Windows NT-re

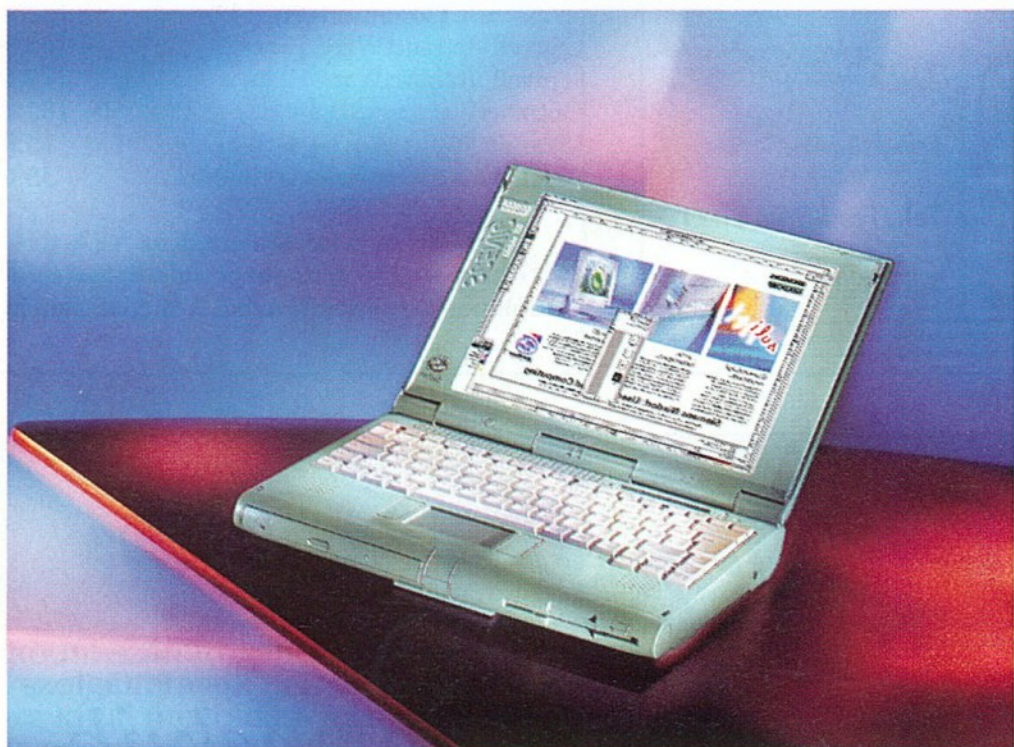
8. A Portocom AIO-6000-es, 200 MHz-es MMX processzoros hordozhatója sem panaszkodhat a perifériáira, hiszen némely asztali konfiguráció is megirigyelhetné a kiépítettségét

számít a notebookokon csak elvétve előforduló USB csatlakozó; a Portocom gépén ebből kettő is van, sőt az RCA típusú dugaszolóaljzaton keresztül még a tévéhez is hozzákapcsolhatjuk hordozhatókat.

Mobil iroda...

A Siemens Nixdorf notebook-jaival nincs többé az irodához láncolva. Ezentúl Ön határozza meg, hogy hol és mikor óhajt dolgozni. Minden szükséges információt magával hordozhat kis méretű, csekély súlyú, ám csúcsmínőségű notebook-jainkon. Minden típusra 3 év garanciát adunk.

...nemcsak a napi munkára...

Notebook-jaink teljes multimédiás eszköztárral vannak felvértezve: CD ROM, hangkártya, videokártya MPEG videofile szoftveres lejátszására. Kívánságára gépeinket modemmel szállítjuk. GSM kártyánk segítségével a notebook-ot rádiótelefonnal is könnyen összekapcsolhatja.

...de az előadásokra is.

A Scenic Mobile 710 levehető képernyővel rendelkezik, így notebook-ja egyben LCD panel is. Többé nem kell külön kiegészítő eszköz előadásához. Elég egy szimpla írásvetítő és a Scenic Mobile 710. Infravörös csatlakozója még a kábel nélküli nyomtatást is lehetővé teszi a helyszínen.

Siemens Nixdorf: User Centered Computing

sztribútor: Computer 2000, 1133 Budapest, Váci út 110., tel: 267 - 1888 (értékesítés csak viszonteladóknek)
orgalmazó: SZÜV Rt. országos üzlethálózat, központ: 1145 Budapest, Szugló u. 9-15., tel: 251 - 6666

Magyarországi képviselő: Siemens Rt. Siemens Nixdorf ágazat, 1036 Budapest, Lajos u. 103., tel: 457 - 2100

A Budapesti Oktatásfejlesztési Alapítvány és a Harkály Magániskola Számítástechnikai Szakiskolája egyedülálló lehetőséget biztosít érettségizetteknek, államilag és nemzetközileg elismert

**Felsőfokú SZÁMÍTÁSTECHNIKAI PROGRAMOZÓ, vagy
TITKÁRNÓ / MENEDZSERASSZISZTENS /**

végzettségek megszerzésére levelező szakon. A magas színvonalú interaktív oktatási programok ké- nyelmes, idő és pénztakarékos megoldást kínálnak a keresett szakmák megszerzésére. A 11 témakörre bontott képzések költsége 12.000.- Ft. / témakör. Érdeklődés esetén, kérjük a választott szakma aláhúzásával az alábbi szelvényt visszaküldeni a Harkály Magániskola 1446 Budapest, Pf. 390 címre.

A választott szakma: Felsőfokú Számítástechnikai Programozó Titkár

Név:..... Irsz:.....

Cím:.....

**SZÁMÍTÓGÉPEK
ALKATRÉSZEK
SZOFTVEREK**

**MÁRKÁS
SZÁMÍTÓGÉPEK**

-DTK, DEC, Hewlet Packard
-Nyomtatók, monitorok

HÁLÓZATOK

-Novell, MS NT, Workgroup
-Hálózati elemek
-Hálózati telepítés, szerelés

CD-ROM OLVASÓK

-AT-Bus, SCSI interface
- Belső, külső kivitel

**CD-ROM
lemezek felírása**

1135 Budapest,

Lehel út 48.

Tel./Fax: 269 8711

Tel.: 120 3612

ÉRTÉKESÍTÉS, JAVÍTÁS, SZAKTANÁCSADÁS

1146 Budapest, Hungária krt. 131
Tel: 343-0088, 321-1539
GSM: (30) 428-132
http://www.gemofis.hu/
gemofis@gemofis.hu

Adobe PageMaker 6.5	159.520 / 41.920
Adobe PhotoShop 4.0	159.520 / 54.520
AutoCAD R14 Hun CD.	349.380
Clipper 5.3+ Tools	37.800
CorelDraw 7 spec./ upgr.	79.510 / 55.800
Corel Ventura 7.0	137.320 / 55.800
Corel Visual CADD (Win95, NT)	45.000
DOS Navigator Office / Personal	4.900 / 3.500
F-PROT Prof 1 db / 10 db	59.500 / 147.000
Helyesek 97	28.320
Windows 95 Hun / upgr.	40.410 / 29.210
Windows NT 4.0 server + 5 cliens	164.100
Windows NT Workstation 4.0	62.370
Office 97 Prof / upgr.	118.490 / 61.160
Office 4.2 St. Hun. / 4.3 Prof.	71.520 / 118.490
Visual Basic 5.0 Prof / upgr.	97.480 / 48.770
Visual C++ 5.0 Prof / upgr.	100.100 / 50.080
Visual Stúdió 97 32 bit	302.870 / 202.620
FrontPage 97 / upgr.	30.220 / 10.620
Norton Commander 5.0 / Win95/ NT	14.360
Norton Utilities 2.0 Hun / NT	15.800 / 21.610
Winfax Pro 8.0 Win95 / upgr.	21.990 / 10.730
Watcom C++ 11.0.	63.440
Delfin kereskedelmi rendszer	Hívjon!
Netscape Communicator 4.0	11.7600
Novell IntranetWare 5 user	165.960
Novell IntranetWare 10 user	317.590
IntranetWare for SB 5 / 10	135.660 / 185.000
Számla 95 for Win3.1 és Win95	15.920
PRIMAX lapscanner (4800dpi)	35.000

Áraink nem tartalmazzák az ÁFÁ-t!
Interneten történő megrendelés esetén a
Honlapon feltüntetett árból 2 % kedvezmény!

PSION póker

*Döntsön bármelyik
kéziszámítógép mellett,
Ön nyert, mert:*

- a *Siena* egyike az élet nagyszerű kis dolgainak,
- a *SERIES 3a* mindenkinek megéri,
- a *SERIES 3c* minőség a kapcsolatban,
- a *SERIES 5* a XXI. század 32 bites csúcsmo- dellje.

*Az idő a PSION-nak dolgozik, a
PSION pedig Önnek.*

PSION Centerek: B.L. Marketing Kft. 1039 Budapest, Szentendrei út 215. (SÜBA) 250-8656 • KERAVILL Rt. 1067 Budapest, Teréz krt. 47. 332-5531 • Delfin Irodatechnika 1081 Budapest, Népszínház u. 32. 269-9457 • AquinCom Line Kft. 1085 Budapest, József krt. 14. 313-4891 • Parasyss Rendszerház Kft. 1152 Budapest, Szentmihályi u. 131. (Pólus C.) 419-4088 • Summa Comp Kft. 6721 Szeged, Stefánia u. 6. 62/477-583 • Kvantum Kft. 7102 Szekszárd, Rákóczi u. 70. 74/419-541 • PC Kft. 7400 Kaposvár, Berzsenyi u. 28-30. 82/320-561

Bemutatóterem: 1123 Budapest, Csörsz u. 23-25. Tel./fax: 156-9595, 156-3197

Társ a munkában. Munkatárs

HP Office A működő iroda védjegye

Egy
teljes iroda
99.900
Ft+ÁFA havi díjtól*

The Intel Inside logo and Pentium are registered trademarks and MMX is a trademark of the Intel Corporation. Microsoft, Windows, is a registered trademark of the Microsoft Corporation. All other trademarks are acknowledged.

NAGYKERESKEDŐ:
CHS MAGYARORSZÁG 1067
Budapest, Podmaniczky u. 43.
Tel.: 302-4222

VISZONTELADÓK:
Békéscsaba NAP-SZÁM BT. 5600
Andrássy út 79-81. Tel.: (06-66) 451-822
• Budaörs APOLLO COMPUTER
KFT. 2040 Ébner Gy. köz. 4. Tel.: (06-23)
505-020 • Budapest DUNA
ELEKTRONIKA KFT. 1138 Váci út
168/B. Tel.: 270-5600 • FEFO KFT.
1073 Barcsay u. 6. Tel.: 461-8080 •
KVENTA 1067 Podmaniczky u. 37.
Tel.: 269-5262 • NET KFT. 1052
Kristóf tér 6. Tel.: 248-0505 • SZÜV
RT. 1149 Szugló u. 9-15. Tel.: 251-6666
• Debrecen LANSOFT KFT. 4028
Laktanya u. 50. Tel.: (06-52) 446-883 •
Győr MOD KFT. 9023 Corvin u. 3.
Tel.: (06-96) 510-060 • Kaposvár
SOMOGY INFORMATIKA KFT.
7400 Somsich Pál u. 4. Tel.: (06-82)
423-681 • Kecskemét BELGO KFT.
6000 Reile Géza u. 22. Tel.: (06-76)
321-459 • Miskolc PROJEN KFT. 3516
Csermák u. 57. Tel.: (06-46) 431-901 •
Salgótarján PROFESSZIONÁL
SALGÓTARJÁN KFT. 3100 Bartók
Béla út 10. Tel.: (06-32) 420-666 •
Sopron TELECOMP KFT. 9400
Orsolya tér 5. Tel.: (06-99) 338-555 •
Székesfehérvár LAUREL KFT. 8000
Gyümölcs u. 4-6. Tel.: (06-22) 333-801
• MULTI TECHNIKA LABOR KFT.
8000 Kassai út 45. Tel.: (06-22) 308-018
• Szolnok KARAKTER KFT. 5000
Szapáry u. 6. Tel.: (06-56) 420-067 •
Veszprém INFORNAX 8200 Botev
Üzletház Tel.: (06-88) 428-235

Ma egy valamire való vállalkozás számítógépes kiépítése több millió forintos beruházást igényel, amit egy összegben kevés kiscég engedhet meg magának. Ugyanakkor egyetlen vállalkozás sem képes hatékonyan működni számítógépek, szoftverek és távközlési szolgáltatások nélkül. Erre az ellentmondásra kínál megoldást a Hewlett-Packard Magyarország ezzel az egyedülálló csomaggal, amelyet minden részletében a kis irodák optimális működtetéséhez állított össze.

Hardver:

- 1 db HP NetServer E40 szerver Intel Pentium® Pro 200 MHz processzorral
- 3 db HP Vectra VE asztali számítógép Intel Pentium® MMX™ 166 MHz processzorral
- 1 db HP SureStore T4i szalagos háttértároló
- 1 db HP LaserJet 6P lézernyomtató
- HP JetDirect 150x hálózati nyomtató szerverrel
- 1 db HP ScanJet 5s színes szkennel (opcionális)
- HP Network Kit

- Infosys Light-Integrált Vállalatirányítási Rendszer (opció)

Szolgáltatás: 3 év garancia a hardver elemekre. Napi rendszerességgel távdiagnosztika, hibafigyelés és -elhárítás, problémamegoldás, távoli szerverfelügyelet a HP vevőszolgálatától. Helyszíni üzembehelyezés, egy napos helyszíni felhasználói oktatás.

MATÁV szolgáltatások (opcionális):

Üzleti telefonvonal – Zöld szám – Internet – Digitális kényelmi szolgáltatások – Hívókártya – Telefonkártya – Telefonkészülék, alközpont – Országos telefonkönyv CD-ROM

Finanszírozás: mindezt egy egyedülálló hároméves futamidejű tartós bérleti szerződés keretében technológiai frissítés opcióval, **99.900 Ft+Áfa*** havi bérleti díjért.

Szoftver:

- Kiszolgáló oldal:*
- Microsoft Irodai Kiszolgáló csomag:
- Windows NT szerver
 - Internet: elektronikus levelezés, csoportmunka szervezés, web kiszolgáló, web böngésző, proxy kiszolgáló
 - Relációs adatbázis kezelő
 - Fax szerver
- Ügyfél oldal:*
- Microsoft Windows 95
 - Microsoft Office 97: szövegszerkesztő, táblázatkezelő, bemutató-készítő, adatbázis-kezelő, személyi információ kezelő program

(További információért hívja a 06-80-HP-INFO (06-80-47-4636) zöld számot, vagy forduljon a fenti hivatalos viszonteladókhoz.
HP Magyarország website: <http://www.hp.hu>)

MŰSZAKI JELLEMZŐK:

- **HP NetServer E40**
Intel Pentium® Pro 200 MHz, 2.1 GB HDD, 64MB RAM, 10/100TX hálózati kártya, HP SureStore 4/8GB T4i szalagos háttértároló
- **HP Vectra VE**
Intel Pentium® MMX™ 166 MHz processzor, 16MB RAM, 1.6GB HDD diszk, 14" SVGA monitor
- **HP LaserJet 6P**
600dpi, 8 lap/perc
- **HP ScanJet 5s**
300/600 dpi színes szkennel

*A fenti ár 200Ft/USD árfolyamig értendő. A Hewlett-Packard a havi bérlet összegét, legfeljebb a dollár árfolyamváltozásának mértékéig igazíthatja.

A Microsoft Outlook 97 üzletiinformáció-kezelő egy új alkalmazás a Microsoft Office palettáján, amely a Microsoft Mail, a Microsoft Exchange ügyfél és a Microsoft Schedule+ termékekre épül. Sorozatunk e havi részében bemutatjuk az Outlook legérdekesebb szolgáltatásait, míg a jövő hónapban a programnak a mindennapokban betöltött szerepére koncentrálunk.

Office 97 (4.)

OUTLOOK (1.) -SZERVEZŐERŐ

A Microsoft Outlook szerepét akkor érthetjük meg a legjobban, ha összehasonlítjuk az Outlook architektúráját a Microsoft Exchange ügyfél és a Schedule+ felépítésével. Csak rövid emlékeztetőként: a Microsoft Exchange ügyfél egy e-mail program, amely a Microsoft Exchange szerverhez nyújt hozzáférést, a Schedule+ pedig csoportmunka és határidőnapló funkciókat kínál. Az Outlook egyetlen alkalmazásban, egyetlen adatbázisban kezeli az elektronikus leveleket és a személyes információkat. Hozzáfér a Microsoft Exchange és a fájlrendszer mappáihoz is, és azonos felhasználói felületet használ mindkettőhöz.

Integráció a Microsoft Office-ban

Az Outlook megjelenésében és működésében is illeszkedik a Microsoft Office 97-hez, már ami a konzisztens terminológiát, a címsorokat, a menüket, az eszköztárakat és a billentyűparancsokat illeti. Amit a felhasználók már megtanultak más Office alkalmazásokban, azt az

Outlook elsajátításakor is felhasználhatják. Azoknak, akik a Microsoft Mailt, a Microsoft Exchange ügyfelet, a Schedule+ 1.0-t vagy 7.0-t használják, az Outlook felhasználói felülete ismerősnek fog tűnni. Az Outlook Posta (Outlook Inbox), a Határidőnapló és a Feladatkezelő ugyanolyan módon bánik a táblázatokkal és a tervezési funkciókkal, mint az ismerős Office termékek.

A Microsoft Word 97 szövegszerkesztőként használható az e-mail üzenetekhez. A WordMail gördülékenyen ötvözi a felhasználók által már ismert

szerkesztési szolgáltatásokat (lásd múlt havi számunkat) az Outlook elektronikus levelezési funkcióival. A felhasználók igénybe vehetik a Word helyesírás- és nyelvtani ellenőrző szolgáltatását, a szövegtárat, a stílusokat és a sablonokat, valamint az Outlook automatikus névelőellenőrzési szolgáltatását, a digitális aláírást, az üzenet nyomkövetését és az üzenetjelzőket.

A WordMail szolgáltatás a Microsoft Exchange Postával (Inbox) és a Word 97-tel együtt mutatkozott be. A korábbi verzióban még különálló elem volt, amelynek sem a felhasználói felülete, sem a szolgáltatásai nem illeszkedtek a szokásos elektronikus levelezési környezethez. Az Outlookban levő WordMail kiegészíti a szokásos környezetet, a felülete is azonos, ráadásul a fontos szolgáltatások – például a digitális aláírás – sem vesznek el.

A felhasználók a Wordben készített körlevelekhez adat-

forrásként használhatják az Outlookban levő kapcsolatokat, így a levelek, a borítékok és a címkék a Word elrendezés- és táblázatkezelési szolgáltatásaival hozhatók létre.

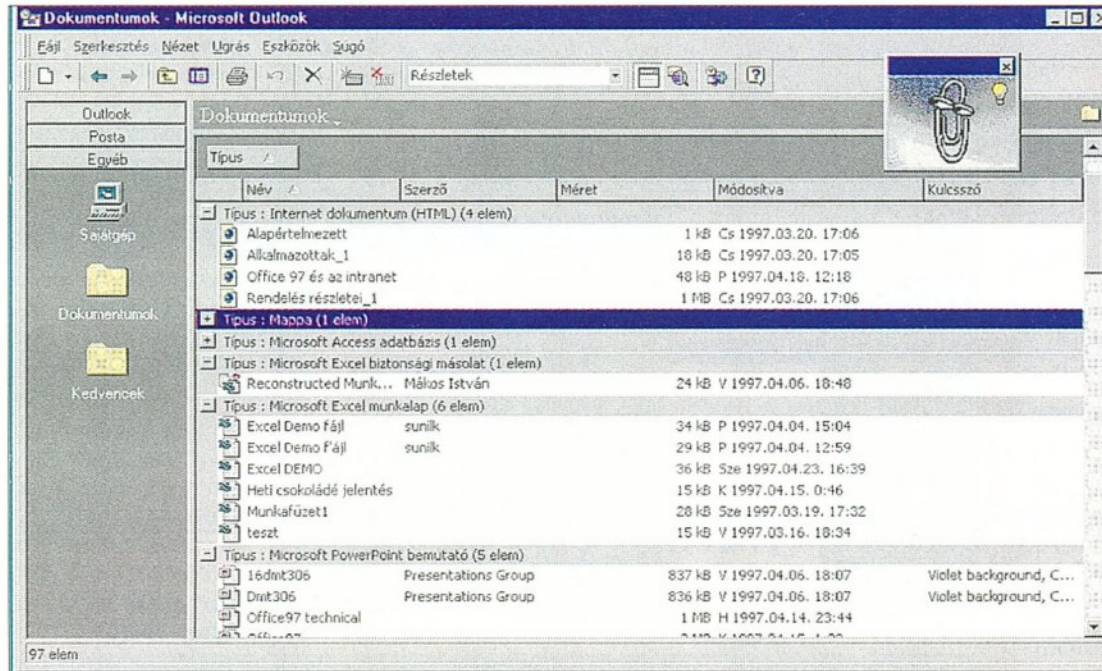
Az Új levél a kapcsolathoz parancs elindítja a Microsoft Word Levél varázslóját, amelynek a segítségével a felhasználók meglévő sablonok alapján írhatnak leveleket. A művelet során az Outlook átadja a varázslónak az aktuális Outlook kapcsolat nevét és címét, így azt nem kell még egyszer begépelni, és így elkerülhetők az ebből fakadó hibák is.

Az Outlook előnyben részesíti a vidd és dobd szerkesztést valamennyi űrlap és nézet között. A felhasználók áthúzhatnak egy kapcsolatot a Microsoft Wordbe, hogy oda egy másolatot helyezzenek el, vagy átvihetnek egy táblanézetet – további elemzés céljából – egy nyilvános mappából a Microsoft Excelbe. Arra is van lehetőség, hogy Office alkalmazásokban kijelölt szövegrészeket vagy teljes fájlokat is átmásoljanak az Outlookba.

Az Outlook személyes adat-

kezelő szolgáltatásai kiszélesítik a többi Office 97 alkalmazás lehetőségeit, hiszen a Microsoft Excel, a Word és a PowerPoint használata közben lehet létrehozni egy új Outlook feladatot az aktuális alkalmazás elhagyása nélkül. A felhasználók – a feladathivatkozás segítségével – abban a pillanatban lejegyezhetik későbbi teendőiket, amikor az eszközbe jut.

Az Outlook Napló egy egészen új technológia, amely automatikusan naplózza a felhasználói tevékenységeket. Ez a szolgáltatás valamennyi Office alkalmazás esetén működik, s minden alkalommal, amikor a felhasználó megnyit, ment vagy kinyomtat egy dokumentumot, egy bejegyzés kerül az Outlook Naplóba. A Napló és az Idővonal nézet segítségével a felhasználók az elkészítés dátuma szerint kereshetnek ki adatokat, és nem kell törődniük azzal, hogy hová mentették azokat, vagy milyen nevet adtak nekik.

2

1. Az Office Segéd a megadott idő elteltével rákérdez az automatikus archiválás indítására

2. Az Outlookkal a dokumentumainkat is kezelhetjük. Itt például dokumentumtípus szerint rendeztük egy mappa tartalmát

3. Az üzenet megjelölése is roppant kellemes szolgáltatás
4. Az Outlook egyedi szolgáltatása: a véletlenül vagy tévesen elküldött üzenetek visszahívása

Az Outlookkal a Windows Intéző (Explorer) Office dokumentumok tallózása és keresése terén nyújtott lehetőségei is kibővíthetők: megtekinthető a Microsoft Exchange mappákban, a helyi fájlrendszer mappáiban, valamint a hálózati tárolókon levő dokumentumok listája. Ugyancsak kedvező, hogy – elhelyezkedéstől függetlenül – ugyanazzal az Outlook parancsokkal tallózhatók a dokumentumok, mint amelyeket a felhasználó az üzenetek és a személyes adatok rendezéséhez, csoportosításához és kereséséhez alkalmazhat. Mivel a Dokumentumintéző helyi és hálózati mappákkal is dolgozik, a felhasználók az Outlook nézeteivel rendezhetik és kereshetik a megosztott dokumentumokat, s a közös munkát is ily módon javíthatják.

Az Outlook Dokumentumintézővel megtekinthetők az Office dokumentumok összegző tulajdonságai, például a szerző neve vagy a kulcsszavak. Emellett a Microsoft Office alkalmazásokban egyedi dokumentumtulajdonságok is készíthetők, amelyek felvehetők az Outlook nézetei közé. Egy költségjelentéseket összegző mappa például a nézet oszlopaiként tartalmazhatja az utazási és az étkezési kiadások összegét.

Annak érdekében, hogy átállhassunk más alkalmazásokról, illetve együttműködhessünk velük, az Outlook Import és Export varázslói számos adatformátumot ismernek, s összepárosítják a forrás adatmezőit az Outlookéval.

A kapcsolatok importálhatók a Microsoft Excel munkalapról,

a Microsoft Access és a FoxPro adatbázisból, valamint a Microsoft Exchange személyes címjegyzékéből. Ugyancsak átvihetők a Microsoft Schedule+-ban levő találkozókat, kapcsolatokat és feladatokat is.

Az elektronikus levelezés továbbfejlesztései

Az Automatikus névellenőrzés segítségével gyorsan és a félreérthető e-mail nevek azonosításával juthatnak el a címzettekhez az üzenetek.

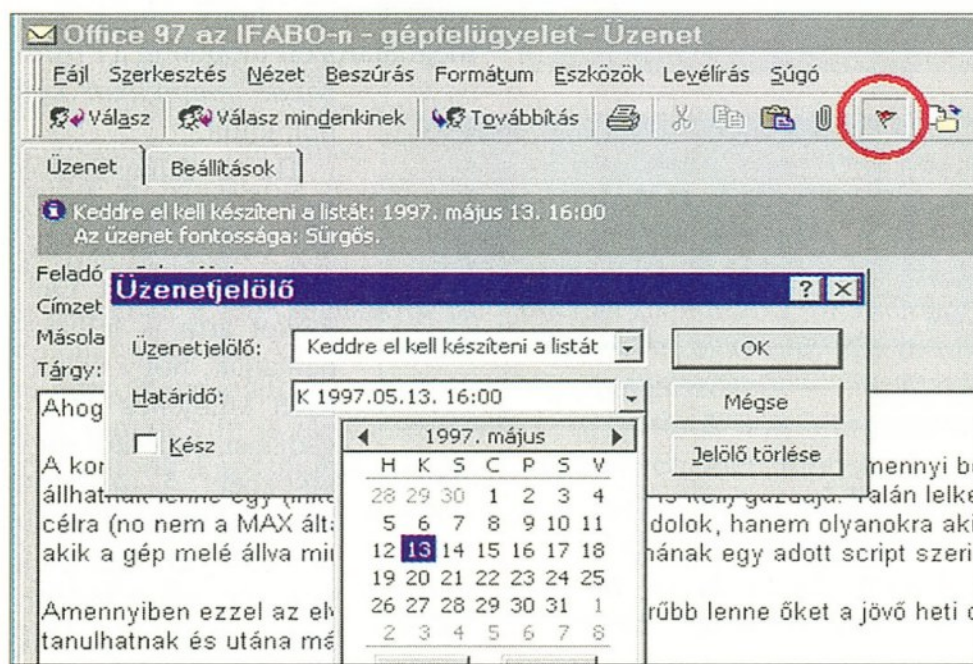
Miközben a felhasználó összeállítja az üzenet többi részét, a Microsoft Outlook automatikusan ellenőrzi a begépelte e-mail neveket. Ha a név, a rövidített név vagy a becenév illik a címjegyzék valamelyik bejegyzéséhez, akkor az Outlook megjeleníti a teljes nevet. Ha egy név a címjegyzék több bejegyzéséhez is illik, az Outlook pirossal aláhúzza, éppen úgy, ahogyan a Word is jelzi a hibásan írt szavakat. A felhasználó ekkor a jobb egérgombbal rákattinthat a nem egyértelmű névre, majd egy listából kiválaszthatja a megfelelőt.

Az is figyelemre méltó, hogy az Outlook automatikusan megkeresi, és helyesen meg is formázza az internetes e-mail címeket, eltávolítja a szóközöket, és pontra cseréli a vesszőket.

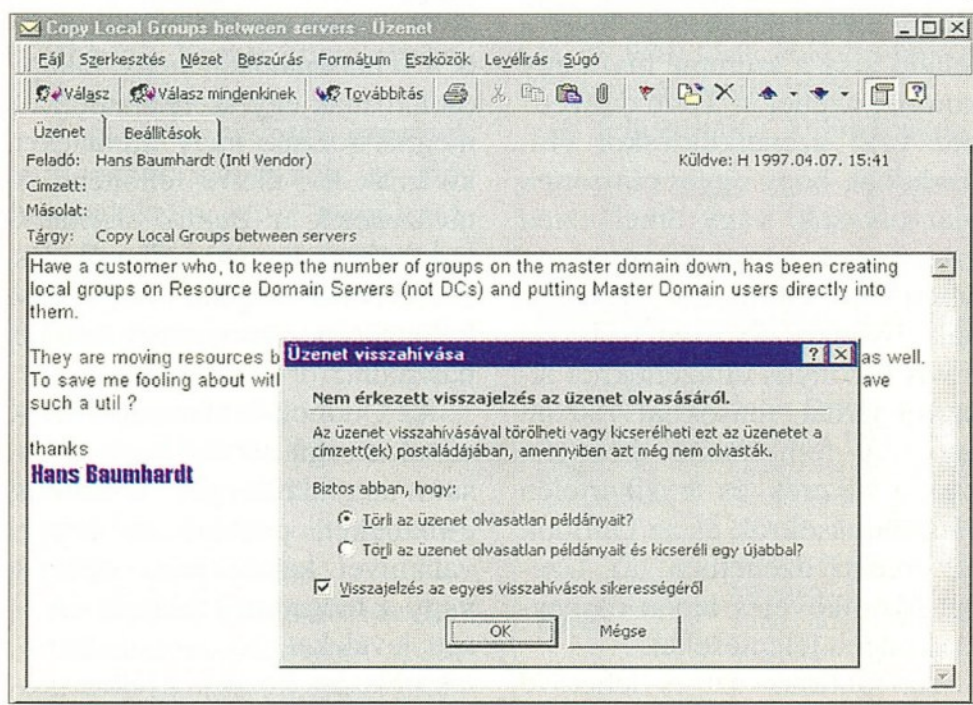
Azok a felhasználók, akik naponta sok üzenetet kapnak, az Automatikus betekintővel jelentősen lecsökkenthetik az e-mailek olvasásával töltött időt. Az Automatikus betekintő megjeleníti az üzenetek szövegének első néhány sorát, így az üzenetek anélkül is elolvashatók vagy törölhetők, hogy valójában megnyitottuk volna őket. A betekintő eltérő színnel jelöli az e-mail első három sorát (ha ténylegesen kinyitjuk a levelet, akkor az első három sor kiemelése is megszűnik).

Az Outlook üzenetikonokkal segít abban, hogy különbséget tehesünk az e-mail üzenetek között.

Ezekon kívül az Outlook különböző betűtípusokkal és színekkel is segíti a felhasználókat az állapotüzenetek felismerésé-

3

4

ben. A kövéren szedett szöveg például a még olvasatlan üzeneteket, a hagyományos szöveg pedig az elolvasott üzeneteket jelöli. Piros színű szöveg utal a jelzővel ellátott és esedékesre vált üzenetekre, míg az áthúzás a lejárt üzeneteket jelzi.

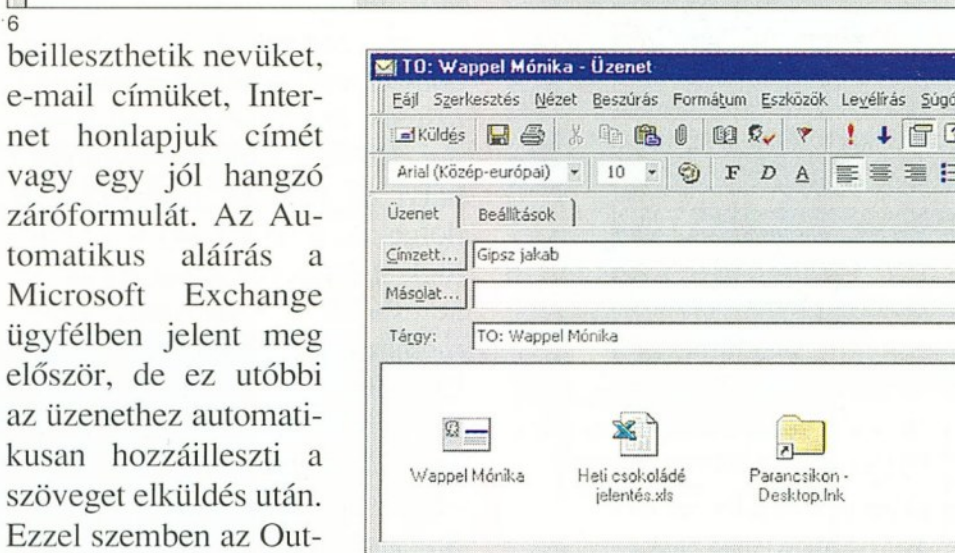
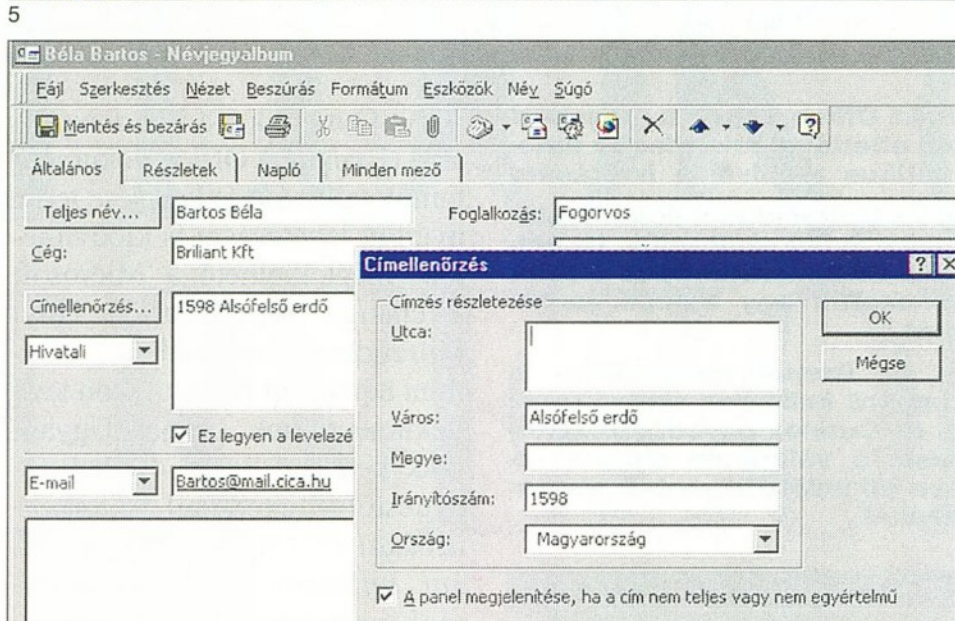
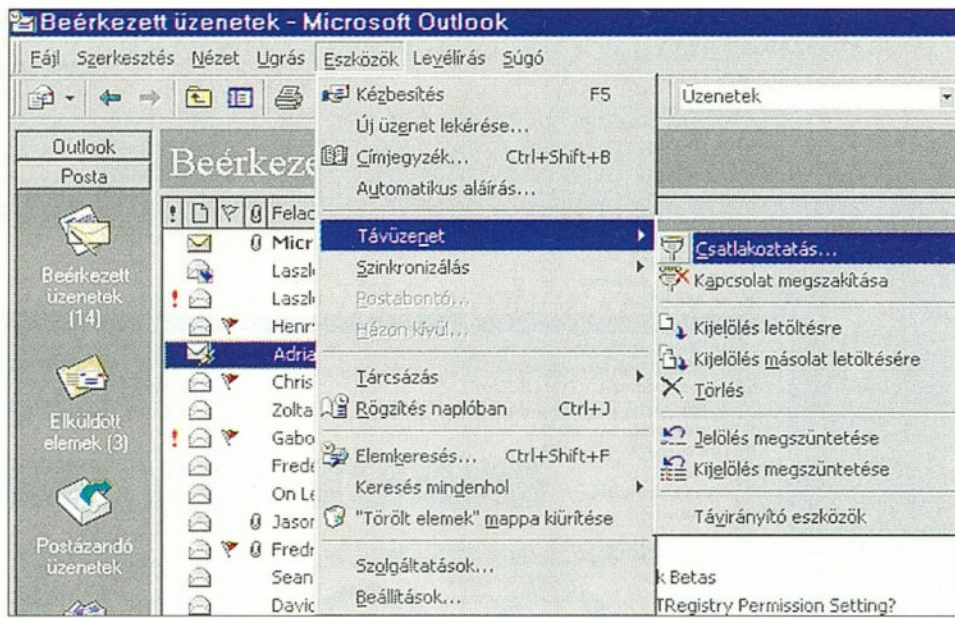
Az Outlook azt is tudatja a felhasználóval, hogy válaszolt-e már egy megadott üzenetre, vagy sem. Az üzenetben pedig az *Infopult* mutatja a válasz vagy a továbbítás időpontját.

Az Outlook egyik lényeges új-donsága az *Üzenetjelző*. Ezek az üzenetekhez fűzött olyan utótagok és dátumok, amelyekkel a felhasználók emlékeztetik magukat vagy a címzettet arra, hogy az üzenettel még további teendők vannak. Az Outlook emlékezteti a felhasználót, hogy a jelzővel ellátott üzenetekben foglalt tevékenység esedékesre vált, és ezeket az üzeneteket piros színnel emeli ki. A nézetekben kis *ikon* mutatja a jelzővel ellátott üzeneteket.

Ha a felhasználók másoktól várnak választ egy kérdésre, akkor az Outlook *Szavazás* szolgáltatásával *e-mailen gyűjthetik össze a válaszokat*. Mielőtt például egy árajánlatot elküldene egy vásárlónak, a felhasználó a szavazással bizonyosodhat meg afelől, hogy a csoportja egyetért-e azzal. A Microsoft Outlook automatikusan összesíti a szavazatokat, amint azok megérkeznek, így a feladó az elküldött üzenet megtekintésével láthatja az eredményeket.

Az *Üzenet nyomon követése* a Microsoft Outlook egyik olyan szolgáltatása, amelyet a legtöbben igényeltek. Ha egy felhasználó egy üzenetre kézbesítési vagy olvasási nyugtát kér, akkor az Outlook a megérkezésükkor automatikusan tárolja ezeket. A felhasználók az elküldött üzenet másolatában megtekinthetik, kik kapták meg, kik olvasták, és kik törölték az üzenetet. Az *Üzenet-nyomkövetés* a Szavazás szolgáltatással kapcsolatos szavazatokat is rögzíti. Mivel az eredeti üzenet automatikusan tárolja a nyugtákat, az Outlook feldolgozás után törölheti azokat, így a felhasználó *Bejövő üzenetek* (Inbox) mappája nem zsúfolódik tele velük.

Az *Automatikus aláírás* révén a felhasználók valamennyi e-mail üzenet végére automatikusan

beilleszthetik nevüket, e-mail címüket, Internet honlapjuk címét vagy egy jól hangzó záróformulát. Az *Automatikus aláírás* a Microsoft Exchange ügyfélben jelent meg először, de ez utóbbi az üzenethez automatikusan hozzáilleszti a szöveget elküldés után. Ezzel szemben az Outlook csak akkor szűrja be a szöveget, amikor a felhasználó összeállítja az új üzenetet, tehát a szöveg még az üzenet elküldése előtt módosítható vagy törölhető.

Ha egy felhasználó pontatlan küld, megpróbálhatja visszahívni azt a címzettől. Az *Üzenet-visszahívás* szolgáltatással az eredeti üzenet törölhető vagy kicserélhető. Az üzenet-visszahívás a kiszolgálók között és az Interneten is működik, azonban az üzenet csak abban az esetben hívható vissza, ha a címzett még nem olvasta, vagy nem helyezte át, és ő is Microsoft Outlookot futtat. Ellenkező esetben a cím-

teszi, hogy a felhasználó egy másik felhasználót jelöljön meg, akinek az üzenetre adott válasz elküldendő. Az *Átirányított válaszok* szolgáltatással egy menedzser például elküldhet egy értékesítési találkozóhoz szóló hirdetőt, és megjelölheti, hogy a válaszokat az egyik asszisztensnek kell küldeni. Az Outlook egyébként azt is megengedi, hogy az elküldött üzeneteket egy megadott (a *Küldemények* mappától eltérő) mappában tárolják.

Az *Üzenet lejárat* szolgáltatásnak köszönhetően a felhasználók meghatározhatják, hogy mikor válik elavulttá egy üzenet, vagyis mikor törölhető automatikusan. A Microsoft Exchange Server automatikusan törli a kiszolgálón tárolt lejárt üzeneteket, az Outlook *AutoArchive* szolgáltatása pedig a helyi mappák lejárt üzeneteit semmisíti meg.

Az Outlook és a Microsoft Exchange Server együttes használata esetén a felhasználók elküldhetnek egy üzenetet, és megadhatják, hogy annak egy meghatározott időpontig a *Postázandó mappában* kell maradnia.

Ha a felhasználók egy *online-szolgáltatóhoz* csatlakoznak, akkor a Microsoft Outlookot arra is felhasználhatják, hogy üzeneteket küldjenek és fogadjanak otthonról vagy útközben. A *távüzenet* segítségével gyorsan letölthetik az üzenetek fejléceit, majd eldönthetik, hogy letöltik

avagy törlik-e az igazi üzenetet. A *Távüzenet varázsló* abban segíti a felhasználókat, hogy rákapcsolódjanak egy szolgáltatóra, és meghatározzák, mely üzeneteket kívánják le-, illetve feltölteni. A távüzenetek a *Bejövő üzenetek* mappában menedzselhetők és rendezhetők anélkül, hogy egy különálló nézőprogramot kellene használni.

Az Outlook két beépített keresővel is segít abban, hogy gyorsan megtalálhassuk a fontos e-maileket, például az összes valamivel kapcsolatos üzenetet vagy a megadott feladótól érkező leveleket. Az e-mail üzenetek olvasása közben a felhasználó

zett egy e-mail üzenetet kap, amely arról tájékoztatja, hogy a feladó vissza szeretné hívni egy korábbi üzenetét. Több címzethez való üzenetküldéskor előfordulhat, hogy egyes címzettek már olvasták vagy áthelyezték az üzenetet, mások viszont nem Microsoft Outlookot használnak. Ilyenkor az üzenet-visszahívás bizonyos címzetteknel sikerrel járhat, másoknál viszont nem. A felhasználó értesítést kap a sikeres és a sikertelen visszahívásokról, és az Outlook az eredeti üzenetben, az *Üzenet-nyomkövetés* lapon összegyűjti ezeket a jelentéseket.

Az Outlook azt is lehetővé

lónak gyakran van szükségük arra, hogy megnézzék az összes üzenetet, amelyet az adott témában kaptak. A Minden kapcsolatos üzenet keresése parancs gyorsan megjelenít egy listát a mappa azon üzeneteiről, amelyeknek a tárgya megegyezik az aktuális üzenet tárgyával.

A Feladótól érkezett összes üzenet megkeresése parancs kikeresi a mappából az összes olyan üzenetet, amely az aktuális üzenet feladójától érkezett. Ezzel a paranccsal gyorsan összeállítható egy lista egy megadott személytől érkezett összes üzenetről.

A Válaszjegyzet szolgáltatás automatikusan beilleszti a felhasználó nevét azokba az üzenetekbe, amelyeket a címzett úgy válaszol meg vagy továbbít, hogy módosítja az eredeti üzenetet. A Válaszjegyzet révén a címzett tisztán láthatja, hogy ki és mit írt az üzenetbe.

Az Outlook kapcsolatok címjegyzéke olyan továbbfejlesztéseket tartalmaz, amelyekre a Microsoft Schedule+ felhasználók már nagyon vártak. A felhasználók egyetlen listát szeretnének a kapcsolataikról és e-mail címeikről. Az Outlookban minden kapcsolathoz akár három e-mail cím is tárolható, és az Outlook kapcsolatok e-mail címjegyzékként is használhatók. Kellemes szolgáltatás, hogy az Outlook automatikusan érvényes e-mail címekké konvertálja a faxszámokat a Windows faxszolgáltatása és a Microsoft Exchange Server faxcsatlakozója számára.

A gyakran használt üzenetek sablonként menthetők. A felhasználók így előre megformázott és előre megírt sablonokat készíthetnek a különféle üzleti feladatokhoz vagy címzettekhez. A sablonok a vállalatban belül megoszthatók, ha Office sablonfájlként tárolják azokat a hálózaton, vagy űrlapként telepítik a Microsoft Exchange Server űrlapkönyvtárba.

Az Outlook automatikusan felismeri az e-mail üzenetek „testében” levő Internet címekeket (URL-

5. Ha nem kapcsolódunk közvetlenül a helyi hálózatra, akkor egy modem és a Távüzenet szolgáltatással tudunk kommunikálni

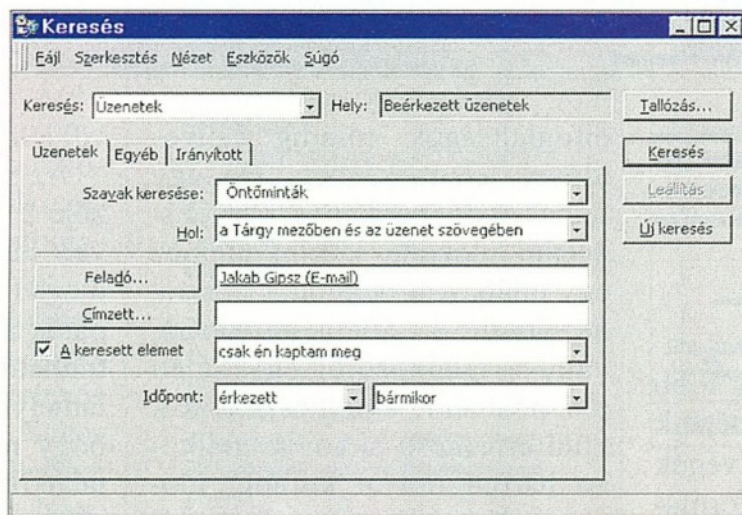
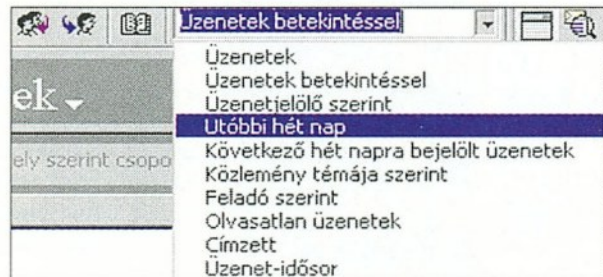
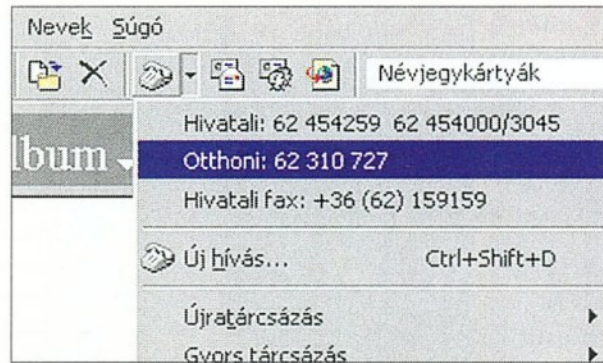
6. Egy névjegy kitöltésekor az Outlook automatikusan elrendezi a címmezőket

7. Az Outlook többféle csatolást is felismer, s ezeket megjeleníti az elektronikus üzenetben. A bal oldali csatolt állomány például egy névjegykártya

8. Szinte gyerekjáték az információ visszakeresése

9. A névjegy adatainál rögzített telefonszámokat közvetlenül felhívhatjuk az eszközsorból

10. Az Outlooknak köszönhetően többféle nézetben is megtekinthetjük ugyanazt az információt

pen kezelik és rendezik e-mailjeiket. Sokan azt gondolják, hogy ha elolvastak egy e-mail üzenetet, akkor annak azzal már „vége”. Azoknak, akik az olvasva/olvasatlan állapot szerint kezelik az e-mailjeiket, az Outlook lehetővé teszi, hogy a már olvasott üzeneteket „olvasva” jelöléssel, illetve a még olvasatlan üzeneteket „olvasatlan” jellel lássák el.

A legtöbb e-mail rendszer csak arra kínál lehetőséget, hogy előreugorjunk a következő üzenetre vagy vissza a megelőzőre. Az *Intelligens ugrás a következő/előző üzenetre* szolgáltatással az Outlook felhasználói ráugorhatnak a következő vagy az előző olvasatlan elemre, a tárgyalt téma egy másik elemre, egy nagyon fontos elemre, egy jelzővel ellátott üzenetre vagy egy, a mappában lévő másik elemre.

Ha az Internet vagy egy másik üzenetkezelő rendszer visszaküld

egy sikertelen kézbesítésről szóló jelentést, akkor a felhasználó egyszerűen megnyithatja az üzenet nála lévő példányát a *Küldemények* mappában, és kiválaszthatja az *Üzenet újraküldése* parancsot. Az Outlook az üzenetet visszaállítja abba az állapotba, ahogyan az küldésekor festett, s a felhasználó szerkesztheti a szöveget, meghatározhatja a címzetteket, és ismét elküldheti az üzenetet.

Határidőnapló és csoportos időbeosztás-kezelés

A Microsoft Schedule+-ban *szabad, foglalt* és *feltételesen szabad* jelzéssel láthatjuk el az időbeosztásunkat. Az Outlook egy negyedik választási lehetőséget is kínál, az *irodán kívül* beállítást. A felhasználóknak akkor célszerű ezt a jelzést használniuk, ha a telephelyükön kívülre utaznak, vagy ott van találkozójuk. Így azok, akik megnézik mások *szabad* és *foglalt* idejét, láthatják, hogy az illető nem tud egy helyi találkozón részt venni, annak ellenére, hogy a napjának bizonyos részei szabadnak tűnnek.

A felhasználók olyan eseményeket – például szabadságot, szemináriumot vagy munkaszüneti napot – is beütemezhetnek, amelyek a napi, a heti és a havi nézetben a napok felett jelennek meg. Az Outlook leegyszerűsíti a *többnapos események* bejelölését is. A Határidőnapló nézetben kiválaszthatunk egy többnapos tartományt, és beírhatjuk az eseményt. Ezt követően az Outlook átfogja a kiválasztott napokat. Az esemény kezdő- és zárónapját egérhúzással is módosíthatjuk.

Ha megváltoztatjuk a találkozó kezdetének idejét, akkor az Outlook automatikusan eltolja a befejezési időpontot úgy, hogy a találkozó eredeti időtartama ne változzon.

Az Outlookban a *találkozók és a feladatok ismétlődése* azonos módon kezelhető, és egyforma a felhasználói felületük is. Egyedi ismétlődések is fel-

AZ IMPORT- ÉS EXPORTSZŰRŐK LISTÁJA

Kategória	Fájlformátum	Funkció
Időkezelő szoftverek	Microsoft Schedule+ 1.0, 7.0	import
	ACT! 2.0	import
	Ecco Pro 3.0	import
	Lotus Organizer 1.0, 2.0, 2.1	import
	SideKick 1.0, 97	import
Listaformátumok	vesszővel elválasztott értékek (CSV)	import és export
	tabulátorral határolt szöveg	import és export
	dBASE, FoxPro (DBF)	import és export
	Microsoft Access (MDB)	import és export
	Microsoft Excel (XLS)	import és export
Egyéb	Timex adatkapcsolat óra	export
	Microsoft Exchange személyes címjegyzék (PAB)	import és export

vehetők, például „minden harmadik hónap utolsó hétvégéje”.

Az Outlook interaktív *Dátumnavigátora* abban segít, hogy gyorsan megkereshessünk egy dátumot. Emellett a tervezést is javítja, mégpedig úgy, hogy a *Határidőnapló nézetében* tetszőleges napokat jelenít meg. A felhasználók egérhúzással jelölhetnek ki egy-, két- vagy többnapos tartományt. A Dátumnavigátor bal szélére kattintva egy vagy több hét is kijelölhető, a hónapok neve mellett nyíllal pedig előre vagy visszafelé lehet mozogni egy évben. Ha nyomva tartjuk a **Ctrl** billentyűt, és eközben kattintunk az egérrel, akkor egymást követő napok is kijelölhetők. Ilyenkor – kérésre – megtekinthető például egymás mellett az elkövetkezendő három hétfő, vagy kiválasztható a következő hónap 13., 2. és 28. napja egy olyan találkozóhoz, amely nem rendszeresen ismétlődik.

Az Outlook Határidőnapló nézete napi, heti vagy havi bontásban mutatja a Határidőnaplót. Tökéletesedett többek között a heti nézet megjelenése egy *kéthasábos kijelzéssel*, ahol a hét első fele az egyik hasámban, a második pedig a másikban látható.

Ugyancsak kedvező, hogy windowsos gördítősávot használhatunk az előre- és a hátrafelé tallózáshoz. A hetek többféle változatban is megjeleníthetők, hiszen vannak, akik a jövőbeli tevékenységük megtervezéséhez a *kéthetes nézetet* részesítik előnyben.

Az Outlookban a találkozó leírása közvetlenül szerkeszthető. A felhasználónak a találkozót többé nem kell megnyitnia ahhoz, hogy szerkeszthesse. Új elemet úgy is felvehet, hogy közvetlenül a nézetbe írja be. Ha átméretezzük az Outlook ablakát, vagy módosítjuk a képernyő felbontását, akkor *több vagy kevesebb információ* jelenik meg. Így például az Outlook csak a kezdési időpontot tünteti fel, ha az ablak túl kicsi ahhoz, hogy megmutassa a befejezési időt is, viszont ha az ablak kellően nagy, akkor mind a két időpont látható.

Az Outlook heti és havi nézetei *tömörítve is* meg tudják

11. A Mezőválasztó segítségével egyszerűen megszabhatjuk, hogy a beérkezett üzenetek mely paraméterei jelenjenek meg

mutatni a szombatokat és a vasárnapokat, hogy ezzel is több hely maradjon a hétfő–péntek időtartományban. A hétvégék tömörítése a nézet egyik formázási beállítása, tehát ha a szabadnapok nem szombatra és vasárnapra esnek, a szolgáltatás kikapcsolható.

A *több időzóna kijelzése* azoknak a felhasználóknak nyújt segítséget, akik utaznak, vagy akik gyakran találkoznak más időzónában tartózkodókkal, esetleg konferenciahívásokat bonyolítanak le velük.

A Schedule+ 7.0 és az Outlook is lehetővé teszi, hogy a felhasználók *két időzónát* jelenítsenek meg a napi nézetben, ám az Outlook ennél is tovább tökéletesíti ezt a szolgáltatást. Itt ugyanis a városok, illetve a területek teljes neve is megjelenik, míg a Schedule+ csak három karaktert enged meg. Ha a felhasználók az elsődleges időzónából a másodlagosba utaznak, akkor az Outlook *Időzónaváltás* szolgáltatását a következőkre használhatják. Felcserélhetik az elsődleges és a másodlagos időzónát. Módosíthatják a rendszeridőt, hogy a dátum és az idő az új zónához illeszkedjen.

Mivel az Outlook belül egy *abszolút időzónához viszonyítva* tárolja a Határidőnapló összes elemét, ezért a találkozók és az

elfoglaltságok mindig helyes idővel jelennek meg. Ha egy felhasználó például a csendes-óceáni időzóna szerint ütemez egy találkozót délelőtt 11 órára, de átvált a keleti időzónára, vagy a találkozóról egy keleti időzónában levő felhasználónak küld értesítést, akkor a találkozó három órával korábbi időpontot fog mutatni a Határidőnaplóban.

A *csoportos időbeosztás-készítésben* a leggyakoribb tevékenység a „szabad” és a „foglalt” adatok kikeresése ahhoz, hogy egy olyan időpontot találjunk, amely többeknek is megfelel. Az Outlook *Találkozástervezője* egyesíti a Schedule+ Tervező nézetének és a Találkozó varázslónak a szolgáltatásait. A „szabad” és a „foglalt” adatok már egy egyszerű tervezőrácsra leolvashatók. A résztvevők neve mellett közvetlenül is megjelenik a „szabad” vagy a „foglalt” adat, így könnyen áttekinthetők az időbe-

osztások. A tervezőrács egyetlen sorában valamennyi résztvevő „szabad” és „foglalt” adata megjelenik, így a felhasználók gyorsan találhatnak olyan időpontot, amikor mindenki ráér. Az *Auto-Pick* szolgáltatás megkeresi a következő, minden résztvevő számára megfelelő időpontot, mégpedig úgy, hogy végignézi valamennyiük Határidőnaplóját. Figyelmen kívül hagyja azokat az időblokkokat, amelyek a feltételes, a foglalt vagy az irodán ki-

vül jelzés szerepel. Az Outlook Találkozástervezője a Microsoft Exchange Servert használóknak *részleteket* is megad a találkozóról. A felhasználók a jobb egérgombbal rákattinthatnak bármely résztvevő valamelyik foglalt időblokkjára, hogy megtekinthessék az egyéb találkozók leírását és helyét, feltéve persze, hogy az illető feljogosította őket arra, hogy betekintsenek a Határidőnaplójába.

Az Outlook több szinten is foglalkozik a *találkozáskérések automatikus feldolgozásával*. A találkozáskéréseket a *Beérkezett üzenetek* mappából automatikusan átmásolja a *Határidőnaplóba*, és olvasatlan, feltételes elfoglaltságként jeleníti meg azokat. A felhasználóknak tehát már nem kell amiatt elfogadniuk egy találkozáskérést, hogy az látható legyen a Határidőnaplóban. Ehelyett tallózhatják a következő napokat, és egy helyen láthatják a megerősített találkozókat és a

ÜZENETIKONOK AZ OUTLOOKBAN

Leírás	Ikron	Olyan üzenetet jelöl, amelyet
Lezárt boríték		a felhasználó még nem olvasott
Felnyitott boríték		a felhasználó már olvasott
Papírlap		a felhasználó még nem küldött el (félkész üzenet)
Piros színű, balra mutató nyilat tartalmazó felnyitott boríték		a felhasználó megválaszolt
Kék színű, jobbra mutató nyilat tartalmazó felnyitott boríték		a felhasználó továbbított valakinek
Egy „i”-betűt tartalmazó felnyitott boríték		a szerzője üzenet-nyomkövetés beállításával küldte
Felül kis telefont tartalmazó lezárt boríték		távüzenet használatakor láthatunk

Főszerkesztő: G. Kocsis Kristóf
Főszerkesztő-helyettes: Horváth Annamária
Művészeti vezető: Kiss Izabella
Olvasószerkesztő: Györke Mária
Tervezőszerkesztő: Iszakra Ildikó
Főmunkatárs: Bányai Ferenc
Szerkesztő: Gyarmati László
Munkatárs: Szepesi Tibor
Titkárnő: Szőke Erika

Szerkesztőség:
1091 Budapest, Üllői út 25. II. em.
Telefon: 218-3011
Fax: 217-2646
E-mail: cpanorama@mail.datanet.hu
Internet: <http://www.cpanorama.hu>
Címlap: Digital Vision Bt.
1118 Budapest, Budaörsi út 135.
Telefon: 186-4990 138-2620
Grafika: Lendvai Ádám

Kiadó: a HVG Kiadó és a
Magna Media Verlag
közös vállalata: a
Computer Panoráma Kiadói Kft.
Computer Panoráma Verlag GmbH
Felelős kiadó:
G. Kocsis Kristóf ügyvezető igazgató
1091 Budapest, Üllői út 25. II. em.
Telefon: 218-3011/135, 145
Terjesztés: Szőcs Károly
értékesítési és marketingvezető
1091 Budapest, Üllői út 25. II. em.
Telefon: 218-3011/302, 369, fax: 217-2646

Terjeszti: a Hírker Rt., az NH Rt.
és alternatív terjesztők
Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt.
Előfizetési díj egy évre CD-melléklettel:
6720 Ft
Megrendelhető:
a kiadónál levélben vagy a postahivatalok-
ban, a hírlapkézbesítőknél és a Hírlap-elő-
fizetési és Lapellátási Irodában (HELIR)
1900 Bp. XIII., Lehel út 10/a,
a Postabank Rt.
219-98636/021-02799
pénzforgalmi jelzőszámon.
Az új lap példányok megvásárolhatók a hír-
lapboltokban, ezenkívül a kiadónál is.
A régebbi számok a kiadónál kaphatók:
1091 Budapest, Üllői út 25. II. em.

Hirdetések felvétele: a hirdetési osztályon:
osztályvezető: Tóth Ildikó
hirdetésszervezők:
Tóth Zsuzsanna, Vácsi Péter, Varga Ildikó
1091 Budapest, Üllői út 25. II. em.
Telefon: 216-5058
Fax: 217-2646
Hirdetések felvétele az NSZK-ban:
Telefon: 49(89) 46 13-362,
Telefax: 49(89) 46 13-775

A Computer Panorámát készítette:
Fényszerkesztés: Révai Nyomda Kft.
Színbontás: Révai Repro Kft.
Nyomatás: Révai Nyomda Kft.
1037 Budapest, Kunigunda útja 68.
Felelős vezető: Lázár László ügyvezető
igazgató

A Computer Panorámában megjelenő vala-
mennyi cikk és lista szerzői jog védi. Más-
olásuk bármilyen formája – fotokópia, mik-
rofilm készítése, adatrendszerekben való tá-
rolása stb. – kizárólag a kiadó előzetes írás-
beli engedélyével történhet.

A Hírek, újdonságok és a CP Piac rovatban
közvetlenül a gyártóktól, illetve a forgalma-
zótól származó információkat közlünk.
Szerkesztőségünk a lapban megjelenő hir-
detéseket a lehető legnagyobb alaposág-
gal gondozza, tartalmukért viszont nem vál-
lal felelősséget.

ISSN 0865-5243

meg nem erősített találkozáskéré-
seket is. Lehetőség van arra is,
hogy az Outlook automatikusan
elfogadja a nem ütköző találko-
záskéréseket, s beállítható, hogy
automatikusan visszautasítson
minden ütköző találkozót. Ha a
felhasználó kap egy találkozó-
frissítési üzenetet, akkor az Out-
look automatikusan átírja az idő-
pontot a Határidőnaplójában, ha
viszont a találkozó lemondásáról
jön üzenet, akkor a program fog-
laltról szabadra állítja a találkozó
állapotát, de semmit sem töröl.
Ahogy a résztvevők elfogadják,
illetve visszautasítják a találko-
záskéréseket, az Outlook automa-
tikusan frissíti a résztvevők listá-
ját a közös Határidőnaplóban.

A Schedule+-ban és az Out-
lookban a felhasználók felvehe-
tik a résztvevők nevét a találko-
zóhoz, elküldhetik a találkozó-
kéréseket e-mailen, és automa-
tikusan nyomon követhetik az
ugyanúgy érkezett válaszokat.
A csoportos időbeosztás-keze-
lés és az elektronikus levelezés
közti integrációt már a Sched-
ule+ első verziója is lehetővé
tette. Azonban előfordulhat, hogy
a felhasználónak más résztve-
vőkkel is foglalkoznia kell, pél-
dául vásárlókkal vagy ügyfelek-
kel, akiket nem e-mail útján kí-
ván meghívni, vagy akik nem
Microsoft Schedule+-t, illetve
Outlookot használnak. Nos, az
Outlookkal ezek a résztvevők is
felsorolhatók. A Találkozás-
tervezőben megjelölhetők azok
a résztvevők, akiknek nem kell
e-mailen küldeni találkozáské-
rést; ezeknek a válasza manuá-
lisan rögzíthetők. Ha például
egy ügyfél telefonon erősíti
meg, hogy eljön a találkozóra,
akkor a felhasználó a résztve-
vők listájának *manuális frissíté-
sével* tárolhatja a választ.

Amint a felhasználó új hely-
színt vesz fel az Outlook Hatá-
ridőnapló *Helyszín* mezőjébe, az
Outlook menti azt. Később egy
találkozó vagy egy elfoglaltság
ütemezésekor a legördülő listá-
ban megjelenő, előre meghatá-
rozott elemek közül választható
ki a helyszín.

Az Outlook a világ több mint
ezer ünnepnapjának a dátumát
tartalmazza, amelyek közül bár-
melyik felvehető a személyes
Határidőnaplóba.

-y
(Folytatjuk)

HP DeskJet 890C PROFESSIONAL SERIES VALÓSÁGHŰ!!

* Fényképminőségű nyomtatás,
hatásos dokumentumok készítése *

Várjuk tisztelt viszonteladóinkat!

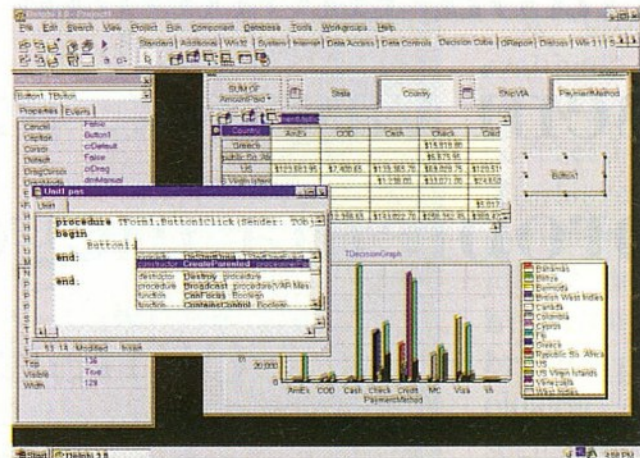

Microsoft®
DISZTRIBÚTOR

RCE Kft. 1118 Budapest, Szurdok u. 1. Tel.: 246-4050 Fax: 246-4101

Delphi 3.0 Professional upgrade akció! Most csak 59.900 Ft+ÁFA

- * Package compiler technológia, az EXE-k mérete akár 20 kB-ra csökkenhet
- * Decision Cube, többdimenziós adatelemzés grafikonok támogatásával
- * Többretegű alkalmazások fejlesztése a "Multitier Broker Architecture" segítségével
- * A gépelés mennyiségének csökkentése a Code Insight-tal
- * ActiveX controllok és Active formok egyszerű létrehozása
- * Több adatbázismotor egyidejű használata

Az akció időtartama november 30., vagy ameddig a készlet tart.
További információk web oldalunkon: www.borland.hu

Borland Magyarország
(Delphi-Szoft)

1143 Budapest, Hungária krt. 79-81.
Telefon: 252-8145, fax: 252-8773
Internet: <http://www.borland.hu>
E-mail: delphi@delphi.hu

Az IBM vállalkozásbővítő programja

Hát nem lenne csodálatos egyszerűen elfelejteni az összes agyszibbasztó adminisztratív feladatot?

Szerencséje van. Az IBM testre szabott megoldást talál az Ön vállalkozásának is a nagy teljesítményű AS/400-as szervertől speciálisan az Ön szakterületére tervezett szoftvercsomagig. Mi segítünk megoldani a dolgokat, így Ön újra a valóban lényeges, csak a cégét érintő feladatokkal foglalkozhat. Fontos nekünk is, hogy mindez anyagilag elérhető legyen ügyfeleinknek. 1996-ban az IBM az Önéhez hasonló kis- és középvállalkozások számára mintegy 3,9 milliárd dollárnyi támogatást nyújtott számítástechnikai beruházások finanszírozására. Ha érdeklí, hívja a 06-80-200-083-as zöldszámot, és megtudhatja, hol találja azt a legközelebbi IBM üzleti partnert, aki ért az Ön szakterületéhez, és segítséget tud nyújtani egy testre szabott megoldás kialakításában.

További információk minderről az Interneten: www.ibm.com.

a
„Hiába mondják, hogy zseni vagyok, azért néhány probléma megoldásában segítségre szorulok”
megoldás

Nagy megoldások egy kis bolygónak

CP FORRÁS

ÚTI CÉLOK VIRTUÁLIS SZÖRFÖZŐKNEK

Internet

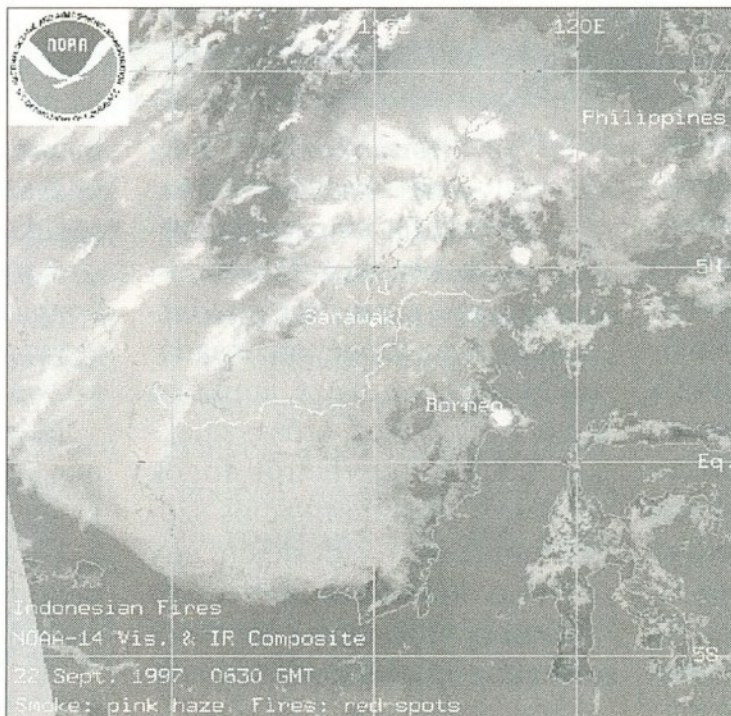
Vajon száguldott-e már kedves olvasó, több mint 714 mérföldes óránkénti sebességgel? Bizonyára nem, hiszen ehhez két Rolls-Royce Spey rakétamotor és igen gondos előkészítő munka szükséges. A Black Rock sivatagban végrehajtott rekordkísérlet minden apró részlete megtalálható a <http://thrustssc.digital.co.uk/> oldalon. A képes beszámolók mellett a harmincegy főből álló csapatról is olvashatunk, valamint a további tervekről, amelyek a 750 mérföldes óránkénti sebességet szeretnék elérni.

Gyakran hallani az Indonéziában pusztító hatalmas tüzekről. A repülőgép-katasztrófákat is okozó természeti csapás speciális műholdas képeit láthatjuk a <http://www.goes.noaa.gov/special.html> Web-lapon. A normál- és infravörös felvételeken jól nyomon lehet követni a tüzek kialakulását és terjedését. Ha már meglátogattuk ezt a cí-

met, érdemes egy kicsit jobban körülnézni, mivel csodálatos műholdképek találhatók itt vulkánkitörésekről és hurrikánokról is.

A fiatalabb korosztálynak ajánljuk a *Futurelab* <http://www.futurlab.net/> oldalait. Kirobbanó neonszínek, a legújabb Web-technológiák és hihetetlen navigációs menük jellemzik ezt a hálózemet. Itt minden mozog, világít, muzsikál. A lemezlovasokat RealAudio és Shockwave objektumok segítik. A különleges hatások és a digitális zene az Internet jövőjébe vezetik el a látogatókat.

Titokzatos és számunkra meglehetősen idegen világot ismerhetünk meg, ha a <http://www.iranian.com/> címet írjuk be böngészőprogramunkba. Irán természeti kincseit, nyelvét, kultúráját, lakó-

it vehetjük szemügyre. Az online hetilap lapozgatása közben minden Iránnal és az irániakkal kapcsolatos információhoz hozzájuthatunk.

Egy másik világ, egy másik kultúra. Stockholmba mehetünk virtuális városnézésre a <http://www.rival.se/> oldal segítségével. A száraz turisztikai adatok mellett művészek valómásait is láthatjuk, olvashatjuk a városról. Az oldalon található

képek is szakítanak a hagyományokkal, művészi fekete-fehér fotókon keresztül ismerhetjük meg Stockholmot.

A szörfdeszkáról szálljunk át vitorlásra! A *Whitbread* elnevezésű föld körüli vitorlásversenyt is figyelemmel kísérhetjük az Interneten. A <http://www.whitbread.org/main.html> oldalon – műholdak segítségével – pontos adatokat kapunk a ha-

jók pillanatnyi helyzetéről, és elektronikus leveleket küldhetünk a fedélzetre (természetesen a válasz sem marad el). A legkorszerűbb távközlési és számítástechnikai eszközök felhasználásának köszönhetően, helyszíni fényképeket és videókat is elérhetünk a hálózaton keresztül. A valódi mellett egy virtuális vetélkedés is zajlik, amelyre az Interneten keresztül lehetett bejelentkez-

ni, és ahol számítógép szimulálja a verseny körülményeit.

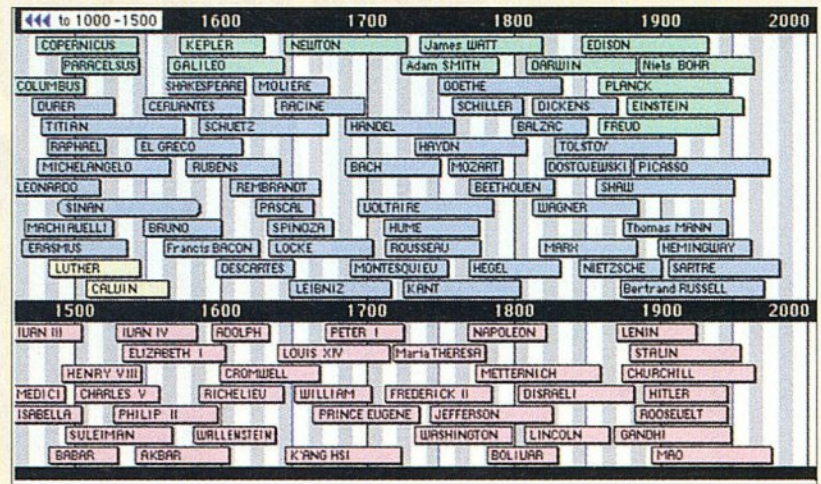
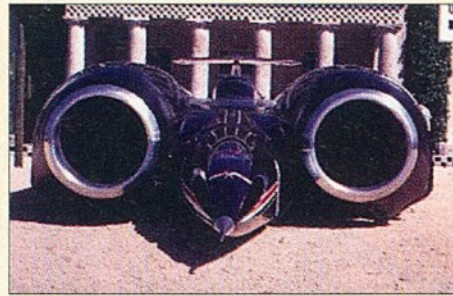
Szeretné tudni, hogyan kell kezelni egy Windows 3.1, Windows 95 vagy MacOS alapú Internet szoftvert? Ha sajnálja a pénzt a nyomtatott szakkönyvekre, ugorjon el a <http://henshaw.net/netprep/> címre! A Netprep nevű online kézikönyvet a Planet Internet hozta létre, a hálózat öreg rókáinak segítségével. Ebből a böngészőprogramok, az FTP- és a hírcsoportkezelő alkalmazások, valamint a levelezőprogramok kiválasztásához, használatához kaphatunk hozzáértő tanácsokat. Nemcsak a kezdők, hanem a régebbi Internet-polgárok is találhatnak itt érdekes olvasnivalókat.

Mindig nehéz elképzelni, hogy a világ egyik felén történtek milyen eseményekkel estek egybe a világ másik végén. Ebben segíthet a hatalmas munka eredményeként megszületett *HyperHistory Online*. Az emberiség három ezer éves történelmét láthatjuk összehasonlító grafikonok, térképek segítségével. A <http://www.hyperhistory.com/> címen található oldalakból pontosan megismerhetjük egy adott kor valamennyi nevezetes eseményét és szereplőjét. Érdekes kapcsolatokra lelhetünk a *Special Lifelines* és a *Connections* lapokon.

Ismét kipróbálható egy új, univerzális keresőrendszer! A *Basehit.com* (<http://www.basehit.com/>) kapcsolatban áll a huszonnégy legnagyobb keresőgéppel, így ha valamit nem találunk itt, akkor az talán nincs is rajta a hálózaton. A rendszer egyedi keresőeljárást is tartalmaz shareware programok megtalálásához, utazási információk beszerzésére és elektronikus levélcímek felkutatására. A Basehit.com igazán jó kiindulási pont, ha valamit meg szeretnénk találni, de egy véletlen

szörfözésnek is remek kezdőhelye lehet.

Aki attól tart, hogy a sok kalandozás és elektronikus levelezés közben vírusokkal fertőződik meg a számítógépe, a legjobb, ha megnézi a <http://www.why-not.com/virus/> címen, hogyan előzhető meg a vírusok letöltése. Arról is olvashat itt információkat, hogy milyen elektronikus levelektől kell óvakodni, melyek tartalmazhatnak vírusokat.

PSZICHONET

AZ E-MAIL PSZICHOLOGIÁJA (2.)

A siker főszereplője „a másik ember”

Ne botránkozzék meg senki sem, ha a harmadik évezred küszöbéhez közelítve most hirtelen majdnem 70 évet visszaállítok az időgépen. Ráadásul akkor teszem ezt, amikor a jövő évezredhez erős szálakkal kötődő Internetről fogok szólni. A kommunikációs szuperforradalom előestéjén egy 1930-as kiadású könyvecskéből, az új idők illemkódexéből idézek, mert vallom, hogy az alábbi mondatok 2030-ban is igazságot hordoznak majd. (Sajnos nem terjed tovább a fantáziám.) „... ma is gyakran előfordul, hogy levelei alapján ítélik meg az embert, levelei alapján mondanak véleményt a műveltségéről, modoráról, életfelfogásáról.”

Érvényben maradnak tehát a jövő nemzedék, az elektronikus levelek szerzői számára azok a korántsem új keletű szentenciák, amelyek az etika, az etikett, a pszichológia ta-

nácsait és a józan ész tapasztalásait sűrítve kínálják segítségüket.

A jó levél (az e-mail is!) nem bonyolult, hanem keresetlen, egyszerű, világos, áttekinthető, közvetlen, szűkszavú.

Nem minden levél egyforma. Más a hangneme, formája, ha a főnöknek szól, más, ha a barátunkkal csevegünk, és megint más az üzleti vagy a családi levél.

Ha levelet írunk, nem szabad elsietni. Rohanó világunkban is érdemes alaposan átgondolni, mit is akarunk írni. Régi mondás, de ma is igaz: *a kimondott szó elszáll, a leírt szó megmarad* (hol me revlemezzen, hol floppyn vagy kinyomtatva, de – és ez a legfontosabb! – a címzett értelmi és érzelmi világában, emlékezetében is). Gondoljunk csak Cicero figyelmeztetésére: „... a levél nem pirulós természetű.”

Sohase írjunk első fellobba-

násunkban – tanácsolja a régi kor szerzője. A postakürtös, borítékos-bélyeges világból apró kiegészítéssel az Internet jövőjébe is áttemelhető ez az apró bölcsesség. Tapasztalatom súgja az e-mail-partnereknek, hogy amint levelezőprogramjuk behozza a friss levelüket, lehetőleg ne azonnal válaszoljanak, ha csak egy konkrét kérdés nem igényel haladéktalan és érzelmentes választ. Ám előfordulhat, hogy különös megbecsülésben óhajtjuk részesíteni valamely levelezőpartnerünket, nos akkor azonnal, még a szer- verrel való kapcsolat megszakítása előtt nyugtázzuk a levelet. (Valahogy így: *„Leveled a csatolt három állománnyal megérkezett. Részletes válasz később.”*) A választ különösen akkor hasznos késleltetni, ha ingerültek, fáradtak, kedvetlenek vagyunk. Mert az ilyen „lelki másnaposság” pillanataiban születnek az érdes, durva, sértő reagálások és felvetések.

A válaszra alapos körütekintéssel kell felkészülni.

Többféle technika is kínálkozik. Válaszszövegeinket az érkezett levél sorai közé ékeljük; a *copy/paste* parancs segítségével a partner leveléből szövegszerkesztőbe emeljük át a válaszra váró mondatokat; kinyomtatjuk az érkezett levelet, majd aláhúzással, lapszéli jegyzeteléssel készítünk feleltvázlatot.

Válasszuk bármelyiket is az ajánlottak vagy a magunk által kidolgozott technikák közül, egy általános érvényű szabályt érdemes szem előtt tartani: *semmi sem maradhat megválaszolatlanul.* Természetes, hogy a „mindenre válaszolás” kritériuma csak a tisztességes partneri levelezésre lehet érvényes, mert az Interneten is fel-feltűnő névtelen levelekre (sajnos egy speciális program is segíti ezt a galád műfajt) és a vak gyűlöletet terjesztő, e-mailbe csomagolt gyermek bűzbombákra csak a *Delete*-reagálás ajánlható.

Még egy másik e-mail műfajnál is elhanyagolható a válasz: a reklámot hordozó levél esetén, különösen akkor, ha tudjuk, hogy több tucat címzett egyikeként (cc:) kaptuk ezt a „speciális, exkluzív” ajánlatot. A reklámcélú e-mail levelezés kérdésköre egyébként e helyütt csak ennyit érdemel, mert arról nem a pszichológusnak, hanem az Internet-illetlen, a netikett szakértőjének kell véleményt formálnia.

Sorozatomban mottóját (...*olyasvalamit adni a másik embernek, amit az illető vár tőlünk...*) itt, a válaszadásról szólva is idézem. Mert az „illető”, vagyis e-mail-partnerünk nemcsak *úgy általában* vár választ, hanem az általa érintett, felvetett valamennyi témára, kérdésre, gondolatra, ötletre, javaslatra. A pszichológia e helyütt az úgynevezett *szociális intelligenciára* apellál. Az embernek arra a közösségi intelligenciájára, amely akkor villan fel, és érezteti jótékony hatását, ha a másik emberrel oly módon tudjuk megoldani közös gondjainkat, hogy közben nem rontjuk, sőt, ha lehet, jobbítjuk a közöttünk lévő viszonyt. El-

lenkező esetben, vagyis a partner érdekét, érdeklődését mellőző stílusunkkal, meggondolatlan, bántó reagálásainkkal végérvényesen lehetetlenné tehetjük, felszámolhatjuk az együttműködést.

Itt említhetem széles körű levelezésem egyik példáját. Jó esztendeje, az amerikai kontinensről egy lengyel emigráns internauta írta meg címemre a kíméletlen kritikát Web-lapom pocskék külalakjáról. Első pillanatban rosszul esett, amit írt,

ám amikor haragom elillant, abban a reményben válaszoltam, hogy oldalamat javító tanácsokat kapok a HTML-virtuóztól. Válaszra jött a válasz. Hangneme most is kioktató volt, és egyetlen feleletet sem kaptam a kérdéseimre. Még kétszer megkíséreltem valódi párbeszédre bírni John Nowakot, végül egy jól meggondolt, de határozott mozdulattal töröltem egész addigi levelezésünket. Pedig sejtem, Nowak úr nem akart rosszat, de Nowak úrnak fogalma sem volt

róla, hogyan kell jól akarni. Szatirikus kedvemben sem éreztem magam feljogosítva, hogy tovább rontsam ezt a félresikerült emberi kapcsolatot azzal, hogy a szellemes amerikai diplomata, Ralph J. Bunsche következő aranymondását idézzem az utolsó szó jogán: „Azok, akik szabadon írnak, beszélnek arról, amire gondolnak – igen kedvelt emberek. Feltéve, ha azt gondolják, amit mi.”

Szilágyi Szabolcs
(Folytatjuk)

E-MAILKEDÉSEK

Olvasóink azon elektronikus levélben feltett kérdéseire szeretnék nyilvánosan válaszolni ebben a rovatban, amelyek bizonyára sokakat érdekelnek.

Még nincsen teljes körű Internet-elérésem, de szeretném kipróbálni, hogyan lehet elektronikus levélen keresztül elérni Web-oldalakat. Például a <http://webujsag.kibernet.hu/levlista/index.htm> oldalt letölteni. Zahuczky Klára I168@MEHI.MEH.HU

A hálózat szinte minden szolgáltatását elérhetjük elektronikus levélen keresztül is. Fájlokat tölthetünk le FTP szerverekről, hírcsoportokat olvashatunk, vagy Gopher adatbázisokban kereshetünk. És ami talán a leghihetlenebb: a grafikus használatra tervezett World Wide Webben található információkat is lekérhetjük. Akinek tehát csak e-mail-hozzáférése van, és szeretne egy Web-oldalt letölteni, a következőt teheti.

Létezik egy *Agora* WWW-mail szerver, amelynek használatával letölthetjük a WWW dokumentumokat. Ehhez csak a Uniform Resource Locator (URL) ismerete szükséges,

amely megadja a dokumentum címét. Nincs más teendőnk, mint küldeni egy levelet az agora@www.undp.org, az agora@capri.mi.mss.co.jp vagy az agora@mail.w3.org címre. A levélrészbe

a következő kéréseket írhatjuk (a példában szereplő címet természetesen kicserélhetjük):

send <http://webujsag.kibernet.hu/levlista/index.htm>

Ez elküldi a megrendelt dokumentumot, a hivatkozott irományok teljes listájával (URL címeivel) együtt, amely azután felhasználható a további kérésekhez.

deep <http://webujsag.kibernet.hu/levlista/index.htm>

Hasonló az előzőhöz, de a megadott Web-oldalhoz kapcsolódó összes hivatkozott dokumentumot elküldi. Vigyázzunk, mert nagyon sok irományt kaphatunk!

A World Wide Web elektronikus levelezéssel való használatát érdemes kipróbálni egy *Agora* szerveren. Ehhez küldjük el a következő tartalmú levelet valamelyik *Agora* szervernek:

www

send <http://www.w3.org>

Ha minden jól megy, megkapjuk az *Agora* helpállományát és a „WWW Welcome Page”-et, amelyben újabb érdekes Web-dokumentumok adatai találhatóak.

Válogatás a Magyar Elektronikus Könyvtár (MEK) adataiból (<http://www.mek.iif.hu>)

A Gutenberg-galaxis és a digitális kultúra szintézise
Heltai Jenő néhány verse
Móra Ferenc: Kéményseprő zsiráfok
Móra Ferenc: Nekopogi kovács
Női időtöltések száz évvel ezelőtt
Nyilas Atilla: Ráolvasások
Paul Géraldy: Te meg én

Rejtő Jenő: Nincs kegyelem
Robinson esete a számítógéppel – avagy a multimédia és az olvasás
Sinka István: Szép értelme földi dolgainknak
Sütő András: Advent a Hargitán
Weöres Sándor: A teljesség felé

A HÁLÓZAT MÉLYÉN

Annak ellenére, hogy néhez olyan számítástechnikai, főleg Internettel foglalkozó írást találni, amelyben ne említenék meg a Javát, sokan nem tudják, valójában mi is ez a trópusi szigetet idéző programnyelv. Ha csak az Internet szemszögéből nézzük, akkor egy olyan eszközről jelent, amellyel fenntarthatjuk a html oldalak interaktivitását. Appleteket és applikációkat Java nyelven lehet készíteni. Az applikációk teljes, önállóan működő programok, amelyek nem kötődnek a hálózathoz. Mi most azonban inkább az appletekről (programocskákról) szeretnénk néhány szót szólni.

Mi is az a Java applet? Fizikailag tekintve nem más, mint egy bináris állomány, amelynek a neve a .class kiterjesztéssel végződik. Amikor a böngészőprogram talál egy applet címkét a html állományban, letölti a megfelelő class fájlt, és végrehajtja az abban szereplő bytecode-ot. Az appletműködés kimenete a Web-oldal részeként fog megjelenni.

Hogyan működik a Java programocska? A Java interpreteres nyelv. Ez egyben azt is jelenti, hogy szükség van még egy olyan programra, amely elolvassa a Java bytecode-ját, és lefordítja olyan utasításokra, amelyeket megért az adott számítógép. Ezt a fordítóprogramot virtuális gépnek hívják.

Az elterjedt böngészőprogramok, például a Netscape vagy az Internet Explorer, tartalmaznak egy saját virtuális gépet. Mivel minden egyes Java utasítást le kell fordítani a végrehajtás előtt, ezért a Java appletek általában lassabban működnek, mint egy hagyományos nyelven írt program. Ezt a lassúságot azonban nagyfokú kompatibilitás és biztonság el-

lensúlyozza. A Java appletek a virtuális gépen belül futnak, ezért nem tudnak hozzáférni a gép minden részéhez. Másként fogalmazva ezt úgy is mondhatjuk, hogy védve érezhetjük tőlük bizalmas adatainkat.

Hogyan tudunk saját Java appletet beépíteni egy Web-oldalba? Először is, tanuljuk meg a Java nyelvet! Sok jó könyv jelent már meg magyar nyelven is, amelyekből előképzettség nélkül is gyorsan elsajátíthatjuk a tudnivalókat. A programok bytecode-ra fordításához szükség lesz a Java Developer's Kitre (JDK), amelyet ingyen letölthetünk például a Sun Web-oldaláról. Mivel a Java nem elégszik meg a 8+3 karakteres fájlnevekkel, valamelyik 32 bites operációs rend-

szert kell használnunk (Windows 95, Windows NT, OS/2 Warp). Készítsük el az első Java appletet, jobb híján az alábbi, már-már klasszikus, „HelloWorld” nevűt!

```
import java.applet.Applet;
import java.awt.Graphics;
import java.net.InetAddress;
public class HelloWorld extends Applet {
    public void paint(Graphics g) {
        String localhost;
        try { localhost = InetAddress.getLocalHost().getHostName();
```

```
} catch (Exception ex) {
    localhost = „unknown.”; }
    g.drawString(„Hello kedves latogato!”, 10, 10);
    g.drawString(„A Te Internet Host neved: „ + localhost, 10, 30);
}
```

A szövegfájlt HelloWorld.java néven mentsük, és fordítsuk le a Java fordítóval! Ezt a javac HelloWorld.java DOS utasítással tehetjük meg. A következő lépés az applet HTML fájlba illesztése. Ehhez mindössze az

```
<APPLET> CODE=„HelloWorld.class” WIDTH=200 HEIGHT=40
```

</APPLET> sorokat kell beírni Web-oldalunk forrásállományába. Ha a HelloWorld.class állomány ugyanabban a könyvtárban van, mint ahol a html dokumentum, máris elindíthatjuk a böngészőprogramot, és ellenőrizhetjük első, Java applettel kiegészített Web-oldalunkat.

FOLLOW ME!

HOGYAN LESZ A CICÁBÓL SZUPER- INTELLIGENCIA?

Éppen egy macskákat bemutató filmet sugároztak a televízióban, amikor belekezdtem a mai kalandozásba. Válasszuk ezt a témát kiindulásnak, nézzük, mit találunk a hálózaton! Az első próbálkozás legyen a szokásos, írjuk be a **www.cat.com** címet! Ami megjelenik, azt gyorsan el is felejthetjük, hiszen nincsen sok köze a cicákhoz, ugyanis az óriás földmunkagépeket gyártó Caterpillar cég oldala ugrik be.

Igaz, hogy szabad szörfözésre invitáltam az olvasót, de ne adjuk fel ilyen gyorsan, próbáljuk meg a Looksmart **www.look-**

smart.com keresőbe beírni a *cat* szót!

Itt már sok találatot kapunk, többek között egy macskákról szóló online magazin is található a listán (**http://www.catsmag.com/home.html**). Ugorjunk ide! A sok-sok macskás információ és tüne-
ményes kép mellett

számos hirdetést is találunk, többek között a Nemzetközi Macskatenyésztők Szervezetének (**http://www.tica.org/**) In-

ternet címére mutató linket. Ha meglátogatjuk ezt az oldalt, akkor láthatjuk, hogy a macskatartók azokra is gondoltak, akik más háziállatot kedvelnek, ők üzemeltetik ugyanis a *Houshold Pets* (<http://www.tica.org/hhpdiv.htm>) lapokat is.

Egyelőre azonban ne hagyjuk még magukra a macskabarátokat, a *Cattery Home Pages* (<http://www.tica.org/members.htm>) földrészenként, országon-

ként sorolja fel a tagokat. Ha itt például megnézzük az *American Curl Sarce-net Cattery* (<http://www.sarcenet.com/index.htm>) hivatkozást, akkor láthatjuk a szebbnél szebb cicák fényképeit is.

Egy villogó hirdetés alapján folytassuk utunkat, és menjünk el a Második Virtuális Macska Show-ra (<http://www.fanciers.com/breedlist/cat-show/>)! Az Interneten zajló versenyre mindenki benevezheti kedvencét, ha van tíz dollárja és egy jól sikerült fényképe a cicájáról. Az első helyezett 5000 dollár jutalmat kap, ami megmagyarázza a nagy érdeklődést, hiszen a tavalyi seregszemlére több mint 400 résztvevő jelentkezett.

Miután kigyönyörködtük magunkat a tavalyi győztesekben és helyezettekben, lépünk vissza a *Sarcenet Cattery* (<http://www.sarcenet.com/index.htm>) lapra, és nézzünk körül az itt található linkek között (<http://www.sarcenet.com/newlinks.htm>)! A sok érdekességből kattintsunk az ígéretes nevű *Animalida 97* (<http://www.sfsinforma.com/animalida/indexing.htm>) hivatkozásra! A spanyol székely rendezvény világméretű ki-

berrandevúra hívja az állatbarátokat. A fényképes levelezőpartner-kereső segítségével egymásra találhatnak az amerikai és az orosz kutyatartók, a japán és a német papagájtulajdonosok, de ha a világ egzotikusabb részeiről választunk, akkor könnyen rábukkanhatunk kígyó- vagy krokodiltenyésztőkre is.

Ha visszalépünk az *Animalida 97* (<http://www.sfsinforma.com/animalida/indexing.htm>) oldalra, számos, Spanyolországgal összefüggő hivatkozást találhatunk a lap alján. Ilyen például a 2004-ben megrendezésre kerülő olimpia helyszínének kiválasztását leíró Weboldal. A televíziós közvetítésben csak a szavazás végeredményét láthattuk, amely-

ből még a kommentátornak is úgy tűnt, hogy Athén egyetlen menetben kapta meg az abszolút többséget. Nos, a <http://www.sfsinforma.com/olimpiad.htm#ing> címen megnézhetjük, hány részsavazást kellett tartani a végső döntésig, hogyan estek ki apránként a jelentkező városok.

Ismét a lap alján – úgy látszik, mindig ide kerülnek a további szörfözésre csábító hivatkozások – egy szubjektív linkgyűjteményt találunk. Az *A selection of some most interesting links* (<http://www.sfsinforma.com/linksmi.htm>) között igazán különlegesekre bukkanhatunk. Ilyen például a Föld legokosabb, legnagyobb IQ-jú embereit összefogó *Mensa* szervezet nemzetközi honlapja (<http://www.mensa.org/mensa-international/index.cgi>). Túl azon, hogy megdöbbenve vehetjük tudomásul, vannak nálunk okosabbak is, azért reménykedhetünk ebbe az előkelő társaságba. Ehhez nem kell mást tennünk, mint elvégezni egy tesztet. Mivel a szervezetnek mindenütt működnek képviselői a világon, így Magyarországon is van erre lehetőség, és mindössze 1200 forintba kerül,

hogy megbizonyosodjunk róla, jóra használjuk-e az eszünket. Aki egy ingyenes próbát szeretne tenni, a <http://www.mensa.org/mensa-international/workout.cgi?workout> lapon talál minta feladatsorozatot. A Web-oldalon harminc tesztkérdés helyes válaszait

NETVÉNY

Ígéretünkhöz híven, ezúttal is feladunk egy rejtvényt, amely háromszorosan is a hálózathoz kapcsolódik. Mindenekelőtt azért, mivel a feladat az Internetről szól, vagy az Interneten található meg rá a válasz. Másodszor: a megoldást csak elektronikus levélben fogadjuk el. Harmadszor: a legkorábbi dátummal beérkezett helyes megoldást beküldő jutalmát, egy CD-ROM lemezt, a hálózat egyik boltja, a *CDROMline* (www.cdromline.com) adja. A helyes megoldást és az első három megfejtő nevét mindig két hónap múlva hozzuk nyilvánosságra.

Novemberi feladványunk a következő: aki gyakran kalandozik a Weben, sokszor talál olyan oldalt, amelyet szívesen felkeresne máskor is. Ezért szinte valamennyi böngészőprogramba beépítettek egy olyan szolgáltatást, amelynek segítségével egy *Bookmark* vagy egy *Favourites* elneve-

kell bejelölni, harminc perc alatt. A végén megkapjuk az értékelést és a helyes megoldásokat is. Ez az a pont, ahonnan már mindenki csak saját magára számíthat, és ha a mai kalandozásra szánt telefonköltségből még maradt egy félórnyi, nekikezdhethet a fejtörőknek.

(A barangolás megkönynyítására a Follow Me! – teljes terjedelmében, élő hivatkozásokkal együtt – a hálózaton is elérhető a <http://www.cdromline.com/follow.htm> címen.)

zésű állományban össze lehet gyűjteni ezeket a címeket, és legközelebb már csak rá kell kattintanunk a keresett helyre, s máris ott vagyunk.

Igen ám, de mindenkivel előfordult már, hogy nem a megszokott gépén internetezett, és így nem volt ott a kedvenc és fontos címeket tartalmazó listája. Persze megtehetjük, hogy a gépünkről kimásoljuk a címlistát tartalmazó fájlt, és betöltjük az idegen gépre. Ennek a módszernek azonban várhatóan nem fog örülni a gép gazdája, hiszen felülírjuk az ő listáját, ráadásul az is megtörténhet, hogy nem ugyanazt a böngészőprogramot találjuk az idegen gépen.

Hogyan lehet megoldani ezt a gondot és elérni, hogy bárhol is legyünk a világon, mindenütt megkaphassuk saját URL címlistánkat?

Ebben a hónapban a leggyorsabb megfejtő a *Compton's Interactive Encyclopedia* 1997-es kiadását kapja, amely naprakész információkat szolgáltat mindenről, ami a világon található, ráadásul könnyen elérhető és felhasználható formában.

A megfejtést a következő címre kérjük: cpnetveny@cdromline.com

MAGYAR SAROK

Trektor Beam – Star Trek Magazin. Az első magyar nyelvű, Star Trekkel foglalkozó online kiadvány. Akik eddig nem voltak Trek-rajongók, lehet, hogy az oldalak megtekintése után közéjük állnak. <http://www.dfmk.hu/trektorbeam>

Békés Megyei Könyvtár. Itt nemcsak a könyvtárról, hanem Békéscsabáról és Békés megyéről is olvashatunk. A honlapon sok linket is elhelyeztek, amelyek más Békés megyei oldalakra mutatnak. <http://www.bmk.iif.hu/>

OTC On-Line Hungary. Ezek az oldalakon a magyar OTC értékpapírok naprakész ár- és háttérinformációit találhatjuk. A pénzügyi adatbázis használata ingyenes. <http://www.otc.hu/>

BusinessWeb Hungary. Folyamatosan frissített magyar üzleti és pénzügyi információkat, adatokat, statisztikákat és elemzéseket tartalmazó online üzleti magazin. <http://www.businessweb.hu/>

Rovásírásos levelezési újság és honlap. A magyar rovásírás nemzetünk kultúrkinccsei közé tartozik. A 18. századig tanították az erdélyi iskolákban, a 19. századtól kezdve pedig tudatosan kutatják. Most létrejött a rovásírást kutatók honlapja és egy rovásírással foglalkozó levelezési újság. <http://nimrud.eet.bme.hu/rovas>

A Danube Dam Group honlapja. A Bős-Nagymaros per 1993. július 2-án kezdődött, és nemrég született meg az ítélet. A DG lapjain információkat találhatunk a perről és az erőmű működésével okozott környezeti károkról. http://origo.hnm.hu/danube_dg

Fafaragások. Kováts Gyula fafaragó művész honlapján a parányi dísz tárgyaktól kezdve a hatalmas székely kapukig sok gyönyörű alkotás fényképét csodálhatjuk meg. A művész egyedi alkotásainak virtuális bemutatója folyamatosan bővül az új művekkel. <http://www.cdromline.com/muvesz.htm>

Hivatalos magyar slágerlisták (Mahasz Top 40). Itt található a hetente megjelenő hivatalos slágerlisták, amelyeket az itthon forgalmazott lemezek, kazetták eladási adataiból állítanak össze. Az előadók a felmérés alapján készült éves összesítés szerint kapják meg az Arany Zsiráf-díjat. <http://www.externet.hu/mahasz>

NetStart. Ingyenes, interaktív tanfolyam, amely bemutatja az Internet szolgáltatásait, lehetőségeit és az elfogadott viselkedési normákat. A tanfolyam e-mailen keresztül és a Weben publikált tesztek segítségével zajlik. Az elvégzése után igazoló oklevelet is kaphatunk. <http://netstart.isys.hu/>

Állami Szívkórház, Balatonfüred. A kórház által létrehozott és működtetett Web-oldalából jobban megismerhetjük a kardiológiai rehabilitációs

intézet szív- és érrendszeri betegségekben szenvedők gyógyításával és ambuláns ellátásával kapcsolatos munkáját. <http://www.bfkor.hu/>

HÁLÓHÍREK INNEN-ONNAN

A cnet új hálózati tartalomszolgáltatást indított, *Snap!* néven. A Snap (<http://www.snap.com/>) kifejezetten a kezdő internetezőknél készült, és azokat az információkat tartalmazza, amelyekre egy újonnan érkezett hálózati polgárnak szüksége lehet.

A CompuServe a böngészőháborúnak szentelt Web-kiadványt hozott létre a <http://www.browserwars.com> címen. Az online magazin célja, hogy naprakész, pontos információkkal lássa el olvasóit a Netscape és a Microsoft rivális programjairól. A kiadványban hírek, elemzések, trükkök és tippek

Stardust HírMozaik Magazin. Friss hírek, érdekes cikkek és állandó rovatok olvashatók a magazinban. Különleges szolgáltatás, hogy a JavaScript által megnyitott ablakot bárki beillesztheti saját Web-oldalába, hogy ott is megjelenjenek a hírek. <http://www.stardust.hu/starnews>

Média Ász. Magyarország 2841 médiájának, hirdetési lehetőségének részletes adatai. Az ország térképéről elindulva, városenként lehet felkeresni a médiákat, és megtudni a havonta aktualizált adataikat. <http://www.mediaasz.hu/>

kaptak helyet. A CompuServe, amely 1998 elejétől az Internetre költözteti a korábban csak előfizetői által elérhető tartalomszolgáltatását, ezzel a kiadvánnyal kívánja demonstrálni, mi várható a váltás után.

A *Fehér Ház* elismerte, hogy egy számítógépkalóz lehallgatta Bill Clinton személyhívóját. Az idén nyáron megtartott HOPE (Hackers on Planet Earth) hackerkonferencia egyik szervezője nyilvánosságra hozta az elfogott üzeneteket, amelyeket egy, a hálózaton hozzáférhető pagerlehallgató program segítségével fogott el az elnök philadelphiai látogatása során. Az üzenetekből pontosan rekonstruálható az elnök útvonala. A

hackerek ezzel arra kívánták felhívni a figyelmet, hogy a titkosítási technológiákat be kell építeni a nyilvános hálózatokba is. Aki kíváncsi az elfogott üzenetekre, megnézheti őket a http://www.inch.com/~esoteric/pam_suggestion/output.html oldalon.

A Fehér Ház tudományos bizottságának képviselője szerint, aki az Internet domainnév-regisztrációs meghallgatásait vezeti, a regisztrációs folyamatnak az Egyesült Államokon belül kell maradnia. Neki ugyanis az a véleménye, hogy az Internetet az amerikai adófizetők, számos amerikai cég és magánbefektetők segítették felépíteni. Ha a névregisztrációt más országba vinnék, legyen az akár Svájc, nehéz lenne magyarázatot adni az amerikai adófizetőknek és a közvéleménynek.

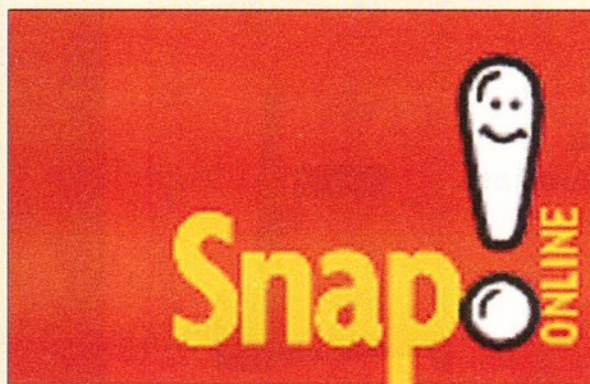
A Soros Alapítvány programjaként működő Kulturális és Kommunikációs Központ (C3) ingyenes e-mail szolgáltatást indított. A Freemail nonprofit jellegű, így nincsenek benne hirdetések. Egyaránt használható grafikus Web-felületen és telefonos (POP3) kapcsolaton keresztül. A telefon az egész országban kékszámossal, vagyis helyi tarifával hívható.

A modemes kapcsolat idejét napi tíz percre korlátozták egy-egy felhasználó számára, mivel a C3-nak egyelőre csupán 30 bejövő telefonvonala van. A Web-oldal a <http://freemail.c3.hu/> címen talál-

ható, a terminál-elérés kék telefonszáma: 06-40-200-027. (A Freemailről a Windows Panoráma novemberi számában is olvashatnak.)

A svéd posta azt tervezi, hogy saját e-mail címet ad minden hat év fölötti állampolgárnak. Az @post nevű szolgáltatás keretében a felhasználók szerény összegért küldhetnek elektronikus leveleket a postahivatalokból, ezenkívül számláikat is kifizethetik elektronikus postafiókjukon keresztül. Az e-mail címeket egy elektronikus telefonkönyv tartalmazza majd. A kormány továbbá utcai Internet fülkék felállítását tervezi, ahol bárki elolvashatja és megválaszolhatja a drótpostával érkezett leveleit.

Az Association of American Publishers és a Corporation for National Research Initiatives által közösen kifejlesztett digitális objektumazonosító (digital object identifier, DOI) rendszer segítségével az elektronikus információk használói könnyebben kideríthetik az online anyagok eredetét, tulajdonosát és az esetle-

ges copyright-korlátozásokat. Az önkéntes alapú rendszerrel a felhasználók a leggyorsabb szupersztrádán is felismerhetik a szellemi tulajdont. A DOI lényege egy numerikus címke, amelyet beágyaztak a könyvekbe, a cikkekbe vagy akár az egyes fejezetekbe. A felhasználók egy adott képre kattintva a tulajdonos honlapjára jutnak, ahol információkat találhatnak a mű felhasználásának módozatairól. A rendszert egy új, a kiadók által befizetett díjából működtetett nonprofit alapítvány tartja karban.

Lezárult egy 18 hónapon át tartó nyomozás, amelynek eredményeképpen több mint 1500 személyt gyanúsítanak gyermekpornográfia internetes terjesztésével a világ különböző részein. Az Egyesült Államokban 31 gyanúsítottat találtak bűnösnek, és további 120 ember ügyében folyik vizsgálat. Az amerikai szövetségi nyomozóhivatal akciója során kétszáz-ezer, gyermekekről készült pornográf ké-

pet foglaltak le. A gyanúsítottak között svájci, angol és német állampolgárok is vannak.

Már hivatalos neve is van az információtúlterhelés következtében fellépő stressz okozta betegségnek. Az információs fáradtság szindróma (Information Fatigue Syndrome) – a Reuters üzleti információs jelentése szerint – a vállalatvezetők majdnem felét, a menedzsereknek pedig mintegy egyharmadát megtámadta már.

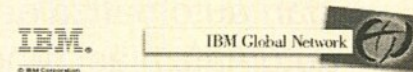
Miközben nálunk hatalmas léptekkel folyik az iskolák Internetre kapcsolása, Amerikában elkészült az új, supergyors, kutatói Internet hálózat, az Internet 2 első része. Egyelőre egy karolinai kutatóközpontot kötöttek össze egy atlantai főiskolával. A hálózat 2,4 Mbit átvitelére képes másodpercenként. Ez a sebesség már elegendő az élő videokapcsolat létrehozásához vagy a hálózaton keresztüli közös munkavégzéshez. A rendszer végleges sebessége 45 Mbit lesz másodpercenként.

Gyarmati László
gyarmati@writeme.com

freemail

Az Internet
rovat elkészítését
az IBM Global
Network segítette

Q
QWERTY
COMPUTER
Alapítva: 1984-ben

1111 Budapest Bartók Béla út 14.
Tel: 166-9377 (4 vonal) Fax: 185-2687

Faxinfo árlistákkal: 166-8292
Internet: <http://www.qwerty.hu>
Nyitva: Hétfő - Péntek 10 - 18 óráig

apro.qwerty.hu

Az Ingyenes hirdetési újság az Interneten

PENTIUM SZÁMÍTÓGÉPEK TETSZŐLEGES
KIÉPÍTÉSSEN, 3 ÉV GARANCIÁVAL

NOTEBOOK COMPAQ PORTOCOM GSM
telefonok

SZERVIZ Számítógép bővítés,
garanciaidőn túli javítások!

SZOFTVEREK TELJES
VÁLASZTÉKA

INTERNET

Internet csatlakozás kiépítése, nagysebességű Internet kapcsolat,
vállalkozóknak ISDN bérelt vonal, routerek és hálózati konfigurálás.

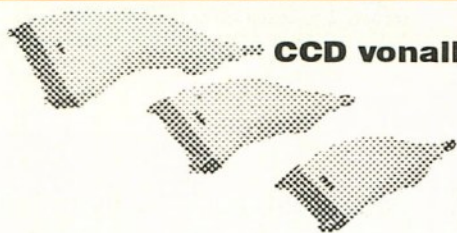
ÚJ DÍJCSOMAGOK

Levelező: 1500Ft/hó
Családi: 4000Ft/hó
Üzleti: 6000Ft/hó

QWERTY
WEB

Áraink az
áfát nem
tartalmazzák.

EPSON, HP, CANON nyomtatók, tartozékok, kiegészítők. UMAX, EPSON szkennerek.
Multimédia, CD ROM-ok, CD-írás, DTP-rendszerek. Modemek viszonteladóknak is, GSM-adatátvitel.
Tartozékok, kiegészítő eszközök, szakkönyvek széles választékával és tanácsadással várjuk!

CCD vonalkódolvasók

24.900,-

+ÁFA

50 db-tól

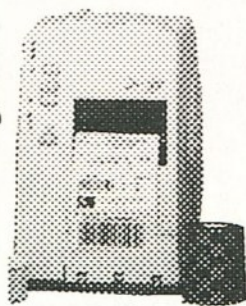

S-300
vonalkódyomtató

219.800,-

+ÁFA

10 db-tól

DT-700
mobil adatgyűjtő

198.000,-

+ÁFA

10 db-tól

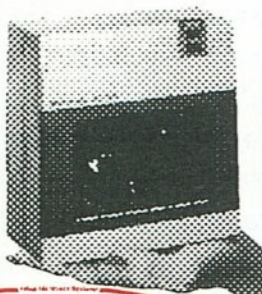

MS-700i
lámpascanner

180.000,-

+ÁFA

10 db-tól

Mag ICS

Mag ICS Holding Kft.

Szenzációs árak - hívja irodáinkat!

Budapest: 316-2389

Sopron: (99) 314-250

Jászberény: (57) 415-098

*Áraink az 1997. okt. 20.-ai valutaárfolyamon lettek kalkulálva. 2%-nál nagyobb árfolyam emelkedésénél az árváltoztatás jogát fenntartjuk!

A FALAK VONZÁSÁBAN

EasyFlip

Az első mobil flipchart!

Egyszerű és könnyű!

Bárhová és bárhol elhelyezhető!

Minden felületre tapad:

kőre, fára, üvegre,

tapétára, falra,

akár a táblára is!

a LEITZ-től

EasyFlip

Areco Informatika

Budapest, Podmaniczky u.9. Tel.: 302-0158, Fax: 131-0340

E-mail: arecoinf@mail.datanet.hu;

http://www.datanet.hu/arecoinf/

MAGIC-HOUSE

HUNGAMAT '97

Nemzetközi Automatizálási és Robottechnikai Szakkiállítás és Szimpózium
Budapest, 1997. november 25-27. között a Kertészeti Egyetem dísztermében

IPARI AUTOMATIKA

- ipari automatizálási elemek
- automatizálási rendszerek
- méréstechnika

ROBOTTECHNIKA

- elektronikai robotrendszerek
- mechanikai robotrendszerek
- komplex ipari robotok

SZIMPÓZIUM

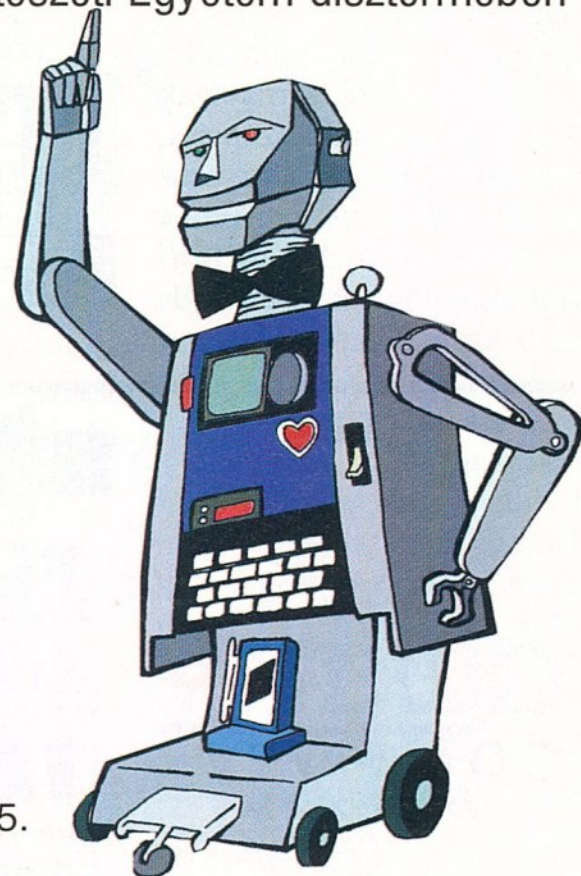
- műszaki újdonságok
- termékbemutatók
- cégfüggetlen tudományos előadások

Nyitvatartás: 9-17 óráig, a belépés díjtalan.

Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem, Budapest XI., Villányi út 29-35.

Jöjjen! Nézze! Hallgassa!

Önt is várjuk!

Ezt az oldalt a lapból kiválasztva és felbélyegzett borítékban a Kiadónak megküldve Ön

- bővebb információt kérhet a lapban megjelent cikkekről s hirdetésekről,
- előfizetést rendelhet meg a lapra,
- megrendelheti a Computer Panoráma egyéb kiadványait,
- ötleteket, javaslatokat közölhet, kérdéseket tehet fel a szerkesztőknek!

**Computer Panoráma
1997-ben
már CD-vel is!**

ELŐFIZETÉS

A megfelelő négyzetbe tett X-szel megrendelheti a Computer Panoráma jövő évi kiadványait, így:

- időben, biztosan, utánjárás nélkül jut a kiadványainkhoz,
 - biztosítja magát az infláció ellen,
 - a legolcsóbban kapja lapjainkat: a Computer Panoráma előfizetése esetén például 1 szám árát megtakarítja,
 - a Computer Panorámához előfizetőinknek mellékeljük vásári különszámunkat is,
 - a CD Panoráma előfizetői egy praktikus CD-gyűjtőboxot is kapnak,
 - diákigazolvány felmutatásával a Computer Panorámára 30 százalékos szuperkedvezményvel fizethetnek elő irodánkban...
- (Megrendelés esetén postautalványt küldünk, jogi személyek átutalással is előfizethetnek, nekik számlát küldünk.)

MEGRENDELEM 1998-RA:

A Computer Panorámát

12 szám CD-melléklettel 6720 Ft

12 szám 3,5"-os HD lemezzel 4992 Ft

A Windows Panorámát

12 szám lemezmelléklettel 5580 Ft

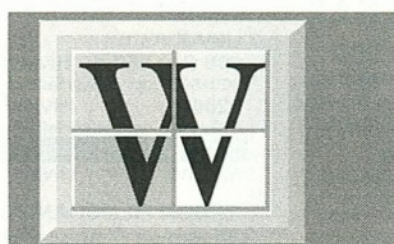
A CD Panorámát

4 szám CD-melléklettel 4496 Ft

**Computer
PANORÁMA**

**WV WINDOWS
PANORÁMA**

**WINDOWS
PANORÁMA**

**MÁR HAVONTA
A „HÁZIAS” SZÁMÍTÁSTECHNIKA**

OLVASÓI ÉRTÉKELÉS

Kérjük, hogy értékelje e számunk cikkeit!
(0–nem értettem, 1–érdektelen, 2–közepes, 3–tetszett)

Vezércikk	0	1	2	3
Hírek, újdonságok	0	1	2	3
Melléklet: gépjármű-informatika	0	1	2	3
Mi van a táskában?	0	1	2	3
Outlook (1.) – Szervezőerő	0	1	2	3
Virtuális mérőlabor	0	1	2	3
A király új ruhája	0	1	2	3
Törpítőkinálat a neten	0	1	2	3
Ajándécsomag (1.)	0	1	2	3
A csábítás trükkje	0	1	2	3
Várható fenyegetések	0	1	2	3
CP Forrás – Internet	0	1	2	3
CP Forrás – CP-piac	0	1	2	3
CP Forrás – CP-suli	0	1	2	3
CP Forrás – Gyakorlat	0	1	2	3

A lappal kapcsolatos egyéb észrevételeim, kérdéseim:

Név, cég: _____

Postacím: _____

Telefon: _____

Bankszámlaszám, OTP-fiók és alszámlaszám (megrendelés esetén!): _____

(Cégszerű) aláírás: _____

Az Olvasószolgálati lapot a következő címre kérjük – felbélyegzett borítékban – elküldeni:
Computer Panoráma Kiadói Kft. 1091 Budapest, Üllői út 25. II. emelet

Mi az oka, hogy több mint 160 vállalat választotta Magyarországon a Scalát?

...tanácsadóink tudása és tapasztalata

Integrált vállalati információs rendszer és tanácsadás

scala[®]

Scala Hungary • H-1051 Budapest • Október 6. u. 7. IV/425
Magyarország • Tel: 36-1-327-5777 • Fax: 36-1-266-5696 • World Wide Web: <http://www.scala.hu>

Merlin - Gerin MGE szünetmentes áramforrások

1 kVA - 800 kVA tartomány, 20 kVA/3.3.f./10 perc 2 565 596 Ft + áfa

Viszonteladóknak kedvezmény!

UPS

Képviselet, szervizszolgálat

Mile IPARI-ELEKTRO
NAGYKERESKEDÉS
1104 BUDAPEST, X., MÁDI ÚT 52. TEL./FAX.: 261-5535

17" - 20" GRAFIKAI MONITOROK VÉGKIÁRÚSÍTÁSA!

SONY, HEWLETT PACKARD, MIRÓ, SPEA, IBM

nagyfelbontású (0,25 ill., 0,26 pix.) használt grafikai és CAD-es monitorok PC, MACINTOSH, UNIX alkalmazásokhoz.

17" : 40.000 - 85.000 forint, 20" : 50.000 - 150.000 forint

BARLANG STÚDIÓ Tel.: 217-5263, 06/30/428-501 Fax: 217-5259

EPSON

Árainak az áfát nem tartalmazzák!

Stylus Photo

AZ IGAZI FOTÓ MINŐSÉGŰ NYOMTATÓ
6 szín color, 720 dpi, finom színárnyalatok, 105 500Ft

QWERTY COMPUTER

Alapítva: 1984-ben

Stylus COLOR
tintasugaras nyomtatók

A/3-A/4 800-as nyomtatófej		A/2 színenként cserélhető patronok			
300	400	600	800	1520	3000
720 dpi	720 dpi	1440 dpi	1440 dpi	1440 dpi	1440 dpi
29 900 Ft	43 900 Ft	54 900 Ft	84 500 Ft	180 500 Ft	409 900 Ft

EPSON
TINTASUGARAS,
LÉZER-,
MÁTRIX NYOMTATÓK,
KELLÉKEK,
EPSON, RENKER PAPIROK
TELJES VÁLASZTÉKA

DIGITÁLIS KAMERÁK

EPSON PHOTO PC 500
közvetlen csatlakozás PC-hez, MAC-hez,
640 x 480 dpi, színek száma 16.7 millió,
zásebesség 1-1/10 000 mp 30 fénykép,
LCD TFT 1.8" MONITOR
+2 vagy +4 MB RAM bővíthetőség!

TOVÁBBI 8 MÁRKA TÖBB TÍPUSA,
ALAPGÉPTŐL A PROFESSZIONÁLIS
MINŐSÉGIG

EPSON UMAX SZKENNEREK

UMAX Astra:
600 P 600 S Hívjon!
300x600 dpi optikai felbontás, szín: 30 bit
1200 S Hívjon!
600x1200 dpi optikai felbontás, szín: 30 bit
1200 S + Photoshop 4.0 AKCIÓS ÁR!
diafeltét Hívjon!

EPSON FILMSCAN 200
35 mm-es filmhez diaszkennér
1200 dpi optikai felbontás: 89 200Ft

QWERTY COMPUTER Kft. EPSON IBM SZAKÜZLET 1114 Budapest Bartók Béla út 9. Telefon: 166-5419
Faxinfo árlistákkal: 166-8292 Internet: <http://www.qwerty.hu> nyitva tartás: hétfő - péntek 10-18 óráig

Gyártó	Típus	CPU	RAM (Mbájt)	Megjelenítő		Felbontás/szín	HDD (Gbájt)	FDD (K/B/M)	CD-ROM (K/B/M)	Pozicionáló	PCMCIA	Hangrendszer	Tömeg (kg)	Méret (mm)	Garancia (év)	Ár (Ft)	Megjegyzés	Forgalmazó
				RAM	képfelbontás (col)													
Acer	AcerExtensa 355	P133 (P150)	8 (48)	DSTN	11,3	800x600/256	1,3	B	K (PCMCIA)	Touch Pad	2xType II/1x Type III	SB komp; hangszóró	2,61	297x219x5x48	3	299 900	Windows 95 (magyar), 1024x768/256 külső monitoron	Acer Magyarországi
Acer	AcerExtensa 390	P133 MMX (P150 MMX)	16(128)	DSTN (o.: TFT)	12,1	800x600/16,7M	2	K	B	Touch Pad	2xType II/1x Type III, *	SB komp. 3D, két hangszóró, mikrofon	2,68	310x245x46	3	619 900	Windows 95 (magyar), 256 KB L2 cache, 1024x768/256 külső monitoron, USB, IrDa, Port Repl. *: 2 CardBus ZV-támogatás	Acer Magyarországi
Acer	AcerNote Light 370	P133 (P150)	16(64)	DSTN (o.: TFT)	11,3	800x600/256	1,3	K	B	Touch Pad	2xType II/1x Type III	SB komp; két hangszóró, mikrofon	2,7	306x288x46	3	429 900	Windows 95 (magyar), 256 KB L2 cache, 1024x768/256 külső monitoron, TFT-vel 800x600/65K (1024x768/256 külső monitoron)	Acer Magyarországi
Acer	AcerNote Nuovo 970	P166 MMX	16(64)	TFT	12,1	800x600/256	2	M	B	Touch Pad	2xType II/1x Type III, *	SB komp; két hangszóró, mikrofon	3,5	297x230x48	3	990 900	Windows 95 (magyar), 256 KB L2 cache, 1024x768/256 külső monitoron,	Acer Magyarországi
B-COM	Portocom A-180 C	486DX4/100	8(32)	DSTN	10,4	640x480/65K	1,4	x	K	Touch Pad	1xType II	PC-speaker	2,5	284x218x47	1-3	214 960	Port Repl. *: ZV-támogatás	Portocom
Clevo	Portocom P862	P100	16	DSTN	12,4	800x600 (PCI 2M)	1,4	1,44	B, 10x	Touch Pad	2xType II/1x Type III	OPTI 980, 16 bites, hangszóró, mikrofon	3,6	299x252x54	1	384 600	Windows 95, opc.: PCMCIA eszközök, Docking Station, upgr.: CPU, RAM, HDD	QWERTY
Clevo	Portocom P862	P100	16	TFT	11,3	800x600 (PCI 2M)	1,4	1,44	B, 10x	Touch Pad	2xType II/1x Type III	OPTI 980, 16 bites, hangszóró, mikrofon	3,6	299x252x54	1	467 600	Windows 95, opc.: PCMCIA eszközök, Docking Station, upgr.: CPU, RAM, HDD	QWERTY
Clevo	Portocom P863-A	P100	8	DSTN	10,4	640x480 (PCI, 1M)	1,4	1,44	o.: B, 6x	Touch Pad	2xType II/1x Type III	OPTI 930, 16 bites, hangszóró, mikrofon	3,6	299x233x54	1	314 600	Windows 95, opc.: PCMCIA eszközök, Docking Station, upgr.: CPU, RAM, HDD	QWERTY
Clevo	Portocom P863-A	P100	8	TFT	11,3	800x600 (PCI 1M)	1,4	1,44	B, 10x	Touch Pad	2xType II/1x Type III	OPTI 930, 16 bites, hangszóró, mikrofon	3,6	299x233x54	1	388 900	Windows 95, opc.: PCMCIA eszközök, Docking Station, upgr.: CPU, RAM, HDD	QWERTY
Clevo	Portocom P873	P100	16	TFT	12,1	800x600 (PCI 2M)	1,4	1,44	B, 10x	Touch Pad	2xType II/1x Type III	ESS 1688, 16 bites, hangszóró, mikrofon	3,7	314x244x59,5	1	563 700	Windows 95, opc.: PCMCIA eszközök, Docking Station, upgr.: CPU, RAM, HDD	QWERTY
Clevo	Portocom P-862	P100	16(80)	DSTN	12,1	800x600/16,7M	1,4	x	M, 20x	Touch Pad	2xType II/1x Type III	OPTI 930 C, SB Pro komp.	3,6	299x232x54	1-3	389 160	MMX CPU ready, minden meghajtó egyszerre a gépben, tévéjel kimenet	Portocom
Clevo	Portocom P-862	P100	16(80)	TFT	11,3	800x600/16,7M	1,4	x	M, 20x	Touch Pad	2xType II/1x Type III	OPTI 930 C, SB Pro komp.	3,6	299x232x54	1-3	476 560	MMX CPU ready, minden meghajtó egyszerre a gépben, tévéjel kimenet	Portocom
Clevo	Portocom P-873	P100	16(144)	TFT	12,1	800x600/16,7M	1,4	x	M, 20x	Touch Pad	2xType II/1x Type III	ESS 1878, SB Pro komp.	3,7	314x244x59	1-3	577 760	MMX CPU ready, minden meghajtó egyszerre a gépben, tévéjel kimenet	Portocom
Clevo	Portocom P-963 A	P100	8(40)	DSTN	10,4	640x480/16,7M	1,4	x	B, 6x	Touch Pad	2xType II/1x Type III	OPTI 930 C, SB Pro komp.	3,6	299x232x54	1-3	315 560	opc.: legfeljebb 6x-os CD-ROM építhető be	Portocom
Clevo	Portocom P-963 A	P100	8(40)	TFT	11,3	800x600/16,7M	1,4	x	B, 6x	Touch Pad	2xType II/1x Type III	OPTI 930 C, SB Pro komp.	3,6	299x232x54	1-3	393 760	opc.: legfeljebb 6x-os CD-ROM építhető be	Portocom
Daewoo	Gloria CO	P133	16	TFT	12,1	800x600/65K	1,2	K/B	B, 6x	Touch Pad	2xType II/1x Type III	SB komp.	3	296x216x47	1	557 000		Cordata Telecomp
Dual	Portocom AIO	P100	16(144)	TFT	12,1	800x600/16,7M	1,4	x	M, 16x	Touch Pad	2xType II/1x Type III	Yamaha SA-X 3D	3,3	318x250x46	1-3	563 960	MMX CPU ready, tévéjel kimenet, 2 db USB, HW/MPPEG	Portocom
Dual	Portocom AIO	P100	16(144)	TFT	13,3	1024x768/65K 800x600/16,7M	1,4	x	M, 16x	Touch Pad	2xType II/1x Type III	Yamaha SA-X 3D	3,3	318x250x46	1-3	747 960	MMX CPU ready, 16-512 cache, tévéjel kimenet, 2 db USB	Portocom
Dual	Portocom AIO 12,1"	P100	16	TFT	12,1	XGA	1,4	1,44	B, 16x	Touch Pad	2xType II/1x Type III	Yamaha OPL3, hangszóró, mikrofon	3,3	318x250x46	1	550 600	Windows 95, opc.: PCMCIA eszközök, Docking Station, upgr.: CPU, RAM, HDD	QWERTY
Dual	Portocom AIO 13,3"	P100	16	TFT	13,3	XGA	1,4	1,44	B, 16x	Touch Pad	2xType II/1x Type III	Yamaha OPL3, hangszóró, mikrofon	3,3	318x250x46	1	725 400	Windows 95, opc.: PCMCIA eszközök, Docking Station, upgr.: CPU, RAM, HDD	QWERTY
Dual	Portocom PHD5700	P100	16	DSTN	12,1	800x600 (PCI 2M)	1,4	1,44	B, 8x	Touch Pad	2xType II/1x Type III	ESS 1688, 16 bites, hangszóró, mikrofon	3,5	297x252x56	1	358 300	Windows 95, opc.: PCMCIA eszközök, Docking Station, upgr.: CPU, RAM, HDD	QWERTY
Dual	Portocom PHD5700	P100	16	TFT	12,1	800x600 (PCI 2M)	1,4	1,44	B, 8x	Touch Pad	2xType II/1x Type III	ESS 1688, 16 bites, hangszóró, mikrofon	3,5	297x252x56	1	512 700	Windows 95, opc.: PCMCIA eszközök, Docking Station, upgr.: CPU, RAM, HDD	QWERTY
Dual	Portocom PMD 5700	P100	16(64)	DSTN	12,1	800x600/65K	1,4	x	M, 8x	Touch Pad	2xType II/1x Type III	ESS 1688, SB Pro komp.	3,05	297x252x56	1-3	361 560		Portocom
Dual	PMD 5700	P100	16(64)	TFT	12,1	800x600/65K	1,4	x	M, 8x	Touch Pad	2xType II/1x Type III	ESS 1688, SB Pro komp.	3,05	297x252x56	1-3	527 160		Portocom
Fujitsu	LifeBook 530T	P133	24	TFT	11,3	800x600	1,3	M	M, 10x	TouchPoint	n.a.	SB komp.	n.a.	n.a.	3	571 940		Sercio
Fujitsu	LifeBook 531Tx	P133 MMX	16 (SDRAM)	TFT	12,1	800x600	2	M	M, 20x	TouchPoint	n.a.	SB komp.	n.a.	n.a.	3	733 940		Sercio
Fujitsu	LifeBook 555Tx	P150 MMX	32	TFT	12,1	800x600	2	M	M, 10x	TouchPoint	n.a.	SB komp.	n.a.	n.a.	3	800 620		Sercio
Fujitsu	LifeBook 556Tx	P150 MMX	32 (SDRAM)	TFT	12,1	800x600	2	M	M, 20x	TouchPoint	n.a.	SB komp.	n.a.	n.a.	3	827 120		Sercio
Fujitsu	LifeBook 635T	P133	16(48)	TFT	12,1	800x600	1,3	K	K, 8x *	TouchPoint	2xType II	SB komp.	n.a.	n.a.	3	680 920	*: Enhancement Unit (EU), port replicator és két hangszóró	Sercio
Fujitsu	LifeBook 655Tx	P155 MMX	16(48)	TFT	12,1	800x600	1,3	K	K, 8x *	TouchPoint	2xType II	SB komp.	n.a.	n.a.	3	858 760	*: Enhancement Unit (EU), port replicator és két hangszóró	Sercio
Fujitsu	LifeBook 656Tx	P155 MMX (SDRAM)	16(48)	TFT	12,1	800x600	2	K	-	TouchPoint	2xType II	SB komp.	n.a.	n.a.	3	863 000		Sercio

Gyártó	Típus	CPU	RAM (Mbájt)	Megjelenítő		Felbontás/szín	HDD (Gbájt)	FDD (K/B/M)	CD-ROM (K/B/M)	Pozícionáló	PCMCIA	Hangrendszer	Tömeg (kg)	Méret (mm)	Garancia (év)	Ár (Ft)	Megjegyzés	Forgalmazó
				tipus	képfelbontás (col)													
Fujitsu	LifeBook 656Tx	P155 MMX (SDRAM)	16(48)	TFT	12,1	800x600	2	K	-	TouchPoint	2xType II	SB komp.	n. a.	n. a.	3	927 580	Serco	Serco
Fujitsu	LifeBook 656Tx (SDRAM)	P155 MMX (SDRAM)	16(48)	TFT	12,1	800x600	2	K	K, 16x*	TouchPoint	2xType II	SB komp.	n. a.	n. a.	3	950 660	*: LAN Enhancement Unit (az EUI-n felül) - két USB port és integrált 10/100 Fast Ethernet	Serco
Fujitsu	Morrego	P100	8	TFT	10,4	800x600/256 (1 MB)	1	M	-	Pointing Stick	2xType II/x Type III	ESS 1688, SB Pro komp. hangszóró	2,2	260x210x48	1	359 900	Fujitsu 28,8 PCMCIA fax/modem, Li-Ion akku (10,8 V, 2400 mAh), Windows 95	Albacomp szaküzlet
IBM	ThinkPad 310ED	P133 MMX	16	DSTN	12,1	800x600/256	1,6	K	B, 10x	Touch Pad	2xType II/x Type III	16 bit	3	298x227x49	1	490 000	IBM Magyarország	
IBM	ThinkPad 380ED	P166 MMX	16	FRSTN	12,1	800x600/256	2,1	B	B, 20x	Touch Pad	2xType II/x Type III	16 bit	3,2	300x233x62	1	650 000	IBM Magyarország	
IBM	ThinkPad 765D	P166 MMX	32	TFT	13,3	1024x768/65K	3	K/B	B, 8x	Touch Pad	2xType II/x Type III	Mwave DSP	3,49	298x296x56	3	1 400 000	IBM Magyarország	
IBM	ThinkPad 770	P233 MMX	32	TFT	14,1	1024x768/65K	5	K/B	B, 20x/DVD	Touch Pad	2xType II/x Type III	SRS 3D Dolby Digital SB Pro komp. (1 MB hullámterelő)	3,55	313x254x56	3	2 400 000	IBM Magyarország	
Kapok	Portocom 6200	P100	16(72)	DSTN	12,1	800x600/16,7M	1,4	x	B, 11x	Touch Pad	2xType II/x Type III	SB Pro komp. (1 MB hullámterelő)	3,4	302x234x54	1-3	389 160	opc.: Li-Ion akku, HW MPEG	Portocom
Kapok	Portocom 6200	P100	16(72)	TFT	12,1	800x600/16,7M	1,4	x	B, 11x	Touch Pad	2xType II/x Type III	SB Pro komp. (1 MB hullámterelő)	3,4	302x234x54	1-3	505 560	opc.: Li-Ion akku, HW MPEG	Portocom
Olivetti	Echos	P133	16(80)	DSTN	12,1	800x600/65K	1,4	x	M, 16x	Touch Pad	2xType II/x Type III	SB Pro komp.	3,2	286x228x49	1	449 000	Windows 95, HW MPEG	Portocom
Olivetti	Echos 133 DM	P133 MMX	16	DSTN	12,1	800x600	1,4	M	o.: M	Touch Pad	2xType II/x Type III	SB komp.	3,2	310x230x47,5	3	407 000	bevezető ár	Olivetti Magyarország
Olivetti	Echos 150 DM	P150 MMX	16	DSTN	12,1	800x600	1,4	M	M, 10x	Touch Pad	2xType II/x Type III	SB komp.	3,2	310x230x47,5	3	513 000	bevezető ár	Olivetti Magyarország
Olivetti	Echos P120C	P120	8	DSTN	11,3	800x600	1	M	M, 8x	Touch Pad	2xType II/x Type III	SB komp.	3,2	310x230x47,5	3	367 000	o.: 16 Mbájt RAM-mal 390 000 Ft	Olivetti Magyarország
Olivetti	Echos Pro	P133	16(80)	TFT	12,1	800x600/16,7M	1,4	x	M, 16x	Touch Pad	2xType II/x Type III	ESS 1888, SB Pro komp.	3,2	310x230x47	3	615 000	HW MPEG	Portocompar Olivetti
Olivetti	Echos Pro 166 SM	P166 MMX	16	TFT	12,1	800x600	2	M	M, 10x	Touch Pad	2xType II/x Type III: Zoom Video Port	SB komp.	3,2	310x230x47,5	3	880 000	ajándék: NetSurfer 33,6 fax-modem	Olivetti Magyarország
Siemens Nixdorf	300 CTE	P133	8(40)	TFT	11,3	800x600	1,35	B/M	B/M, 10x	Touch Pad	2xType II/x Type III	SB onboard	2,9	310x246x47	1	399 000		Siemens Nixdorf
Siemens Nixdorf	310 CT	P133 MMX	8(40)	TFT	12,1	800x600	1,35	B/M	B/M, 10x	Touch Pad	2xType II/x Type III	SB onboard	2,9	310x246x47	1	535 000		Siemens Nixdorf
Siemens Nixdorf	320 CS	P133 MMX	8(40)	DS-STN	12,1	800x600	1,35	B/M	B/M, 10x	Touch Pad	2xType II/x Type III	SB onboard	2,9	310x246x47	1	375 000		Siemens Nixdorf
Siemens Nixdorf	F10	P166 MMX	16(192)	TFT	12,1	800x600	1,44	B/M	B/M, 20x	Touch Pad	CardBus	SB onboard	3,5	300x230x51,2	3	899 000	Xensington Lock 4MB VRAM	Siemens Nixdorf
Siemens Nixdorf	F10	P233 MMX	16(192)	TFT	12,1 CHD	800x600	2,1	B/M	B/M, 20x	Touch Pad	CardBus	SB onboard	3,5	300x230x51,2	3	1 150 000	Xensington Lock 4MB VRAM, frászevítő panel	Siemens Nixdorf
Siemens Nixdorf	Siemens Scenic 300	P120	8(40)	DSTN	11,3	800x600/65K	1,4	x	M, 10x	Touch Pad	2xType II/x Type III	ESS 1788, SB Pro komp.	3,2	310x246x48	1	299 000	Windows 95, opc.: CD-ROM a floppy helyére illeszthető (ilyenkor a floppy kúcsó kerületi a soros porton használható)	Portocom
Toshiba	220CS	P133	16(144)	DSTN	12,1	800x600/256	1,44	M	o.: 10x	Mouse Point	2xType II/x Type III	MS-Sound System	3,1	303x239x50	n. a.	437 500	bővíthető: CardStation III.	Technorade
Toshiba	300CT	P133 MMX	32(64)	TFT	10,4	1024x600/65K	1,62	M	o.: 10x+CD doc.	Mouse Point	2xType II/x Type III	MS-Sound System	1,7	263x192x35	n. a.	811 600	bővíthető: CD-ROM Doc.	Technorade
Toshiba	440CDT	P133 MMX	16(144)	TFT	12,1	800x600/16,7M	1,44	M	M, 10x	Mouse Point	2xType II/x Type III	MS-Sound System	3,1	303x239x50	n. a.	760 100	bővíthető: CardStation III.	Technorade
Toshiba	440CDX	P133 MMX	16(144)	HCA	12,1	800x600/256	1,44	M	M, 10x	Mouse Point	2xType II/x Type III	MS-Sound System	3,1	303x239x50	n. a.	631 400	bővíthető: CardStation III.	Technorade
Toshiba	460CDT	P166 MMX	32(160)	TFT	12,1	800x600/16,7M	2,1	M	M, 10x	Mouse Point	2xType II/x Type III	MS-Sound System	3,1	303x239x50	n. a.	962 600	bővíthető: CardStation III.	Technorade
Toshiba	50CT	P75	16(32)	TFT	6,1	640x480/16,7M	0,81	K	o.: 8x	Mouse Point	1xType II	MS-Sound System	0,85	210x115x34	n. a.	473 600	bővíthető: Mini CardStation	Technorade
Toshiba	520CDT	P166 MMX	32(160)	TFT	12,1	800x600/16,7M	2,1	M	M, 10x	Mouse Point	2xType II/x Type III	MS-Sound System	2,9	297x231x47	n. a.	1 026 100	bővíthető: DeskStation V+	Technorade
Toshiba	520CDT	P166 MMX	16	TFT	12,1	800x600	2,1	M	10x	Mouse Point	2xType II/x Type III	MS-Sound System	2,9	297x231x47	1	967 400	Windows 95, opc.: PCMCIA eszközök, Docking Station	QWERTY
Toshiba	530CDT	P166 MMX	32(160)	TFT	12,1	1024x768/16,7M	2,1	M	M, 10x	Mouse Point	2xType II/x Type III	MS-Sound System	2,9	297x231x47	n. a.	1 122 200	bővíthető: DeskStation V+	Technorade
Toshiba	660CDT	P150	16(80)	TFT	11,3	800x600/16,7M	1,42	M	M, 10x	Mouse Point	2xType II/x Type III	MS-Sound System	2,5	263x210x50	n. a.	882 000	bővíthető: DeskStation V+	Technorade
Toshiba	730XCDT	P150 MMX	16(144)	TFT	12,1	1024x768/65K	2,1	M	M, 10x	Mouse Point	2xType II/x Type III	MS-Sound System	3,7	297x230x59	n. a.	895 700	bővíthető: DeskStation V+	Technorade
Toshiba	740CDT	P166 MMX	16(144)	TFT	13,3	1024x768/65K	3	M	M, 10x	Mouse Point	2xType II/x Type III	MS-Sound System	3,9	303x239x61	n. a.	1 254 300	bővíthető: DeskStation V+	Technorade
Toshiba	Satellite 210CS	P120	16	DSTN	11,3	800x600/65K	1,3	M/K	B, 6x	útske	2xType II/x Type III	SB Pro komp.	3,4	299x235x57	1	339 000		A.I.D.A.
Toshiba	Satellite Pro 420 CDT	P100	8	TFT	11,3	800x600 (2 MB)	1,26	K/B	M, 6x	Accu Pointing	2xType II/x Type III	ESS 688, SB komp hangszóró, mikrofon	3,4	296x240x50	1	469 900	ülhálógató, Windows 95	Albacomp szaküzlet
Zenith	Z-Note 1000	P166 MMX	16(96)	TFT	12,1	800x600/65K (2 MB)	2,1	B	B, 16x	Touch Pad	2xType II/x Type III	SB komp.	3,5	306x241x49	3	938 000		Bull Magyarország
Zenith	Z-Note 6000	P150 MMX	16(80)	TFT	12,1	800x600/65K (2 MB)	1,44	M	M, 10x	Touch Pad	2xType II/x Type III	SB komp.	3,3	297x241x53	3	973 620		Bull Magyarország
Zenith	Z-Note 6000	P150 MMX	16(80)	TFT	12,1	1024x768/65K (2 MB)	2,1	M	M, 10x	Touch Pad	2xType II/x Type III	SB komp.	3,3	297x241x53	3	1 178 750		Bull Magyarország
Zenith	Z-Note 6200	P166 MMX	32(128)	TFT	12,1	1024x768/65K (2 MB)	2,1	M	M, 10x	Touch Pad	2xType II/x Type III	SB komp.	3,6	297x251x58	3	1 510 000		Bull Magyarország
Zenith	Z-Star 700	P133	8	DSTN	12,1	800x600/256	1,44	x	M, 16x	n. a.	x	16 bit, SB	2,9	310x240x42	1	432 000	választható opc.: WinV, Windows 95	Unicomp
Zenith	Z-Star 700	P133	8(40)	DSTN	12,1	800x600/256 (1 MB)	1,44	M	M, 16x	Touch Pad	2xType II/x Type III	SB komp.	2,9	309x238x42	1	396 750		Bull Magyarország
Zenith	Z-Star 900	P133 MMX	16(128)	TFT	12,1	800x600/65K (2 MB)	1,44	M	-	Touch Pad	2xType II/x Type III	SB komp.	3,3	310x245x52	1	687 250		Bull Magyarország
Zenith	Z-Star 900	P150 MMX	16	TFT	12,1	800x600/65K	1,44	x	-	n. a.	x	16 bit, SB	1,5	310x240x49	1	880 000	választható opc.: WinV, Windows 95	Unicomp
Zenith	Z-Star 900	P150 MMX	16(128)	TFT	12,1	800x600/65K (2 MB)	1,44	x	B, 14x	Touch Pad	2xType II/x Type III	SB komp.	3,3	310x245x52	1	795 625		Bull Magyarország

NEXT
Software Kft.
Budapest XI., Andor u. 60.
Telefon: 208-4643

V I S U A L
DATAFLEX®

Adatbázis alkalmazások fejlesztéséhez

- *Objektum orientált, 4GL környezetbe ágyazott*
- *Szoftver fejlesztő eszközök, tervezési metódusok*
- *Alkalmazói segédeszközök, adatelem szótár!*
- *Tranzakció orientált, client-server architektúrát támogató adatbázis kezelés*
- *Nincs külön runtime modul!*

Professzionális fejlesztő eszköz robusztus adatbáziskezelési feladatok megoldásához

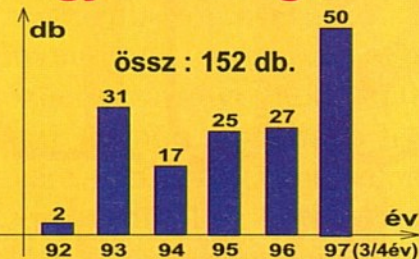
ÜGYVITELI SZOFTVEREK:

- könyvelés (egyszeres, kettős, társasházak, alapítványok, társadalmi szervezetek, bolti kiskereskedelem és egyéb sajátosságok kezelésével, áfanyilvántartással, széleskörű analitikai és lekérdezési lehetőségekkel);
- bérszámfejtési modul (külön rendelhető);
- számlázás és készletnyilvántartás (több számlatípus, előírt számlaszám emelés és számlatartalom, egyszeri adatbevitel, automatikus készletváltozás átvezetéssel, hálózatos alkalmazás lehetősége);
- útnyilvántartás;
- egyéb nyilvántartó rendszerek (egyedi megrendelésre is).

CÉGÉR Kft.

281-33-42, 06-20-68-78-48

SIKER világszerte, FOKOZÓDÓ SIKER Magyarországon is!

EPLAN 5.11

Erősáramú és irányítástechnikai CAD, több verzióban, IBM PC - re. Japántól az USA-ig több, mint 16.000 felhasználó!

ÚJDONSÁG!

EPLAN 21

(Windows NT-s verzió)

ADEPTUS

Üzemszervező és Tanácsadó Kft.

H - 1134 Budapest, Lehel út 25.

T: (1)140-9318, (30) 471-565 F: (1) 120-2054

TRAXDATA®

**NE TÁROLJA KÉSZ MUNKÁJÁT SZÁMÍTÓGÉPE MEREVLEMEZÉN!
VÁLASSZA AZ OLCSÓBB MEGOLDÁST!**

Archiváljon TRAXDATA CD-re, TRAXDATA CD-íróval, és hogy megtalálja, címkézzé a PressIT CD címkézővel.

Ha szerencséje van, kaparós játékokon nyerhet egy BARBADOSI nyaralást.

**KERESSE EURÓPA VEZETŐ MÁRKÁJÁT NÉV SZERINT
A JOBB SZÁMÍTÓGÉP SZAKÜZLETEKBEN !!!**

**MAGYARORSZÁGI FORGALMAZÓ: IN-WEST KFT • 1062 BUDAPEST, SZÉKELY BERTALAN U. 27.
Tel.: 312-0082, 332-0548 • Tel./Fax: 332-0100 • Fax: 312-0209 • E-mail: cdcenter@mail.mata.vu.hu.**

SULINET TARSALGÁSI SZINTEN

News, Telnet, FTP és IRC

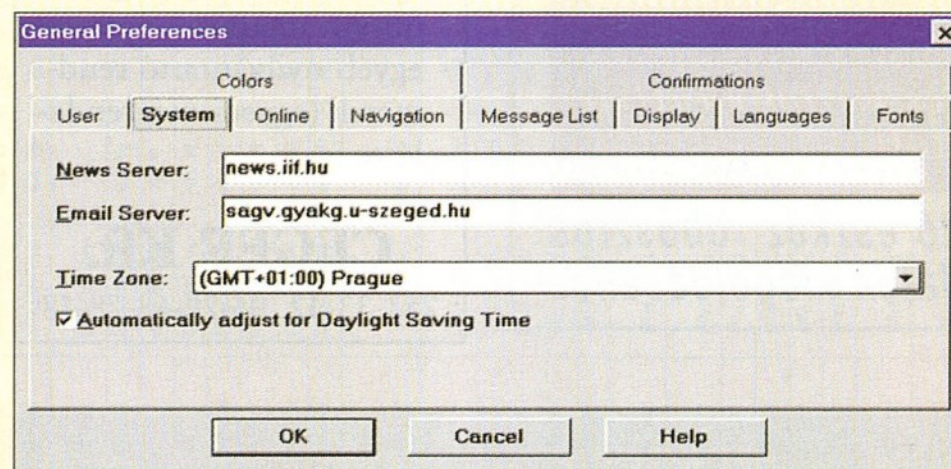
Októberi számunkban egy olyan böngészőprogramot mutattunk be, amelyet – helyesen beállítva – nem lehet rosszul használni. Most egy másik világgal ismerkedünk meg, ahol nincsenek kitaposott ösvények, és nem segítik útjelző táblák sem a felhasználót. News, Telnet, FTP és IRC programokról lesz szó.

Az említett programokra sok helyen rábukkanhatunk, de a legjobb válogatást a *Tucows* archívum tartalmazza. Érdekes tehát onnan letölteni a szükséges eszközöket. A választáshoz mi is az ott olvasható értékelést vettük alapul, de figyeltünk arra, hogy a programok 16 és 32 bites változatát is letöltsük.

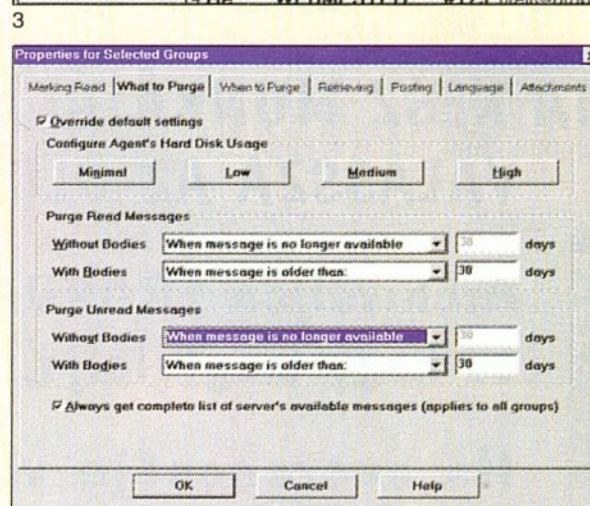
Hírlevélolvasók (News Readers)

A szóban forgó eszközök közül a *News* az egyszerűbbek közé tartozik. Bár a *Free Agent* program csak shareware változata az *Agent* néven ismert kiváló terméknek, mégis mindent tud, amire szükségünk lehet. A *news*on kívül természetesen *mail* szolgáltatást is nyújt, hiszen a hírlevelekbe a megfelelő címre küldött levéllel jegyezhetjük be gondolatainkat.

A program általános használatához az installálás során

Status	Subject	Date
[+3]	WWW szerver (makk.attila@mail.datanet.hu)	1997. 10. 02
[+2]	mailto:kerdes... (mrposz@ind.eunet.hu)	1997. 10. 03
	15 Koszonom a 'form kuldeseg cgi scriptel'-re kuldott valas (?=ISO-8859:1)	1997. 10. 03
	20 Ingyen webhely (lmatyas@linux.foldes.c3.hu)	1997. 10. 03
[+3]	Re: JavaScript error az MS-ben (Petrovay Szabolcs George)	1997. 10. 03
	22 Kezdo kerdesek (resl@elarmix.net)	1997. 10. 04
	34 m71056@mtc.ntnu.edu.tw	1997. 10. 06
	51 adt@inorbit.com	1997. 10. 07
	64 andras@chaos.hupe.hu	1997. 10. 07
	39 m71056@mtc.ntnu.edu.tw	1997. 10. 08
[+1]	Alt szine (i.rajta1@physics.oxford.ac.uk)	1997. 10. 06
[+1]	Re: help (adt@inorbit.com)	1997. 10. 07
	19 Altavista problemak (m71056@mtc.ntnu.edu.tw)	1997. 10. 07
	14 Re: *** WEBMESTER *** #171 (trell@graphisoft.hu)	1997. 10. 07

megadott beállítások tökéletesen elegendők. Be kell írunk a hírleveleket kezelő számítógép, az úgynevezett news kiszolgáló és a leveleket továbbító gép nevét. A newsszerver kipróbálásához a **new.iif.hu** címet használtuk, de érdemes utánanézni, milyen egyéb kiszolgálók vannak a közelben.

Kezdő felhasználóként célszerű tájékozódni arról, hogy milyen hírcsoportokat kezel a kiszolgáló. Ehhez az *Online/Get New Groups* menüpontot kell választani, s ugyancsak ennek a segítségével tölthetjük le az utolsó keresésünk után felkerült új elemeket is.

1. A Free Agent Options/General Preferences pontja a telepítő képernyő adatait is tartalmazza

2. Az összes csoportot felsoroló listában jelzés mutatja, melyekre fizettünk elő

3. Kis ikonok jelzik a már olvasott üzeneteket

4. Beállítható, hogy hány napig őrizze a gép az olvasott és olvasatlan cikkeket

A program 4694 hírcsoportot talált október első hetében, s ezeknek csupán a töredéke magyar nyelvű.

A magyar hírcsoportok többsége nem ismeretlen az Internetet használók számára, mivel sok levelezési lista newsgroup formájában is megjelenik. Erről magunk is meggyőződhetünk, ha a hírcsoportlistában megkeressük a magyar vonatkozásúakat. Kiválasztásukat az segíti, hogy nevük gyakran a használatos nyelvvel vagy a témával kezdődik. Az új felhasználóknak először a *hun* kezdetűeket javasoljuk. A méltán népszerű *guru* levelezési lista például a **hun.lists.hix.guru** név alatt olvasható.

Megemlíthetjük, hogy ha egy levelezési lista *newsgroup* változatban is megjelenik, akkor érdemes a news formájú olvasást választani. Így ugyanis csak a bennünket érdeklő cikkeket kell letöltenünk, amivel időt takaríthatunk meg. Online kapcsolat esetén azonban leginkább csúcsidőben olvassuk a híreket, amikor a há-

lázat sebessége kisebb az átlagosnál ezzel szemben a nagy listák naponta, összegyűjtve küldik el a hozzájuk érkezett leveleket, rendszerint egy kevésbé forgalmas időszakban. Off-line változatban folyamatosan fenn kell tartani a hálózati kapcsolatot,

hiszen a program csak külön kérésre tölti le a cikkek szövegét. A newsgroup előnye a rendezettebb forma, mivel a hírolvasó program összegyűjtve mutatja meg a leveleket és az azokra küldött válaszokat.

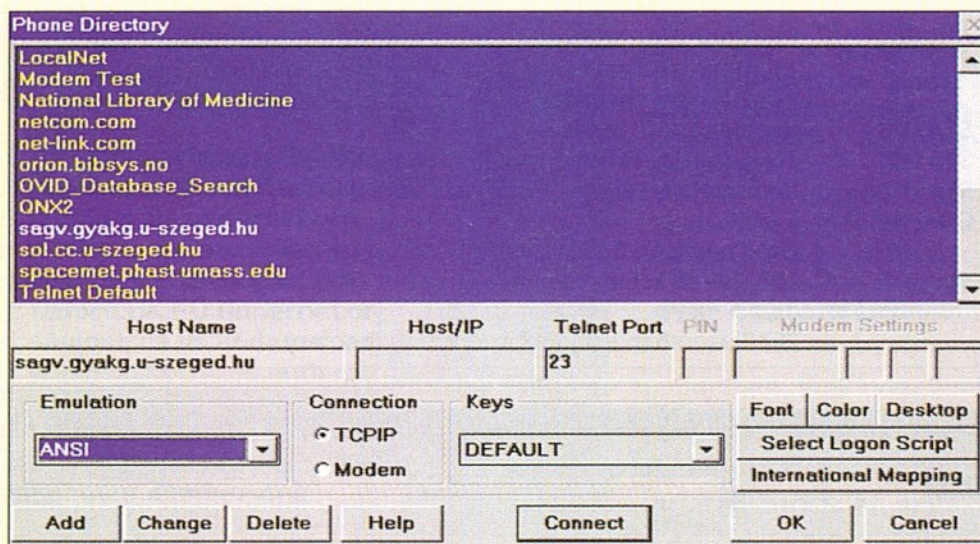
A listák nagy száma miatt nem érdemes valamennyit fo-

lyamatosan figyelemmel kísé-
sérni, elegendő, ha feliratko-
zunk a számunkra érdekesek-
re. Segít a választásban, ha az
*Online/Sample Headers from
Selected Groups* menüponttal
lekérjük néhány üzenet fejlé-
cét, majd beleolvassuk a tar-
talmukba. Ha az előfizetés
mellett döntöttünk, akkor az
egerünket húzzuk a kiválaszt-
ott lista fölé, majd nyomjuk
meg a jobb gombot, és jelöl-
jük ki a *Subscribe* pontot a
menüből!

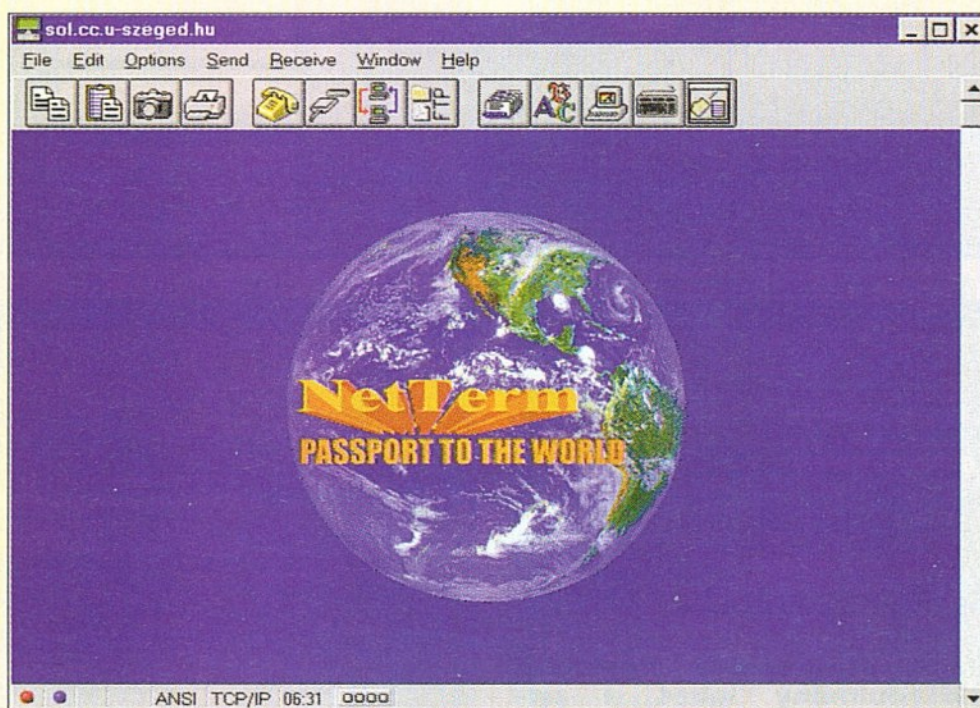
Érdeemes tisztázni a levele-
zési listára és a newsgroupra
jelentkezés közötti különbsé-
get. A levelezési lista tagjait a
listakezelő gép tartja nyilván,
így szándékunktól függetlenül
is megkapjuk a listás levele-
ket, míg a newsreader-előfize-
tés csupán egy helyi beállítás,
így a program indítása után
rajtunk múlik, érvényesítjük-e
szándékunkat.

Miután csatlakoztunk a
bennünket érdeklő csoportok-
hoz, az összes csoportot mu-
tató nézetből átválthatunk a
csupán feliratkozott listákat
tartalmazó nézetbe. Ehhez
nincs is szükség a menüre, hi-
szen az *Agent* program abla-
kának bal felső sarkában lát-
ható felírra kattintva cikli-
kusan cserélgethetjük az *All
Groups/Subscribed – Groups/
New Groups* nézeteket, bár
közülük a másodikat használ-
juk a legtöbbször.

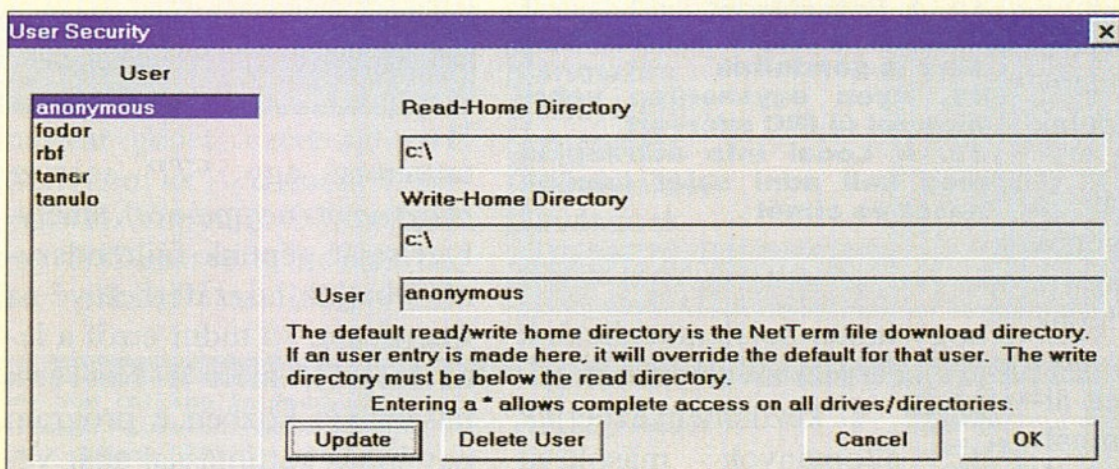
A programban az *On-
line/Get New Headers in
Subscribed Groups* menü-

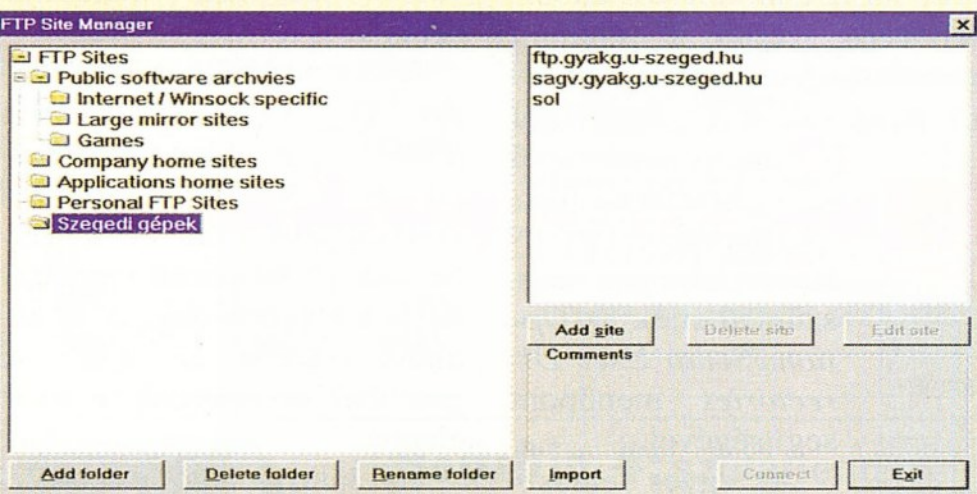
5

6

7

8

**5. A NetTerm listájába felve-
hetjük a leggyakrabban hasz-
nált szervereket**

**6. A NetTerm kezelését szo-
katlanul nagy méretű gombok
teszik könnyebbé**

7. A NetTerm csomagban ta-

**lálható FTP démon indokolat-
lanul nagy hozzáférést kínál a
névtelen felhasználó számára**
**8. A CuteFTP Site menedzse-
lésével áttekinthetően cso-
portosíthatjuk az FTP kiszol-
golókat**

sira az azokból származó do-
kumentumok sora. Ezt meg-
előzhetjük az átgondolt beállí-
tással. A jobb gombbal a lista
névére kattintva, a megjelenő
helyi menüből ki kell választani
a *Properties* menüpontot,
majd ki kell tölteni a megjele-
nő ablak *What to Purge* adat-
lapját, ahol a hírcsoport leve-
leinek megőrzési ideje adható
meg.

Előbb-utóbb bizonyára mi
is szeretnénk megszólalni
ezen a fórumon. Új levelet a
Post/New Usenet Message
menüpont segítségével írha-
tunk a kiválasztott news-
groupba. Egy olvasott cikkre
pedig a *Post/Follow-Up Usenet
Message* menüpontban vála-
szolhatunk. Ez teljes terjedel-
mében idézi a választott leve-
let, így könnyebben reagálha-
tunk.

Mivel a newsgroupok az ol-
vasók által szerkesztett, nap-
ra-, sőt percrekész hírlevelek,
ezért szerencsés, ha a tapoga-
tózó lépéseket nem első hoz-
zásolásunk megírásával tesz-
szük meg. A szárnypróbálga-
tások segítségével hoz-
ták létre a **hun.test**

groupot, amelybe
minden követke-
mény nélkül elküld-
hetjük első levelein-
ket, majd megvizs-
gálhatjuk, hogy azok
milyen formában ju-
tottak el a többi olva-
sóhoz.

Telnet

Míg a Web-bön-

ponttal kérhetjük le a friss fej-
léceket a feliratkozott listákról.

Ha a fejlécek ablakában
kétszer kattintunk rá valame-
lyik sorra, akkor egy másik
ablakban megjelenik az üze-
net szövege. Az üzenetek előtt
kapcsos zárójelben látható
szám az üzenetre érkezett rea-
gálások számát jelöli. Idekat-
tintva könnyedén nyomom kö-
vethető a levélváltás.

Az elolvasott levelek szö-
vegét saját számítógépünk tá-
rolja. Ha tehát sok hírcsopor-
tot (newsgroupot) kísérünk fi-
gyelemmel, ügyelnünk kell
arra, hogy ne duzzadjon óriá-

gészők használata összeforrt a
grafikus felülettel, addig a
newsreaderek között jelentős
helyet foglal el a *karaktes-
tin*, a Unix alapú rendszerek-
ben elterjedt karakteres hír-
csoportolvasó. Ezt a progra-
mot – és még sok más szolgál-
tatást – úgy érhetjük el, hogy a
Telnettel bejelentkezünk a ki-
szolgáló gépre. A legtöbb
operációs rendszerbe – termé-
szetesen a Windowsba is – be-
építettek egy, esetleg több ter-
minálemulátor programot, ám
azok nem minden környezet-
ben működnek megfelelően.
A legnagyobb probléma a bil- ▶

lentyűzet kezelése. Tapasztalataink azt mutatják, hogy a Windows 3.1 és a Windows 95 alá is elkészített *NetTerm* program az egyik legjobb választás. Telepítésével nem kell sokat bajlódni, csupán a célkönyvtár helyét szükséges megadni.

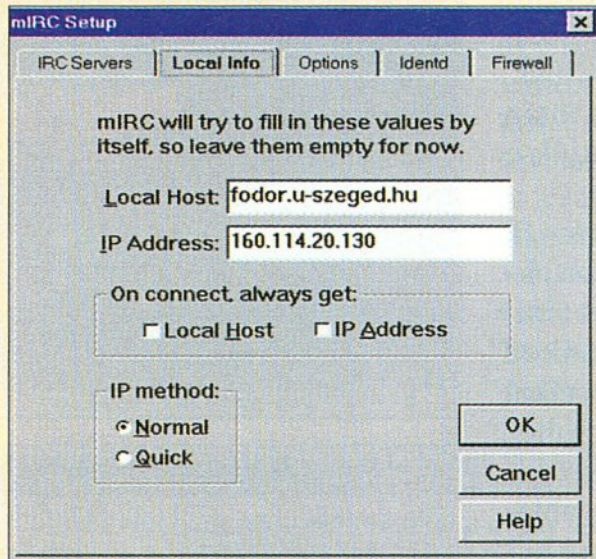
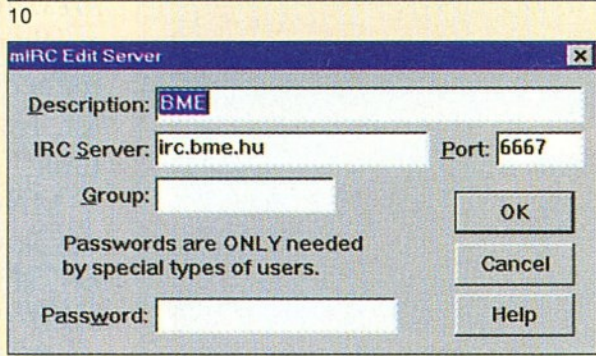
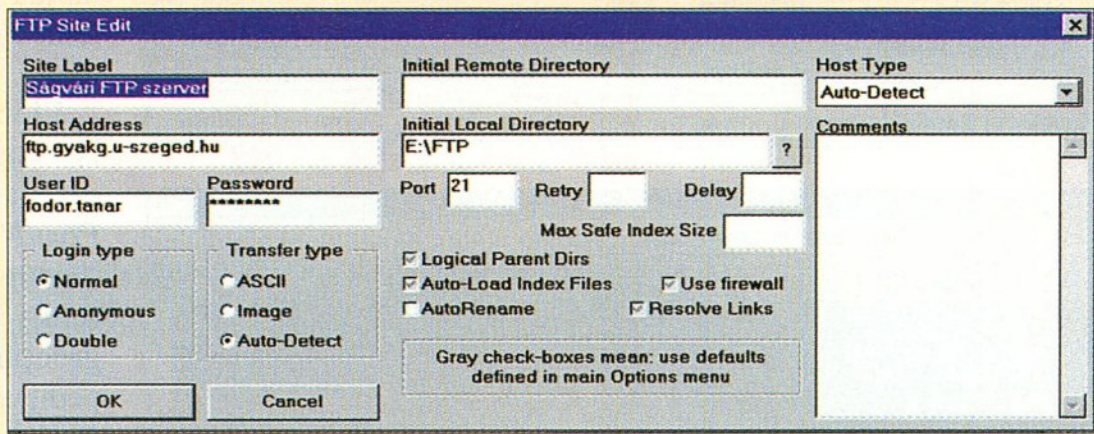
A programot a *File/Phone Directory* menüpont segítségével állíthatjuk be. Az alkalmazások többségétől eltérően, a beállításokat nem a program szintjén őrizzük meg, hanem az elérni kívánt helyekhez kapcsoljuk.

A program telefontelvezés szerint jó néhány – többségében ma is elérhető, működő – gép bekezdült. Ezeket a beállításokat adott gépre érvényes azonosító és jelszó hiányában nem tudjuk használni, ezért nem érdemes megtartani őket. Töröljünk bátran! Törölés előtt azonban érdemes megvizsgálni a már létező beállításokat, amelyekből ötleteket meríthetünk saját gépeink adatainak megadásához.

Az Interneten, tehát a TCP/IP-n át elérhető gépek esetében a gép nevét vagy a gép IP címét kell megadnunk az ablakban. A Telnet port megadása is szükséges, ez általában a 23-as. A terminálemuláció típusának kiválasztásához nem lehet általános érvényű tanácsot adni. Próbáljuk ki, hogy az adott kiszolgálónál melyik a leginkább megfelelő! A billentyűzetkiosztást meghatározó *keys* listából is tapasztalati úton kell válogatni.

A program elindítását követően a *Phone Directory* gombra kattintva láthatjuk a gépek címjegyzékét. Ebben kettős kattintással kezdeményezhetjük a szerverhez kapcsolódást. A bejelentkezés után a legtöbb gép felajánlja a levelezést (mail vagy pine), a hírcsoportolvasást (tin), sőt még a karakteres alapú böngésző (lynx) használatát is. Természetes,

```
COMMAND:> RETR tor96-97.doc
150 Opening data connection for tor96-97.doc (160.114.15.66,4174).
226 Transfer complete.
STATUS:> Received 9872 bytes Ok.
STATUS:> Time: 0:00:05, Efficiency: 1.93 KBytes/s (1974 bytes/s)
STATUS:> Successfully received tor96-97.doc
COMMAND:> CDUP
257-Command Successful.
257 This directory's volume does not allow long file/directory names.
COMMAND:> pwd
257 "/users/tanar/fodor/" is current directory.
```


- 9. A státusablak figyelése
- 10. A hozzáférést szabályozó úrlapon a saját azonosítójúakra is gondoltak
- 11. Ilyen egyszerűen vehetünk fel új IRC szervert
- 12. A Local Info adatlapján meg kell adni saját gépünk nevét és címét

hogy innen bejelentkezhetünk (Telnet) más távoli számítógépekre, s kezdeményezhetjük az állományok másolását (FTP) a kiszolgáló gépek között.

Érdeemes megemlíteni, hogy a *NetTerm* programcsomag

Az IRC-zés különleges utasításai	
Utasítás	Funkció
/whois <becenév>	Megkérdezhetjük, hogy a becenév kit is takar valójában.
/ping <becenév>	Megadja, hogy az üzenetünk mennyi idő alatt ér el az illetőhöz.
/msg <becenév> üzenet	Az ilyen módon beírt üzenet csak a kijelölt személyhez jut el.
/query <becenév>	Így kezdeményezhető párbeszéd. A csevegés a megadott személlyel külön ablakban folytatódhat.

tartalmaz egy *FTP* szerver programot (*netftp.exe*), amellyel saját gépünk fájlrendszerét tehetjük hozzáférhetővé az Interneten. Jó tudni erről a lehetőségről, mert a *NetTerm* használata közben e program egy hibás kattintással akár véletlenül is elindítható. Alapértelmezés szerint a program nem csupán olvasni, hanem írni is engedi a C: meghajtót az *anonymous* nevű user számára. Természetesen ezt az állapotot könnyen megszüntethetjük az *Options/Setup User Directories* menüpont segítségével.

Az egyes felhasználói azonosítókhoz célszerű jelszót is rendelni (*Options/Setup FTP Server Passwords*). Figyeljünk a program beál-

lításaira, nehogy valakinek indokolatlanul nagy hozzáférést adjunk! Nem szabad elfelejtünk azt sem, hogy gépünk nem kiszolgáló a hálózaton, nem arra való, hogy hosszú távon FTP szolgáltatást nyújtson!

FTP

Amennyiben nem két kiszolgáló gép, hanem szerverünk és PC-nk között van szükség az állományok másolására, be kell szerezniünk egy FTP programot. A sokféle FTP kliens közül a *CuteFTP* az egyik, amelyik a legtöbbet tudja. Telepítése a *NetTerm*-hez hasonlóan egyszerű, a szükséges beállításokat a használat során tehetjük meg.

A program indításakor azonnal a kiszolgáló menedzsere (*FTP Site Manager*) tűnik fel a képernyőn, s máris választhatunk a gépek közül. A fastruktúrában elhelyezett FTP szerverek – a *Public software archives*, a *Company home sites* és az *Applications*

home sites ágak – olyan gépeket jelölnek, amelyekről hasznos, érdekes programokat tölthetünk le. Ezeket mindenképpen érdemes meghagyni, sőt célszerű újabb címekkel kiegészíteni őket. A *Personal FTP Sites* részt pedig nyilvánvalóan mindenki átalakítja, netán ki is törli.

A fastruktúrát az *Add folder*, *Delete folder*, *Rename folder* gombokkal kezelhetjük. Ha sok FTP kiszolgálót szeretnénk bevinni a rendszerbe, akkor többszintű szerkezetet is kialakíthatunk. A fa aktuális részébe az *Add site* gombbal illeszthetünk be újabb elemet.

Új kiszolgáló felvitelénél célszerű minél kifejezőbben megadni a hely nevét (*Site Label*). A gép címéhez (*Host Address*) az elérni kívánt gép IP címét is beírhatjuk. Az azonosító mezőt (*User ID*) csak

akkor kell kitölteni, ha nem *anonymous* típusú kapcsolatot (*Login Type*) építünk fel, de ebben az esetben ne feledkezzünk meg a jelszó beírásáról sem. Az adatátvitel típusaként megtarthatjuk az automatikus detektálást (*Auto-Detect*), mert a program – kevés kivételtől eltekintve – helyesen ismeri fel az állományok típusát s így a letöltés módját is.

Ha a távoli gépen bonyolult utat kell bejárni a célkönyvtár eléréséig, akkor sok időt takaríthatunk meg a kiinduló könyvtár (*Initial Remote Directory*) definiálásával. Főképp modemes kapcsolat esetén érdemes előre kiválasztani gépünkön azt a könyvtárat, ahonnan/ahová majd fel/le töltünk. Nagyszerű lehetőség kínálkozik az egyszer már érintett helyekre való visszatérésre: a böngészőkben megismert *Bookmark* menüpont itt is létezik, használata felettébb egyszerű.

A megjelölt géphez a *Site Manager* ablak *Connect* gombjára kattintva kapcsolódhatunk. A kapcsolat sikeres felépítését követően az FTP-zés nem lesz bonyolultabb, mint a Windows fájlkezelőjének a használata. Az egér segítségével akár teljes könyvtárszerkezeteket is másolhatunk egyik irányból a másikba. A végrehajtott műveleteket – teljes részletességgel – a státusablakban követhetjük nyomon.

IRC

Végül essék szó egy könnyedebb témáról, a háló-

zati csevegésről, azaz az IRC-ről! A program Windows alá készült változatai közül a *mIRC* az egyik legelterjedtebb. Szinte az összes Internettel kapcsolatos gyűjteményben megtalálható. (Az IRC-ről, a *mIRC*-ről, illetve ez utóbbi telepítésének mikéntjéről a Windows Panoráma 1997/8-as számában részletesen is olvashatnak.)

A program indítását követően azonnal a *Setup* ablak jelenik meg a képernyőn, felsorolva az ismert IRC szerverek neveit. A lista nem tartalmaz magyar gépet, ezért célszerű kibővíteni az *Add* gomb segítségével. Vegyünk fel legalább egy IRC szervert! Választhatjuk például az **irc.bme.hu**

13. Csak ki kell választani a szervert, és a *Connect* gombbal máris megte-remthetjük a kapcsolatot

14. A *#magyar* csatornát kézzel kellett felvenni a listába

15. Csendélet a *#magyar* csatornáról

vagy az **irc.internet-to.hu** címet. Más adatra nincs is szükség.

Az *IRC Servers* adatlapon meg kell adnunk valódi paramétereinket, és itt kell egy becenevet

(Nick Name) választanunk, amely beszélgetés közben azonosít bennünket. Ha a lap

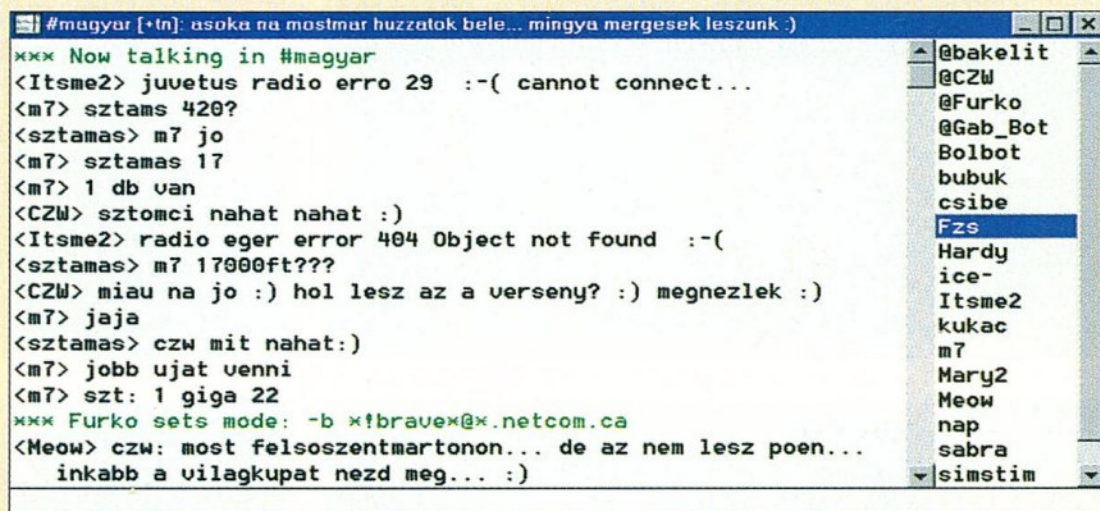
kitöltése után kétszer rákattintunk valamelyik közeli szerver nevére, akkor a gépünk és a szerver között pillanatokon belül kiépül a kapcsolat. Ezt követően meg kell jelölnünk azt a csatornát, amelyet használni szeretnénk. Sok magyar csatorna létezik, akár mi is készíthetünk egyet, de tanácsos egy létezőhöz csatlakozni: *#magyar*, *#Hungary*, *#serious*. A felsoroltak nem szerepelnek az alapértelmezett helyek között, így azokat az *Add to List* gombbal magunknak kell felvennünk. A listából választott csatornához a *Join* gomb megnyomásával kapcsolódhatunk.

E pillanattól kezdve mindent hallunk, illetve látunk a csatorna életéből. A begépett szöveg azonnal megjelenik az összes „csatornalakó” képernyőjén. Ne zavarjon bennünket, hogy a társalgás látszólag értelmetlen. Ha odaadón figyelünk, akkor 1-2 óra múlva világossá válik, hogyan is kell „élni” ilyen környezetben.

Figyeljünk arra, hogy ne vigyük túlzásba a társalgást! Egy csatornán könnyű ott ragadni. Ha valaki IRC-zésre szánja el magát, annak azt javasoljuk, hogy jelölje meg előre, mennyi időt kíván ezzel a tevékenységgel tölteni, s annak leteltével hagyja abba a beszélgetést!

Fodor Zsolt
(fodor@gyakg.u-szeged.hu)

Rozgonyi-Borus
Ferenc (rbf@gyakg.u-szeged.hu)

MoBiDic 4: szótárrendszer vállalati hálózatok, intranetek számára!

A **MoBiDic** új, ügyfél-kiszolgáló (kliens-szerver) változata

Bábel: Nyelvválasztó program Office 97-hez

Szaküzlet: Budapest II., Margit u. 1. • Telefon/fax: 326-0189 • E-mail: info@morphologic.hu
World Wide Web: http://www.morphologic.hu

DOS-LÉPTÉK

Tippek, trükkök

A DOS-RÓL ROSSZAT VAGY SEMMIT – VALLJÁK SOKAN, ÁM AZ IGAZSÁG AZ, HOGY SZÁMOS RENDSZERBEÁLLÍTÁS MÉG A WINDOWS 95 KORÁBAN IS A DOS-BÓL ÉRHETŐ EL A LEGKÖNNYEBBEN. MINT ALÁBBI ÍRÁSUNKBÓL IS KIDERÜL: EGY KIS SZERKESZTÉSEL CSODÁKAT MŰVELHETÜNK.

Ha nem lépünk ki a DOS-ból, és nem indítjuk el a Windowst (például azért, mert egy ugyan elavult, de a szívünkhöz nőtt szövegszerkesztőt használunk), akkor három ponton változtathatunk a rendszer működésén. Beléphetünk a BIOS-ba, vagy átszerkeszthetjük a két rendszerállományt: az AUTOEXEC.BAT-ot és a CONFIG.SYS-t. Most az utóbbival kapcsolatos néhány trükköt sorolunk fel, amelyekkel felülemelkedhetünk egyes kínos gondokon, vagy felgyorsíthatjuk rendszerünk működését.

```

HEXEDIT <DIR> 08-11-97 5:27p
INTERNET <DIR> 08-11-97 5:27p
IRTO <DIR> 08-11-97 5:28p
DOK <DIR> 08-11-97 5:33p
GAMES <DIR> 08-11-97 5:29p
CDROM <DIR> 08-11-97 5:38p
ARCHIV <DIR> 08-11-97 5:49p
TEMP <DIR> 08-11-97 5:59p
AUTOEXEC BAT 408 08-12-97 7:28p
CONFIG SYS 331 08-12-97 7:18p
NETLOG TXT 609 08-11-97 5:59p
WINDOWS <DIR> 08-11-97 5:59p
PROGRA~1 <DIR> 08-11-97 6:00p
NAUGOLD <DIR> 08-11-97 6:48p
EXCHANGE <DIR> 08-11-97 6:57p
WORD6 <DIR> 08-12-97 8:16a
MSOFFICE <DIR> 08-12-97 7:34a
NETSCAPE <DIR> 08-12-97 7:54p
MYDOCU~1 <DIR> 08-12-97 7:45a
FTP <DIR> 08-12-97 7:27p
AUTOEXEC FTP 336 08-12-97 7:00p
14 file(s) 360,055 bytes
44 dir(s) 692,551,680 bytes free
C:\>
  
```

ből töltődik be a rendszer indításakor, így ezt az állományt kell egy szerkesztőprogram segítségével „kezelésbe” venni. A célunk éppen megfelel a DOS-szal kapott MS-DOS Editor szövegszerkesztő, amelyet célszerű mindjárt úgy elindítani, hogy egyszerre a CONFIG.SYS-t is megnyissa számunkra. Gépeljük be ezért a DOS prompthoz a következő parancsot:

```
EDIT C:\DOS\CONFIG.SYS
```

Vigyünk a kurzort (az egérrel vagy a kurzormozgatóbillentyűvel) a fájl végére, és írjuk be az alábbi sort:

```
DEVICE=C:\DOS\ANSI.SYS
```

Mentsük a változtatást a File/Save paranccsal, majd lépünk ki a szerkesztőprogramból (File/Exit), végül indítsuk újra a számítógépet a Ctrl+Alt+Del billentyűkom-

1. A konfigurációs állományok a lemez főkönyvtárában helyezkednek el
2. A billentyűzet és a képernyő meghajtóprogramját a CONFIG.SYS-ből kell betölteni
3. A változtatásokat ne felejtjük el menteni!
4. Az MS-DOS Editorból az Exit paranccsal léphetünk ki
5. Az eszközmeghajtókat a DEVICE paranccsal tölthetjük be a CONFIG.SYS-ből

A MODE hiba elkerülése

A MODE parancs végrehajtása során előfordulhat, hogy a DOS hibáüzenetet küld. Emlékeztetőül: a MODE segítségével szokás beállítani a különböző eszközök paramétereit, köztük a megfelelő billentyűzetvezérlést (például az IBM852-es kódkiosztást), valamint a sorok, illetve az oszlopok számát a képernyőn.

A hibajelenség okozója általában a hiányzó vagy helytelenül betöltött ANSI.SYS állomány, amely nem más, mint a képernyő és a billentyűzet meghajtóprogramja. Az ANSI.SYS a CONFIG.SYS-

```

File Edit Search View Options Help
C:\CONFIG.SYS
DEVICE=C:\WINDOWS\HIMEM.SYS
DEVICE=C:\WINDOWS\EMM386.EXE NOEMS
BUFFERS=40
FILES=80
DOS=UMB
FCBS=16,0
DOS=HIGH
DEVICE=C:\WINDOWS\SETVER.EXE
DEVICE=C:\DOS\DISPLAY.SYS CON=(EGA,,1)
device=C:\WINDOWS\COMMAND\display.sys con=(ega,,1)
DEVICE=C:\CDROM\NEC_IDE.SYS /D:NEC_IDE
DEVICE=NEC_IDE.SYS /D:NEC_IDE
DEVICE=C:\DOS\ANSI.SYS
F1=Help Line:13 Col:23
  
```

```

File Edit Search View Options Help
C:\CONFIG.SYS
DEVICE=C:\WINDOWS\HIMEM.SYS
DEVICE=C:\WINDOWS\EMM386.EXE NOEMS
BUFFERS=40
FILES=80
DOS=UMB
FCBS=16,0
DOS=HIGH
DEVICE=C:\CDROM\NEC_IDE.SYS /D:NEC_IDE
Exit the editor
F1=Help Line:9 Col:1
  
```

```

File Edit Search View Options Help
C:\CONFIG.SYS
new
Open...
Save
Save as...
Close
Print...
Exit
DEVICE=C:\WINDOWS\HIMEM.SYS
DEVICE=C:\WINDOWS\EMM386.EXE NOEMS
SETVER.EXE
PLAY.SYS CON=(EGA,,1)
COMMAND\display.sys con=(ega,,1)
DEVICE=C:\CDROM\NEC_IDE.SYS /D:NEC_IDE
DEVICE=NEC_IDE.SYS /D:NEC_IDE
DEVICE=C:\DOS\ANSI.SYS
Saves current file
  
```

```

File Edit Search View Options Help
C:\CONFIG.SYS
DEVICE=C:\WINDOWS\HIMEM.SYS
DEVICE=C:\WINDOWS\EMM386.EXE NOEMS
BUFFERS=40
FILES=80
DOS=UMB
FCBS=16,0
DOS=HIGH
DEVICE=C:\CDROM\NEC_IDE.SYS /D:NEC_IDE
F1=Help Line:9 Col:1
  
```


binációval! A rendszert természetesen a *Reset* gombbal is újraindíthatjuk, és ugyanazt az eredményt érjük el akkor is, ha kikapcsoljuk, majd újra bekapcsoljuk a gépet.

Ezzel a problémát megoldottuk: indításakor nem fordul elő ismét, hogy a *MODE* parancs hibaüzenetet vált ki a rendszerből.

Felesleges meghajtók

A meghajtóprogramokat (tehát azokat, amelyek a különféle eszközöket, perifériákat vezérlik) a *CONFIG.SYS* rendszerfájlból szokás betölteni. *Olykor* azonban éppen az az érdeklődésünk, hogy a meghajtó ne töltődjen be. A régebbi játékoknak ugyanis általában nagy a memóriaigé-

tó csak akkor töltődjen be, ha szükség van rá, máskor viszont hagyja szabadon a memóriát.

Indítsuk el az *MS-DOS* Editor szerkesztőprogramot, és töltsük be a *CONFIG.SYS* állományt:

```
EDIT C:\CONFIG.SYS
```

Keressük meg azt a sort, amelyik a CD-ROM meghajtóra vonatkozik! Ezt általában a „/D:...” bejegyzésről ismerhetjük fel. Ha például NEC gyártmányú CD-ROM meghajtó van a gépben, akkor a *CONFIG.SYS* megfelelő sorában az alábbi bejegyzés szerepel:

```
/D:NEC_IDE
```

A *CONFIG.SYS*-ben a *DEVICE=* vagy *DEVICE-HIGH=* parancssal kezdődő sorok töltik be a meghajtó-

megfelel az is, ha megnyomjuk a *Reset* gombot, vagy ki-be kapcsoljuk a gépet.

A kérdőjel hatására a *DOS* meg fogja kérdezni, hogy betöltse-e a szóban forgó eszközmeghajtót. Ha nincs rá szükségünk, akkor nyomjuk le az „N”-et (tehát a „nem”-et), aminek az lesz a „mellékhatása”, hogy az *AUTO-*

6. A kérdőjel hatására a rendszer megkérdezi, hogy betöltse-e a szóban forgó meghajtót

7. Az AUTOEXEC.BAT fájlban szereplő programok ontják a képernyőüzeneteket

8. A felesleges üzeneteket az ECHO OFF parancssal nyomhatjuk el

9. A standard módban elindított billentyűzet nem okoz gondot a régebbi DOS programoknak

Kitörölt üzenetek – gyorsabb betöltés

A számítógép bekapcsolásakor különféle üzenetek, feliratok futnak a képernyőn, legtöbbször olvashatatlanul sebessen. Legalábbis nem vagyunk képesek kiszűrni a lényeges információkat – például a hibaüzeneteket – a lényegtelenek közül. Az információdömping egy részét copyright üzenetek teszik ki, amelyek a számítógép komponenseihez – például a hangkártyához, a CD-meghajtóhoz, az egerhez – tartoznak. Minél több ilyen eszköz van a gépben, annál hosszabb ideig tart a „műsor”. A felesleges feliratok kiküszöbölése érdekében a következőket tehetjük.

Indítsuk el az *MS-DOS* Editor szerkesztőprogramot, és

töltsük be az *AUTOEXEC.BAT* állományt:

```
EDIT C:\AUTOEXEC.BAT
```

Keressük meg ebben az

```
@ECHO OFF
```

sort, vagy ha ez hiányzik, akkor gépeljük be a fájl elejére!

Ha az *AUTOEXEC.BAT* tartalmazza a szóban forgó sort, ellenőrizzük, hogy a fájl elején van-e! Ha nincs ott, akkor töröljük ki, és gépeljük be ismét a fájl első sorába!

Ez után mentjük az *AUTOEXEC.BAT* fájlt (*File/Save*), majd lépünk ki az editorból, és indítsuk újra a számítógépet! Hamarosan meggyőződhetünk arról, hogy a felesleges üzenetek nem vonják el a fi-

gyelmünket a lényeges információktól.

Gondok a bővített billentyűzettel

A régebbi *DOS* programokkal előfordulhat, hogy „kikakadnak” az újabb számítógépeken. Némely esetben az összeomlás okozója az úgynevezett bővített billentyűzet, amelyet az **F11** és az **F12** funkcióbillentyűről ismerhe-

```
File Edit Search View Options Help
C:\CONFIG.SYS
DEVICE=C:\WINDOWS\SHIMEN.SYS
DEVICE=C:\WINDOWS\NEM386.EXE NOEMS
BUFFERS=40
FILES=80
DOS=UMB
FCBS=16,0
DOS=HIGH
DEVICE?C:\CDROM\NEC_IDE.SYS /D:NEC_IDE
```

```
File Edit Search View Options Help
C:\AUTOEXEC.BAT
PROMPT $P$G
PATH C:\WINDOWS\C:\WINDOWS\COMMAND\C:\N\C:\NC:
SET TEMP=C:\TEMP
SET PATH=%PATH%;C:\GMOUSE
C:\GMOUSE\GMOUSE.COM /1
PATH=%PATH%;C:\NTBAU
set petep=c:\Nftp\petep.ini
c:\Nftp\oxidinit.exe
set path=c:\Nftp\pathz
C:\WINDOWS\COMMAND\MSCDEX.EXE /D:NEC_IDE
```

```
File Edit Search View Options Help
C:\AUTOEXEC.BAT
@ECHO OFF
PROMPT $P$G
PATH C:\WINDOWS\C:\WINDOWS\COMMAND\C:\N\C:\NC:
SET TEMP=C:\TEMP
SET PATH=%PATH%;C:\GMOUSE
C:\GMOUSE\GMOUSE.COM /1
PATH=%PATH%;C:\NTBAU
set petep=c:\Nftp\petep.ini
c:\Nftp\oxidinit.exe
set path=c:\Nftp\pathz
C:\WINDOWS\COMMAND\MSCDEX.EXE /D:NEC_IDE
```

```
File Edit Search View Options Help
C:\CONFIG.SYS
SWITCHES=-K
DEVICE=C:\WINDOWS\SHIMEN.SYS
DEVICE=C:\WINDOWS\NEM386.EXE NOEMS
BUFFERS=40
FILES=80
DOS=UMB
FCBS=16,0
DOS=HIGH
DEVICE=C:\CDROM\NEC_IDE.SYS /D:NEC_IDE
```

nyük, ellenben nem használják például a CD-ROM meghajtót. Ha nem töltjük be a CD-ROM meghajtóprogramját, akkor ezzel memóriát takarítunk meg a játékprogram számára.

A CD-ROM meghajtó automatikus betöltését úgy tudjuk megakadályozni, hogy módosítjuk a *CONFIG.SYS* állományt. Egy kis trükkel például megoldhatjuk, hogy a meghaj-

programokat. Függetlenül attól, hogy melyik változatot használjuk, hajtsunk végre egy aprócska módosítást, tegyük a parancs után egy kérdőjelet: *DEVICE?=...*

Mentsük a változtatást a szokásos módon, a *File/Save* parancssal! Lépünk ki a szerkesztőprogramból, végül indítsuk újra a gépet a **Ctrl+Alt+Del** billentyűkombinációval! Persze éppúgy

EXEC.BAT állományban lévő *MSCDEX* meghajtó sem töltődik be. Válaszul hibaüzenetet kapunk, amelyet nyugodtan figyelmen kívül hagyhatunk, mivel a történetek nem befolyásolják a gép működését.

Más alkalommal szükségünk lehet a CD-ROM meghajtóra. Ilyenkor a *DOS* által feltett kérdésre természetesen válaszoljunk igennel!

tünk fel a legkönnyebben. A két funkciógomb a korábbi standard klaviatúrán még nem volt rajta.

A bővített billentyűzet egyebekben is különbözik a standard klaviatúrától, némelyik gombja más kódot állít elő, mint amaz. Ez az eltérés a régi DOS programok esetében gondokat okozhat.

A hibát egyetlen sornyi ki egészítéssel korrigálhatjuk a CONFIG.SYS-ben. Ehhez indítsuk el kedvenc szövegszerkesztőnket:

EDIT C:\CONFIG.SYS

A fájl elejére gépeljük be a következő sort:
SWITCHES=/K

Mentsük a fájlt, majd a szokásos módon (a Ctrl+Alt+Del billentyűkombinációval vagy a Reset gombbal) indítsuk újra a számítógépet!

A DOS prompt megjelenésekor immár a standard billentyűzettel van dolgunk, tehát az

F11 és F12 billentyűk nem működnek. A régi DOS program szempontjából viszont pontosan erre van szükség.

Rendszerjegyzőkönyv

Valahányszor megváltoztattunk valamit a gépen – például beépítünk egy új bővítőkartát –, előfordulhat, hogy a szerelés után különféle hibákkal kerülünk szembe. Például „eltűnik” a merevlemez vagy valamelyik floppymeghajtó, a grafikus kártya működése feltűnően lelassul, s mindez nemcsak a DOS, hanem a Windows alatt is.

Sokszor az sem segít, ha az új kártyát kiszerezzük a gépből, mivel az továbbra is lassú marad. Sejtethető, hogy valamilyen beállítás változott meg valahol, de a pontos helyéről sejtelmünk sincsen.

Ilyen esetekben jó hasznát vehetnénk egy jegyzőkönyvfélének, amelyben pontosan

rögzíteni lehetne a szerelés előtti beállításokat. Ha minden beavatkozás után létrehozhatnánk ilyen jegyzőkönyvet, akkor nem okozna gondot kideríteni, mi az, ami megváltozott: egyszerűen csak egymás mellé kellene tenni a két dokumentumot.

Ez nem is olyan nehéz, mint első pillanatban gondolnánk. A rendszerről az MSD (Microsoft Diagnostics) program segítségével készíthetünk ilyesfajta leltárt. A program általában megtalálható a DOS könyvtárban, ám a Windows 95-ből sajnálatosan kimaradt.

Indítsuk el a programot a következő paraméterrel:

MSD /F Filename

A Filename helyére írjunk be egy megfelelő fájlnevet (például MSD.TXT). Ez a fájl lesz a jegyzőkönyv, amely rögzíti a rendszerbeállításokat.

Indítás után a program be-kéri főbb adatainkat (név, lakcím), amelyek később a jegyzőkönyv címlapján jelennek meg.

Néhány másodperc alatt elkészül egy körülbelül 30 oldalnyi dokumentum. Ha ezt nyomtatásban is látni akarjuk, akkor gépeljük be a DOS prompthoz a következő parancsot:

TYPE MSD.TXT >LPT1

Új hardver telepítése után ismételjük meg a műveletet, és hozzunk létre új jegyzőkönyvet (természetesen más fájlnevel)!

Ha bármikor gondjaink támadnak a gép működésével kapcsolatban, helyezük egymás mellé a két dokumentumot, és azonnal láthatjuk, mi az, ami megváltozott. A változásokat egy szokványos szerkesztőprogrammal „varázsolhatjuk” vissza. ■

Microsoft Budapest Szoftver Áruház **HEWLETT® Budapest**
SOLUTION PROVIDER 1137 Budapest, Jászai Mari tér 3. **PACKARD** Nyomtató Áruház

Web: <http://Szoftver-ABC.aux.net> E-mail: Szoftver-ABC@aux.net
Telefon: 329-2738, 329-2737, 329-2490, 329-3492 Fax: 329-2720

	
ms pc szoftverek	
3d movie maker 1.0	8 310
access 97 hun.	72 560
ancient lands 1.0	6 140
autoroute express europe 5.0	14 880
backoffice client 2.5 5 user	287 200
backoffice server 2.5 english	550 070
bookshelf for win. 95 1996	10 400
cinemania 1997	6 140
creative writer 2.0	6 140
creative writer/fine artist	9 620
deadly tide	6 450
encarta encyclopedia 98	10 400
encarta world atlas 98	10 400
excel 97 hun	72 560
excel 97 hun upg.	19 170
flight simulator 98	12 000
frontpage 97 32 bit	32 730
gex 1.0	8 310
hellbender	6 450
imsl 2.0 for windows	101 780
internet info server	21 870
magic school bus dinosaurus	6 140
magic school bus rainforest	6 140
mastering exch dev	21 510
mastering internet	21 510
money 4.0 for win95 engl	6 140
ms dos 6.22	11 500
ms exchange internet mail 4.0	109 770
ms exchange svr 4.0 5 client	219 960
ms irodai kiszolgáló csomag	
ms mail 3.2 server+ 10 lic ee	40 930
ms mail server 3.2 for ms-dos	101 780
ms plus! 1.0 for win95	10 400
ms plus! 1.0 for win95 for kids	6 450
ms proxy server	219 960
msdn library	21 510
music central 97	8 310
musical instruments	6 140
office 97 prof.hun upg.	68 020
office 97 stand.hun upg.	45 970
powerpoint 97 32 bit	72 560
project 4.1 for win95	103 090
publisher for win95	16 790
schedule+ 7.0 win95	21 510
sgml 1.0 windows	131 280
sna server 3.0 engl. 5 user	298 060
sql client 6.5 mlp 5	162 590
sql server 6.5 5 client	306 260
sql workstation 6.5	107 570
sys mgmt svr 1.2 5 client	194 750
the neverhood	10 400
visual basic 5.0 prof	103 075
visual c++ 5.0 prof.	99 960
visual foxpro 5.0 prof.	103 750
visual sourcesafe 5.0	103 075
visual java ++ pro. 1.1	20 240
win f. wkg 3.11 hun.	32 480
windows nt server 4.0 5 client	159 900
windows nt workstation 4.0	64 000
word 6.0/dual german spell	14 700
word 95 proofing tools german	16 540
word 97 hun.	72 560
works for win95 cd hun.	13 850
más pc szoftverek	
adobe illustrator 7.0	85 410
adobe pagemaker 6.5 upg.	40 760
adobe photoshop 4.0	170 910
architech win prof	800 000
autocad lt r3 win95 cd	69 000
borland c++ builder stand.	26 200
borland delphi 3.0 prof.	130 000
corel click & create	118 610
corel draw 6.0 hun cd win95	49 670
corel mega gallery cd	12 430
corel ventura 7 cd win.	152 720
corel web gallery	16 900
corel web graphics suite	51 050
corel wordperfect suite 8.0	77 250
corel xara cd win95	49 350
f-prot personal + 1/2 éves upg.	12 000
f-prot prof. + 1 éves upg.	61 200
gst pressworks akció!	4 000
helyes-e? 97	20 000
helyes-ek? 97	32 000
ibm os/2 warp v4	51 580
ibm os/2 warp v4 upgrade	34 180
ibm visualage for c++ for win	101 040
inperium galactica / játék cd	7 920
internet fastfinde win95/nt	10 910
intranetware 1.0 5 user cd	186 540
it kontír 2000 plusz	33 600
it számla 2000 junior	12 000
kpt goo	14 900
lotus 1-2-3 97 for win95	114 250
lotus organizer 97 for win95	28 870
lotus smartsuite 97	146 310
lotus word pro 97	17 360
macromedia freehand 7.0	113 910
mobidic3 bővíthető szótári rendszer	14 400
norton commander for win95	14 900
norton pc anywhere 32 win base	33 890
norton utilities win95	17 390
norton utilities win95 hun akció!	
recognita plus 3.2 win95	99 000
spt-gib angol-magyar hangos szótár	8 000
spt-gib halász: német-magyar szótár	16 000
spt-gib ország féle nagyszótár	16 000
statistica for windows	272 000
statistica for win+industrial system	510 000
sufni kereskedelmi rendszer	89 900
symantec visual café win95/nt	45 100
szufficit light számlázó	7 900
talk to me angol v.német	8 000
tranzit útnyilvántartó 2.0 rendszer	17 900
winfax pro 8.0 ret cd	24 160
winlabel	7 000
hp akciós termékek	
hp laserjet 6L+ms póló	85 200
hp scanjet 5p	55 400
hp deskjet 690	54 900
hp deskjet 670 c	39 900
hp termékek	
hp 92274a (4L,4ML,4P,4MP)	13 000
hp 92275a (IIp,IIIp)	15 700
hp c3906 (5 L)	11 600
hp deskjet 340 cbi	55 000
hp deskjet 400L	33 100
hp deskjet 820 cxi	57 100
hp deskjet 870 cxi	74 500
hp dj-310-as színes patron 51633a	4 600
hp dj-500-as fekete patron 51626a	5 400
hp dj-500-as színes patron 51625a	5 800
hp dj-600-as fekete patron 51629a	5 400
hp dj-600-as színes patron 51649a	5 400
hp scanjet 5s	47 500
hp scanjet 6100c	159 500
hp scanjet officepro 4c	163 900
novemberi akciós termékek	
corel draw 7.0 win 95 upg.	72 000
logitech audioman	4 400
logitech scanman color 2000	20 870
windows 95 akció!	

Az árvaltoztatás jogát fenntartjuk! Az akciós árak csak a raktárkészlet erejéig érvényesek! Árak ÁFA nélkül! További 8000 termékről kérhet árajánlatot!

Segítő kezet nyújtunk

Ön is kerülhet olyan helyzetbe, amikor örömmel fogadna egy segítő kezet. Olyan társat, aki valóban erős kézzel irányítja az eseményeket, aki szakértelmével, megértésével, gondoskodásával átsegíti Önt a nehéz pillanatokon.

FLAG

FLAG Informatikai Rt.
1149 Budapest, Nagy Lajos király útja 127.
Telefon: 383-0155, fax: 221-5425
Homepage: www.flag.hu

1998. február 10-11-12.

NEMZETKÖZI SZAKKIÁLLÍTÁSOK a Budapest Sportcsarnokban

BANKTECH'98

- Banki szoftverek és hardverek,
- Banki pénzügyi, számviteli és információs rendszerek,
- Értékpapír kereskedelem,
- POS és ATM rendszerek, bankkártyák,
- Bankbiztonság,
- Telekommunikáció,
- Pénzfeldolgozás,
- Banki tájékoztató eszközök,
- A bankoknak nyújtandó szolgáltatások,
- Kiegészítő berendezések (bútor, klíma, építészet, stb.)

MONEY MARKET'98

A bankok által kínált szolgáltatások:

- Számlavezetés,
- Betét és hitel üzletág,
- Lízing, factoring, forfait,
- Homebanking, Businessbanking

A biztosítók által nyújtott szolgáltatások:

- Személy-, gépjármű- és vagyonszámvetés,
- Nyugdíj biztosítás

Értékpapír forgalmazás:

- Részvények és egyéb értékpapírok tőzsdéi forgalmazása, tőzsdén kívüli adásvétele, megbízás felvétel,
- Befektetési tanácsadás, portfolió management
- Corporate finance tevékenység
- Homebrokering

A pénz megjelenési formái

További információ:

Congress

1026 Budapest
Szilágyi Erzsébet fasor 79.
Tel.: *212-0056 Fax: 156-6581
E-mail: congress@congress.hu

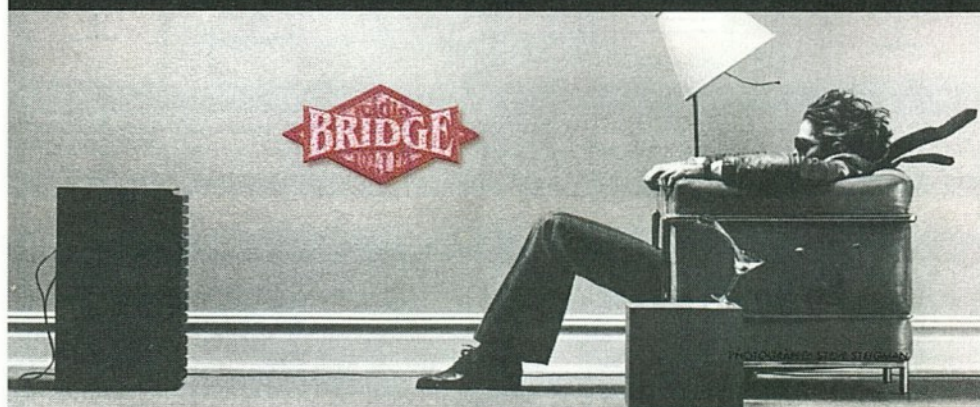
A vírusok ideje lejárt!

VirusBuster™

Magyar vírusvédelmi
szoftver és szolgáltatás,
kiváló referenciákkal.

Tel./Fax: 166-9206, 209-2711, 371-0738
Hot-Line: (30)-401-459 BBS: 185-3787
WEB: www.datanet.hu/vbuster

MEGSZÓLALÁSIG olyan, mint a többi!

RÁDIÓ BRIDGE FM 102.1

A szimulációs programoknak van egy nagyon nagy előnyük a hagyományos mérési eljárásokkal szemben: ha véletlenül elkötünk valamit, akkor nem kell órákig javítgatnunk a meghibásodott műszert. A másik hasznuk pedig az, hogy egy áramkör tanulmányozásához *nincsen szükség költséges laboratóriumi felszerelésre.*

Az elektronikai szimulációs programok tárháza nem olyan gazdag, mint például a grafikai programoké, hiszen az elektronikához érteni kell, míg egy kép egyszerűbb retusálását – némi angoltudás birtokában – szinte bárki minden további nélkül elvégezheti.

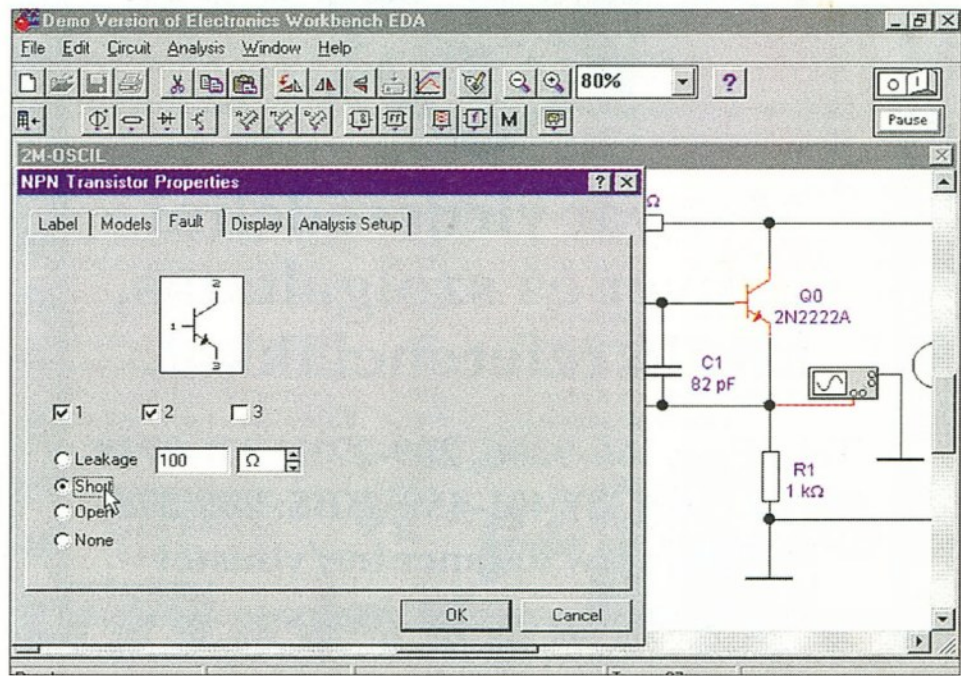
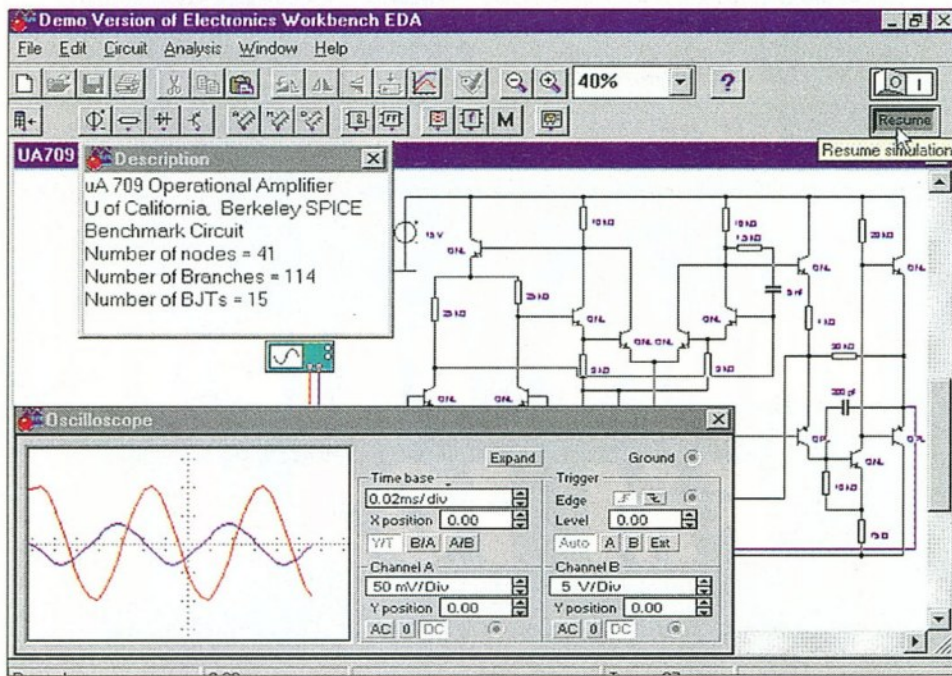
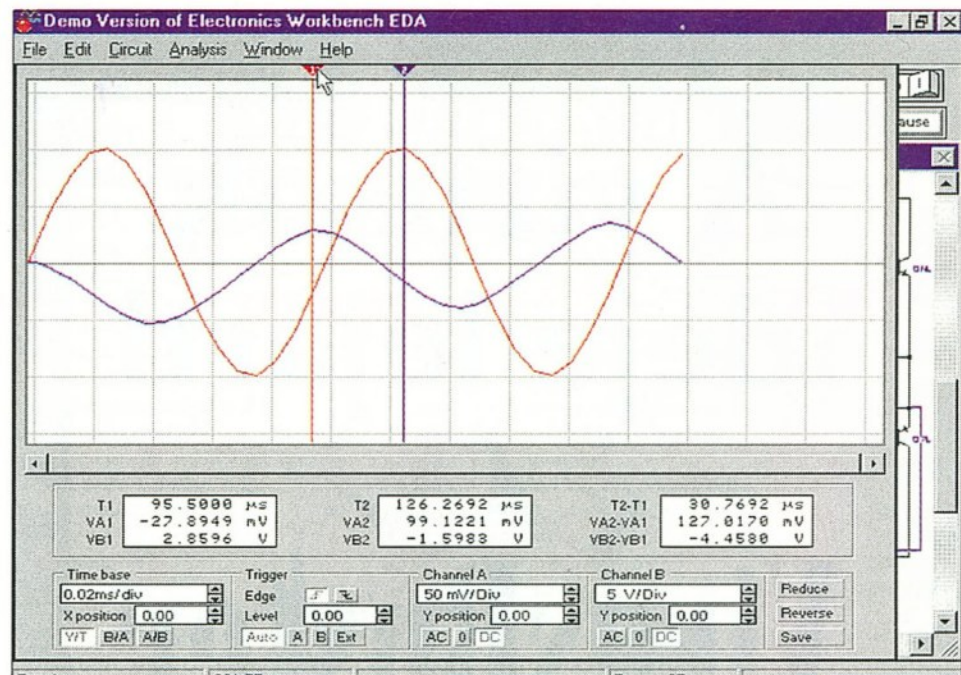
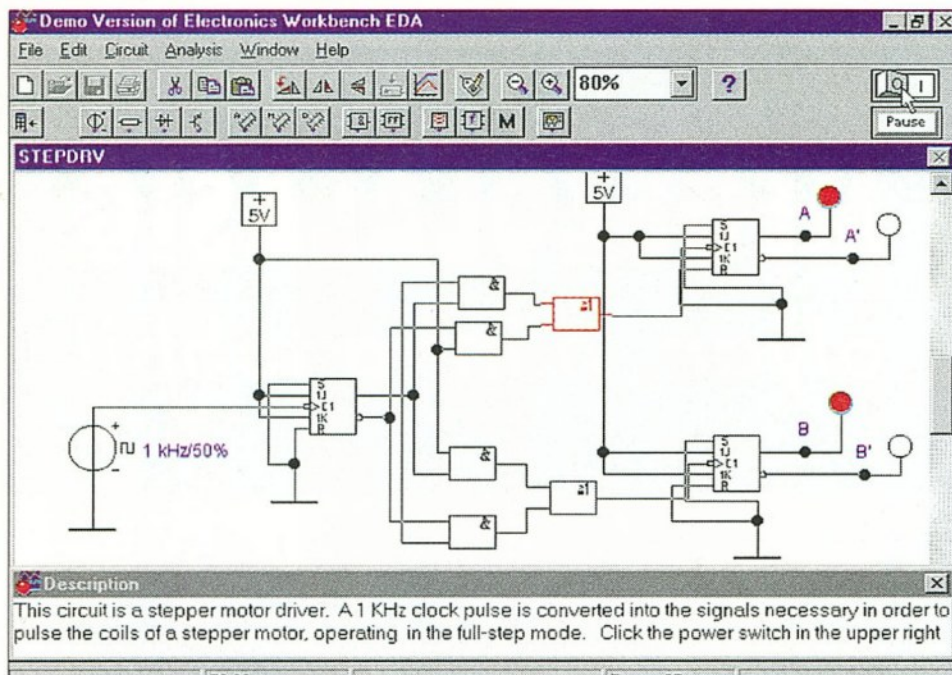
Az Electronics Workbench (a továbbiakban EWB) program az *Interactive Technologies* terméke. A szoftvert az igényeknek megfelelően folyamatosan bővítik; legújabb verziója az *EWB EDA* nevet

Ki tudja, hány oszcilloszkóp ment már tönkre az elektronikával ismerkedő diákok keze alatt az oktatás során! Érthető tehát, hogy az iskolák igyekeznek kihasználni a számítógépes szimuláció előnyeit. Az iskolai mérőlabor – részleges – kiváltására született meg az Electronics Workbench nevű program is.

kapta. A programot a cég magyarországi képviselője, a *Sagax Kft.* juttatta el szerkesztőségünkbe.

A vizsgált változatot *ki-mondottan oktatási céllal* készítették, így mindaz megtalálható benne, ami egy iskolai mérőlabor részleges kiváltásához szükséges (leszámítva persze a feledhetetlen „amper-szagot” vagy a durranó kondenzátorokat). Az elektronikai szimuláció igen számításgépes „műfaj”, ezért a programot 32 bites rendszerekre op-

VIRTUÁLIS Electronics Workbench

imalizáltak. Futtatható Windows 3.1x + Win32, Windows 95 és Windows NT alatt, lehetőség szerint 16 Mb-át RAM-mal.

Telepítésekor a szokásos kérdések mellett arra is választ kell adnunk, hogy a későbbiekben az amerikai (ANSI) vagy az európai (DIN) szabvánnyal kívánunk-e dolgozni. Az EWB EDA analóg, digitális, valamint vegyes felépítésű áramkörök szimulációjára és elemzésére alkalmas. Az alkatrész-katalógusban,

amelyet a program képes megosztani más hasonló kategóriájú (például beültetési-rajz-tervező és/vagy huzalozó) programokkal, a felhasználható alkatrészek áradatával találkozhatunk. Ha a katalógusban netán nem találunk egy alkatrészt, akkor azt magunk is megtervezhetjük; akár úgy is, hogy módosítunk egy már meglévőt.

Az EWB EDA nem csak az alkatrészek szintjén kompatibilis a többi programmal. Ha mondjuk a szívünkhöz nőtt

egy kapcsolásirajz-tervező program, akkor az adatait minden további nélkül importálhatjuk az EWB-be. Ezzel egy újabb lépést is megtakarítottunk, hiszen a modellezés után *huzalozási listát* (netlist) készíthetünk a működőképes áramkör-ről.

Az EWB természetesen nem konvertáló program, feladata az *áramkörök megépítése és működésük szimulálása*.

A telepítés után megjelenő képernyő felső ikonsora a *Windows hagyományait követi*, te-

1. A digitális áramkörök szimulációja gyerekjáték az EWB EDA verziójával – valamennyi áramkörhöz rövid leírást fűzhetünk

2. Egy uA709-es műveleti erősítő diszkrét alkatrészekkel megvalósítva is működik

3. A kinagyított oszcilloszkóp segítségével lehetőség nyílik a hullámforma értékeinek leolvasására

4. Egy-egy alkatrészhez jellemző hibákat is rendelhetünk, amelyeknek a kiszűrése növeli a hibakeresésben való jártasságot

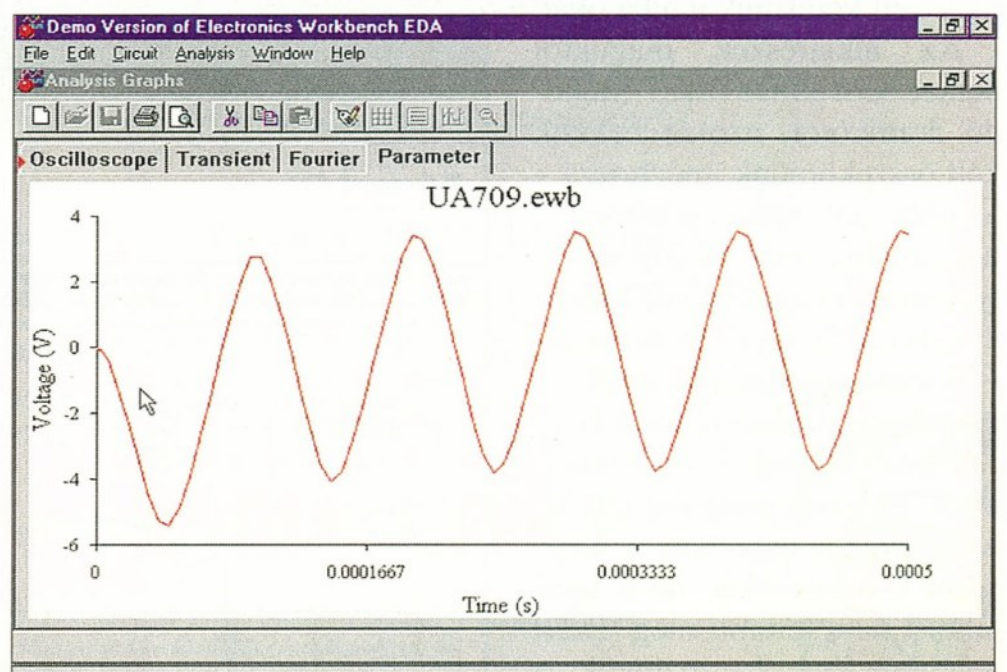
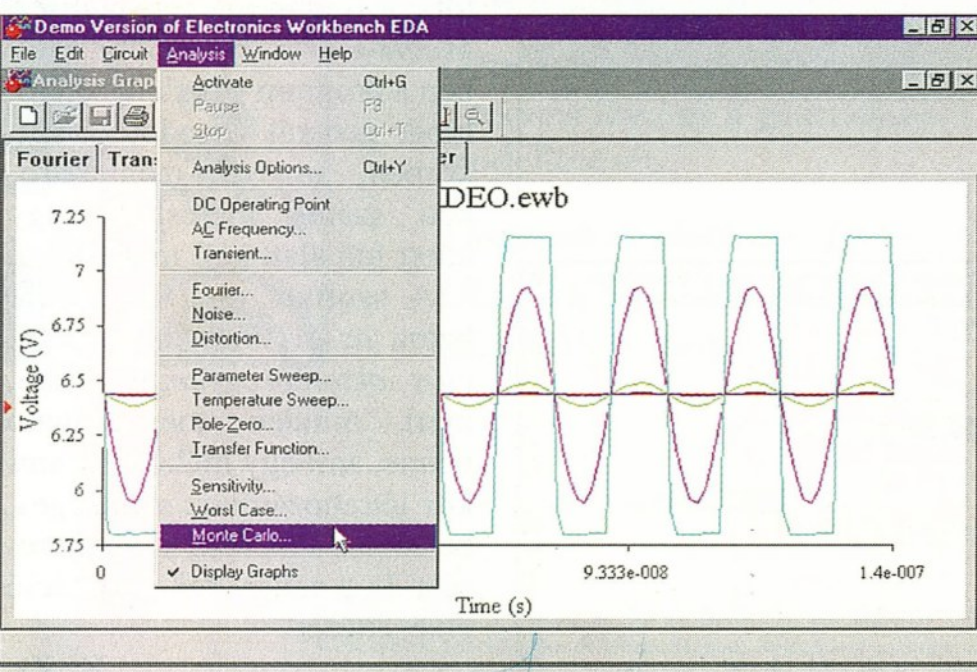
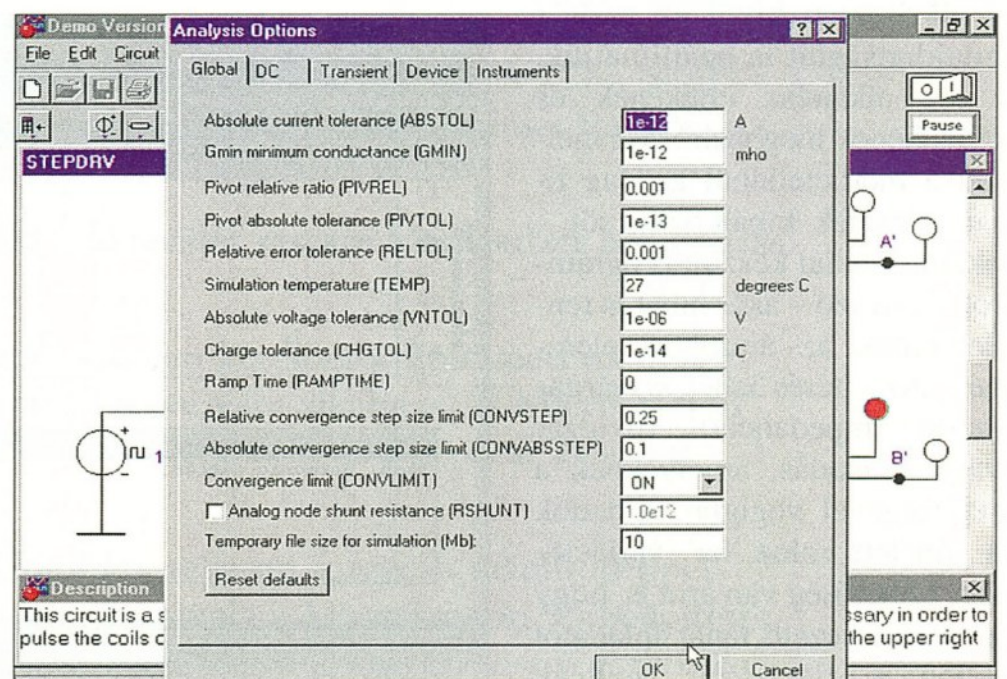
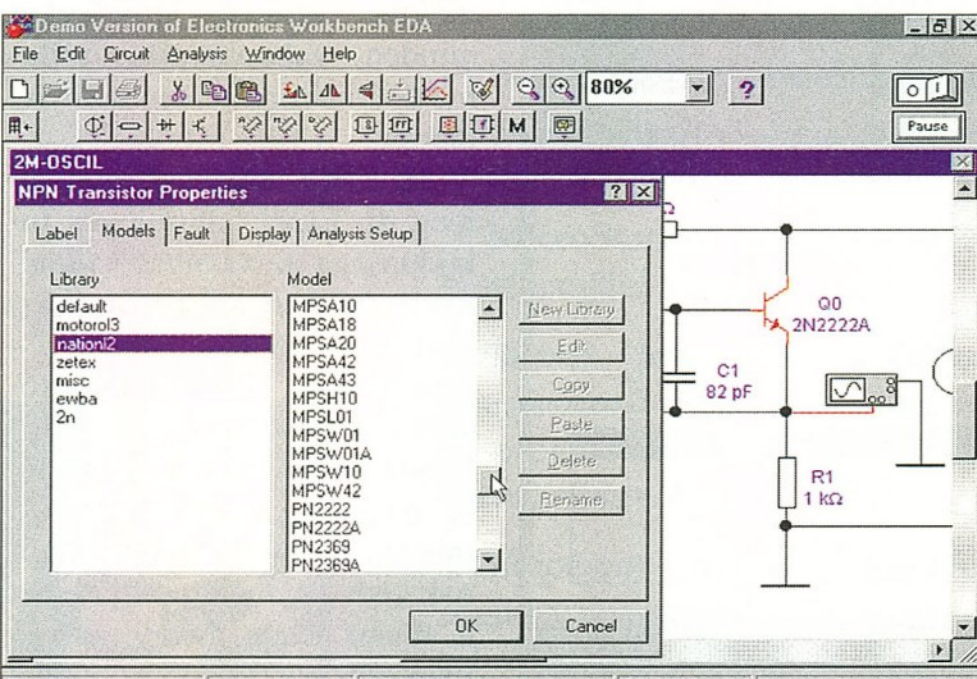
5. A program ismeri valamennyi jelentősebb gyártó alkatrészait

6. Ide jutunk az analízis almenüből

7. Az analízis paramétereit a kapott eredmény pontosságát is befolyásolják

8. A paraméter változásának modellezése nagyon hasonlít a tranziensanalízisre (ezek az erősítő bekapcsolása utáni időpillanatok)

MÉRŐLABOR

hát az áramkörök tervezésében a kivágás/beillesztés, a nagyítás/kicsinyítés, no meg a nyomtatás is használható. Ha az ikonsor alsó részén a megfelelő csoportra kattintunk, akkor kiválaszthatjuk a szükséges alkatrészt, amelyet azután a munkaasztalra helyezhetünk. Az alkatrészek csoportjai többfélék: a *passzív alkatrészek*től (R, L, C) kezdve, az *aktívakon* (diódák, tranzisztorok, triakok) át az *analóg, digitális és vegyes integrált áramkörökig*, valamint más különleges, a fenti csoportokba nem sorolható alkatrészekig (biztosító, villamos motor, relé) kedvünkre válto-gathatunk közülük.

Az alkatrész elhelyezését *méretező háló* (grid) segíti, amely még áttekinthetőbbé teszi a készülő áramkört. Ha az elhelyezett alkatrésze-re rákattintunk a jobb egérgombbal, akkor megjelenik a *helyi menü*, amelyben a forgatáson és a tükrözésen kívül az eszköz tulajdonságait is beállíthatjuk.

Az alkatrész értékének és címkéjének meghatározása mellett a mérhetően gazdag típusválaszték kínálkozik, sőt – oktatási céllal készült programról lévén szó – akár hibát is rendelhetünk az áramköri elemhez. Az eltérés lehet szivárgás (adott impedancia), rövidzár vagy szakadás, amelyeknek a segítségével végigpróbálhatjuk a „mi lett volna, ha” variációkat. Lehetőség van arra is, hogy a mérést vezető tanár feladatot adjon a diákjainak, akiknek meg kell keresniük a hiba okát.

Az alkatrészek maguktól persze nem állnak össze működő áramkörre, azokat nekünk kell összekötnünk, méghozzá – a többi programtól eltérően – nem a *place/wire* menüpont folyamatos használatával, hanem úgy, hogy az egyik alkatrész kivételére kattintunk, majd *lenyomott gombbal a másik kivételéhez húzzuk az egér mutatóját*. Ekkor a program jól látható módon összeköti a megadott kivételeket, de a kontaktust nem teremti meg. Ezért gyakran kell használnunk a

csomópont nevű „alkatrészt”, amely *négy vezeték összekötéséről* gondoskodik.

Az ikonsor bal alsó részén egy olyan ikont találunk, amely felveszi az általunk megjelölt alkatrészeket, így azokat később *egyetlen mozdulattal* érhetjük el. A munkaasztalon kialakított jellegzetes és gyakran használt áramköröket *alcsoportokba* szervezhetjük, s később beilleszthetjük a készülő áramkörökbe.

Az ikonsor jobb alsó részét a *műszerek* csoportjai foglalják el. Ezeket a jól ismert *Drag and Drop* módszerrel húzhatjuk a munkaasztalra. Beköté-

sük után duplán rájuk kattintva kinagyíthatjuk őket, így a beállításuk már roppant egyszerű. Valamennyi műszer úgy működik, ahogy azt valóságos társától elvárnánk – s nemcsak a pontosságot, hanem a kezelhetőséget illetően is.

Ha megépítettük az áramkörünket, és csatlakoztattuk a műszereket, akkor az ikonsor jobb szélén álló kapcsolóra kattintva elindíthatjuk a *szimulációt*. A műszerek ekkor a tőlük megszokott módon viselkednek. A program jellegzetessége, hogy a *működő áramkört is módosíthatjuk* (holott ez a valóságban tilos), aminek a hatása azonnal megjelenik.

Ha valamit netán rosszul kötöttünk volna össze, a program figyelmeztet rá (ilyen például a levegőben lógó kondenzátor), bizonyos esetekben már a szimuláció megkezdése előtt

(az oszcilloszkópos méréseknél kötelező egy logikai nulla szintet, földet választani).

A szimuláció folyamatos számolást igényel a processzortól, de a program a *felhasználó által kívánt sebességre állítja be a mérés tempóját* – a gép természetesen mindig teljes „erőbedobással” dolgozik.

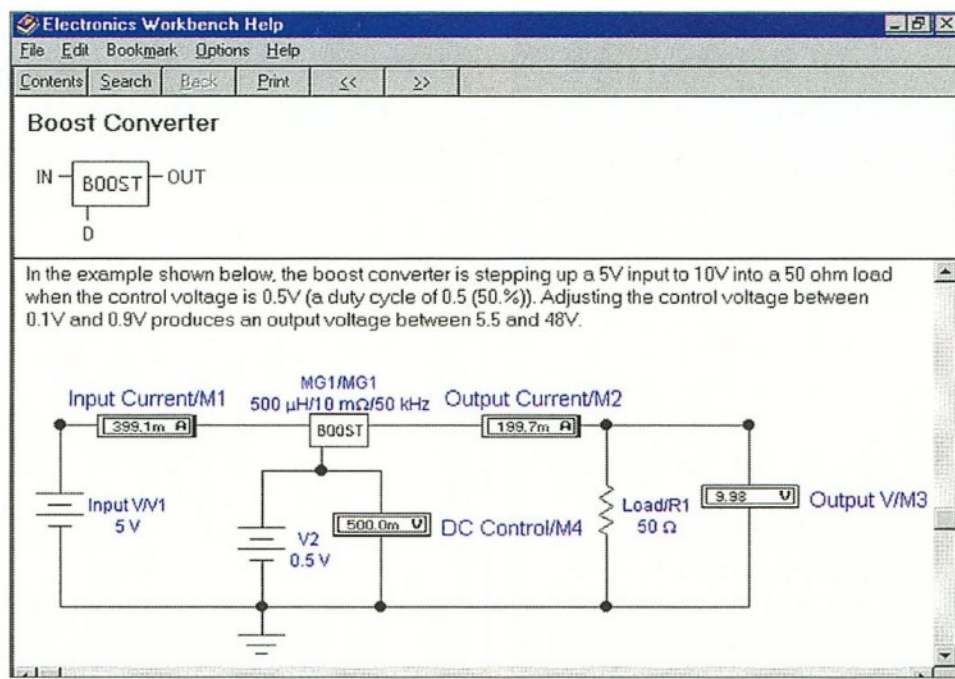
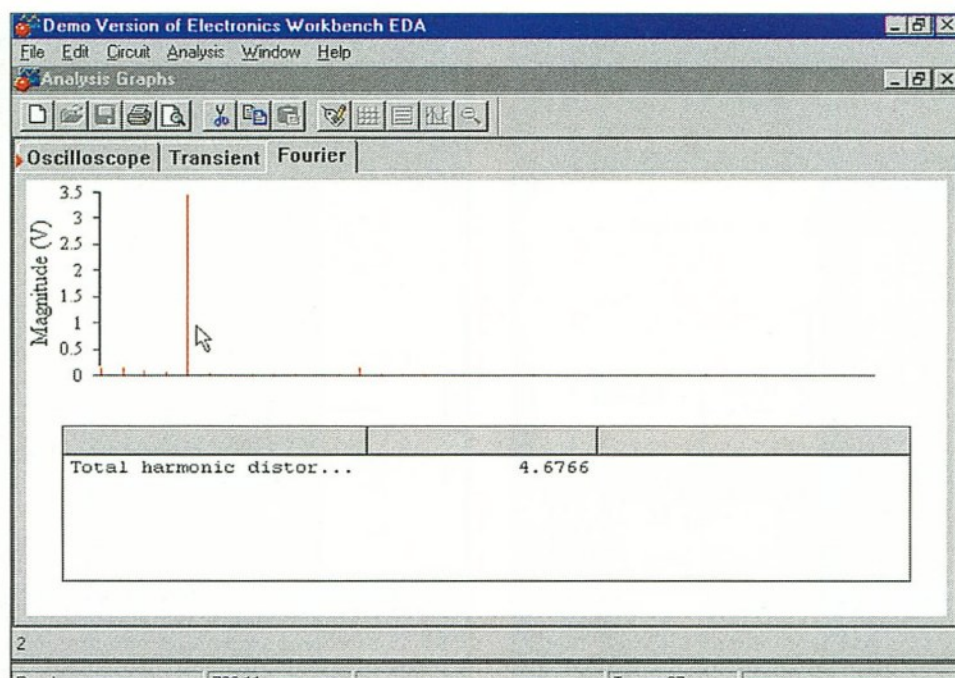
Az EWB fő profilja a *modellelés*, így a kötelezőnek számító DC-, AC- és tranziensanalízis mellett több, máshol csak ritkán látott funkcióval is találkozhatunk. A *Fourier-analízis* segítségével megtudhatjuk, hogy milyen al- és felharmonikusokat fog produkálni az elkészítésre váró áramkör. A zaj és a torzítás mérése az erősítő áramkörök kipróbálásakor hasznos, hiszen lehet, hogy az áramkör elkészítése után jönnék csak rá: művünk egy kis csiszolással még tökéletesebb lett volna. Ezek a tipikus mérések, amelyeket minden valamirevaló villamosmérnöknek meg kell ismernie.

Az EWB azonban nem áll meg itt. Egyik különleges tulajdonsága az *üzemi körülmények* (például a *hőmérséklet*) – akár *tág határokig terjedő* – szimulálása, sőt az alkatrészek terheléséből bekövetkező fáradás vagy öregedés hatásait is megvizsgálhatjuk. Pessimistáknak vagy kíváncsiaknak kedvenc menüpontja lehet a *Worst Case* avagy a legrosszabb eset (valami elfüstöl), a türelmeseknek pedig a *Monte-Carlo*. Ez utóbbi esetben a program véletlenszerűen hibát generál az adott áramkörben, amelyet meghatározott számú mérésekből vagy adott idő alatt kell megtalálni.

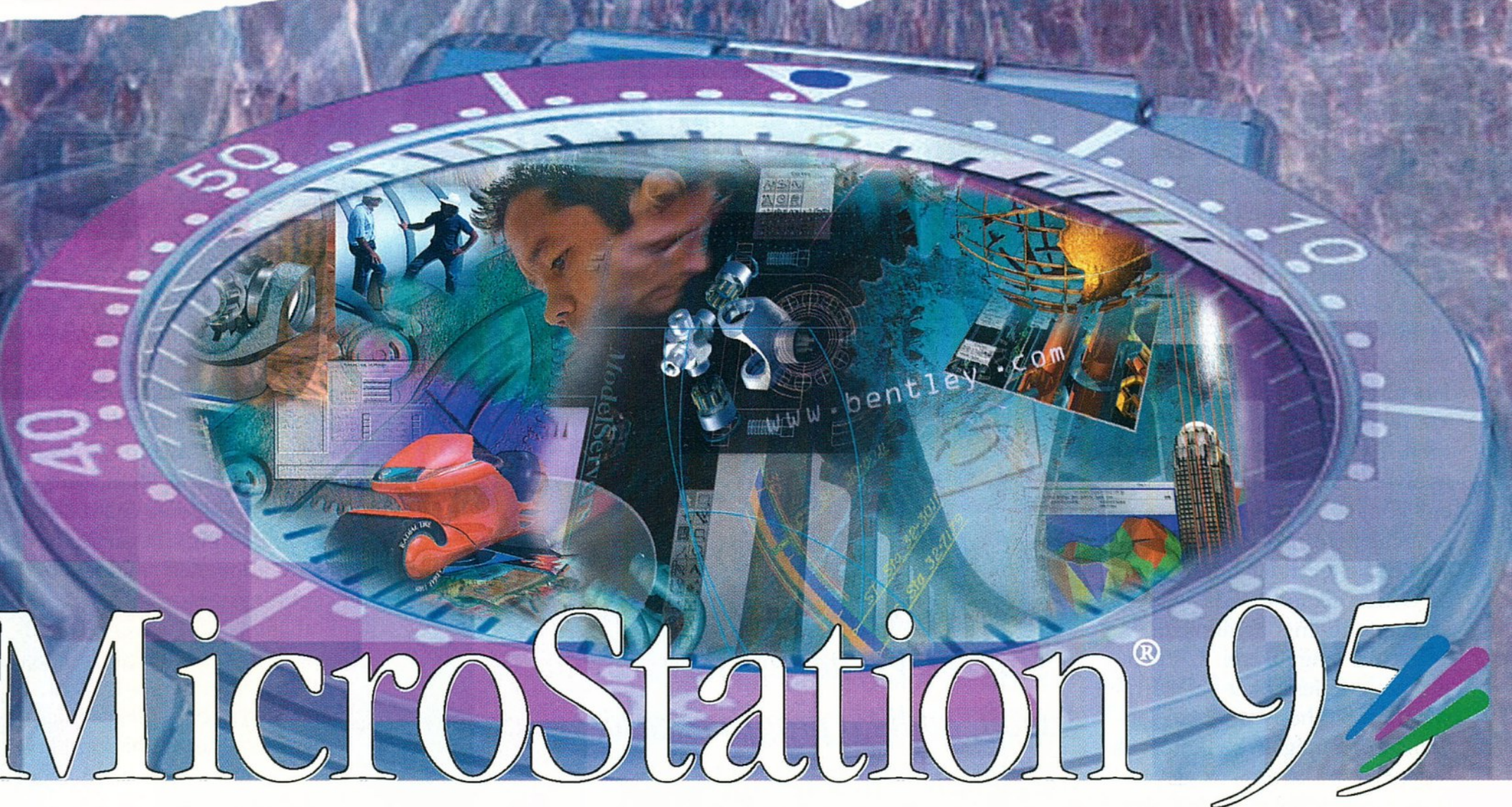
A szoftver méltán pályázhatna az *év legjobb szimulációs oktatóprogramja* címre, mert minden megtalálható benne, ami egy működő áramkör létrehozásához szükséges, beleértve a mérést, a hibakeresést és a teljes dokumentáció elkészítését.

K. Zs.

9. Ez az erősítő bizonyos al- és felharmonikusokat is felerősít a Fourier-analízis szerint
10. Egyes alkatrészek működéséről (például a Booster- vagy feszültségszorzóról) részletesebb leírást olvashatunk az online dokumentációban

Többet, kevesebb idő alatt...

MicroStation® 95

A Bentley cég több platformon futó MicroStation 95 termékét 2D-s és 3D-s tervezési feladatok megoldására fejlesztették ki, különös figyelmet fordítva a végfelhasználók munkájának hatékonyabbá tételére.

A MicroStation 95 számos mérnöki szakterület részére kifejlesztett alkalmazás platformjával szolgál:

Építészet - MicroStation TriForma: könnyen kezelhető. Építészeti modellek magasszintű megjelenítésére, építészeti tervezésre alkalmas. A MicroStation 95 erejével állítja elő a 3D-s modelleket, automatikusan generál 2D-s rajzokat, riportokat.

Térképészet - MicroStation GeoGraphics: teljesen integrált számítógéppel segített tervező/térinformatikai megoldás, amely a MicroStation 95 beépített teljesítményét felhasználva kombinálja az adatgyűjtő és szerkesztő eszközöket a megbízható adatbázis-csatoló és a hatékony téranalízis funkcióval.

Gépészet - MicroStation Modeler: Minden olyan információ, amely szükséges a tervezéshez és a gyártáshoz, beleértve az összeszerelés menedzselését és modellezését.

Támogatott platform: DOS, Windows® 3.1, Windows NT™, Windows 95, DEC Alpha™, IBM® RS/6000™, PowerPC™, HP UX™, CLIX™, AIX™, SGI IRIX™, Solaris™, Apple® Macintosh® and Power Macintosh™

Tervezzük együtt a jövőt

Bentley Systems Hungary, H-1052 Budapest Petőfi Sándor u. 11., Tel.: (1) 137-3411, Fax: (1) 266-2797, Internet: bentley_hu@alarmix.net,
Web: www.bentley.com A MicroStation bejegyzett védjegy, a MicroStation GeoGraphics, a MicroStation GeoExchange, a Bentley és a „B” Bentley logo a Bentley Systems, Incorporated védjegyei.
A Descartes az HMR Inc., a Parcel Manager a Spatial Data, inc. védjegye.

© 1997 Bentley Systems, Incorporated

Az Office régebbi verzióinál a vállalkozó kedvű programozónak két nyelvet és két filozófiát kellett megtanulnia: a *Word*hez mellékelt *WordBasic*et és a többi programban (Excel, PowerPoint, Access) megvalósított *VBA (Visual Basic for Applications)* nyelvet.

A *WordBasic* nem több egy szimpla Basic fordítónál, amelyet több száz beépített Word eljárással spekeltek meg. Egyszerűsége ellenére még így is számos lehetőség rejlik benne, és messze felülmúlja a piacon kapható többi szövegszerkesztő makronyelvét. Ezzel szemben a *VBA* egy komoly, majdnem objektumorientált fejlesztőkörnyezet, a *Visual Basic* kicsit lebutított, kicsit az Office alkalmazások igényei szerint feltuningolt változata.

A mai nagyüzemi szoftvergyártás a fejlesztőket belekényszeríti abba, hogy a lehető leghamarabb, még a konkurencia hasonló termékének a megjelenése előtt piacra vigyék termékeiket. Emiatt azután csak a fontosabb változtatásokra jut idő. Ez a makroprogramozás szintjén azt jelenti, hogy azt csak akkor korszerűsítik, ha éppen nincsen más dolguk.

Amikor az Office programcsomagot teletűzdelték az addig különálló alkalmazásokkal, és megjelentették, akkor a makroprogramozás még enyhén szólva *marginális problémának* számított, s néhány elvetemült fanatikus kivételével senki sem foglalkozott vele. Mivel nem volt valószínű, hogy kétségbeesett felhasználók ezrei fogják ostromolni a Microsoft ügyfélszolgálatát egységes makroprogramozási nyelvet követelve, csak néhány új függvényt tettek az egyes alkalmazások makronyelveibe, de nem próbálták azokat közelíteni egymáshoz.

Amikor azután a *Word 97* fejlesztésére került sor, felmerülhetett a kérdés: *érdemes-e a kényelem érdekében továbbra is fenntartani a kétféle makronyelvet, toldozgatva-foldozgatva azokat, vagy valamivel több munka árán inkább egységesítsenek.* Nos, a fejlesztők az utóbbi megoldás mellett döntöttek, sőt, ha már

A KIRÁLY ÚJ

A WordBasic és a VBA

Úgy tűnik, a régebbi Office programcsaládban a makroprogramozás mostohagyermeknek számított a tervezés során. Más magyarázatot ugyanis nemigen lehet találni arra, hogy míg a küllemét, a menüszerkezetét és a filozófiáját illetően a szoftveregyüttes egységes arculatot kapott, addig a programozását tekintve meglehetősen heterogén a kép.

Az Office 97 egyik legnagyobb újdonsága, hogy megszüntette ezt a széthúzást.

De vajon csak új ruhát kapott a WordBasic, avagy valami sokkal mélyebb változásról van szó?

úgyis alaposan belenyúltak a programokba, eszükbe jutott, hogy készen áll már egy egészen komoly, *Visual Basic* nevű fordító, tehát egyszerűen csak be kell emelni az Office programjaiba.

S hogy mennyivel jobb ez a *Word* esetében a „fapados” *WordBasic*nél? A válaszhoz elegendő a képernyőre tekinteni (amely csak a lehívható ablakok töredékét ábrázolja). Ha összehasonlítjuk ezt a *WordBasic* egyetlen szerény gombsorával, akkor már is érzékelhető a különbség. A tartalmi eltérés pedig még enél is nagyobb.

Automatikus konverzió?

Az aggódó felhasználó első kérdése persze az, hogy vajon

hivatalos válasza erre az, hogy *minden további nélkül*, mivel a régi, makrókat tartalmazó sablonok megnyitásakor a *Word* automatikusan konvertálja a bennük szereplő makrókat. Nem kell tehát semmit tenni, csupán kávéát kortyolgatva hátradőlni, és várni, amíg megszületik a mű, a konvertált makró. Egy ilyen konverzió persze nem ad optimális kódot, mivel a *WordBasic* és a *VBA* felépítése más, de ideiglenes megoldásként, a natív *VBA* kód megírásáig használhatóvá lehet tenni az alkalmazásokat. A felhasználó pedig időt nyer ahhoz, hogy kifejlesztesse az optimalizált, sokkal gyorsabban futó *VBA* kódot.

Mivel a *VBA* (majdnem) objektumorientált nyelv, ezért *minden eljárásnak valamelyik objektumhoz kell kapcsolódnia.* Kizárólag a régi makroprogramok konvertálására hozták létre a *WordBasic* objektumot, amelynek az eljárásai a *WordBasic* nyelv függvényei. Az aktív dokumentumablakot bezáró *DocClose* utasítás konvertált alakja a *WordBasic.DocClose*, a natív *VBA* alakja pedig – egy kicsit

hogyan tudja majd ezután használni a WordBasicben nagy gondal megírt és tökélyre fejlesztett makroprogramjait? A Microsoft

```

Next
If ct - 1 > -1 Then
    ReDim list_f(ct - 1)
    For i = 0 To ct - 1
        list_f(i) = ftemp_f(i)
    Next
Else
    ReDim list_f(0)
End If
End If
If i > 1 Then WordBasic.SortArray list_f(i)
WordBasic.DigListBoxArray "list", list_f(i)
If WordBasic.DigListBoxArray("list") = 1 Then
    sleep = 1
End If
WordBasic.DigEnable "Text", 1
Else
    WordBasic.DigEnable "Text", 0
End If
WordBasic.DigValue "alist", -1
WordBasic.DigEnable "rall", 1
WordBasic.DigEnable "rsall", 1
WordBasic.DigEnable "shall", 0
fret = 1
End Sub
Private Sub rentile()
Dim tLoop

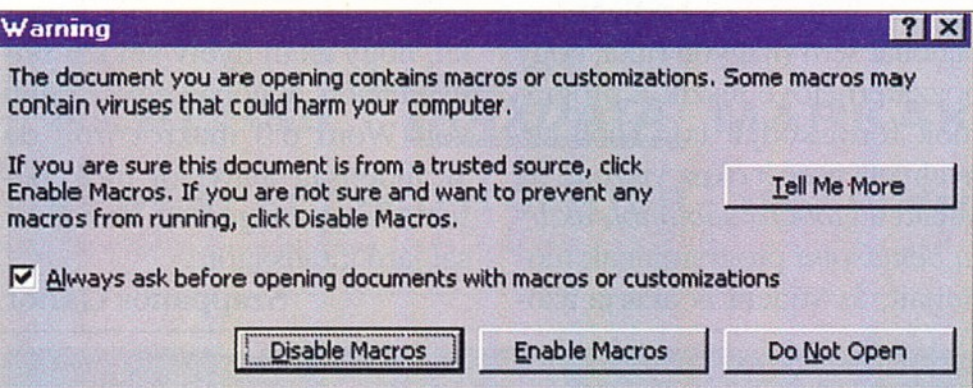
```

A fejlesztői környezet

RUHÁJA

előreszaladva – az ActiveDocument.Close. A kompatibilitást lehetővé tévő WordBasic objektum pár évig még biztosan jelen lesz a VBA nyelvben, elvileg azonban halálra van ítélve, tehát lehetőleg az összes WordBasic makrót át kell írni natív VBA kódra az elkövetkező évtized során.

lül ezersoros makróval még jól elboldogul a konvertáló rutin. Elégge el nem ítéhető módon azonban semmilyen hibaüzenet nem figyelmeztet arra, hogy valami hiba történt a konvertálásnál. Egyszerűen az átalakított dokumentumban nem jelenik meg az adott modul, nyom nélkül eltűnik, mintha sohasem létezett

Vírust fogtam volna?

Elvileg tehát valamennyi programunkat gond nélkül adaptálhatjuk a Word 97-re. Hogy mindez túl szép ahhoz, hogy igaz legyen? Nos, a gyanú megalapozott, a valós világ ugyanis zordabb, mint azt a leírások sugallják. A helyes megfogalmazás ugyanis az, hogy *majdnem minden programunkat, majdnem gond nélkül fordíthatjuk át az új termék nyelvére.* Az igazságnak azonban tartozunk annyival, hogy elismerjük, a konverzió a legtöbb felhasználónak nem fog problémát okozni.

Ha valakinek mégis gondjai támadnak, annak két forrása lehet. Egyrészt a túl hosszú programokat a Word egyszerűen nem hajlandó konvertálni. Nem lehet pontosan meghatározni, hogy hol van a határ, valószínűleg a felhasznált változók és programsorok együttesen szabnak limitet. Tény, hogy egy adott méretet elérve még egy teljesen értelmetlen sor hozzáadása is végzetes lehet. Megnyugtatóként azért annyit: egy körülbe-

volna. Ha tehát valaki szorgalmas volt, és jó hosszú programot írt (éppen ezeknél lenne fontos a konvertálás, a kis programok újraírása ugyanis egyszerű), búcsút inthet neki: hacsak nem darabokra szedve konvertálja, hozzá sem férhet a makróhoz a Word 97-ből.

A konvertálás másik korlátja, hogy *nem mindegyik WordBasic parancsnak van VBA-beli megfelelője.* Átböngészve a referenciákat, az alábbi öt csoportba tartozó utasítások nem vihetők át a Word 97-be:

HelpExamplesAndDemos, HelpKeyboard, HelpMSN, HelpQuickPreview. Ezek valamilyen olyan makroutasítások voltak, amelyek a súgó egyik különleges oldalát hívták meg. Nem világos, hogy miért is kerültek be eredetileg a WordBasicbe, nem is nagy veszteség, hogy kimaradtak.

RunPrintManager. Ismét egy olyan parancs, amelynek nem sok értelme van. A Print Managert indítaná el, de hosszas gondolkodás után sem lehet olyan

szituációt elképzelni, amikor valaki közvetlenül ezt akarná futtatni. A nyomtatás sokkal kényelmesebb például a FilePrint segítségével.

IsMacro, MacroFileName\$, MacroNameFromWindow\$. A WordBasic ezen függvényei a makroszerkesztő ablakkal kapcsolatosak. Mivel az Office 97 esetében a makrók szerkesztése már nem a Word egyik ablakában, hanem külön alkalmazás, a VBA fejlesztőkörnyezet keretében történik, ezek a parancsok értelmezhetetlenné váltak, logikus a kihagyásuk.

A dinamikus párbeszédablakkal kapcsolatos összes függvény (*DlgEnable, DlgFocus, DlgText,...*) az érvényét veszítette. A VBA teljesen más elven, az úgynevezett *formok* segítségével intézi a felhasználó és a program közötti dinamikus adatcserét, ezért a régi parancsok ismét értelmezhetetlenné váltak. A hiszékeny olvasó azt gondolhatná, hogy máris kidobhatja az összes olyan programot, amelyben dinamikus ablakokat használt (ami nagyon szomorú lenne, mivel ezek voltak a WordBasic talán leghatásosabb programozási elemei). Szerencsére az, hogy egy adott parancsnak nincsen VBA megfelelője, még nem jelenti azt, hogy nem is használható. Bár a dokumentációban nem szerepel, a WordBasic objektum segítségével ezek továbbra is elérhetők maradnak: a *DlgEnable* konvertált alakja például a *WordBasic.DlgEnable* lesz. Nem kell tehát lemondani a régi programjainkról. Az persze elképzelhető, hogy ez a kompatibilis alak a Word 99-ben vagy a későbbi változatokban már nem működik, de aki akarja, addigra úgyis megtanulja a *formok* használatát.

Az egyetlen igazol(hat)atlan hiányzó a *DisableAutoMacros* parancs. Egyszerűen érthetetlen, hogy a makrovírusok jelenlegi elterjedtsége mellett hogyan maradhatott ki ez a létfontosságú utasítás. Mivel ez volt az egyetlen beépített módszer, amely valamennyire gátat szabott a vírusok terjedésének (és mivel az automatikus makrók természe-

tesen a Word 97-ben is léteznek), nem árt megjegyezni, hogy a konvertált alak, tehát a *WordBasic.DisableAutoMacros* továbbra is működik.

Természetesen nem minden WordBasic parancshoz rendelhető hozzá a neki teljesen megfelelő VBA utasítás, de ennek az a magyarázata, hogy a feladatok sem teljesen ugyanazok, amelyeket ezek a parancsok a két különböző Word-változatban elvégeznek.

Nem lehet hibázni

A WordBasic nyelv teljes mértékben a *klasszikus interpretált Basicet* valósítja meg, ezzel szemben a VBA már *félig lefordított kódot* készít. Ennek érdekes mellékhatása van a konvertált programokra.

Mivel a WordBasic futáskor értelmezi és futtatja a programot, csak akkor észleli a hibákat, ha azoknak a végrehajtására kerül sor. Példaként vegyük az alábbi programrészletet!

```
If 1>0 Then      a$="Igen"
                Else      a$="Nem"
End If
```

A programrészlet nyilvánvaló szintaktikai hibát tartalmaz, az Else ágban lemaradt az idézőjel. De mivel erre az ágra soha nem kerül rá a vezérlés, a WordBasicben nem derül ki a hiba, a program gond nélkül lefut. Ha viszont Word 97-re konvertáljuk, és úgy próbáljuk futtatni, akkor az interpreter azonnal észreveszi a hibát, és meg sem kezdi a futtatást.

A Word 97-re áttérve tehát azt tapasztalhatjuk, hogy korábban remekül működő programjainkat nem tudjuk lefuttatni, mert egy ritkán használt ágban elírtunk valamit. Ez *mindenképpen nagy segítséget jelent a programhibák felderítése során*, ugyanis a WordBasic ezen a téren meglehetősen kevés segítséget nyújtott.

Nem csak a vírusoktól véd

Amint valaki elkezd konvertálni egy makrókat tartalmazó dokumentumot, figyelmeztetést kap. Ezt a makrovírusok elleni

védekezésük építették be, és már a javított Word 7.0a változatban is benne volt.

Mindez azt jelentené, hogy a dokumentum vírusos makrókat tartalmaz? Egyáltalán nem, sőt, még csak azt sem feltétlenül, hogy egyáltalán makrókat tartalmazna. Az üzenet megértéséhez egy kicsit bele kell mélyednünk a részletekbe. Amikor a makrovírusok már világszerte elterjedtek, a víruskeresőket gyártó cégek bombázni kezdték a *Microsoftot*, hogy építsen be valamilyen figyelmeztetést, ha a megnyitandó dokumentum makrókat tartalmaz.

A Microsoft azonban nem pontosan azt tette, amit kértek tőle. Csak találgatni lehet, de valószínűleg programozástechnikai okokból nem csak akkor jön elő ez a figyelmeztetés, ha makró van a dokumentumban, hanem akkor is, amikor egyedi menüpontokat vagy gombsorokat tárolnak benne. Ugyanis még valamikor régen, a Word dokumentumok szerkezetének specifikálásakor a bölcsek úgy döntöttek, hogy *közös struktúrában* tárolják az akkoriban kevésbé fontosnak tartott kézre szabásokra (a makrókra, egyedi menükre és gombokra) vonatkozó információkat. Amikor pedig a vírusvédelem beépítése került sorra, akkor a programozók úgy gondolták, hogy megspórolnak néhány sort, és csak annyit ellenőriznek, vajon létezik-e ez a struktúra. Tehát nem nézik meg, hogy vannak-e makrók is. Így az eredetileg életképes ötletből csupán zavaró és idegesítő üzenetablak lett.

A másik gond ezzel az ablakkal, hogy a makrókkal kapcsolatban mindössze kettőt tehetünk (és ezek egyike sem az, amit vírusvédelem címén joggal elvárunk): vagy engedélyezzük azokat, vagy nem. Ha a védelem – a nevéhez híven – valóban vírusvédelmi célokat szolgálna, akkor a választás úgy szólna: *engedélyezzük-e a makrók automatikus végrehajtását, avagy sem*. Ehelyett azt kapjuk, hogy ha nem engedélyezzük, akkor semmiképpen sem férhetünk hoz-

zájuk (még belejavításra sem), ehhez ugyanis újra meg kell nyitni a dokumentumot. Ha viszont engedélyezzük, akkor nem akadályozhatjuk meg az automatikus makrók elindulását, az esetleges vírusok aktivizálódását.

Meghalt a makró, éljen a modul!

A nagy átalakítások első áldozatai a korábbi makrók lettek. A VBA alapelemei ugyanis a moduloknak nevezett építőkövek. Ezek lényegében *különálló programozási egységek*, amelyek a projekt részfeladatait hajtják végre, s amelyek között nincsen lényeges adatáramlás. Egy-egy ilyen modul több eljárásból állhat, amelyek viszont már megoszthatják egymás között az adatokat.

Ugyanakkor továbbra is léteznek a makró elnevezés, amelynek a jelentése a Word 6.0/7.0-hoz képest kibővült. A Word 97 makróknak nevez minden olyan kódrészletet, amelynek *érvényes belépési pontja van*. Kétféle ilyen kódrészlet fordulhat elő. Egyrészt az olyan modulok, amelyekben van egy MAIN nevű eljárás. Ezek a képződmények kompatibilitási okokból vannak jelen, mivel a WordBasic makrói pontosan ilyen szerkezetű modulokká konvertálódnak. A másik kódrészlethez a modulok olyan eljárásai sorolhatók, amelyeket a *Public* kulcsszóval deklaráltak. Ezek már a VBA gyermekei, az új idők programozási technikáját követő eljárások.

Egy Word 7.0 sablon, amely több makrókat is tartalmazott, olyan Word 97 dokumentum lesz, amelyben egyetlen projekt van, és ennek moduljai a konvertált makrók. Miért fontos, hogy az új moduláris szerkezet mellett mit nevezünk makróknak? Azért, mert a Word 97 menüpontjaihoz és gombjaihoz csak *az előzőekben definiált makrókat* lehet hozzárendelni.

Védett programok

A WordBasic lehetőséget adott a *makrók titkosítására*, ami azt jelentette, hogy az így védett makrókat csak futtatni vagy törölni

lehetett, beleszerkeszteni vagy akár a kódot megnézni már nem. A védelem *makroszinten* történt, egy dokumentum egyszerre tartalmazhatott védett és nem védett makrókat. A VBA ezzel szemben *projektszintű védelmet* nyújt, tehát ha titkosítani akarunk egy modult, akkor az egész projektet titkosítani kell. Ez több érdekes problémát is felvet.

Egyfelől a régi verzióban készült védett makrók konvertálásakor a Word 97 szó nélkül feloldja a védelmet. Hogy ezt miért teszi, arra nem lehet racionális érvet találni, mivel valószínűleg éppen azért lettek titkosítva a makrók, hogy ne lehessen hozzáférni. Ez még önmagában nem baj, csupán a programozók szerzői önértékét és szellemi tulajdonát sérti (nagyon ritka, hogy hozzáférhetővé teszik a programok forráskódját is). Több kényelmetlenséget okoz viszont, ha valaki a *globális sablonba akarja bemásolni* programjának moduljait, és védeni is akarja azo-

kat. Ebben az esetben, mivel nem létezik modulszintű védelem, két lehetőség kínálkozik: vagy az egész globális sablont védi (ami meglehetősen udvariatlan lépés a gyanútlan felhasználóval szemben, aki innentől kezdve a saját makróihoz sem fér hozzá), vagy nem alkalmaz védelmet, és akkor bárki bele nyúlhat a kódba. Kerülő megoldást kell tehát választani: a bemásolás helyett *globális add-in* gyanánt kell telepíteni a programot, és akkor az egészében védhető, és nem is zavarja a már meglévő programokat, hiszen önálló egységgé válik.

Első nekifutásra talán elég is ennyi a VBA és a WordBasic közötti különbségek ecseteléséből. Ne riasszon el azonban senkit, hogy az új nyelv sokkal bonyolultabb. Valóban egyszerűbb volt Word 6.0 makrókat írni, de az újdonság annyival ütőképebb, hogy megéri az átszokással járó fáradságot.

Szappanos Gábor

3COM
ACER
ADAPTEC
ALR
APC
AST
ATI
CHEYENNE
CISCO
COMPAQ
DIAMOND
DEC
DIGI
D-LINK
DPT
EICON
EPSON
E-TECH
FISKARS
FUJITSU
HEWLETT
-PACKARD
HITACHI
IBM
INTEL
MATROX
MICRONICS
MICROSOFT
NAKAMICHI
NOKIA
NOVELL
PANASONIC
PHILIPS
PLEXTOR
QUANTUM
SAMSUNG
SEAGATE
SMC
SONY
TOSHIBA
TULIP
U.S. ROBOTICS
YAMAHA
VIEWSONIC
WESTERN
DIGITAL
XIRCOM

ACER, AST, COMPAQ,
DEC, HEWLETT-PACKARD,
IBM, TOSHIBA, TULIP
notebook-ok

Helyhiány ellen:

HÉT PCI SLOT
egy alaplapon

MICRONICS M6DPi
NT SERVER

<http://www.server-c.hu>

 SERVER
COMPUTERS Kft.

1149 Budapest, Egressy út 78. Tel/fax: 220-5606, 220-5607, 267-6708

Híres VGA kártya gyártó és számos világhírű cég OEM szállítója

PÆLIT

CinaAction®

Az FIC csoport tagja a hangkártyák és modemek specialistája.

Turbo-Plus

Professzionális billentyűzet gyártó, mely a világ nagy részét ellátja termékeivel.

SOLTEK

A gyár mely most jelentkezik professzionális, megfizethető és kiváló tervezésű alaplapjaival.

altrix Kelly'n

Márkák, melyek a GSM telefon-tartozékoktól a számítástechnikai kiegészítőig széles termékkört kínálnak.

Az egerek és scannerek specialistája. újdonsága a **ARTEC** SCANROM, SCANROM Photo

ARTEC

Mustek
THE TOTAL SCANNING SOLUTION

Chic

SVEC

A hálózatok specialistája széles termékpalettaiból ízelető: Smart Ethernet HUB, switch bridge, 10 és 100M eszközök adapterek, print serverek (server console, RAID...)

MLI

A speaker márka, mely jelentős szerepet játszik az amerikai piacon. A gyár, mely számos világhírű cég szállítója.

A legnagyobb scanner-gyártó Tajvanon és a második legismertebb márkánév az USA-ban és Németországban.

Kelly Tech Kft. Budapest, Thököly út 114/b, 1146 Tel.: 1/3632864 Fax: 1/3633318

Record your own CD's
MUSIC • DATA • VIDEO

Egy kis lépés a jövőbe
Újraírható CDRW

KERESSE **TRAXDATA** MÁRKAKERESKEDŐINKNÉL!

IN-WEST KFT • CD-R CENTER • 1062 Budapest, Székely Bertalan u. 27.
Tel./Fax: 332-0100 • Fax 312-0209, E-mail: cdcenter@mail.mata.v.hu

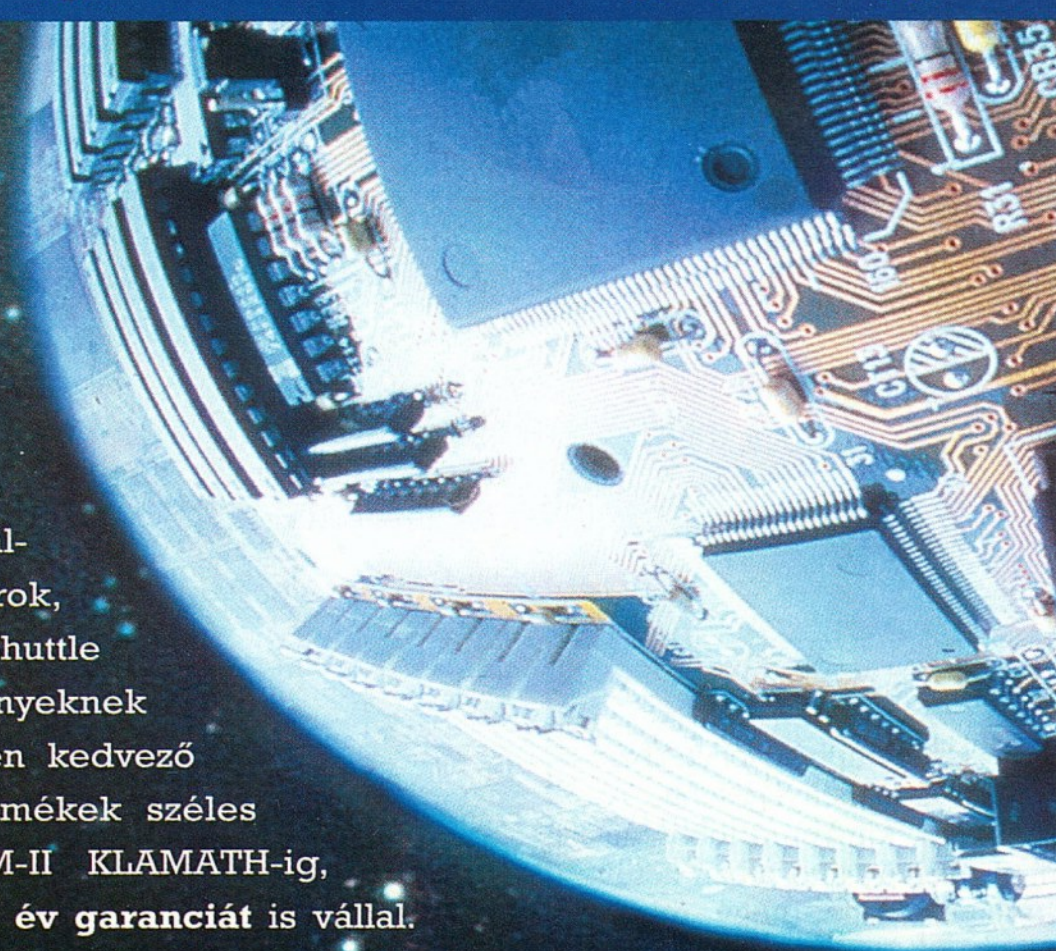
IN-WEST CD-R CENTER

Shuttle Spacewalker - A megbízható számítógép alapja.

Alap(lap)igazság: A Shuttle Spacewalker alaplapok egyedülállóan széles választéka valóban alapot jelent a számítástechnikában.

Raadás: Ismételten megvásárolhatók Magyarországon a többi kiváló minőségű Shuttle termékkel - hangkártyával, VGA-kártyával, egérrel, aktív hangfallal - együtt.

Az alaplapoknál a megbízhatóság és a kiváló minőség mellett az is nagyon fontos, hogy rugalmasan lépést tudjanak tartani a processzorok, memóriák és a buszrendszerek fejlődésével. A Shuttle Spacewalker alaplapok ezeknek a követelményeknek hiánytalanul megfelelnek. A Juventus Team igen kedvező áron kínálja a **SHUTTLE SPACEWALKER** termékek széles skáláját a VX-től a professzionális PENTIUM-II KLAMATH-ig, és a termékekre - a minőséget igazolandó - két év garanciát is vállal.

 Shuttle
Best for Bytes

JT Juventus Team
Számítógép alkatrész
nagykereskedelem

A MŰKÖDŐ GÉPES KAPCSOLAT
Információk viszonteladók részére: 221-5453

Alapvetően háromféle összeállításra koncentráltunk, mivel mások az igényei egy átlagos felhasználónak, mint a programokban való matasztást kedvelőknek, s megint más szempontok alapján választanak szoftvert a fejlesztők.

A gyűjtögetést ezúttal a www.windows95.com cím 32 bites tömörítőprogramjaival kezdtük. Választásunk kissé önkényes volt, hiszen más szerverek is tartalmaznak naprakész shareware-gyűjteményeket az Interneten, Magyarországon és külföldön egyaránt.

A programgyűjteményt kínáló szerver kiválasztása során négy szempontot célszerű figyelembe venni. Az első a *sebesség*, legalábbis azoknak, akik telefonon keresztül kapcsolódnak az Internetre. A második a minél gazdagabb, *naprakész ajánlat*, bosszantó ugyanis, ha a kiválasztott oldalon a remélnél két-három verzióval régebbi programváltozatot lehet csak találni, vagy éppen nem leljük a kiszemelt szoftvert.

Meghatározó szempont lehet az *elérhetőség* is, vannak ugyanis felkapott helyek, ahova a sok érdeklődő miatt nehéz bejutni. Végül, de nem utolsósorban a

TÖRPI- TŐ- KIN- ALAT A NETEN

Írásunk szerzője ezúttal az Internetet kereste fel, hogy ízelítőt adjon a 32 bites tömörítőprogramok már-már zavarbaejtően bőséges választékából.

hoz, csupán olyan szoftverek (rendszeresen frissített aktuális meghajtóprogramok, shareware és freeware utilitycsomagok, sőt játékok!) gyűjtőhelye, amelyeket a Windows 95 boldog vagy boldogtalan felhasználói telepíthetnek gépükre. A programok természetéből adódóan nem egy közülük *Windows NT* alatt is futtatható. Ez ügyben érdemes legalább futólag átböngészni az adott programot kísérő dokumentációt.

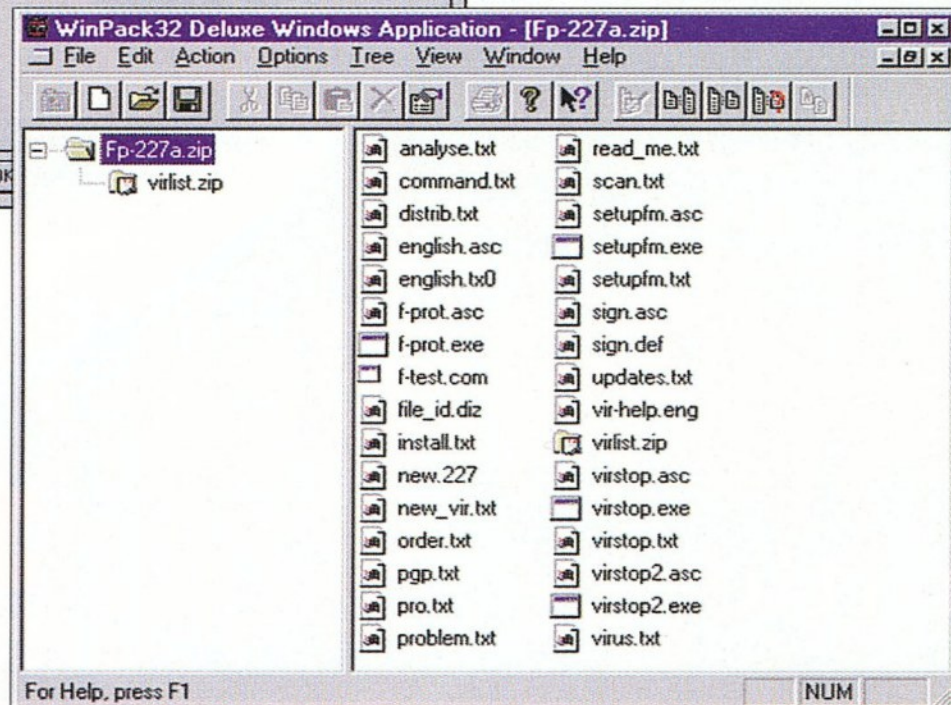
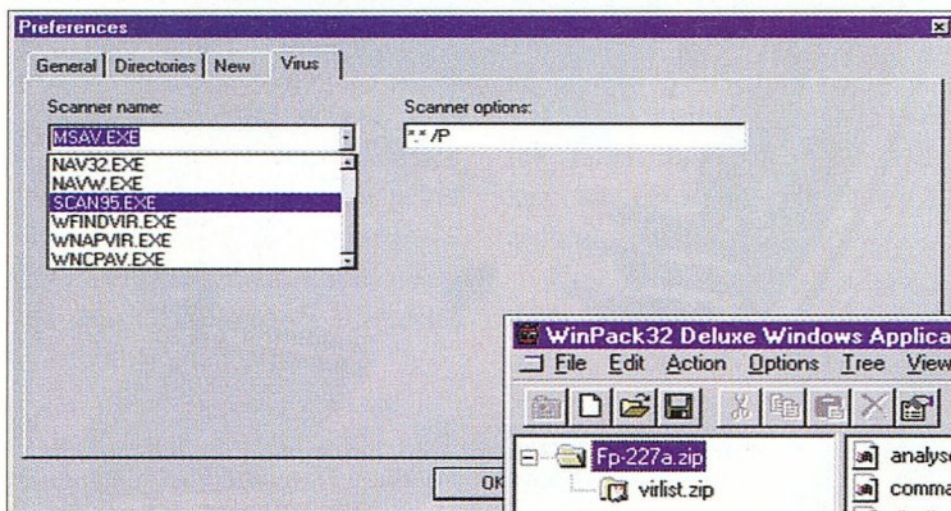
Táblázatunk némi ízelítőt nyújt abból, hogy mit is nevezhetünk a bőség zavarának. A felsorolt programok közül néhányat érdemes külön is kiemelni.

Ripper Version 3.0

A freeware program a RAR és az ARJ programokat használja az állományok és a *könyvtárak* tömörítésére, de ZIP fájlok készítésére is konfigurálható. Bár a csomag felettébb testes, és még gyors vonalon is meglehetősen sokáig tart a le-töltése, érdemes megpróbálkozni vele. Szolgáltatásai közé tartozik, hogy FILE_ID.DIZ fájlokat és még további négy állományt adhat hozzá a tömörítvényekhez. Szeletelt archívokat is tud készíteni, akár többféle méretben is.

BKZip 97c

Ez is freeware program, amely ZIP típusú archívok készítésére és kezelésére alkalmas. Szintén testes jószág, viszont több nyelven is kiadták, nem csak angolul. Beállítható vele a tömörítési hatékonyság és a lemezszeletelés. Kedvező, hogy *ki tudja takarítani a floppyt*. Magától értetődően elboldogul a fogd és vidd szolgáltatásokkal, valamint a hosszú fájlnevekkel. Figyelemre méltó, hogy a *sérült archívok javításának a lehetőségét* is beépítették.

nyelv is szempont lehet, bár nem ez a leglényegesebb. A programok túlnyomó többsége angol nyelvű változatban kerül a világhálózatra, hogy minél szélesebb körben legyenek fogyaszthatók.

A gyűjtemény kiválasztásán tehát már túl vagyunk, jöhetnek a programok! A már említett Windows95.com szervernek semmi köze sincs a Microsoft-

1. Még a víruskereső is paramétrezhető...
2. A WinPack használatakor a ZIP fájl is könyvtárnak látszik

**WinPack 32 Deluxe
Version 2.0 Beta 4**

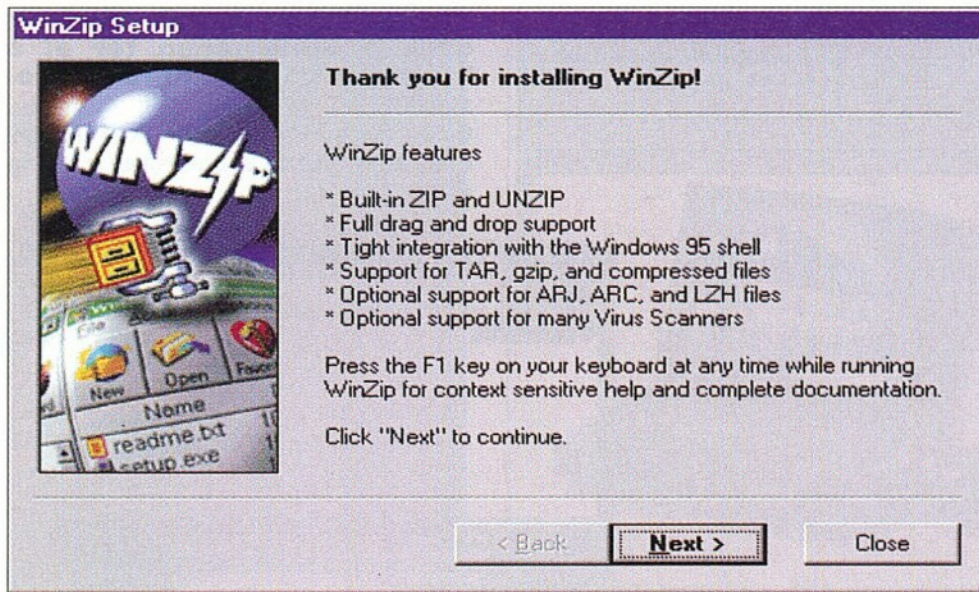
Az alig 1 Mbájtos program-csomaggal ZIP, GZIP, TAR, Lharc, Uuencode, Binhex, ARJ és ZOO programokat használhatunk. Képes az archívon belüli fájlok megjelenítésére, az archívkonverzióra, ezenkívül titkosításra is.

A széles körben ismert WinZip legutóbbi frissítése szervesen betelepszik a Windows programba. Így akár az Internet Explorert, akár a Netscape-et használjuk, egyetlen kattintással tölthetjük le vele a fájlokat az Interneten levő ZIP archívokból. Mindezt *saját tömörítő rutinjaival* teszi, nincs szüksége külső UnZip segédprogramra. Ha lemezre dolgozunk a WinZippel, és a tömörített anyag nem fér fel egyetlen floppyra, akkor automatikusan szeletelt archívot készít, s nem kell külön kérni ezt a szolgáltatást.

A program kiegészítése a *WinZip Self-Extractor*, amely önkibontó, illetve telepítőfejjel látja el a tömörített állományokat.

Zvet Version 2.0.4

Szerzői a kezdő és a professzionális felhasználóknak egyaránt ajánlják e programot, amely a *saját 32 bites ZIP-tömörítő eszközeit* használja. A

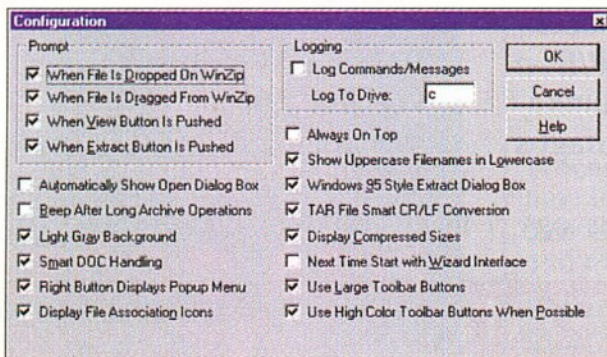

3

működési paraméterek beállítása egyszerű, és valamennyi érték utólag is megváltoztatható.

**Dima's PowerZip
Version 1.0**

Igazán könnyű a ZIP archívok kezelése a Dima's PowerZip programjával, amely a teljesen PKZIP kompatibilis tömörítést hatékonyan kombinálja Windows 95 stílusú kezelői felületével. Nincsen szüksége külső tömörítő segédprogramra.

4

Wallaby Version 5.0

Bár a shareware programváltozat csak 30 napos próbaidőt engedélyez, mégis érdemes kipróbálni, s ha beválik, akkor kifizetni a regisztrációs díjat. Bár a program nem tömörít, ennek ellenére kezeli az ARJ, ARC, ZOO, TAR, LZH, LHA és LHZ tömörítvényeket, sőt az elektronikus postával érkező uuencode-olt állományokat is. A Wallaby programon belül lehet *vírusellenőrzést* végezni, FTP-zni és levelezni is.

Automatikus öntelepítő, önkibontó archívok készítésére is alkalmas, mi több, akár még fájllisták is kinyomtathatók vele.

WinRAR Version 2.02

A WinRAR tömörít, szeletel, hibajavítással is dolgozhat, ezenkívül keretprogramként szolgál más tömörítők számára. Az OS/2 és a Unix/Linux alatt futó változatok is megjelentek már, nem is beszélve a 16 bites DOS-os RAR-ról. Így egy *igazán multiplatformos tömörítővel* állunk szemben. Az alig fél Mbájtos csomagban *többféle önkibontó modul* is található, amelyekkel remek telepítő-készleteket lehet összehajtogatni. Ha jól állítjuk be a tömörítést, akkor a program szinte verhetetlen a mezőnyben.

WinDIZ Version 1.07

A 30 napig használható shareware változat segíti a tömörített fájlokban lévő FILE_ID.DIZ állományok kigyűjtését és listába foglalását. Az Office 97 stílusú program kezeli a ZIP, az ARJ, a ZOO, az LHA, az SFX és az ARC archívokat, észreveszi a sérüléseket, emellett számtalan szűrőt és egyéb szolgáltatást kínál.

Exe2Cab Version 3.1

A Microsoft oldaláról letölthető, önkicsomagoló CAB fájlokat alakítja át CAB állományokká ez az alig 26 Kbájtos, Windows 95 köntösbe öltöztetett rövid freeware program. Erre annak lehet szüksége, aki maga akarja megszabni: mi és hogyan telepedjék a gépébe.

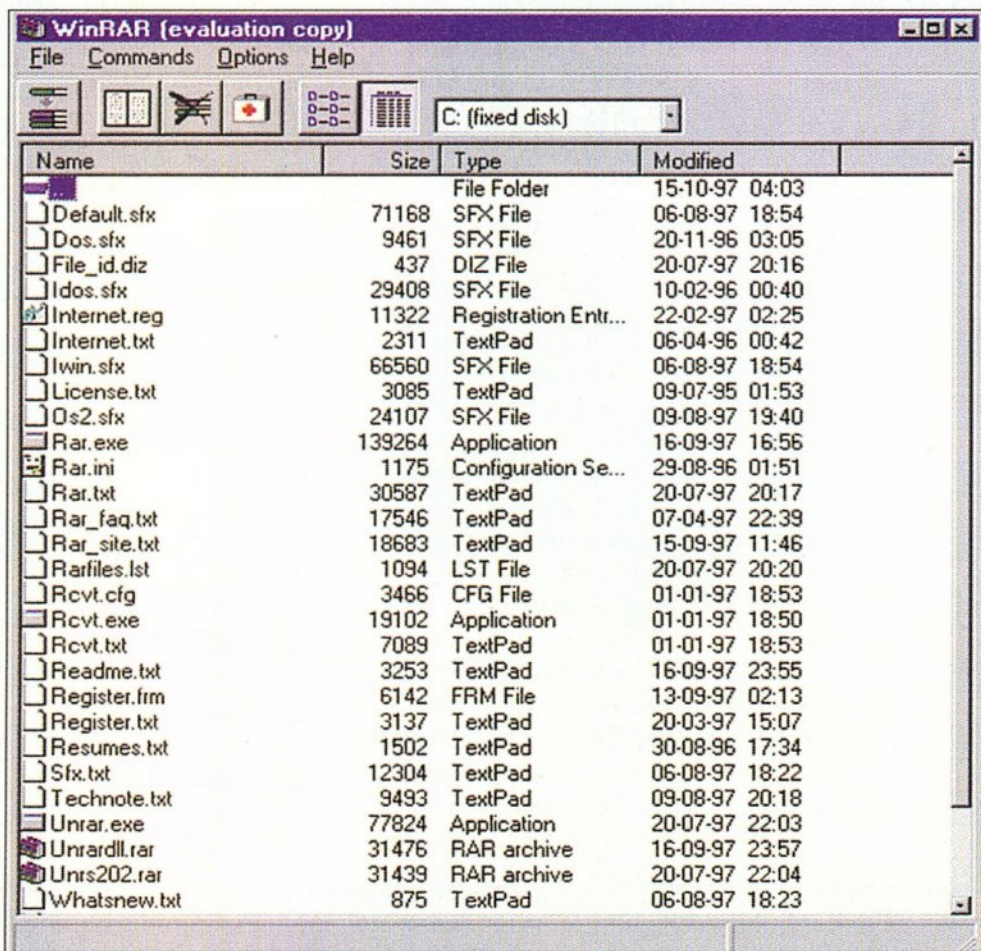
**WinARJ 95
Version 4.1.0**

A WinARJ a keretprogramok közé tartozik: kezeli a népszerű tömörítőprogramokat. Használatához a Visual Basic

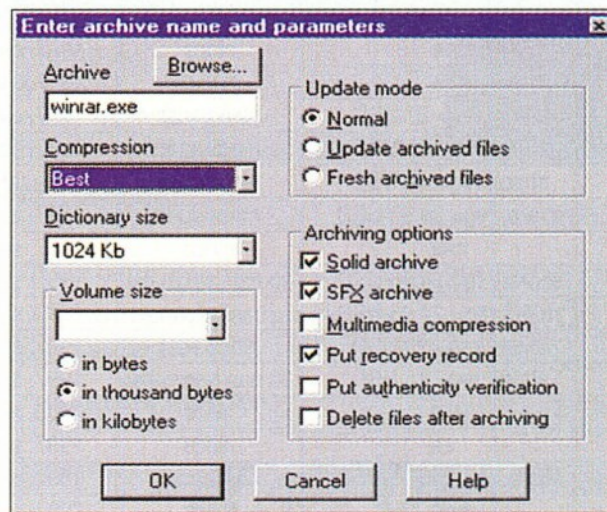
4.0 runtime moduljaira is szükség van.

JavaZIP Version 1.1

A világ első, kereskedelmi forgalomban levő, tökéletesen tiszta Java ZIP segédprogramja *shareware*-ként került a gyűjteménybe. A csaknem 3 Mbájtos programcsomag új

5

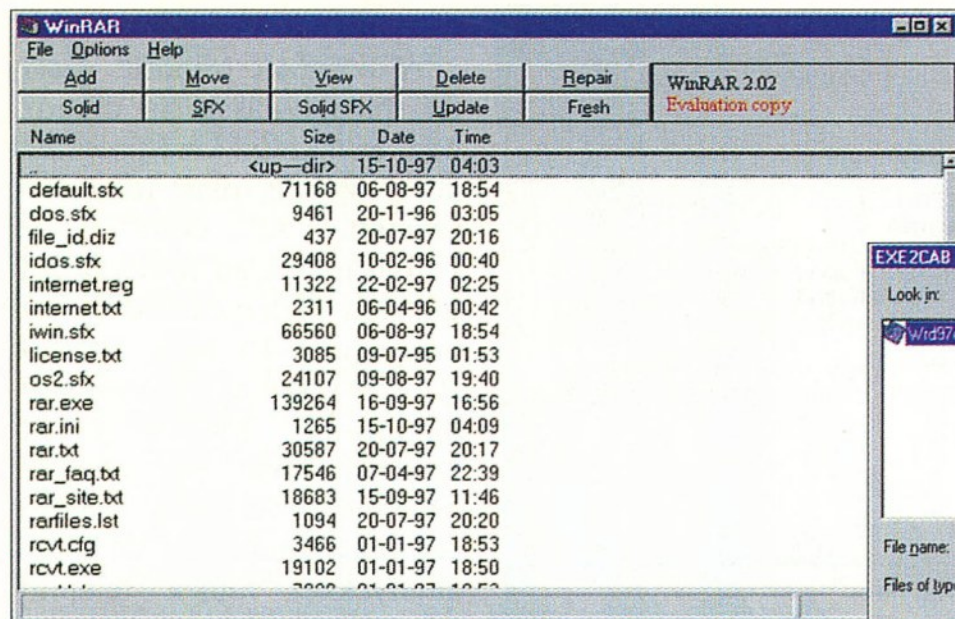
6

3. Némi előzetes tájékoztató telepítés közben a WinZip szolgáltatásairól

4. A WinZip egyik konfigurációs beállító ablaka

5. A WinRAR95 külleme mit sem változott a 2.01-es verzió óta

6. A kijelölt állományok tömörítése előtt a WinRAR még felkínálja a módosítás lehetőségét

7

módszereket ad a fájlok összegyűjtésére, tömörítésére, illetve az archívokból való kibontásukhoz. A szoftverbe épített viewer lehetővé teszi a képek (bmp, gif, jpg, tga), valamint a szöveges állományok megtekintését. A bináris, a html és a vml fájlokat *Java osztályokként* kezeli.

Quick Cab Pro V6.0 és Quick Cab V5.0

Ezekkel a programokkal ZIP szintű tömörítés érhető el. Lehetővé teszik a CAB és az EXE fájlok egyszerű elkészítését. Olyan SETUP.EXE is előállítható velük, amely – a kisméretű, terjeszthető csomagok érdeké-

ben – a Setup API-t használja. Egy 448 bites fájltitkosítót is tartalmaznak, s ezt – az egyéb titkosító segédprogramokkal ellentétben – nem korlátozzák az amerikai törvények.

WinTAR Remote

A Windows 95 és az NT operációs rendszerek alá készült programmal backupot készíthetünk floppylemezre, TAR fájlokba és – TCP/IP-n keresztül – akár Unix munkállományon levő távoli szalagos meghajtókra is.

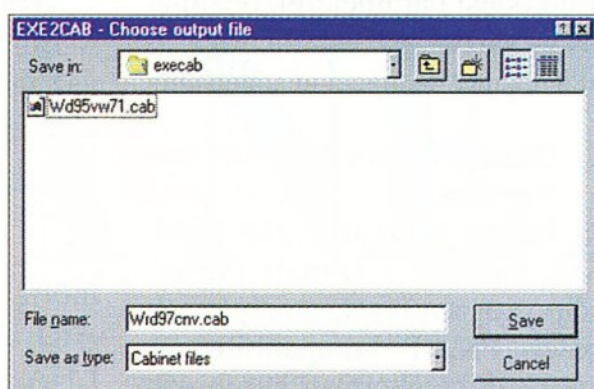
Ha a szalagos egység egy

7. Az NT-re szánt WinRAR csak a küllemében tér el a Windows 95-ös programváltozattól

8-9. Exe2Cab: egy kattintás ide, egy oda, s már készen is vagyunk

8

9

PC SCSI vezérlőjéhez kapcsolódik, akkor a WinTAR-SCSI az ajánlható megoldás.

TAR for Windows Version 1.00

Aki dolgozott már TAR for Windows NT-vel, jól tudja, hogy milyen bonyolult TAR

archívokat létrehozni a parancssori vezérlés nehézsége miatt. A TAR for Windows a Windows felhasználóbarát grafikus kezelői felületét kombinálja a TAR for Windows NT hasznosságával.

Luckman's Microhelp Zip Version 1.0

Az első olyan tömörítő segédprogram, amely lehetővé teszi, hogy a Windows 95, a Windows NT 3.51 és a 4.0 felhasználói egyetlen lépésben tömörítsenek állományokat. Más programoktól eltérően, amelyek párbeszédablakok sorozatán keresztül vezénylik le a tömörítést, a Luckman's Microhelp Zip a *fogd és vidd* módszert ötvözi egy fájlmenedzserrel.

ZipMaster for Win32 Version 1.1

A PKZIP 2.4g-vel kompatibilis kisméretű segédprogram egy hatékony ZIP fájlmenedzser. A ZIP nézegető Explorer-szerű fával mutatja be az archívban tárolt elérési útvonalakat. A ZIP-SFX csomagokból közönséges ZIP fájlokat tud készíteni és viszont. Képes a ZIP archívon belüli állományok megjelenítésére is.

Dr. Nagy Gábor

32 BITES TÖMÖRÍTŐPROGRAMOK

Név, verzió	Státus	Lejárat	Mióta szerepel a kínálatban?	Méret (Kbájt)	Letöltési idő (perc)	Platform	Extrák
Ripper Version 3.0	free	nincs	1997. okt. 11.	2450	31 14,4K, 15 28,8K, 3 ISDN	W95/NT	ins & unins
BKZip Version 97c	free	nincs	1997. okt. 1.	2351	29 14,4K, 15 28,8K, 3 ISDN	W95/NT	ins & unins
WinPack 32 Deluxe Version 2.0 Beta 4	share, reg= 21 USD	nincs adat	1997. okt. 1.	1000	12 14,4K, 6 28,8K, 1 ISDN	W95/NT	ins & unins
WinZip Version 6.3 Service Release 1	share, reg= 29 USD	nincs adat	1997. szept. 30.	708	9 14,4K, 4 28,8K, 1 ISDN	W95	ins & unins
WinZip Self-Extractor	share, reg= 49 USD	nincs adat	nincs adat	600	7 14,4K, 4 28,8K, 1 ISDN	W95	ins & unins
Zvet Version 2.0.4	share, reg= 24,95 USD	nincs adat	1997. szept. 22.	888	11 14,4K, 6 28,8K, 1 ISDN	W95/NT	ins & unins
Dima's PowerZip Version 1.0	free	nincs	1997. szept. 19.	841	11 14,4K, 5 28,8K, 1 ISDN	W95/NT	ins & unins
Wallaby Version 5.0	share, reg= 24,95 USD	30 nap használat	1997. szept. 17.	1343	17 14,4K, 8 28,8K, 1 ISDN	W95	ins & unins
WinRAR Version 2.02	share, reg= 24,95 USD	nincs adat	1997. szept. 16.	500	6 14,4K, 3 28,8K, 1 ISDN	W95/NT	ins & unins
CCZip Version 3.0	share, reg= 20 USD	nincs adat	1997. szept. 9.	870	11 14,4K, 5 28,8K, 1 ISDN	W95	ins & unins
WinDIZ Version 1.07	share, reg= 15 USD	30 nap használat	1997. szept. 3.	760	9 14,4K, 5 28,8K, 1 ISDN	W95/NT	ins & unins
FASTZip 97 Version 1.0	free	nincs	1996. aug. 26.	408	5 14,4K, 3 28,8K, <1 ISDN	W95/NT	ins & unins
Exe2Cab Version 3.1	free	nincs	1997. aug. 15.	26	<1 14,4K, <1 28,8K, <1 ISDN	W95/NT	nincs adat
WinARJ 95 Version 4.1.0	share, reg= 26,95 USD	nincs adat	1997. aug. 15.	1117	14 14,4K, 7 28,8K, 1 ISDN	W95	ins & unins
Freebie Zip 97 Version 1.0	free	nincs	1997. aug. 13.	886	11 14,4K, 6 28,8K, 1 ISDN	W95/NT	ins & unins
iavaZIP Version 1.1	share, reg= 49 USD	nincs	1997. aug. 13.	2900	36 14,4K, 18 28,8K, 3 ISDN	W95/NT	ins & unins
Archive Manager Version 1.0.0.3	share, reg= 19 USD	30 nap használat	1997. aug. 12.	1200	15 14,4K, 7 28,8K, 1 ISDN	W95/NT	ins & unins
TurboZIP Version 2.1	share, reg= 39,95 USD	30 nap használat	1997. aug. 12.	1656	21 14,4K, 10 28,8K, 2 ISDN	W95	ins & unins
ZIPWorks 2.6	share, reg= 21,95 USD	nincs adat	1997. aug. 7.	580	7 14,4K, 4 28,8K, 1 ISDN	W95/NT	ins
Quick Cab Pro Version 6.0	share, reg=50 USD	nincs adat	1997. júl. 15.	1330	17 14,4K, 8 28,8K, 1 ISDN	W95/NT	ins & unins
TAR for Windows Version 1.00	free	nincs	1997. júl. 8.	344	4 14,4K, 2 28,8K, <1 ISDN	W95/NT	ins & unins
Luckman's Microhelp Zip Version 1.0	share, reg= 29,95 USD	30 nap használat	1997. júl. 1.	3600	45 14,4K, 22 28,8K, 4 ISDN	W95/NT	ins & unins
Quick Cab Version 5.0	free	nincs	1997. jún. 25.	937	12 14,4K, 6 28,8K, 1 ISDN	W95/NT	ins & unins
Zip Wizard Pro Version 2.0	share, reg= 29,95 USD	90 nap használat	1997. jún. 27.	820	10 14,4K, 5 28,8K, 1 ISDN	W95/NT	ins & unins
ZipMaster for Win32 Version 1.1	share, reg= 20 USD	nincs adat	1997. jún. 13.	335	4 14,4K, 2 28,8K, <1 ISDN	W95/NT	ins & unins
Zip 95 Version 1.02	share, reg= 15 USD	30 nap használat	1997. jún. 5.	493	6 14,4K, 3 28,8K, 1 ISDN	W95	ins & unins

Jelmagyarázat: share=shareware; free=freeware; reg=regisztrációs díj; W95=Windows 95-ön fut; NT=Windows NT-n is futtatható; ins=van telepítőprogramja; unins=uninstall programot is tartalmaz

Adaptec Easy CD Creator Deluxe

A CD írás legegyszerűbb és leghatékonyabb módja

- Valamennyi közismert formátumban
- Windows'95 és Windows NT alatt
- Egyszer és többször írható CD írógéppel

"Tartozékok": Disc Wizard (Drag and drop CD író varázsló) • CD Spin Doctor (Hanglemezek, kazetták gyógyítása, mentése) • Picture CD Creator (Fényképekhez) • Video CD Creator (Video anyagokhoz) • CD Copier (CD másoló) • Jewel Case Creator (CD címke készítés) • Photo CD Suite (PCD formátum kezelés) • Special Effects Sound Editor (Speciális hangfelvételek) • Session Selector (Session aktiválás)

Keresse viszonteladóinknál!

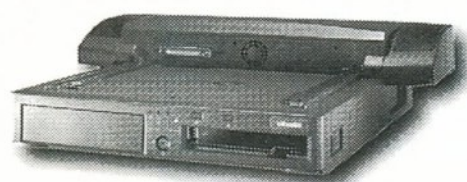
Adaptec Hivatalos disztribútor

axico
INFORMATIKAI KFT

1074 Budapest, Dohány u. 67. T.: 342 3255, Fax: 351 2576

Olivetti Echos, Echos Pro notebookok.

- 14 éves kultúra az európai hordozható számítógép gyártásban
- 70 éves ergonómiai tapasztalat a billentyűzet fejlesztésében
- élenjáró gyártástechnológia
- több mint tízféle modell
- időtálló befektetés
- 3 éves világarancia
- hazai szakszerviz

*Ha csalódott a Távol-Keletben
és unja Amerikát, válassza
természetes európai partnerét a
megbízható Olivettit.*

Processzor*
Intel Pentium®
120 MHz-133 MHz,
150 MHz-166 MMX™

Képernyő*
11,3" TFT/DSTN SVGA,
12,1" TFT/DSTN,
SVGA/XGA

Memória*
8/16/32 MB
max. 40 MB (Echos),
max. 128 MB (Echos Pro)

Merevlemez*
1,3 - 2 GB - 3 GB kivehető

CD-ROM* 8x, 10x

SB™ kompatibilis hangkártya

PointPad™

*modelltől függően

Az asztali gépek teljesítményét nyújtó
AKCIÓS "Echos" és "Echos Pro"
notebookok és kiegészítőik teljes
választékával várjuk.

Forgalmazza: **TRADE**
R.A. Trade Kft.

2040 Budaörs, Petőfi Sándor u. 64.

Szervíz:

Portocom Rt.

1115 Budapest, Ballagi Mór u. 14. Tel.: 203-9269 Fax: 203-9275

Megvásárolható:

Portocom Rt. - 1115 Bp., Ballagi Mór u. 14. • Tel.: 203-9276

Axico Kft. - 1074 Bp., Dohány u. 67 • Tel.: 352-8932

és a minőségi termékeket forgalmazó kereskedőknél.

További információért hívjon, a 06 30 334 016-os telefonszámon
vagy küldjön faxot a 06 23 416 378-as faxszámra.

olivetti
personal computers

THE NEW ART OF TECHNOLOGY

DISZTRIBÚTOR
HRP
HRP HUNGARY KFT

1133 Bp. GOGOL U. 13.
TEL.: 252-6300; FAX: 149-1115
INTERNET: www.hrp.hu
E-Mail: info@hrp.hu

**A LEGKEDVEZŐBB ÁRÚ
LÉZERNYOMTATÓ...**

KYOCERA

Ecosys
FS-600

6 lap/perc • 600x600 dpi

Ecosys csak festékpátron cserét igényel Ecosys számos emuláció
Ecosys opcionális Post Script II emuláció Ecosys opcionális 250 lapos
lapadagoló

FS-1700 12 lap/perc • **FS-3700** 18 lap/perc • **FS-7000** 28 lap/perc

RENDKÍVÜL ALACSONY ÜZEMELTETÉSI KÖLTSÉG

74120750

ÓLOMKRISTÁLY TÁRGYAK KÉSZÍTÉSE, ÁRUSÍTÁSA

Megnyitottuk új üzletünket, már nemcsak Székesfehérváron lehet kapni széles választékban a zsúrizett, saját készítésű, gravírozott kristály termékeinket, melyeket a helyszínen betűírással is díszítünk, hanem Szentendrén a Turul Üzletházban is (Duna korzó 7/A). Továbbá foglalkozunk festmények, régiségek és Tiffany lámpák árusításával is.

MARÁCZI-KRISTÁLY

Marácz Zoltán üvegsziszoló mester
8000 Székesfehérvár, Huba u. 1.
Tel.: 26/312-986

74120536

ÉPÍTŐIPARI KIVITELEZÉS

Felajánljuk minőségi munkát végző, jól képzett szakembereink kapacitását az alábbi szakmákban:

- tapétázás, festés, mázolás,
- parkettásmunkák, átrakás, csiszolás, lakkozás,
- PVC padlózás aljzatkiegyenlítésel,
- szőnyegpadlózás igényes kivitelben,

- járólaprakás, csempézés,
- lakosságnak, közületeknek
HÁROM ÉV GARANCIA.
ARGO FESTŐMESTER
ÉPÍTŐIPARI KFT.

1212 Budapest, Szent István u. 76.
Tel.: 277-1540
Fax: 276-2924
Ügyintéző: Györffy Zoltán

74120593

SZÁMÍTÁSTECHNIKAI KELLÉKEK

Mágnesszalagos adathordozók, 1/2 collos mágnesszalagok. Mátrixnyomatókhoz eredeti és újratöltött festékszalgak-kazetták. Lézernyomatókhoz eredeti és újratöltött tonerek. Leporellópapírok. Kérje ajánlatunkat!

ROBOHARDWARE KFT.

1082 Budapest, Üllői út 66/A.
Tel.: 313-5625
Tel./fax: 334-1762, 334-0958
Ügyintéző: Györgyovics Egon

74120633

TDK TERMÉKEK

- TDK elemek,
- TDK videokazetták,
- TDK audiokazetták,
- TDK floppy-diszkek

teljes választéka versenyképes nagykereskedelmi áron. Visszavásárlási garancia, tartós partnerkapcsolat esetén kedvező fizetési feltételek.

ORIGO

1032 Budapest, Vályog u. 2-4.

Tel.: 250-4382

Fax: 250-4383

Ügyintéző: Tóth Erna

74120546

SZÁMÍTÁSTECHNIKA, SZERVIZ

Komplett számítógépek országos helyszíni garanciával. Hálózatépítés, alkatrész-kereskedelem, számítógépek fizető és átalánydíjas országos szervize. Kiegészítők, kellékanyagok nagy választékban. Igény szerinti, feladatorientált, kedvező árú számítógép konfigurációk. Számítógépek felújítása. Hívjon - jövünk - megoldjuk.

ECOLAN KFT.

8000 Székesfehérvár,

Deák F. u. 29/1.

Tel./fax: 22/442-369

Ügyintéző: Giber József

74120731

IRODABÉRLET VÁCON

A MŰKER Kft. bére adja a teljes infrastruktúrával ellátott négy irodahelyiséget, melyek 15-40 m² alapterületűek, bútorozottak, bármilyen tevékenységre alkalmasak. Kiváló megközelíthetőség, nyugodt környezet.

MŰKER KFT.

2600 Vác, Csatamező 75/2.

Tel.: 27/316-599, 316-406,

30/354-954

Ügyintéző: Pindes László

74120705

MUNKARUHA KÉSZÍTÉS

Dolgozójának se inge, se gatyája? Nálunk majd elkészül a munkaruhája! Az Ön igénye szerinti méretben, színben és fazonban legyártjuk. Cégének emblémáját megtervezzük, a munkaruhájára felvisszük.

KISVAKOND

MUNKARUHÁZAT

1093 Budapest, Mátyás u. 6.

Tel.: 215-1541

74120681

RÉTEGVASTAGSÁGMÉRŐK

Fémes és nem fémes alapanyagokon, fémes és nem fémes rétegek mérésére egyaránt forgalmazunk rétegvastagságmérő műszereket 5-5000 µm méréshatárral. Használható műanyag, horgany, festék, réz, króm stb. bevonat pontos mérésére. Forgalmazza:

GRIMAS IPARI

KERESKEDELMI KFT.

1214 Budapest, Erdősor u. 167.

Tel.: 277-4470, fax: 276-0557

Ügyintéző: Harnisch József
ügyvezető

Központi telefonszámok: Tel.: 290-3464,
fax: 290-3815, BBS: 292-0144 • www.infoborze.hu

MÉG MA DÖNTSÖN A HOLNAP ÜZLETÉRŐL!

SYNERGON - TELJES SEBESSÉGGEL AZ INFOSZTRÁDÁN

Gyorsabban, hatékonyabban, messzebbre,
nagyobb biztonságban!

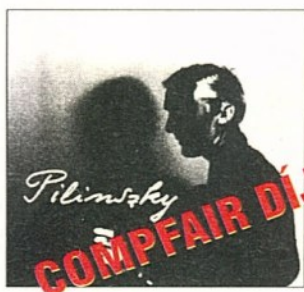
A legnagyobb magyar rendszerintegrátor vállalat, a Synergion Informatika Rt., amely az Optotrans és a Rolitron egyesüléséből jött létre, magasabb fokozatra kapcsolt: kiépítette az ISO 9001 szabvány szerinti minőségbiztosítási rendszerét.

A Synergion a jövő évezred közműveit, az infosztrádát építi, azt a kommunikációs rendszert, amely a világot áttekinthetővé, bejárhatóvá teszi. Ha Ön már a holnapot tervezi, egyenrangú partner kíván lenni a világméretű kommunikációban, hajtson fel a Synergion infosztrádára!

SYNERGON

Synergion Informatika Rt. ■ 1041 Budapest, István út 16. Tel.: 399-6600 Fax: 399-6699 ■ E-mail: info@synergion.hu www.synergion.hu
1138 Budapest, Váci út 168/A Tel.: 270-5120 Fax: 270-5132 ■ H-2600 Vác, Zrínyi u. 41/A Tel.: (27) 318-490 Fax: (27) 313-062

Pilinszky CD-ROM

összes verse prózai írásai, fordításai,
levelezése, kéziratok, fényképek,
hangfelvételek, filmrészletek, inrerjúk.
Keresőfunkciók, indexek.

5 990,- Ft

Újdonságok!

Megjelent az új RALLY Championship 8 500,- Ft

A már ismert Rally Bajnokság új verziója még több autóval, látványosabb grafikával, újabb pályákkal, saját pályák készítésére alkalmas pályaszerkesztővel és osztott pályás játékkal teszi a játékot még érdekesebbé.

Az óceán világa 3 990,- Ft

A tengerek élőlényeit bemutató sorozat első tagja a Maldiv-szigetek korallzátonyai közé kalauzolja el a felhasználót egy interaktív film és színes tengeralatti fotók segítségével.

Garden Designer 3 8 500,- Ft

Garden Designer 2 8 500,- Ft

A tévéből már jól ismert **TAMAGOTCHI 2 800,- Ft**

ÁRAINK AZ ÁFÁ-T IS TARTALMAZZÁK!

1065 Budapest, Nagymező u. 21. • Tel/Fax: 153-1898

Budapesti Értéktőzsde

azonnali felvételre keres

1. szoftverfejlesztőt

Felsőfokú szakirányú végzettség,
minimum 3 éves szakmai gyakorlat,
VMS-, C-, INGRES-, Unix-rendszerek ismerete.

A felvételnél előnyt jelent:

TCP/IP - és DECnet hálózati tapasztalatok,
PASCAL-programozás és
az angol nyelv ismerete.

2. PC-szoftverfejlesztőt

Legalább középfokú, szakirányú végzettség,
minimum 3 éves szakmai gyakorlat,
MS Windows-, Access-, Visual Basic-, C-,
Clipper-, Windows NT-, SQL-rendszerek ismerete.

A felvételnél előnyt jelent

az angol nyelv ismerete.

Alkalmazás rövid határidővel,
képzések támogatása.

A jelentkezést írásban, fényképpel ellátott,
részletes szakmai önéletrajzzal,
fizetési igény megjelölésével kérjük
az alábbi címre elküldeni:

1051 Budapest,

Vörösmarty tér 1. 63. postaláda

Fogja meg az olcsóbbik végén a vonalat!

A MATÁV leszállította
az új telefonvonalak árát!

**November 30-ig az
AKCIÓS belépési díj
vállalkozásoknak,
intézményeknek csak
50 000 Ft*!**

*Az ár áfa nélkül értendő.

Érdeklődjön a MATÁV ügyfélszolgálati
irodáiban. Ingyenes információs Zöld szám:

06 80 203 203

Egymás közt

Az OS/2 Warp 4.0-t bemutató sorozatunkban már eddig is sok olyan programot ismertettünk, amelyek más operációs rendszerekben nem részei az alapkonfigurációnak, hanem külön kell megvásárolni őket. Az IBM még tovább kényezteti a felhasználóit azzal, hogy a Warphoz egy BonusPack nevű ajándékcsomagot is mellékel, amely megoldást jelenthet a mindennapos munkasorán felmerülő feladatokra.

A BonusPack már a korábbi OS/2 operációs rendszereknek is a része volt, igaz, akkor még külön lemezen kapott helyet. A Warp 4.0 integráltan tartalmazza ezt a csomagot, és az egyes alkalmazásainak a telepítése is a *Selective Install*-ból indítható. A BonusPack *More* oldalán találjuk a csomagba tartozó programok felsorolását, illetve itt választhatjuk ki, hogy melyik alkalmazást telepítsük, vagy éppen melyiket távolítsuk el.

A csomag több részből áll. A *CompuServe Information Manager for OS/2* a CompuServe kezelésére szolgáló program. A *HyperACCESS Lite for OS/2* egy kommunikációs program, amely a távoli gépek közötti adatcserét bonyolítja. Az *IBM Works* minden olyan funkciót (szövegszerkesztő, táblázatkezelő, adatbázis-kezelő, határidőnapló, bemutatókészítő) tartalmaz, amelyek az irodai ügyvitelhez szükségesek. A *FaxWorks for OS/2* rendkívül könnyen kezelhető, sokfunkciós faxprogram, a *Video IN for OS/2*-vel pedig videoanyagokat készíthetünk és szerkeszthetünk. Az *AskPSP* egy szakértői rendszer, amely a Warp használata során felmerülő kérdésekre ad választ. A *Remote Support for OS/2* segítségével az illetékes szakember távolról javíthatja ki a szoftverben keletkezett hibákat. A *HP JetAdmin* és a *HP JetAdmin Port Driver*

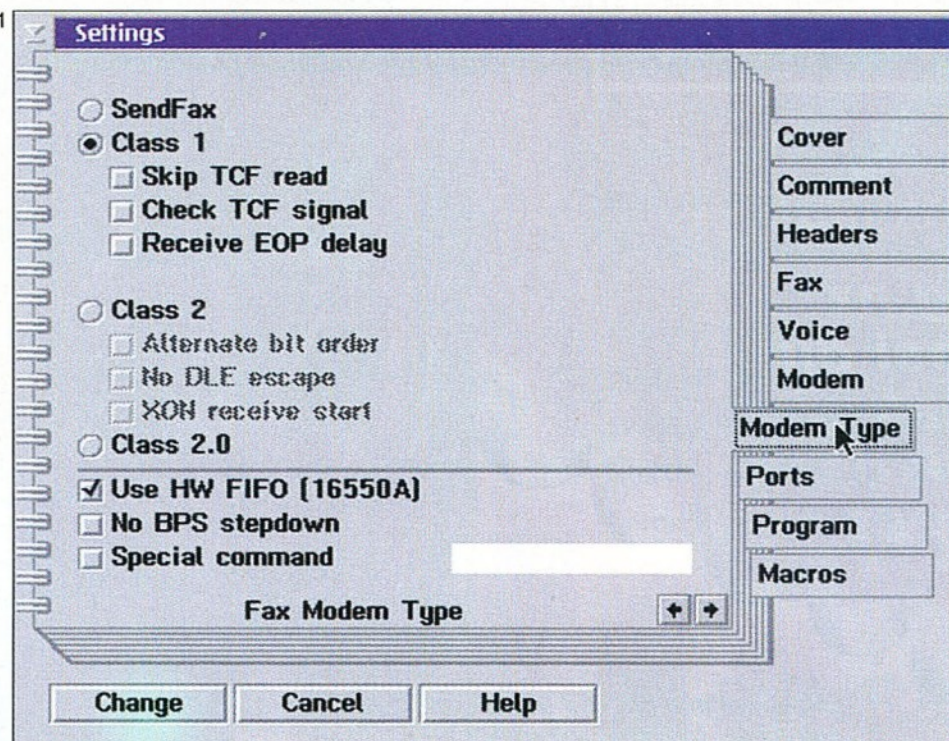
Hewlett-Packard, míg a *MarkVision for OS/2* és a *MarkNet Port Driver* a Lexmark nyomtatók hálózati használatát segítő program.

Sorozatunk további részeiben ezekből az „ajándékokból” mutatunk be néhányat.

FaxWorks for OS/2

Ritkán találunk ma már olyan számítógépet, amelyikben ne

1. Minden adatot pontosan be kell állítani az első használat előtt

2. A kezelőfelületen található ikonok segítségével az összes funkció gyorsan és könnyen elérhető

AJÁNDÉK

volna *faxmodem*, ha másért nem is, akkor az *Internet kapcsolat* miatt. Persze, akinek a gépében ott van ez a kiegészítő kártya, előbb-utóbb faxok küldésére és fogadására is szeretné használni. A Warp 4.0 felhasználóinak ehhez nincsen szükségük újabb drága szoftverekre, elég, ha telepítik a BonusPackból a *FaxWorks* programot.

A FaxWorks első elindításakor be kell állítani néhány fontos hardver- és szoftveradatot. Ha elfelejtkeznénk róluk, akkor a program figyelmeztet a feledékenységünkre. A beállításokat később megváltoztathatjuk, ha a program *Utilities* menüjéből a *Settings* pontot választjuk. A többoldalas párbeszédablak lapjain megadhatjuk, hogy legyen-e fedőlapja a faxoknak, milyen adatok szerepeljenek az általunk küldött faxok fejlécében, mik legyenek a faxküldés és -fogadás fontosabb paramétereit.

Mivel a *FaxWorks* kezeli a *Voice* kiegészítésű modemeket

is, mikrofon segítségével rögzíthetjük és megadhatjuk, hogy milyen üdvözlőszöveggel jelentkezzen be a program, ha nem fax érkezik. A beállítások legfontosabb oldalai a *Modem*, a *Modem Type* és a *Ports*. Itt kell leírni, hogy milyen típusú modemet használunk, és az melyik soros porton található. Ha a modemünk programozásához valamilyen különleges utasítássorozatra van szükség, akkor azt is itt kell beírni. A program a menüsoron kívül egy *Toolbar* is tartalmaz, ahol – ikonok segítségével – a program összes funkciója gyorsan és kényelmesen elérhető.

Faxfogadás

Ha faxot szeretnénk fogadni, akkor a FaxWorks elindítása után a *Fax* menüpont *Receive* utasítását kell választani. Itt négy lehetőség kínálkozik. Alapértelmezésben az *automatikus faxfogadás ki van kapcsolva* (off). Azt is megtehetjük, hogy egy folyamatban lévő beszélgetés közben indítjuk el a fogadást, azaz megadjuk a sípoló hangot. Ehhez a *Current Call* pontot kell választanunk. Ha a bejövő hívásokat automatikusan szeretnénk fogadni, akkor a *One Call* vagy az *All Calls* lehetőségek közül voksolhatunk valamelyikre. Ilyen esetben a *közvetlenül soron következő* vagy az *elkövetkezendő összes hívást* kezeli a program. Azt, hogy a FaxWorks hány csöngetés után vegye fel a telefont, és kezdje meg a fax fogadását, a már említett *Settings/Setting Modem* oldal *Answer Rings* mezőjébe kell beírni. A fax érkezése közben a képernyő bal alsó sarkában megjelenik egy kis ablak, amely a modem pillanatnyi

OS/2 Warp 4.0 (13.)

CSOMAG (1.)

A faxküldéshez szorosan hozzátartozik a programban található *telefonkönyv* is. Ide beírhatjuk azoknak az adatait, legfőképpen a telefonszámát, akiknek gyakran küldünk faxot. Ennek az előnyét akkor látjuk, amikor egy fax címzettjének a megadásakor nem kell beírni a sok-sok adatot, csupán a telefonkönyvből kell kiválasztani a megfelelő nevet.

Szintén a telefonkönyv segítségével lehet egy faxot több telefonszámra is eljuttatni. Ehhez csoportokat kell képezni a nevekből, és amikor megadjuk, hogy hová menjen az üzenet, akkor csak a csoportnevet kell beírni, s a fax automatikusan eljut a csoport valamennyi tagjához.

Fogd és dobd!

A FaxWorks tökéletesen beillik az OS/2 Warp 4.0 felhasználói felületébe. A program valamennyi funkciójához használhatjuk a *Drag and Drop technikát*. Az újonnan létrehozott faxra rádobhatjuk egy hivatalos bélyegző vagy aláírás képét, ezenkívül a színeket vagy a betűtípusokat. Ha a munkaasztalon elkészítjük az FxPrint nyomtató árnyékbjektumát, egy nyomtatót jelképező ikont, akkor bármelyik dokumentumot egyszerűen rádobhatjuk erre, s máris elindul a faxküldés.

Az ajándékcsomagban található FaxWorks program segítségével kényelmesen fogadhat-

állapotáról és a beérkező fax adatairól tájékoztat.

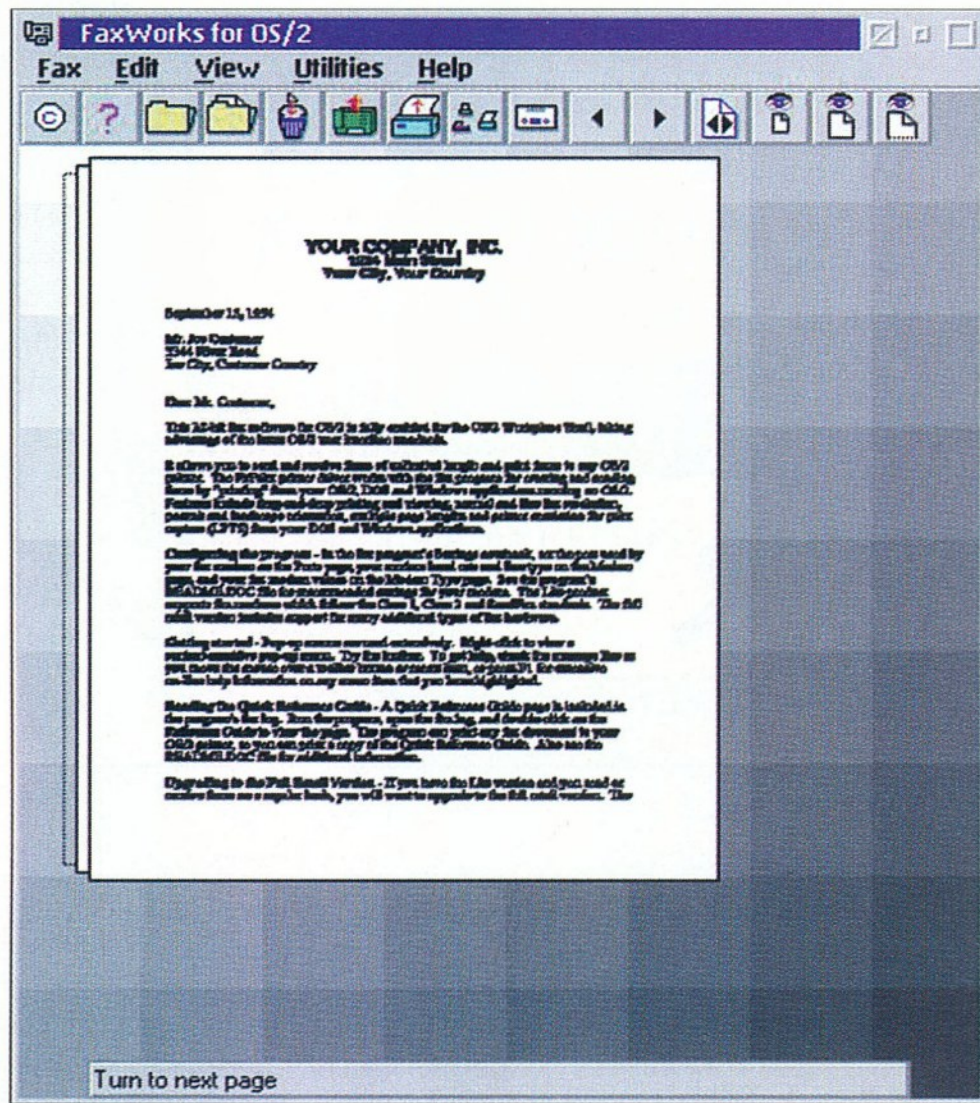
A fax megérkezése után csak rá kell kattintani a *Log File* megnyitását szimbolizáló ikonra, s máris megkapjuk az eddig beérkezett és elküldött faxok adatait. Itt az is azonnal látszik, hogy melyik fax mikor érkezett, és melyiket nem néztük még meg. A beérkezett dokumentumokat *Preview*, *Normal* és *Large* méretben is megtekinthetjük, ami azt jelenti, hogy az apró részleteket ki is nagyíthatjuk. Természetesen nemcsak nézhetjük, hanem ki is nyomtathatjuk a faxokat, sőt ha úgy tartja kedvünk, tovább is küldhetjük azokat.

Bár a Warp 4.0 BonusPackje a FaxWorks programnak csak egy gyengített változatát tartalmazza, a teljes program megvásárlása esetén *különböző képformátumokba is* exportálhatjuk a faxokat. Ha már sok olyan fax gyűlt össze, amelyre nincsen szükségünk, akkor ezeket egyetlen mozdulattal kitörölhetjük. Ez a művelet automatikusan törli a logfájlbejegyzést is.

Faxküldés

A számítógéppel megírt dokumentumokat faxmodem segítségével küldhetjük el egy faxmodemes számítógépnek vagy egy hagyományos faxkészüléknek. Az ilyen faxküldésnek *több előnye* is van. Mivel nem kell beolvasni (digitalizálni) a dokumentumot, az elküldött fax sokkal jobb minőségű lesz annál, mint amit faxkészülékkel küldenek. A másik előny, hogy ugyanazt a dokumentumot több helyre is elküldhetjük, és még azt is beállíthatjuk, hogy mikor induljon az átvitel. Ezzel a lehetőséggel kényelmesen és olcsón továbbíthatjuk éjszaka a körfaxokat.

A faxküldést kétféleképpen kezdeményezhetjük. A FaxWorks program *Fax/Send* utasí-

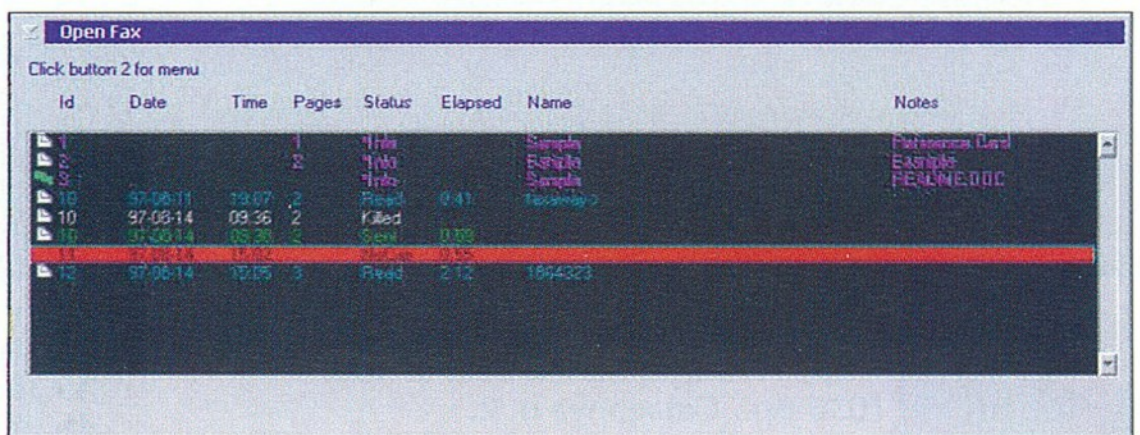
3. A Preview megjelenítéssel a fax egészéről kaphatunk képet

4. A logfájlban megtalálhatjuk az összes beérkezett és elküldött fax részletes adatait

tását használva megjelenik egy párbeszédablak, és itt azt kell

megadni, hogy mikor és hova szeretnénk küldeni a faxot, valamint be kell írni az üzenetet. A program ezek alapján automatikusan generál egy általános faxdokumentumot, amelyet – kívánságra – egy fedőlappal is kiegészít.

A másik lehetőség a faxok küldésére, hogy egy tetszőleges alkalmazásban elkészítünk egy dokumentumot, és azt a megfelelő menüpont segítségével

vel kinyomtatjuk. Amikor telepítjük a FaxWorks programot, akkor a már meglévők mellett egy új nyomtató is feltűnik. Ennek a neve *FxPrint*. Ha erre küldjük a levelet vagy a rajzot, akkor elindul a FaxWorks program, és megjelenik a már előbb említett párbeszédablak, amelyben megadhatjuk a címzett adatait. Az üzenetet persze ilyenkor is megtoldhatjuk egy fedőlappal.

juk a beérkező faxokat, és faxként továbbíthatunk bármely Warp alkalmazásban létrehozott dokumentumot. Abban az esetben, ha hangkezelésre is alkalmas modemünk van, akkor a program upgrade változatának megvásárlásával *komplett üzenetrögzítő rendszerhez* juthatunk, amellyel még a hangpostafiókok távoli, telefonon keresztüli kezelésére is kínálkozik lehetőség. Gy. L

PLANTRADING

Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.
1132 Budapest, Visegrádi u. 42/46.
Tel.: 149-7788, 149-7791
Fax: 260-3431
E-mail: nyiri@plantrading.hu

Megbízhatóság, minőség – kedvező áron

- ◆ DEC PC-k teljes választéka
- ◆ PT Intelligent számítógépek
- ◆ PT Popular számítógépek
- ◆ TULIP PC-k (EUR1-gyel is!)
- ◆ STAR, CANON, HP, PANASONIC, EPSON, XEROX, TEKTRONIX és OTC nyomtatók
- ◆ winchesterek, alaplapok, CD-ROM-ok, hangkártyák és más alkatrészek
- ◆ CD-írók
- ◆ írható CD-k

Árlistánk lekérdezhető a Faxbankból
(Tel.: 2-333-666, kód: 1484#,
akciós árlista kódja: 2121#)
Internet: <http://www.plantrading.hu>
Viszonteladók jelentkezését is várjuk!

HÍVJON A LEGJOBB ÁRÉRT!

MEGNYÍLT!

Szaküzlet az
Oktagon Üzletházban
1067 Budapest, Teréz krt. 21.
Tel.: 269-0232

Logitech és Dexxa
termékek teljes választéka

Nyitási akció:
ScanMan Color 2000
színes kéziscanner
19000+ÁFA
az első 100 vásárlónak

Mouse, joystick, trackball
scanner, videodigitalizáló

ScanDer Kft.

1146 Bp., Thököly út 59/a.
Tel./Fax: 251-2960
06-30-242-397, 620-207

A NAGYKUTYÁK IS VELÜNK DOLGOZTATNAK!

Ha Önben is felmerült már az igény arra, hogy minden szempontból kielégítő nyomdaipari reklámanyaggal lépjen a piac bármely területére, és még nem talált meg bennünket, akkor ne késlekedjék felkeresni cégünket!

1146 Budapest, Hermina út 57-59.
Tel.: 251-7895, 06 30 318-008

BIZOMÁNYOSI TERJESZTŐK LISTÁJA

- 1., Könyvtárellátó 1134 Bp., Váci út 19.
- 2., Lyra and Lant Rt. Műszaki Könyvruház 1061 Bp., Liszt F. tér 9.
- 3., Könyvesház 1134 Bp., Váci út 19.
- 4., Kiadói Lapterjesztő Kereskedelmi Kft. 1106 Bp., Jászberényi út 53.
- 5., Libri Kft. 1042 Bp., Árpád u. 142.
- 6., Libri Kft. 1053 Bp., Kossuth L. u. 18.
- 7., TETA Kft. 1134 Bp., Váci út 19.
- 8., Műszaki Könyvkiadó 1033 Bp., Szentendrei út 89-93
- 9., Tekla - Market Bt. 1053 Bp., Kálvin tér 2.
- 10., Novotrade 2c Kft. 1136 Bp., Balzac u. 35.
- 11., Szoftver Kft. 1137 Bp., Jászai Mari tér 3.
- 12., Tan-társ Kft. 1072 Bp., Nyár u. 14.
- 13., Synkron 2000 Kft. 1147 Bp., Gyarmat u. 104.
- 14., Present-Computer Kft. 1065 Bp., Nagymező u. 60.
- 15., Talentum Kft. 1113 Bp., Bartók Béla út 106.
- 16., Iris Kft. 1036 Bp., Galagonya u. 2.
- 17., Libra Computer Kft. 1114 Bp., Bartók Béla út 21.
- 18., Pixel Multimédia Kft. 1088 Bp., Rákóczi út 13.
- 19., Cédrus Floppyland Kft. 1056 Bp., Váci u. 84.
- 20., Számalk Rendszerház Rt. 1115 Bp., Etele út 68.
- 21., Computer Books Kft. 1126 Bp., Tarcsay Vilmos u. 12.
- 22., Student Kft. 1092 Bp., Köztelek u. 8.
- 23., Win Computer 1067 Bp., Szondi u. 19.
- 24., Kiskapu Kft. 1081 Bp., Népszínház u. 29.
- 25., Véka Bt. 1144 Bp., Csertő u. 18-20.
- 26., Szüv Rt. 1145 Bp., Szugló u. 9-15.
- 27., Kronos Bt. 1107 Bp., Balkán u. 8.
- 28., Studium 1052 Bp., Váci u. 22.
- 29., Kventa Kft. 1067 Bp., Podmaniczky u. 37.

Computer PANORÁMA

WINDOWS PANORÁMA

- 30., Gró Bt. 1075 Bp., Wesselényi u. 30.
- 31., Írószer Bt. 2400 Dunaújváros, Táncsics M. u. 2.
- 32., T and T 60 Bt. 3000 Hatvan, Horváth Mihály u.
- 33., Computer Market 6500 Baja, Béke tér 7.
- 34., Szakkönyvruház 4026 Debrecen, Hunyadi u. 8-10.
- 35., Alku Kft. 8000 Székesfehérvár, József A. u. 25.
- 36., Szintézis Computer Kft. 9022 Győr, Pálffy u. 9.
- 37., Next-Door Bt. 3060 Pásztó, Kishegy u. 35.
- 38., Delfin Computer Kft. 6800 Hódmezővásárhely, Hóvirág u. 2.
- 39., Win Investor Kft. Szolnok, Kolozsvári út 3.
- 40., Origó Kereskedelmi Kft. 6100 Kiskunfélegyháza, Mártírok útja 1.
- 41., Szüv Rt. 8000 Székesfehérvár, Gyümölcs u. 36.
- 42., Multi Computer Kft. Körmend, Thököly út 1.
- 43., Gabb János 8700 Marcali, Széchényi út 10.
- 44., Egyetem Könyvesbolt Miskolc-Egyetemváros
- 45., Fény Szoft Kft. 9400 Sopron, Kurucz domb 2.
- 46., Good-bye Bt. 4275 Monostorpályi, Bocskai u. 15.
- 47., Material Teszt 4400 Nyíregyháza, Bercsényi u. 1.
- 48., Data Box Kft. 7600 Pécs, Apáczka u. 15.
- 49., Computer SYS-Team 7700 Mohács, Vörösmarty u. 6.
- 50., Arzenál Számítás- és Irodatechnika Kft. 7000 Sárbogárd, Ady Endre u. 111.
- 51., Origó Könyvesbolt 9200 Mosonmagyaróvár, Engels út 14.
- 52., Telecom Radics Kft. 9400 Sopron, Erzsébet u. 15.
- 53., Bessenyei Könyvesbolt 4400 Nyíregyháza, Kossuth tér 1.
- 54., PGM. Trade Kft. 6724 Szeged, Csongrádi u. 22.
- 55., HC-Byte Kft. 8800 Nagykanizsa, Eötvös tér 21.
- 56., Flag Kft. 9700 Szombathely, Kisfaludy u. 51.
- 57., Fairnandó Kft. 7622 Pécs, Nagy Lajos király útja 2.
- 58., Zrínyi Könyvesbolt 7621 Pécs, Jókai u. 25.

StarTAC™ BÁRHOL, BÁRMIKOR.

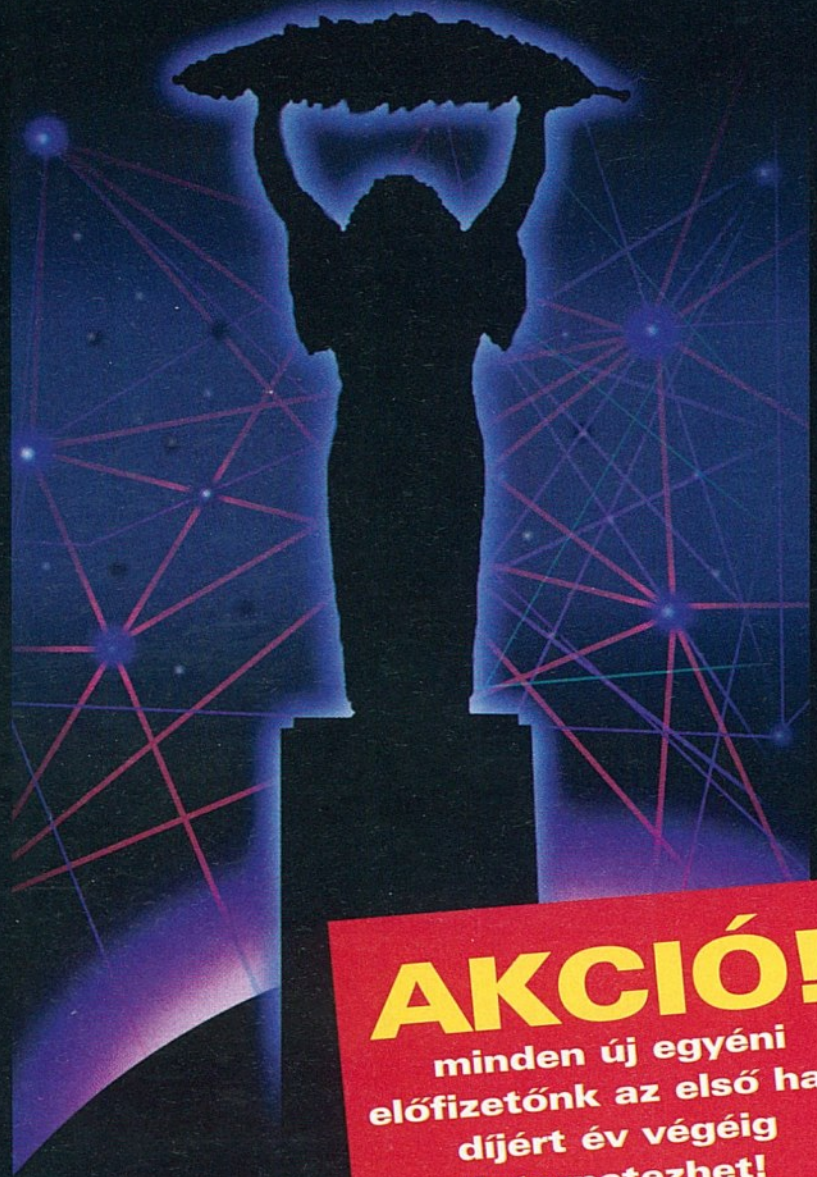

 MOTOROLA

StarTAC. A világ egyik legkisebb mobilelefonja. Információért hívja a (06-1)250-8330-as telefonszámot.

A valóra vált álom™

Hálózat a csúcson!

AKCIÓ!

minden új egyéni
előfizetőnk az első havi
díjért év végéig
Internetezhet!
HÍVJA MOST A 372-0050 SZÁMOT!

 IRISZ
Internet

<http://www.irisz.hu/>

Microcom K56flex
modem technológia

ISDN és bérelt vonal
forgalmi díj nélkül

Dial-on-demand szerver
– biztos Internet megoldás
cége számára

gyors ügyintézés

Korlátozás nélküli modem hozzáférés 56k sebességgel, 1 db eMail 4500 Ft • korlátozott modem hozzáférés naponta 19-08 óráig, 1 db eMail cím 2500 Ft • korlátlan ISDN hozzáférés 64k sebességgel, 1 db eMail cím 12000 Ft • ISDN hozzáférés hálózatok számára 12000 Ft + gépenként 2000 Ft • 64k sebességű bérelt vonali hozzáférés *forgalmi díj nélkül* 60000 Ft • eMail cím 800 Ft • 1 Mbyte tártérület 800 Ft • Dial-on-demand, WWW, eMail gateway szerver telepítés 39900 Ft • Szerver üzemeltetés az Irisz központjában 24000 Ft • WEB oldalak tervezése, karbantartása - hívjon!

További szolgáltatásaink: nagy sávszélességű Multimédia Szerver • élő helyszíni audio és video közvetítések • audio és video digitalizálás • multimédia CD-ROM fejlesztés • ideiglenes Internet kapcsolat telepítése rendezvényekre • LAN-WAN hálózatok tervezése és üzemeltetése referenciákkal • Internet-Intranet alkalmazások • Internet adatbázisok létrehozása, szolgáltatása

Hardver ajánlatunk előfizetőink számára: DTK Internet számítógép P100, 16M EDO, 1.44 FDD, 1.6G WD HDD, 1M S3 Video, 14" SVGA, 33.6 DTK modem, Win95, 3 év helyszíni garancia és üzembehelyezés, egy hónapos Internet előfizetés 169000 Ft • Microcom Deskport 33.6 S modem egy hónapos előfizetéssel 26900 Ft • Zyxel Omni-Net ISDN terminál és telefon adapter egy hónapos ISDN előfizetéssel 35500 Ft • Cisco 1005 router bérelt vonalhoz 249000 Ft

IRISZ Internet • 1118 Budapest, Citadella • <http://www.irisz.hu/>
eMail: info@irisz.hu • telefon: 372-0050 • fax: 166-4033

AZ INTERAKTÍV MÉDIÁK MAGAZINJA

A 97/3-as szám tartalmából: Fókuszban a videó; analóg és digitális kézikamerák tesztje; videodigitalizáló kártyák tesztje. Multimédia iskola: a videózás titkai. Mérlegen a játékos oktató-CD-k. Szoftverteszt: Fractal Design Detailer. Internet és a multimédia – mi is az a Java? Audio-CD-k választéka; Aerosmith CD Extra. Pályázatokról: Soros, IKTA, Kulturális Alap. Játékok: Hupikék Törpikék, Neverhood.

A CD-mellékleten:

Exkluzív interjú és koncertfilm Alice Cooperrel; Látogatás a Kiscelli Múzeumban; Művészek a CD-ROM-on; Természetfotók a Nimród Fotóklub kiállításáról; A Budapest Music Center újdonságai; A Magyar Csillagászati Egylet újdonságai; Valóságos és virtuális szörf; Hegymászók Dél-Amerikában; Kerékpárral Hollandiában; Utazás Amerika nemzeti parkjaiban; Enciklopedia Humana demo; Scene összeállítás; Shareware-válogatás.

Már most rendelje meg a kiadónál:

Computer Panoráma Kft. 1388 Budapest, Pf. 96/60.

Telefon: 218-3010/302 • Fax: 217-2646

A CP számai megrendelhetők levélben, faxon vagy telefonon a Computer Panoráma Kiadónál: 1091 Budapest, Üllői út 25.

1388 Bp., Pf. 96/60, Telefon: 218-3011 • Fax: 217-2646

LAPJAINKKAL CÉLBA TALÁL

Kompaktlemez

Kompakt Technológia

Kompakt Szolgáltatás

CD-Archive

Postacím:
Székesfehérvár
Pf.: 175.
8001

Tel.: (06-22) 329-132
Fax: (06-22) 329-133
E-mail: vtcd@mail.datanet.hu

Tekintse meg internetoldalunkat is: <http://www.vtcd.hu>

V

T

C

D

Gyorsabb Web

A CSÁBÍTÁS TRÜKKJE

Sokan bocsátkoztak már jóslatokba az Internet

összeomlásával kapcsolatban, utalva az Internet

felhasználók számának

exponenciális növekedésére és

a szabad sávszélesség rohamos fogyására.

Írásunkban

bepillantunk

a World Wide Web Consortium (W3C)

színfalai mögé, és meglessük, milyen

megoldásokat

találtak ki a Web felgyorsítására,

a megjövendölt

összeomlás

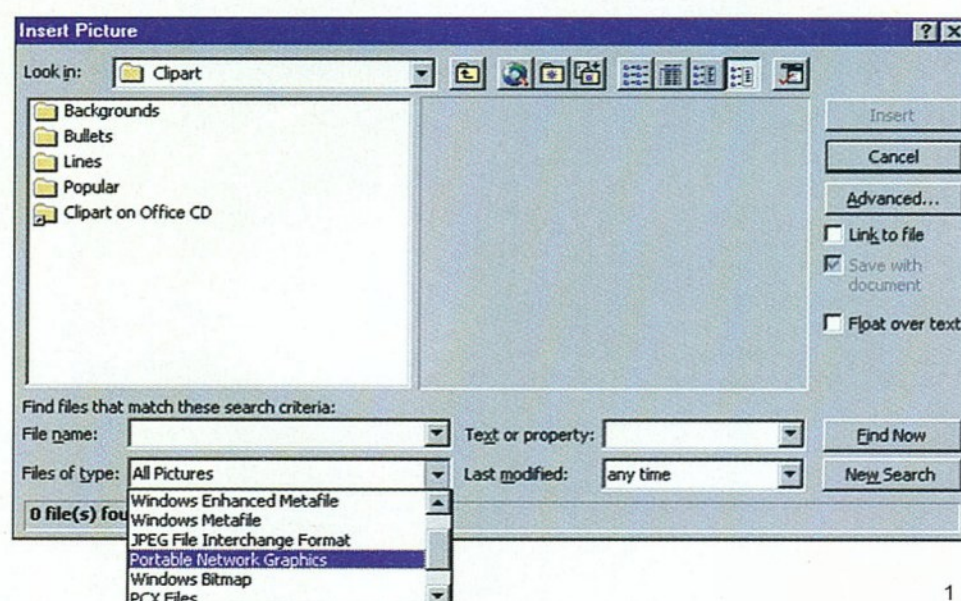
elkerülésére.

Az átviteli sebesség növelését nemcsak a felhasználók számának folyamatos emelkedése, hanem a Web tartalmának a változása is sürgeti. A kezdeti, statikus, főleg szöveges, esetleg egy-képpel színesített Web-tartalomtól egyre inkább a CD-ROM-ok kínálta *multimédia megjelenítés* irányába mozdulnak a Web-fejlesztők. Minél látványosabb, előbb egy-egy Web-oldal, annál könnyebb visszacsábítani a látogatót. Nem véletlen tehát, hogy a Web-oldalak fejlesztői is rájöttek arra, hogy el kell kényeztetni a grafikus felületen nevelkedett felhasználót, és igyekezni kell ugyanazt az interaktivitást megvalósítani, amelyet az ilyesfajta felületek nyújtanak.

Egyre több üzleti alkalmazás kerül fel a Webre, s szinte valamennyi falja a sávszélességet. Lehet már zenei kompaktlemezt vásárolni úgy, hogy behallgatunk néhány zeneszámba, követhetjük a gyorspostával feladott küldeményünk mozgását a világban anélkül, hogy elhagynánk az irodánkat, repülőgépjegyet rendelhetünk, szobát foglalhatunk, megvehetjük lakóhelyünk műholdas fényképét – sorolhatnánk a végtelenségig, de feltehetően sokan érzik, hogy itt már régen nem a statikus információközlésről van szó.

Az összeomlás réme

Az Internet összeomlásának réme valahogy úgy derenghet fel a szkeptikusokban, hogy a hálózati infrastruktúra (Web-

szerverek, aktív és passzív hálózati elemek) egyszer csak nem lesz képes kiszolgálni a böngészők millióiból érkező kéréseket, „bedugul” a Web, azaz sikerül teljes mértékben elhasználni a sávszélességet. E nemkívánatos esemény ellen azonban többféle módon is védekezhetünk. A még rövidebb idő alatt még több adat átvitelének egyik lehetséges megoldása, hogy megnöveljük a sávszélességet, azaz 28,8-as modemünket egy 56 Kbps-osra cseréljük, ISDN vonalra fizetünk elő, vagy bízzunk az ASDL modemek (a mai koaxiális alapú kábeltévé-hálózatokra kapcsolható modemek) gyors elterjedésében.

Többféle megoldás

Mindez a sávszélesség növelésének *extenzív* módja: vegyél több sávszélességet, s gyorsabban kapod meg az adatokat. Ezzel persze nem oldjuk meg az alapproblémát, hiszen ha dugók keletkeznek, akkor azok nem a lakásunk és a helyi Internet-

1. A PNG formátummal már az Office dokumentumok is elboldogulnak

szolgáltató, hanem valahol a két óceán között fognak kialakulni. Mindebből az is következik, hogy ezért az Internet-szolgáltatóknak is a nagyobb sávszélességű (ATM, Frame Relay) hálózatok irányába kell elmozdulniuk. Írásunkban ezúttal nem ezt az irányvonalat boncolgatjuk tovább, nem a hálózati technológiákkal foglalkozunk, hanem azt vizsgáljuk meg, hogy vajon *van-e mód az átviteli sebesség növelésére, azaz adott tartalom hatékonyabb átvitelére a meglévő infrastruktúra megtartásával, a szoftverek és protokollok módosításával.*

Középpontban a grafika

A Web-felhasználásban a grafikának jóval nagyobb szerepe van ma már, mint a főleg szöveges információközlés idejében. A grafika a Web központi részévé vált, se szeri, se száma a látogatót elkápráztató,

olykor meglehetősen vizuális világot, effektusokat hordozó Web-oldalnak. Ami egyrészt szép és látványos, az másrészt káros, hiszen a grafikákkal teli Web-oldalok *csökkentik a Web hatékonyságát*, hiszen növelik az oldal letöltéséhez szükséges időt.

A Web-oldalakat ma alapvetően két grafikus formátum uralja: a *GIF* (Graphics Interchange Format) és a *JPEG* (Joint Photographic Expert Group). Van azonban egy friss fejlesztés is, a *PNG*, azaz a Portable Network Graphics, amelyet egy hordozható, jól tömöríthető, pontosan specifikált, szabadon (jogdíjak nélkül) terjeszthető, veszteség nélküli bitmap képformátumnak szántak a fejlesztői.

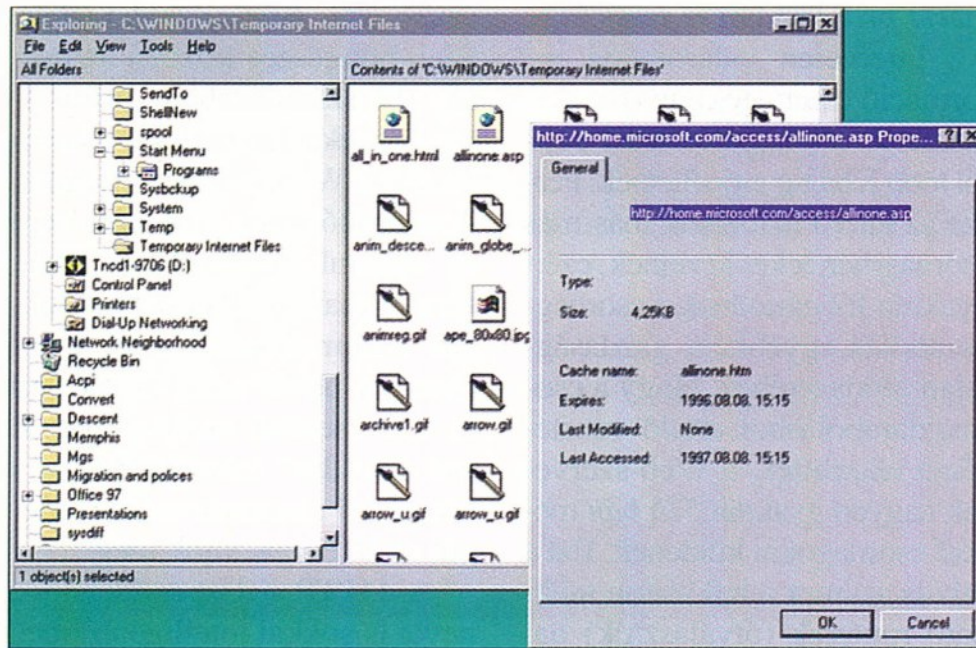
A GIF és a JPEG

A PNG megalkotásának egyik oka a széles körben elterjedt *GIF* formátum kiváltása volt. A PNG nemcsak megtartotta a GIF képességeit, hanem jó néhány ponton túl is lépett rajta.

A GIF formátumot a CompuServe fejlesztette ki, és használja 1987 óta. Abban az időben a mai értelemben vett Internet még sehol sem volt, s a CompuServe mint az egyik legnagyobb online-szolgáltató a saját maga által kifejlesztett grafikus formátumot vezette be. Az eredeti GIF specifikáció kis mértékben módosulva, *GIF89* néven (formátumban) vonult be a Web-világba.

A GIF89 három irányba terjesztette ki az eredeti specifikációt: lehetővé tette az *átlátszó* (transzparens) és az *animált* GIF képek használatát, s megoldotta a képek szakaszos (*interlaced*) letöltését is. Ez utóbbit a felhasználó úgy észleli, hogy a Web-oldalban ágyazott kép kezdetben csak színfoltokban látszik, majd felülről lefelé szép fokozatosan két-három fázison át kitisztul.

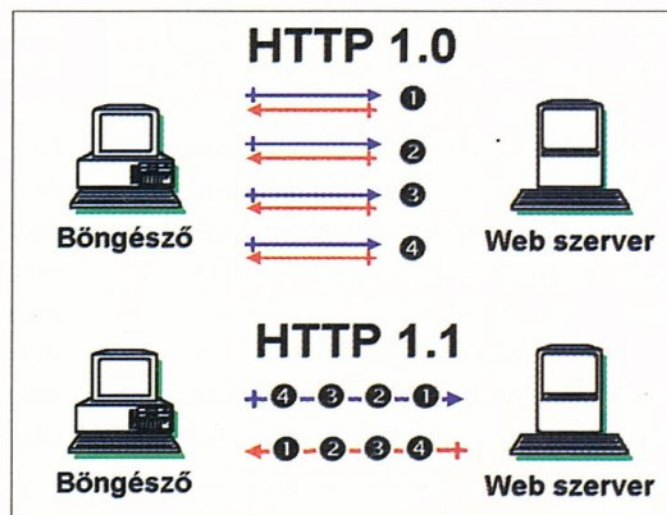
A GIF formátum széles körű elterjedése után, a Web népszerűségének növekedésével pár évvel ezelőtti jogi probléma merült fel. A GIF ugyanis tartalmaz egy beépített tömörítési eljárást (LZW), amely a Unisys

2

2. Bármelyik objektumot választjuk ki a böngésző cache-éből, azt mindig a domainnév és nem az IP cím határozza meg

3. A HTTP 1.1 protokoll működése sokkal gazdaságosabb, mivel a böngésző több kérést tud küldeni a Web-szervernek egy kapcsolat keretén belül

3

bejegyzett szabadalma, s a cég jogdíjat kér a GIF formátum használata után. A formátum amúgy hosszú ideig ingyenes volt, ám valószínűleg a Web népszerűvé válása után jöttek rá a tulajdonosok, hogy ebből lehet egy kicsit profitálni. Hogy jelenleg mi a jogi helyzet a GIF formátum körül, ki, mikor és hogyan fizet a Unisysnek a CompuServe-en keresztül, azt pontosan nem tudjuk, mindenestre nagy felzúdulást váltott ki annak idején, amikor a CompuServe bejelentette licencjogi igényeit. Az online és az Internet felhasználók először a CompuServe-re szórták az átkaikat, s csak később derült ki, hogy a háttérben a Unisys áll.

A JPEG formátum a *hatékony tárolási mechanizmusával* hívta fel magára a Web-fejlesztők figyelmét. Egyetlen hátránya, hogy minél nagyobb tömörítési aránnyal rögzítünk egy képet, annál jobban romlik annak a minősége. Nos, a PNG fejlesztőit a GIF és a JPEG formátum hátulütői vezették. Nem-

csak a GIF formátumban használt tömörítési eljárást váltották ki egy jogdíjmentessel, hanem a GIF formátum színkezelésén is javítottak.

A PNG formátum

A PNG színenként 8 bitet használ a három alapszín (RGB) leírására, azaz egy PNG formátumú képen 256^3 (körülbelül 16 millió) féle színű lehet egy pont. A GIF specifikáció viszont legfeljebb 256 színnel tud operálni egy képen. A PNG formátum egy képpont alfa-értékének a leírására is 8 bitet használ. (Az alfa-értékkel az adott képpont átlátszóságát lehet meghatározni.) A GIF ebben az esetben is egyszerűbb, mivel egy képpont ott vagy átlátszó, vagy nem, tehát az átlátszóságnak nincsen fokozata. Szintén újdonság a *gamma-korrekció*, amely a kép fényességét (brightness) mutatja meg. Ugyancsak kedvező, hogy egy újszerű tömörítési eljárásnak köszönhetően a PNG formátum körülbelül 10-30 százalékkal kisebb

helyen tudja tárolni ugyanazt a képet, mint a GIF. A PNG formátumot egyre több grafikus alkalmazásban használják. Már az Office 97 is képes az új formátum kezelésére, és a böngésző-programok most megjelenő változatai is elboldogulnak vele.

HTTP 1.1

A grafika után jöjjön egy kis protokollal! A Web működésének alapja a *TCP/IP protokoll felett tevékenykedő alkalmazásszintű HTTP*. A jelenlegi böngészők e protokoll 1.0-s változatát használják, ám a

World Wide Web Consortium vezetésével már készül a következő, 1.1-es változata. A HTTP 1.1 protokoll a Web-oldalok jóval gyorsabb letöltését teszi lehetővé, mégpedig úgy, hogy *alapvetően megváltoztatja a szerver és az ügyfél közötti kérdezz-felelek kommunikációt*.

Hogy megértsük, mitől is jobb az 1.1-es verzió, néz-

zük meg, miként töltődik le ma egy Web-oldal! A böngésző és a Web-szerver közötti kapcsolat épül fel a TCP protokoll segítségével. Valamennyi objektum elkérésekor egy *virtuális csatorna* épül ki a két fél között (akár csak egy telefonbeszélgetésnél). A kommunikáció végét és a virtuális csatorna lebontását a Web-szerverről kért objektum sikeres letöltése jelenti.

Nos, éppen itt van a gond a jelenlegi megoldással, ugyanis minden egyes objektum letöltésekor először fel kell építeni a kapcsolatot, ami *felesleges hálózati forgalmat* generál, lassítja a letöltést, és csökkenti a felhasználó sebességérzetét. Egy olyan Web-oldalnál, amely két képet és három hivatkozást tartalmaz, ez összesen hat (oldal + öt objektum) kapcsolatfelvételt és -lebontást jelent. A telefonos példánál maradva: ez a fajta kommunikáció olyan, mintha szavanként tudatnánk egy mondatot a beszélgetőpartnerünkkel, úgy, hogy minden szó elhangzása után letennénk a kagylót, majd a következő szónál újra tárcsáznánk.

Felgyorsítva

Az oldal letöltését nyilvánvalóan úgy tudjuk felgyorsítani, hogy *csak egyszer építjük fel a kapcsolatot*, és az oldalon található további objektumok ennek a kapcsolatnak a keretében töltődnek le. A *HTTP 1.1 specifikáció nem más, mint ennek a hatékony, böngésző és szerver közötti kommunikációnak a definiálása*. Ezzel a „nyitott csatorna” nevű kommunikációs megoldással a *HTTP 1.1* kiküszöböli egy másik teljesítménykorlátozó tényezőt is, nevezetesen azt, hogy a *HTTP 1.0* protokoll esetében addig nem lehet elküldeni egy *HTTP* kérést, amíg a korábbira nem érkezett meg a válasz. A *HTTP 1.1*-ben a *válaszok sorrendje kötött*, tehát a *Web-szervernek* olyan sorrendben kell visszaküldenie a kért objektumokat, ahogyan az objektumokra vonatkozó kérést kapta.

A *HTTP 1.1* az új kapcsolati forma bevezetésével a *csomag-*

méret problémáját is megoldja. Az Interneten valamennyi információ csomagokban (packet) utazik. A csomagméretek 1 bájtól több Kbájtig terjedhetnek. Persze az eltérő hálózatok más-más csomagméreteket kezelnek, ezért gyakran folyamodnak a csomagdarabolás egyébként gazdaságtalan módszeréhez. Hogy a csomagdarabolásból eredő veszteséget elkerüljék, a *Web-szerverek* nagyon gyakran *576 bájt* méretű csomagokat küldenek. Ezt a bővös számot a hálózaton található routerek (útválasztók) hatékony átvitel során egy menetben több Kbájtnyi információ utazik a szerver és az ügyfél között. A *HTTP 1.1*-nél nagyobb csomagokat lehet küldeni még akkor is, ha útközben azokat valahol fel kell darabolni.

Barátságos nevek

A következő gyorsítási tényező az *Interneten* használt

címfeloldás hatékonyabbá tétele. *Web-böngészés* közben az esetek 99 százalékában „barátságos” neveket használunk, és nem az adott *Web-szerver* IP címét. A számítógépek azonban nem az általunk begépelte nevekkel, hanem csak az IP címekkel tudnak kommunikálni, azaz a barátságos nevet minden esetben ki kell cserélni az IP címre. E „névfeloldás” kikerülhet, ha a böngésző címsorában közvetlenül az IP címet adjuk meg.

A *HTTP 1.1*-specifikáció a nevet is sokkal intelligensebben fogja feloldani. Minden *Web-oldalon* található objektumban fellelhető az objektum eléréséhez szükséges teljes cím, azaz ha *Web-szerverről* töltjük le az öt objektumot tartalmazó oldalt, akkor a kliens oldalon hat-szor kell feloldani a nevet, mielőtt a teljes oldal letöltődik. A *HTTP 1.1*-ben használt cache-megoldás feleslegessé teszi az objektumonkénti névfeloldást, s

kihasználja a már felépített (és még lebontatlan) TCP kapcsolat keretében megszerzett információt.

A *HTTP 1.1* protokoll teljes specifikációját a <http://www.w3.org/pub/WWW/Protocols> címen lehet megtalálni. Akit érdekel, hogy miképpen fognak működni a böngészőprogramjaink a jövőben, mindenképpen veszen egy pillantást e specifikációra! A *PNG* grafikus formátumról szintén itt, a <http://www.w3.org/TR/REC-png-multi.html> címen található részletes információ.

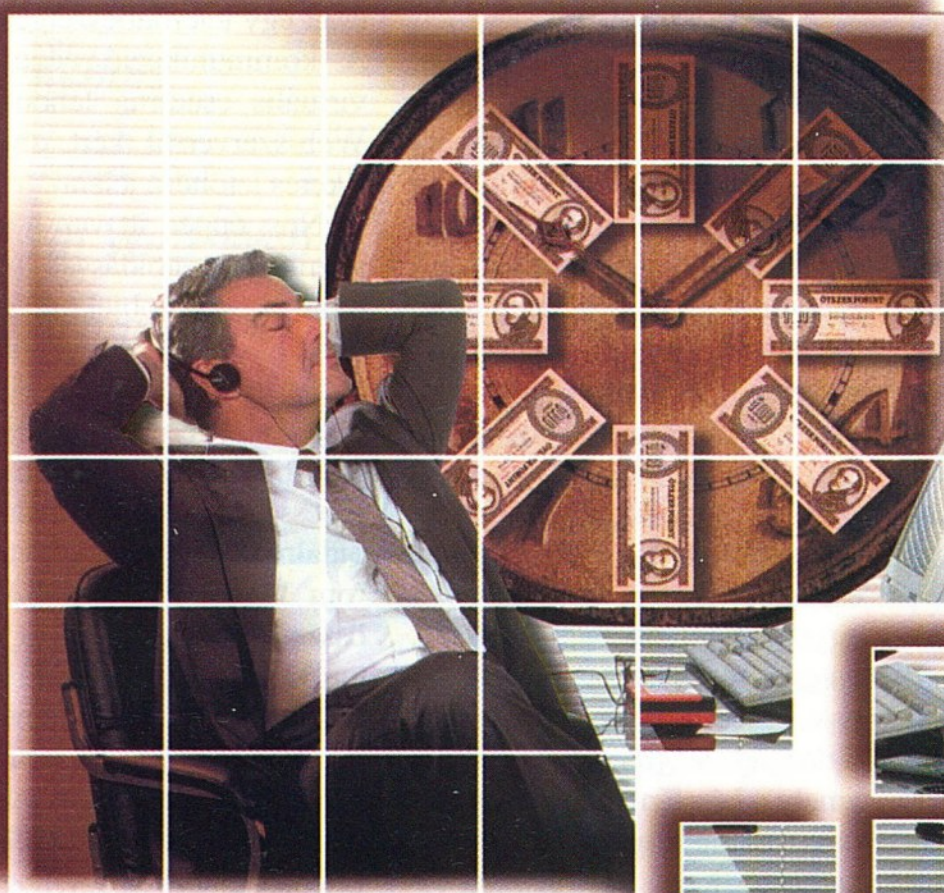
A *Web* gyorsításának azonban van egy másik lehetséges módszere is, nevezetesen, hogy intelligensebbé tesszük a *Web-oldalak* leírására szolgáló *HTML* lapleíró nyelvet. Következő számunkban ezzel a témakörrel is foglalkozunk, és részletesen bemutatjuk az úgynevezett dinamikus *HTML*-t.

-hect

(Folytatjuk)

KOMPAKT IRODA

RÉSZLETEKBEN A MEGOLDÁS

AQUILA

Az Intel Inside embléma és a Pentium® az Intel Corporation bejegyzett védjegyei, az MMX™ Intel Corporation védjegye.

A Compaq most megajándékozza Önt annak a napi 10 percnél a nyugalmával, amit a megbízható irodai háttér költségeinek megteremtésére fordítana. Egy kompakt iroda a Compaq-tól, mely a nap 24 órájában az Ön üzleti sikereit szolgálja.

Miközben vállalkozása pénzt tovább forgathatja a legmodernebb irodai eszközökkel felvértezve, a Compaq csúcsberendezései (például a Deskpro 2000 üzleti célú asztali számítógép) úgy szolgálják mindennapi munkáját, hogy közben Önnek ez csak havi csekély, elszámolható költséget jelent.

A kedvező finanszírozási lehetőségeknek köszönhetően Ön megtermelheti a korszerű irodatechnika havi költségeit. Ne feledje, a Compaq és a megoldást szállító partnere segítségével...

COMPAQ

COMPUTERLAND
Computer LAN & WAN Kft.
1035 Budapest Vihar u. 18.
Tel.: 388-8555, 388-7992
Fax: 388-2118

Elsőprő

Az új AS/400e sorozat. Egyedülálló az elektronikus kereskedelemben.

Újra terveztük az AS/400-at és ezáltal létrehoztunk egy új termékcsoporthoz, mely felöleli a legújabb Web technológiát is, így a Domino-t, Java-t, Netscape-et és sok mást. Az AS/400e továbbra is hihetetlenül biztonságos és megbízható. A Web-en futó valamennyi alkalmazása gyorsan telepíthető. Megnövelt teljesítmény, új versenyképes felhasználói támogatás. Az AS/400e sorozat rendkívüli megoldás a hálózathoz. Hívja a 372-1174-es telefonszámot, vagy látogassa meg a www.as400.ibm.com honlapot az Interneten.

Nagy megoldások egy kis bolygónak

Nem csak vírus van a világon

Nem is fegyver az, amelyik csak egyetlen irányban működik. A Word makronyelve, a WordBasic is ilyesfajta eszköz, amellyel ügyes kezek egyaránt készíthetnek hasznos

VÁRHHATÓ

FENYEGETÉSEK

segédrutinokat és rosszindulatú, ártó céllal megtervezett programokat. A gonosz szoftverek közül eddig szinte kizárólag csak a makrovírusok kaptak szélesebb nyilvánosságot a hazai és a nemzetközi sajtóban. Ám nem árt tudni, hogy ezek a programparaziták csak apró részét képezik a várható fenyegetéseknek.

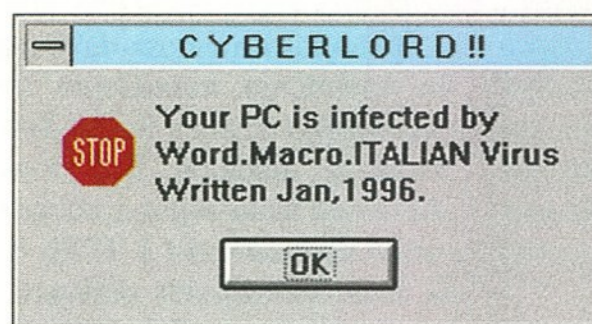
Az a lehetőség, hogy a hagyományos programozási nyelvek mellett a Word, az Excel és egyéb szoftverek belső makronyelvét is fel lehet használni rosszindulatú programok írására, csupán 1995 végén, az első WinWord makrovírusok elszabadulása és világméretű elterjedése után vált közismertté. Az Office típusú programcsomagok általánosan használt, a programba szervesen integrált makronyelve hihetetlenül hatékony eszközt adott a fejlesztők kezébe.

A makroprogramozást megvalósító szoftverek új távlatokat nyitottak a programfejlesztők előtt. Mivel a futási környezetet a Word, illetve az Excel nyújtja, a bennük kifejlesztett makroprogramok többféle hardver- és szoftverplatformon is működtethetők. Ez (legalábbis elvben) lehetőséget kínál arra, hogy egyetlen fejlesztési lépésben készíthessük el az adott új alkalmazást minden olyan platformra, amelyen futtatható a Word és/vagy az Excel

megfelelő verziószámú és nyelvű változata.

Ezt a nyitottságot minden valamirevaló programozó üdvözli, különösen ha olyan környezet számára kell fejlesztenie, ahol a – többnyire, de nem feltétlenül hálózatra kötött – munkaállomásokon DOS/Windows 3.xx, Windows 95, Windows NT, OS/2, Unix, Linux vagy Macintosh System az operációs rendszer, és ahol a Word és/vagy az Excel megfelelő, adatszinten feltétlenül kompatibilis változatait használják.

A feketeleves azonban most következik. Ezeket az eszközöket nem csupán mindenki számára hasznos és jóindulatú programok fejlesztésére lehet felhasználni, arról nem is beszélve, hogy a számítógépek tömegméretű elterjedése a felhasználói réteget is drasztikusan átstrukturálta. Az olcsó, nagy kapacitású és különösebb számítástechnikai előképzettség nélkül is egyszerűen kezelhető, használható gépek ma már domináns szerephez ju-

Bizonyos makrovírusok hivalkodóan hívják fel magukra a figyelmet

zet, amely az OLE, a DDE, a MAPI és a RAD eszközeit is felkínálja, remek kiindulási alapot jelent a

támadónak is. A mai átlagos számítógép-használó már nem uralni akarja a gépét, hanem csupán dolgozni szeretne vele.

A rosszindulatú makroprogramok (jellegükénél fogva) több irányból is fenyegetik a rendszerek biztonságát. Itt van mindjárt a rosszindulatú programkód továbbítása és bejuttatása. Ehhez nem kell egyéb, mint egy „fertőzött” dokumentum becsempészése a helyi hálózaton, a helyi levelezőrendszeren vagy egy e-mail címen át a potenciális célpontként kiszemelt gépekre.

A makronyelven megírt programkód betöltése és elindítása sem kívánja a felhasználó tudatos közreműködését. Elég, ha megnyitja a rosszindulatú programkódot tartalmazó dokumentumot, és a makrokódba épített triggermechanizmus automatikusan vagy adott jelre várva elindítja a programot. A programozási nyelvek könnyű elsajátíthatósága és kezelhetősége nem csupán a hasznos programok fejlesztőit segítik. A WordBasic és a Visual Basic a rosszindulatú programok fejlesztésében is éppoly hatékonyan közreműködik, mint a hasznos programokéban.

A nagymértékben integrált Windows alkalmazási környe-

támadónak is.

A fenyegetések új hullámai több olyan célpontot is elérnek, amelyek korábban – a helyzetük miatt – védelmet élvezhettek. Ezek biztonsága csökken, vagy legalábbis jóval alatta marad annak, mint amivel a korábbi években számolhattunk. A potenciális áldozat, ha nem készül fel tudatosan (vagy a rendszeradminisztrátor nem készíti fel helyette megfelelően a gépét) a várható támadásokra, szinte biztosan belesétál valamelyik rosszindulatú programkód csapdájába. Az esetek többségében ez a támadás a Word dokumentumokon keresztül éri a rendszert. A mit sem sejtő felhasználó megnyit egy dokumentumot, amely előbb-utóbb felrobban. Az ilyen logikai levélbombák hatékonysága és sokfélesége messze meghaladja az igazi levélbombákét. De miről is van szó?

Levélbombák

Az ártó céllal készült makroprogramok legegyszerűbb fajtái a levélbombák. Az ilyen dokumentumok, akár csak a többi, futtatható makroprogramkódot tartalmazó Word dokumentum, valójában sablonok. A „fertőzött” dokumentumot lemezen vagy – ami

manapság sokkal valószínűbb – a helyi hálózaton, illetve az elektronikus levelezőrendszeren keresztül juttatják el az áldozatként kiszemelt számítógéphez. A gép gazdája megnyitja a dokumentumot, s anélkül, hogy tudna róla, lefuttatja az abban lapuló rosszindulatú makroprogramkódot.

Ha a makrokód már bejutott a rendszerbe, akkor ott betelepíthető a NORMAL.DOT-ba (azaz a globális sablonfájlba), és így a későbbiekben is vezérléshez juthat. Módja van arra is, hogy – megszerelve a vezérlést a Word környezetben – a Windows vezérlésébe is beleszóljon, és transzparensten kommunikáljon más, esetleg hálózatos alkalmazásokkal, amelyek körébe a levelező alrendszer is beletartozik. A fentiek miatt a rosszindulatú programkód – a DDE-t (Dynamic Data Exchange) használva – komoly adatvesztéshez vagy idővel az adatintegritás széles körű elvesztéséhez vezethet.

Időzített bombák

A makroprogramok különféle időzítő rutinokat (is) tartalmazhatnak, és sokszor tartalmaznak is. Lehet bennük például olyan kód, amelyik csak éjjel fut le, azt feltételezve, hogy a gép be van kapcsolva, és a Word is fut rajta, s történetesen egy fertőzött dokumentum van megnyitva. Ilyenkor ugyanis nem (annyira) feltűnő, hogy a számítógépen egy, a felhasználó számára ismeretlen program fut, amely hosszú időre lefoglalja az igénybe vehető erőforrásokat.

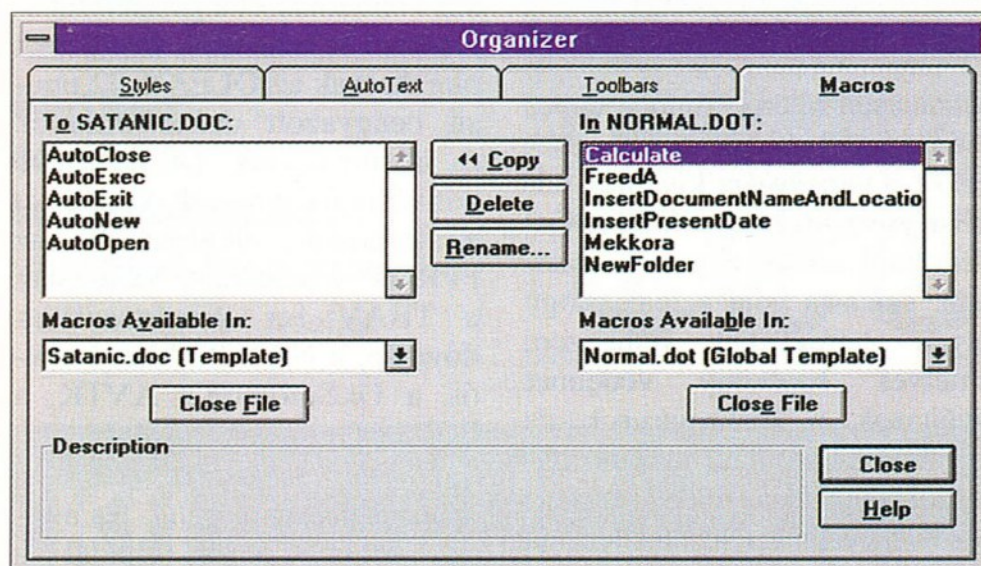
Az időzített bombák általános jellemzője, hogy szétválik a dokumentum megnyitásának és a romboló kód végrehajtásának az ideje. Egyes esetekben – a „fejlettebb”, zömmel vírusjellegű bombáknál – még az is megfigyelhető, hogy a program – saját nyomait eltüntetendő – kitakarítja az eredetileg bejuttatott, elsődleges fertőzési forrásként szolgáló dokumentumot. Az ilyen programkód (vírus) mozgásának nyomon követése meglehetősen nehéz a rendszer számítógépein belül. A forrás azonosítása nélkül pedig nem le-

het teljes biztonsággal kizárni egy újabb támadás lehetőségét, hiszen a rosszindulatú kódot bejuttató csatorna továbbra is nyitva áll.

Kém- vagy fülelő, lehallgató programok

Makroprogramokkal az is megoldható, hogy – kézben tartva a Word környezetet és a Windowst – a program megadott kulcsszavakat keressen a megnyitott dokumentumokban, és ha azokra rábukkan, akkor a háttérben (!) má-

A Satanic nevű makrovírus automakrókkal támadja a védelem nélküli gépeket

Szerencsére van védelem a vírusok ellen!

solatot készítsen a dokumentumról, mi több – még mindig a háttérben ügyködve –, elküldje azt egy külső e-mail címre.

Ez a lehetőség akkor jelent különleges veszélyt, ha egy olyan cégnél, szervezetnél fordul elő, ahol értékes adatokat őriznek a számítógépeken, például költséges fejlesztések, kutatások jegyzőkönyveit, amelyeknek a kezelése nagyfokú titkosságot igényel. Az ilyen szervezetek által-

ban titkosítással védik az adataikat. A lemezekben levő információk – ennek megfelelően – kódolt és a kulcs ismerete nélkül csak rendkívül nehezen visszafejthető állapotban vannak, ám amikor megnyitjuk a dokumentumot, a dekódoló algoritmus, megkapva a megfelelő kulcsot, titkosítatlan, azaz olvasható és szerkeszthető állapotban adja át a szöveget a Wordnek. A háttérben futó kémmakró pontosan ehhez fér hozzá.

Beszűrő programok

A rosszindulatú makroprogramok között nem egy olyat találunk, amely – megszerelve a

algoritmusokat alkalmaznak, s az ilyen programok áldozatául esett rendszerek számára élet-halál kérdése lehet egy alkalmas visszakódoló algoritmus megtalálása. Egyes vírusok (mint például a Talon és az Atom család tagjai) mellékbüntetésként jelszóval titkosítják a megtámadott dokumentumokat.

Tűzfalfűrők

Az Internet tűzfal (firewall) szoftvereket általában úgy konfigurálják, hogy a kívülről jövő támadások ellen védjék a rendszert. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy az illetéktelen bejelentkezés ellen is óvják a rendszert, és blokkolják az IP szolgáltatásokat. A biztonságosabb tűzfalak meggátolják a kívülről befelé irányuló adatforgalmat, ám a belső felhasználók számára lehetővé teszik, hogy szabadon kommunikáljanak a külvilággal. Vannak olyan tűzfalak is, amelyek csupán az elektronikuslevél-forgalmat engedélyezik. Ez utóbbi viszont tartalmazhat csatolt dokumentumokat is, olyanokat, amelyekben rosszindulatú makroprogramkód is elrejtőzhet.

Az ily módon bejuttatott makroprogram azután bármit tehet a háttérből. Begyűjtheti a jelszavakat, a lokális szerverek IP címeit, a felhasználók neveit és azonosítóit. Ezeket az adatokat e-mailen keresztül átjuttathatja a tűzfalon, meghívhatja a Windows Sockets DLL-jét (Dynamic Link Library), és használhatja a TCP/IP funkcióit, megpingelheti a hálózati szolgáltatásokat, FTP-vel (File Transfer Protocol) küldhet el fájlokat a külső támadónak. És mindezt a háttérben végezheti anélkül, hogy a felhasználó észrevenné.

A veszély már csak azért is igen komoly, mivel a szervezetek közül nem sok olyan akad, amely monitorozná és megszürné az elektronikuslevél-forgalom kiemenő címeit.

Jelszógyűjtők

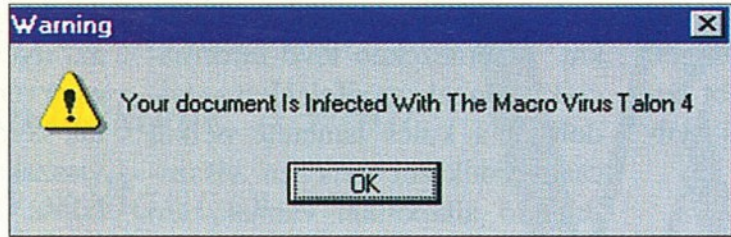
A rosszindulatú programok klasszikus példája, amikor a makrók különböző bejelentkezési és/vagy felhasználóazonosító párbeszédablakokat szimulálnak, utánoznak. A gyanútlan felhasználók többsége ilyenkor különö-

Word és a levelezőrendszer feletti ellenőrzést – különböző szövegeket szűr be a továbbítandó levélbe vagy a nyomtatásra kerülő anyagba. Jó példa erre a politikai tiltakozó szövegeket elhelyező Nuclear nevű makrovírus, de kerülhetnek hamis vagy félrevezető szövegek, rágalmak vagy az OLE eszközeit felhasználva akár obszcén grafikák is a dokumentumba. Előfordulhat az is, mint például a népes Wazzu makrovírusszalád tagjainál, hogy a vírusprogram véletlenszerűen szűr be szavakat a szövegbe, illetve töröl vagy áthelyez kisebb szövegrészeket, használhatatlanná téve az eredeti irományt.

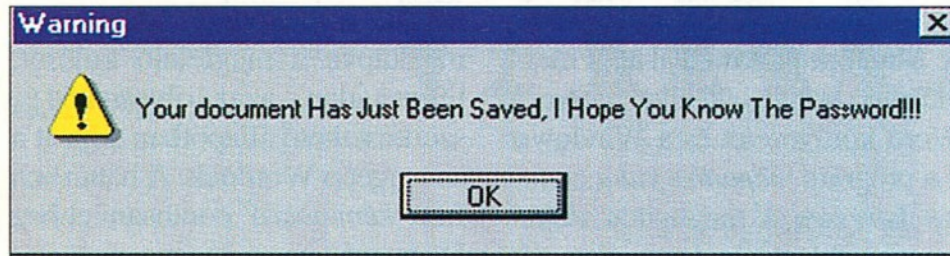
Adattúszejtők

Azok a rendszerek, amelyek nagyfokú hozzáférést nyújtanak munkaállomásaik számára, kiváló célpontot szolgáltatnak azoknak a rosszindulatú makróknak, amelyek titkosítani tudnak dokumentumokat és bármilyen egyéb állományokat. Ezek a makrók sokszor igen hatékony titkosító

sebb gondolkodás nélkül megadja azonosító nevét és jelét. A háttérben futó makró pedig megpróbálhatja – esetenként sikerrel – a rendszeren kívülre juttatni ezeket az adatokat.

A Talon család tagjai mellékbüntetésként titkosítják a megtámadott dokumentumot

Vírusok, vírusgyártó kitek

Az Interneten minden megtalálható, még vírusok és vírusgyártó készletek is. A makrovírusok is a világhálón és a helyi hálózatokon keresztül kezdenek támadásba. A már legalább tucatnyi makrovírusgyártó készlet egy része nem egyéb, mint egy vírusfejlesztő készletet tartalmazó .DOC vagy .DOT kiterjesztésű sablonfájl (template), de vannak már nagyméretű, különleges telepítőkészlet formájában forgalmazott makrovírus-fejlesztő csomagok is. Ezek mellett különböző ismertető-, oktatóprogramok is keringenek, amelyek a kezdő, gyakorlatlanabb vírusíróknak nyújtanak hathatós segítséget.

A korábbi években, amikor a vírusaréna főszereplői még a DOS vírusai voltak, csak távlati lehetőségként merültek fel a ki-mondottan Windows környezetre fejlesztett makrovírusok. Mára azonban gyökeresen megváltozott a helyzet. Amíg a 80-as években még 5-6 év kellett ahhoz, hogy a DOS alá készült vírusok száma elérje az ezret, addig ma, alig két évvel a Win-Word.Concept 1995-ös megszületése és kiszabadulása után már több mint 1400 (!) ismert makrovírus szerepel a statisztikákban.

Akit részletesebben is érdekelnek a makrovírusok, kövesse figyelemmel a Computer Panorámában január óta folyamatosan megjelenő „Kis makrovírus-beszámoló” című sorozat írásait! A sorozatban eddig már közel száz, zömében valamiféle újdonságot hozó vírust mutattunk be. És még nem értünk a lista végére...

Hogyan jutnak be, és miképpen kaparintják meg a vezérlést a vírusok?

A rosszindulatú makrók bejutási és vezérlésszerzési módszereit legjobban a makrovírusokon tanulmányozhatjuk, mivel ez a csoport terjed a legagresszívabban. Írásunkban nem kívánunk

részletesen kitérni minden egyes módszerre, csupán a lehetőségekre, a veszélyekre kívánjuk felhívni olvasóink figyelmét. Mindenesetre annak a programozónak, aki arra adja a fejét, hogy olyan termékeket fejlesszen, amelyek hatékony védelmet nyújtanak a makrovírusok és egyéb rosszindulatú makroprogramok támadásai ellen, megkezdett figyelemmel kell olvasnia a következőket. A felsorolás valamelyest tükrözi az adott csatorna alkalmazásával élő makrók megjelenésének időrendjét is: automakrók, a Word belső parancsainak átírányítása, hotkey-kombinációk, FormField makrók, makrogombok a szövegben, makrogombok az eszközosron, makrók a menüben, OLE és OLE2 objektumok, a Word Startup útvonalán elhelyezett sablonfájlok, add-in csomagok és WLL (Word Link Library) fájlok, Autotext bejegyzések.

A megelőzés módszerei

A megelőzés voltaképpen abból áll, hogy meggátoljuk a nem kívánt makrók bejutását a védett rendszerbe. Ennek többféle szintje létezik.

Online vírusfigyelés rendszer-szinten. Egyes vírusvédelmi programcsomagok úgy épülnek be az operációs rendszerbe (főleg a 16 és 32 bites Windows/Windows 95/NT-be), hogy folyamatosan figyelik az összes érkező fájlt, jöjjenek azok floppylemezről, CD-ről, lokális hálózatról,

modemről vagy az Internetről, esetleg tömörített (ZIP, ARJ) állományból. Ezek a módszerek hatékonyak, de lelassíthatják a rendszert, jelentős erőforrásokat vonhatnak el a gép rendeltetésszerű feladataitól. Problémát okozhatnak az OLE/OLE2 típusú beágyazott dokumentumok és alkalmazások. (A nevesebb antivírus programok közül ezt a technikát alkalmazzák az FPROT windowsos változatai, a TBAV for Windows/Windows95, a NAV 32 bites verziói, a Dr.Solomon's AVTK, a PCPS és még sok másik.)

Online rendszerfigyelés a Word rendszeren belül. Ez a rutin automatikusan elindul a Worddel együtt, és a Word lezárásakor azonnal fel is szabadítja a lefoglalt erőforrásokat. Itt is gondot okoznak a Word különböző verziói és adatformátumai, valamint az OLE/OLE2 beágyazások. (Defuse Server, PCPS for macro, VirusAlert for macros.)

Még a Worddel vagy az Excellel való megnyitása előtt ellenőrizzük az összes beérkező, potenciálisan fertőzöttnek tekinthető dokumentumot, automatikusan vagy manuálisan indítva a szoftvereket! Ez a módszer meglehetősen gyenge, mivel a felhasználóra bízva az ellenőrzést. Ez pedig igen komoly biztonsági rés. (F-MACRO és F-MACROW, HMVS, VDOC, McAfee Virus-Scan, TBAV for DOS.)

Windows 95 és/vagy NT környezetben az összes beérkező Word dokumentumot az operációs rendszerhez tartozó Wordpad program segítségével kell először megnyitni a Word helyett, majd Word 6 formátumban kell menteni. Mivel a Wordpad nem menti a dokumentummal együtt a benne megbújó makrókat, az

így létrehozott fájl *garantáltan vírusmentes lesz.* A módszer hátránya, hogy a Word fejlettebb lehetőségeivel kapcsolatos formázások egy része elvész.

A rendszer időszakos vírusellenőrzése során a makrovírusokat is ellenőriztetni kell. Ez a lépés feltétlenül ajánlható mindenkinek, mindenhol. Annak ellenére, hogy gondoskodni kell a rendszeres programfrissítésről, a vírusokra kihegyezett ellenőrzés nem feltétlenül jelzi az egyéb típusú rosszindulatú makroprogramokat. (A makrovírus-ellenőrzést feltétlenül be kell kapcsolni az alkalmilag elindított antivírus programoknál!)

Felkészülés a legrosszabbra

Néha a legnagyobb figyelem és fegyelem ellenére is átjut egy rosszindulatú program vagy vírus a védelmen, és azután könnyörtelenül pusztít. Ilyenkor feltétlenül ismételtetni kell a mottót: *Csak semmi pánik!* A meggondolatlan kapkodással, a számítógép szabálytalan kikapcsolásával, az észlelt fertőzés nem kellő körültekintéssel végzett, szakszerűtlen eltávolításával ugyanis esetenként nagyobb kárt tehet a megrémült gépkezelő, mint amekkorát a vírus okozott volna. A fertőzés észlelése esetén a következő megoldásokat javasoljuk: Az ellenőrzés során vírusosnak bizonyult lemezeket vagy állományokat – megfelelő kísérőlevéllel ellátva – küldjük vissza a feladónak, fájjon az ő feje miattuk!

Ha egy vírus bejutott a rendszerbe, *mihamarabb el kell távolítani, és helyre kell állítani a fertőzésmentes állapotot, valamint az adatok és a programok épségét is ellenőrizni kell.* A legnagyobb biztonságot az adja, ha előre megtervezett forgatókönyv alapján rendszeres biztonsági mentések készülnek a helyi igényeknek megfelelően, amelyekről bármiféle katasztrófa után helyre lehet állítani a korábbi adat- és programstruktúrákat.

A víruseltávolítás szabályairól bőveges információt tartalmaz az alkalmazott antivírus szoftver kézikönyve vagy helpje, ezenkívül jól használhatók az e témában magyar és idegen nyelven megjelent könyvek.

Dr. Nagy Gábor

FUJITSU

PCs • NOTEBOOKS • SERVERS

SERCO

1088 Budapest,
Baross u. 1.

Tel.: (1) 266-1482

Fax: (1) 266-1483

E-mail: serco@mail.datanet.hu

Honlap: <http://www.datanet.hu/serco>

FUJITSU ICL Computers Ltd. authorized reseller

PC-S ADATVÉDELEM ÉS ADATBIZTONSÁG

PCSI

Security Solutions For
Protecting Information Assets
Consulting/Software/Support

VÉDI-E ÖN
LEGFONTOSABB
ÉRTÉKEIT,
AZ ADATOKÁT?

A PC SECURITY
STOPLOCK TERMÉK-
CSALÁDJA A MAXIMÁLIS
BIZTONSÁGOT NYÚJTJA:

STOPLOCK V, STOPLOCK 95, STOPLOCK CENTRAL ADMINIS-
TRATOR, USER UTILITY, STOPLOCK E-MAIL, STOPLOCK CONNECT,
SINGLE SING-ON, LAN NODE VERIFIKÁLÁS, JELSZÓ GENERÁTOR,
JELSZÓ ELLENŐRZÉS, SECURE CLIENT INTERFACE

ITSEC E3 = TCSEC B1+ SZINTŰ MINŐSÍTÉS:
A LEGMAGASABB A PC-S VILÁGBAN

A STOPLOCK termékek megfelelnek a Y'2000
ISO szabványnak: védik adatait a következő évezredben is!

TETA

TETA MAGNETIC Kft.
1134 Budapest,
Váci út 19.
Tel./fax: 111-5004,
140-2518

Kiskapu Kft.

Üdvözöljük szerverünkön!

<http://www.kiskapu.hu>

Addison Wesley

Microsoft Press

Prentice Hall

New Riders

Sams

O'Reilly

Sybex

Wiley

VIRTUÁLIS KÖNYVESBOLT

Park

Aurum DTP

Szak

LSI

Computer Books

Panem

Angster

ISKOLÁK RÉSZÉRE RENDKÍVÜLI AKCIÓ!

CADKEY 97

2000 Ft+Áfa/munkahely CADKEY 97 Student
teljes funkcionalitású szoftvercsomag

8000 Ft+Áfa és a teljes jogú full verzióra való upgrade
esetén a mindenkor listaárból 15% kedvezményt biztosítunk.

KÉSZ KFT. 6721 Szeged, Szilágyi u. 2. Tel.: (62) 489-589, fax: (62) 325-416. Ügyintéző: Schell Ferenc, e-mail: kesz2@mail.elender.hu

SURFCAM

5 tengelyű megmunkáló szoftver magyar dokumentációval,
160 posztprocesszorral
1 munkahely 190 000 Ft+Áfa
10 munkahely 80 000 Ft+Áfa/munkahely

1

NYOMTASSON FELÁRON!

2

AMERIKAI
TINTAPATRONOK

Ha ilyen patront használ, akkor
kérjen ismertetőt, árlistát:

HEWLETT®
PACKARD 51626A, 51625A
51629A, 51649A

Canon
BC-01 BC-02,
BX-2, BX-3,
BC-20, BJI-642,
BCI-21, 10 v. 11

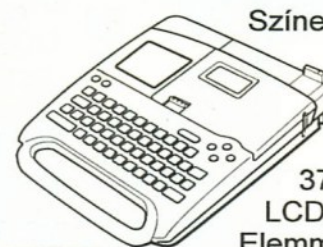
EPSON
S020047, S020097

DIT

DIGITÁLTECHNIKA
Budapest, 1149
Egressy út 5.
T./fax: 221-6779, 221-6772
Győr, 9024
Mónus I. u. 19.
T.: 96/414-411, Fax: 517-501

brother
DISZTRIBUTOR
MÁRKASZAKÜZLET
SZERVIZ

CÍMKENYOMTATÓ AKCIÓ!

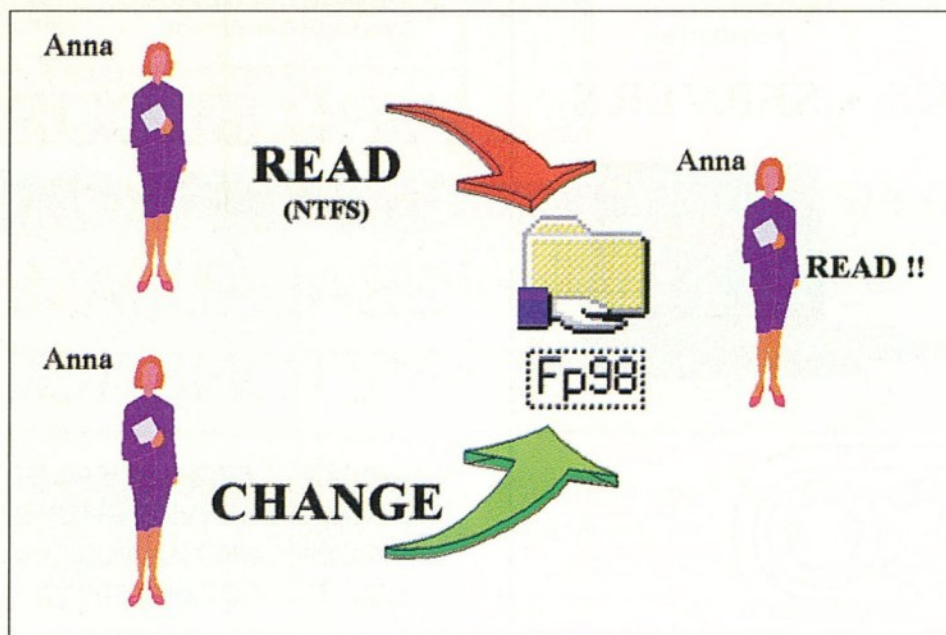
Színes öntapadó szalagok
6-9-12-18 mm
szélességben
1 vagy 2 sor szöveg
6 betűméret, 3 effektus
37 jel, keretezés
LCD kijelző, Memória
Elemmel v. adapterrel működik

MIRE?
Kábel - Leltár - Minőségbizt. - Dosszié - stb.

MOST CSAK 11.840 Ft + áfa

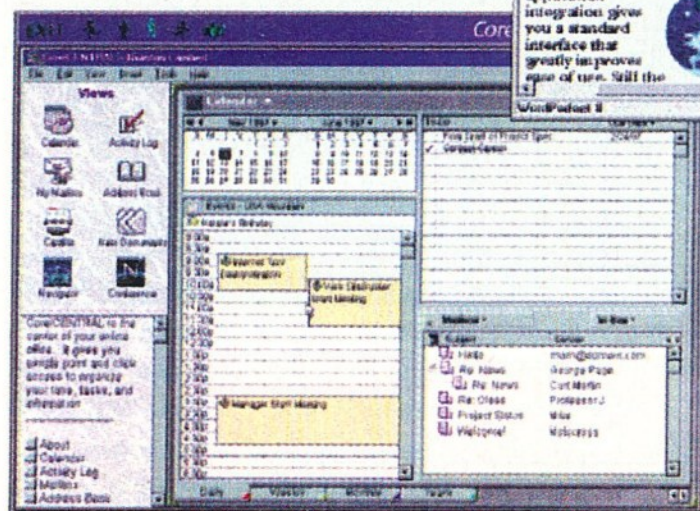
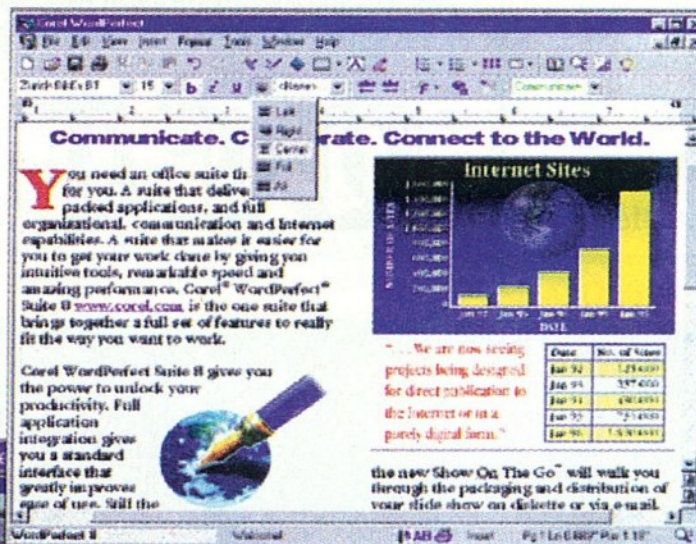
Megosztott erőforrások Windows NT alatt

Gyakori megoldás, hogy a kis, szerver nélküli hálózatok egyik nagyobb teljesítményű gépén megosztják a merevlemez bizonyos területeit, s ezeket használják adatcserére, biztonsági fájl-másolatok készítésére, személyes adatok tárolására, illetve a közös programok telepítésére. Írásunkban a merevlemez megosztásával foglalkozunk Windows NT operációs rendszer alatt.

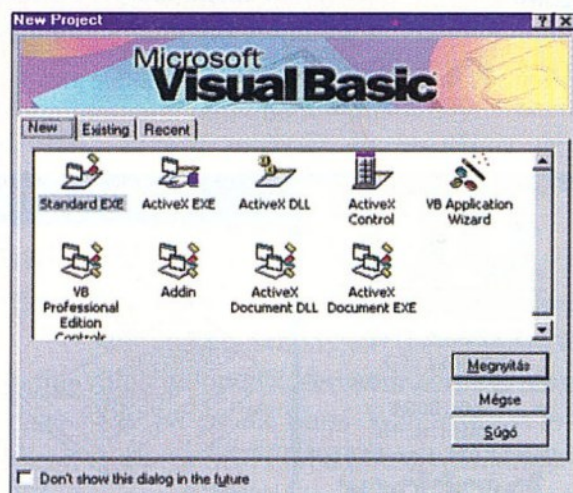
WordPerfect 8

Mint köztudott, a Corel cégé lett az ismert szövegszerkesztő, a WordPerfect. Tesztelünk a legújabb, 8-as verziót vette szemügyre, különös figyelmet fordítva a program internetes szolgáltatásaira.

Visual Basic 5.0

Végre megjelent a Visual Basic 5.0-s változata, amely nemcsak kigyógyult elődje gyermekbetegségeiből, hanem az erőnlétén is sokat javított. Most már használható a C-ben megszokott natív kódolás, mi több, még ActiveX elemek is fejleszthetők.

Dinamikus HTML

A HTML, azaz a Hypertext Markup Language a World Wide Web építőköve. A dinamikus HTML már egy fejlettebb változat, s éppen programozhatóságában tér el klasszikus elődjétől. Írásunkban szót ejtünk a dinamikus HTML legfontosabb jellemzőiről, előnyeiről, s még két példát is bemutatunk.

E számunk hirdetői

Adeptus	59
Areco	54
Autodesk	2
Axico	79
Barlang	56
Bently	71
BNP-Dresdner Bank	16
Budapesti Értéktőzsde	81
Canon	5
CD Multimédia	81
CD Panoráma	86
Cégér	59
Harkály	38
Compaq	23
Compaq	90
Congress	67
Cordata	B/4
Corel	19
Delphi-Szoft	45
DIT	95
Elektronet	54
FAN	28
Flag	67
Gemofis	38
Grand	38
Hewlett-Packard	39
HRP	79
Hungarian VirusBuster Team	71
IBM	37
IBM	46
In-West	59
In-West	75
Info-Börze	80
Intel	11
Irisz	86
Juventus Team	75
Kelly Tech	75
KÉSZ	95
Kim-Soft	27
Kiskapu	95
LG Electronics	B/2
SCALA	56
Mag ICS	4
Matáv	14
Matáv	81
Mile	56
MorphoLogic	63
Motorola	85
MP	28
Next Software	59
OKI	13
Olivetti	79
Plantrading	84
Portocom	28
Psion	38
Qwerty	53
Radio Bridge	67
RCE	45
Samsung	7
ScanDer	84
Server	74
Siemens	91
Sun	9
Sun	B/3
Sumatra Rain	29
Synergon	80
Szoftver ABC	66
Teta	95
VTCD	87
Windows Panoráma	22

Széles skálán játszhat rajta

A hálózati számítástechnika skálázhatóság nélkül mit sem ér! Ezért a Sun olyan bővíthető kapacitású – skálázható – szervereket és tárolórendszereket tervezett, amelyekhez egyszerűen hozzáilleszhető az egész vállalatot átfogó számítástechnikai környezet, a PC-ktől az asztali munkaállomásokig. Egyetlen Sun-rendszer képes kezelni és kiszolgálni a teljes vállalatot, rendkívül jó ár/teljesítmény mutatót, megbízhatóságot és bővíthetőséget nyújtva. Skálázható Solaris™ operációs rendszerünk nagy teljesítményt, megbízhatóságot és rugalmas méretezhetőséget biztosít az alkalmazások rendkívül széles skálájához, és akár több ezer felhasználót is képes egyidejűleg kiszolgálni. A vállalati intranetek kiépítésén munkálkodó szakemberek világszerte bennünket választanak, mert ők már tudják: a hálózati számítástechnikában a Sun a megoldások széles skáláját képes végigzongorázni.

Sun Microsystems Magyarország Kft., 1027 Budapest, Kapás u. 11-15. Tel.: 202-4415, Fax: 201-2731, WWW-cím: <http://www.sun.hu> e-mail: info@hungary.sun.com

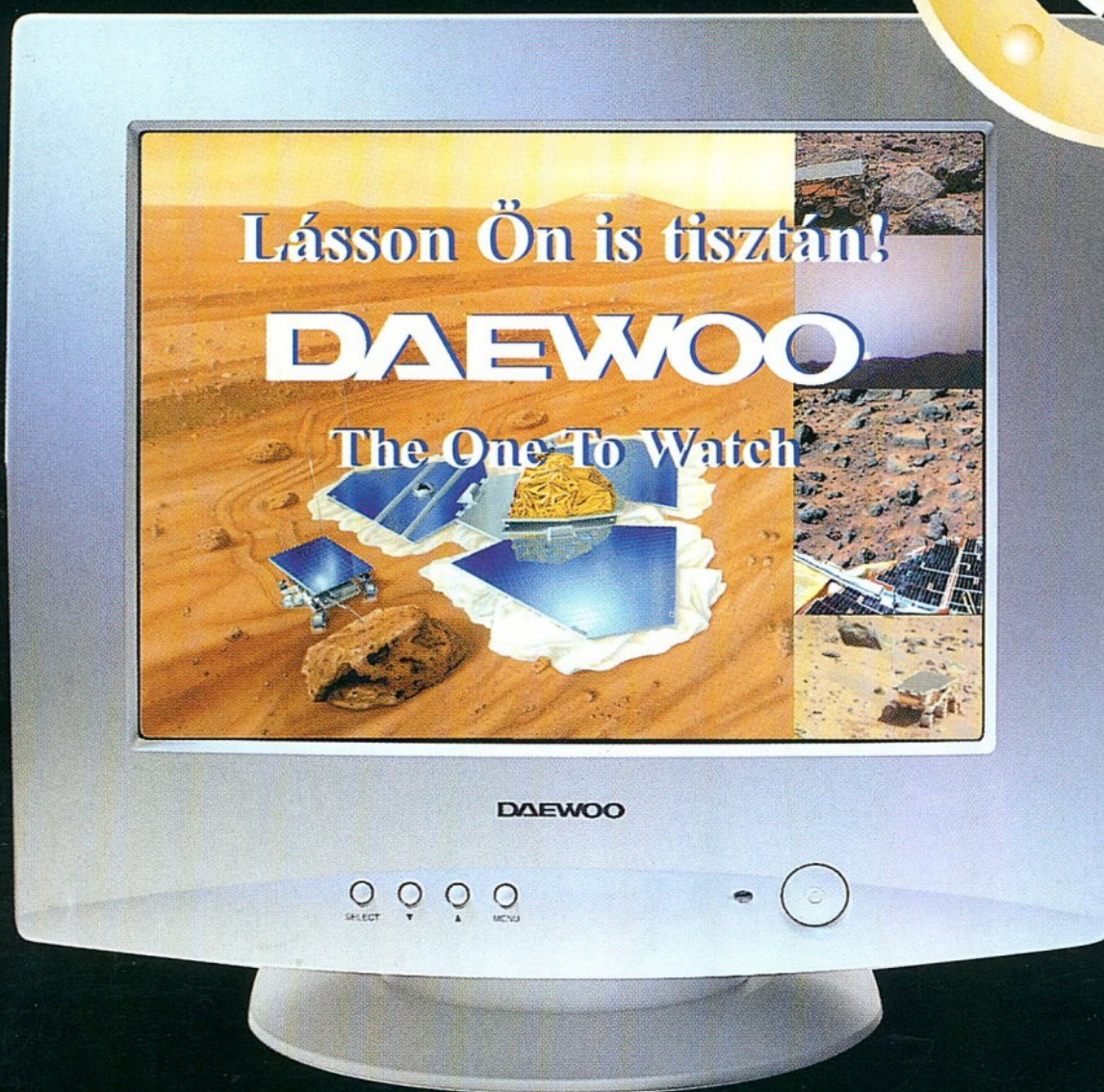

THE NETWORK IS THE COMPUTER™

NEW IN THE TOP 5

A XXI. század technikája

DAEWOO...

3 év garancia!

DAEWOO

CMC-1511B

15" XGA monitor!

Azoknak akik

messzire tekintenek!

Paraméterek:

1280 x 1024 felbontás

85 MHz sávszélesség

69 KHz vízszintes frekvencia

50-120 Hz függőleges frekvencia

0,28 mm képpontméret,

MPR2.

DAEWOO

Get In Touch With Reality

CORDATA TELECOM KFT., 1141 BUDAPEST MOGYORÓDI ÚT 166/B.
TEL.: 252-5010, 252-8644, 252-3071 FAX: 252-5495